Digitized by the Library and Information Centre of the Hungarian Academy of Sciences

KAUFMANN
DÁVID
KÖNYVTÁRA
t. 528.
268 oldal

270 p.

XXV.

KAUFMANN
DÁVID
KÖNYVTÁRA
K. 528.

(268 oldal

270 f.

XXV.

אמור

120 בן המלך והנזיר (ההקדמה נמחקה). צרי היגון המזולות תכונתם וסגולתם. שקל הקדש הוא ס' מבחר הפנינים בדרך שיר מר' יוסף קמחי. חובת הלבבות הקצר, תוכחה לרבי בחיי ובקשה ברוכה טמנו. כחר מלכות (חסר בסופו) נכתב מר' יחיאל בכמר משה הרופא בהר פולצאנו בשנת קי"ח, כתב יפה מאד, נייר

כי הנערים כועס כראשם כל אי
הקונע כי נגת אלהים בן. יחזו בן משי
הנביא משעבד הנגת
הלא טוב שש ואשי ופשתה
ונקיון. כל
עימור. הלא
הסוכר

120

שער יג האמונה אחר הנסיון כתלוי
שער יד אל תהי איש כאלאכתך למה
שער יה יתרון הנעם והכבוד
שער יו שלימות הנביאים על פי
שער כ מספר ימי האדם ותיומתן זמן המשיח
שער כא המאמין לא רכב על אשר דבר נגוז
שער כב זה אשר לו יצחקים יצאו בן
בן המלך על העזיבים והגבולות
כג כמלחמת השכל על הסכלות
כה כמלחמת העולם הזה הנקלה והגבוה
כו מעשי הגזיר ותגבורתן ניתרון אדם על אדם במלחמתן
כח כרעון האמונה לבני עשו עמון
שער כט
שער ל עזואת בניה
שער לא המכתם
שער לב שאלת בן המלך
שער לג עגון
שער לד כשלמות
שער לה

אמר

המוציאים

משמע · וישכון · אמר המלך בטרם

ישיס להיך בביך אמתן דבר · אמר הנזיר

מלה נפשי · אם לבבך עלי · או מפשעי אליך

אמר כי פשעך על נפשך יגבר גדול מפשעך

מאנשי · או מעמי לעבוד רומן · לא אומת לי לתרג

יתן · ואולם כל ההוקי עצמין · היין עלי לגרוש ממקן דמקן ל

אתך מכבי עמון · ואנכי אהיוש למך מירך · ונקמתי ממיך כי תשחית

ארצך · ואשפוך עליך אפי ואמות · כהפיך נפשי מעמי ועשתי · וה

נפשך השנאמה · ומיתך העזמה · אשר הבאת עליה ועל כתך ומשפחתך

חטאה עצומה · וישא משלו ·

מרעות לבבך וביעותיך · רבו ורבו מחשבות אוכיך

עורך באפו נפשך תאותך · הסיר והסיר ממך יניך

שוב מעבור חיתך בוך ואל · תפיק הלך עור אחרי עיניך

איך יבואון אישים בך אם ידך · תדב חעת תתק עכתך בוכך

אמר הנזיר ידעתי אדני המלך נאמנה · כי לא תגבר עלי כי אם בטענה · ואין

שכש בטענה לא אש[illegible] · ואין אכי אדם שופ

איתך · אכל עמך שפטים שמעתם לתלך · [illegible] כתקשתם בתר ושמת · וכ

ומקיצתם מדר ובוית · אמר המלך ומי אלה השופטים · אמר הנזיר אולם

השופט אשר אריצה בן הוא שלך ובינתך · והשופט אשר אכבת מדיין הוא

אפך ותכונך · ויקצף [illegible] אמר

מחללת את משפטיך · הזמה לי לבי לא תשה

צוי הישבי מדין · קשה עם כמל דין קשה

אמר המלך הנו מכטיחך · אך אם תגבר לי האמת בטענה על כתך ואדע

היתה עמתך · ומי עמך אתך ·

השער השני

[illegible]

אמר הנזיר [illegible] · כי אנו שמעתי כמי חכמי בבל

לבי נכנס בנפשי הישנה · ושב הלבב ההוא בקרבי

שמנה · אמרי־בן שמת · וגם מגדל ומגרת · ודורמין נתנו לית [illegible]

[illegible] שעבין אל אשר ברואה מהורם ניפס · שעתתנו [illegible]

תרומה על כבי מלתך · רות על פני יחלתך · לא אכזן לך נגד [illegible]

משמע · יתשבן הפתאים הדבר אשר הוא יש לא יש · ויתשבן הדבר אש

איננו יש שיהיה יש · ומי שלא ממם ברבר אשר איננו יש · לא יקיב אכ

הלבר אשר הוא יש · ומי שלא יבין שבין שלא הדבר אשר הוא יש · לי

תגיב נפשו כמאמן הלבר אשר איננו יש · והדבר אשר הוא יש הוא העולם

הזה · ואשר איננו יש הוא העולם הזה הבא לתחיה · ואנו נאמר

מהלבר הזה · והין הפאות אברות מזה ומזה · והין ברוחות מרכבן ונכבן

לבלתי הועיל ממנן ולאות באובן · שמענו ולא האמנתי הכתוב · וכי ספר

לא האמנתי · עבדתי כשיתי · שמעתי · עב אשר ספר לי הזמן בלשונו על

נפשו · ופתח שערי לבבי הסגורים לרעת כתשן · והסיר ברון מעל עיני על

בנורנם לראות בחת מוקשן · והראני אמיתת הקול המלבר אל במתך שפתים ·

מאשר השמעני ממנן ערב ובקר וצהרים · מצאתי תיין מות · ועשרן טוב ·

ושמחתן אכל · ושבעתן רעב · ובראותן חול · ובתן רפיון · ובגדן קלון ·

ואיך לא יהין תיין מות · ומהלך האיש בן למות · והוא מהמות בטוח

ומהחיים מסופק · ואמר החכם לא ראיתי אמת שמין בן ספק חוץ מהמות ·

ואמר אחר תמהתי על מי שיבקש העולם והמות מבקשהו · ויתגבל ולא

יתעסק לצאת ממנו · ואמר המשורר ·

עשית זכור נא למאסיך · מה לך למלאות את אסמיך

האם לעולם תחשוב להיות · סבל וכי אין קץ לימיך

כעבי ימותיך כעבי עשבי · עוברים ובאים כחלמך

תבקר כבן אנים והן רגל · מות תבקר בין פעמיך ·

ואיך לא יהיה עשרן עני ומעולם לא יקנה האדם רבר · לא יצטרך רבר

אחר לאשר אסף וצבר · יקנהו וישמרהו · ומעט ופשע יצהיר · והוא גם

הוא ימים לא ישקוט ולא ינוח · עומר לחרב ולקרת ולבות · כן יבוא השודד

ויבצור בציצין · ורעב יאכל קציצין · גם כלבה שואג ויהמה לבבו · מפחדו על

כספו ורהבו · לא תערב לו שינה ומכלה · כן ובבים יבואו לו שודדי לילה · על

כן לא יסור העמל כל ימיו ושנין · כאשה ניתן לשמירת קניניו · ואמר

החכם הקנין מקור הראשות על כן מעטו קנינכם וימעטו ימיכם · ואמר

אחר הקנין נעבד ומי שעבד קונהו איננו בן חורין · ואמר המשורר ·

ואל יכה לבבך אנחות תקנה תבונות והלבש נפשך כבד אנחות

משל לא יהיה שמח אבל והנותן המלבוש לפי מי שהוציאו עליו. להיות
אתכפיא הגוף ניתן. ולא יבוש אדם שיראה בבגד מרוטין שאתה והנתה.
לא יראה כמוה וכמוה. כי בבגד ההוא מתעצב והאומנה. אין יראה שאתה
בבגדין וכסף. אין שאתהן נתפסת לא אומה לשמחת היקנעם. אשר
יקנאוהן באהבתם אותם. ימים ושנים. ואם הפרידה והאהבה יקרים להיות
על כל פנים. כאשר ראוי הוא ונאמן. ולא יתחבר בבגד מהתכלת
היקר. המשכנעים אשר יעשו אתריה לבריו תהו. הכל ושנין רע הוא.
ואמר החכם מי שהקנה לחבלות מה שיאהבהן ויהיו בהן. עלין לחתך
מהבלות מה שיאהבהן וירחיקהן. ואמר אחר כל מי הארם מכאובים.
אם יהיו קטנים יאנח. ויהר על עצמו. ואמר המשורר.

אנוש אנוש ומכאוביו ירוננו ועלך כל רוקנים אל תקנים
בבארך שנותינו יאבל עלי פקרה אהבים קרוים ורעים
וכן אם קצרו ימי אזי רב כאבן כי מעט המה ורעים

?

ואיך לא יהיה שכנגד רעב ובאמת כתוב הנוף את מלחתת. ואם לא הנצא
מיזונה האכל הנוף עד ניהנו לבאר שחת. ואם יקנעה הנוף מה שיתעסק
בן ממיני המיזון. יהיו סבה כל פסק להנסיך על רזונן רזון. כי כן הנרין בן
האש וכן הרבה. ונשרה ואין מכבה. ונאלץ לחכם אחר על בריאותן. ואמר
איך אכנות כמי שיאכל קצתן את קצתן. ואמר המשורר.

מי מיירי רעב נאי זקה כין משאלה ים אבריה עצבני
מיכה בצרים אכנות והנה יאכל קצתי כל נעת קיבני

ואיך לא יהיה בריאותן חולי ובאמת הכריאות הוא מין הלחות האכנע המשהנות
והקכוב מהם מין התזונה והטוב שבהם הוא הרם. וכל אשר יהיה הארם בגיל
רם יהיה מזונו לפי התאוות נפשנו. ועל כן יהיה כל ריב וכל נעצב. וחלאים

ACADEMIA TARA

מזונים. כעכס ונאמנים. כמו לי לבתה על אעמן על [illegible]
והרומים להם. ואם הלחה הטובה כאלה בקנניה. ואלה מאורעות
בקנניה. קל ומושך בבכורה האיגרות. אשר מכונניהם יוכר מקורות וקבור
ונאלץ לחכם אחר על עצמו. כהתהפכו על ערש מחלתו ואומר. ואמר אחרי
אלעם שר בבכורה שופטיה. והספינה בכורה מלחמיה. ניתן ניזכר.

חוסן על נפש עלץ באומנים על כל מיני הנוף עצמו. ואמר
אם הברשן רעד רעד אלעפיע שאלץ אלעם עיר ערך. ירכו קציניה

?

ואיך לא יהיה כתן תלשה ובאמת כתוב הנוף את רבתה. והם המלבוש והמחזיק
והמעבל והדומה: והכת המלבוש הוא תם ניכנו בבגדים המרה ה'רוקה אשר
היא לשמרת האש ייבש בן כל אבר לתוך המאכל בגרכן. וימשוך בן מיזונו כל
גרכן. ולבגדים. ימשוך מן המוצרות. יתר מן הראוי. ניקרה בהם חלי הנוף
ושנוי. כמו מזק האצטלאים ועפוש הבגד. ודומיהם. והכת המחזיק הנוף
קל ניכנו בבגדים המרה השחורה אשר היא לשמרת העבר. יחזיק בן כל אבר
מאכלן. וישמרהן עד קחהן ממנו כי מחסורן אשר יחסר לן. ולבגדים. יתלש כתן
ואוגן. ולא יהיה לן כת להחזיק בגדינן. ניקרה ממנו חלי לא זהיר ולא בוחיר
והשלשול ודומיהם. והכת המעבל הוא תם ולת בבגדים הרם אשר הוא לשמרת
האויר. יעבל בן כל מיזונו. ויהפכהן לניצוצי פרזונו. ולבגדים. יתלש לפני נרשות
וערות. ולא יהיה לן כת לעבל כל המוצרות. ניקרה ממנו חלי הערב והבהק והבהרת.
כפנים ובכל הנוף ודומיהם. והכת הדומה קל ולת בבגדים המרה הלבנה אשר
היא לשמרת המים. ידמה בן כל אבר מותרי המזון. ליכלם ניוצאם ניריחם מקלבון
בחפנון. ולבגדים. יתלש ולא יהיה לרם לרחות. ניקרה ממנו העצר ועפוש רי
לתוך. אשר בבגדים על ירומן הולבנים. ומלבר אלה חלאים רבים ונבדים. ולבל
אלה המדנים והתחלואים. סבות. רעות. ונבדים נוראים. יכבר עתה לפרכם
ולבתבם. לארכם ולרחבם. על פי חלשת כל אחר מהם וחזקו. יהיה משפט החלי
והזיקו. אם בן כאני הוא באמת שיקרא כתן תולשה רפיון ומנת. וכלינן ומכרען
יניה וחלמות. ושאלץ לחקן אחר על עניבן כי רע ומר. ועבה ואמר. מה תשאלץ
על איש בחבלין. כהקבץ אויבין עלין. קה. ימשכהו וזה ירימהו. קה. יקחהו וזר.
יבתהו. כבל פיגוע וכניה. ומכה טריה. ועלך ירם נעניה. וישנק וימרר.

ניקרא וישוכר.

אשרנו המשנה ומנחו	הניתוק ושער ידם נטוי׃
וזה יפשך וזה ישך כחפץ	וזה יעצור ויאסוף השכיר
וזה יטמן ולא ימן פני כל	וזה ילחה וימתה כל אדיר׃
ואולם החלאים ארבע המלך היא הארמה האדומה · המעקשת כל ישרה · המחלקת	
שפתותיה · המנוסה תרבותיה · המנשכת להנריש · הנעשקת להפריש · הנתונה	
לקתפ · המעלה להניר לשחת · המשלחת להלבר בחמת · היא האהובה אשר	
תשנא · נעמול לה עוכרת ואין בפיה נבונה · נאמין לה והיא משקרת · נשמר	
לה בריח והיא המפרכת · היא המעוקמת מי שיתקן עמה · המתהפכת על כל	
היום רוגש שנאה · עורגה תאכילנו · ומתר למאכל תתנגן · עורגה משחקת ארבע	
ומתר תשחק ממנו · עורגה שולחת יד לתפלן ומתר לשאול תשלחן · הבאר	

בבקר עגורה בראשון · ובשבת עפר ואפר תתן לבושן · התנשר שהוא	
כנשר · ומתר הבאיש באפיו ריחו · תמלא נפשו היום מרוב שמחתה	
מעשר מתגברת · ובבקר ילן ריקה · ונפשו שוקקה · תרבר אלו היום ש	
מרבר · שש ורקמה · ומתר הציב התחתון סס ורמה · תקרא להיום שרים	
ושרות · בשירים ושירות · ומתר שלו למקוננות ולמקוננים · ויהי העם כ	
כמתאוננים · וישא משלו ויאמר ·	

אלמה הנבהה מהל ומתן	ביד עמל ואלך שוא ותהר
ותהיפה והפתח פה ותקיא	כל אבוה ובבקעה ובהר
לבן לחמן בני עמי כלמי	שמן שבלן בעוב תירוש ויצהר
ולבשו משכבות בני תבלת	ושכח הון ברוש ארז ותרהר
ומה בצע כתתה את פני איש	כמון נעצם פני סהר לעוהר
ומתר תחלוף רקמה ברמה	ובית צהר כבית אסנר וספר

הן אלה קצות דרכי הימים ומפעליהם · ותקח אזב שמץ מהם " ?

השער הטולישי

בשמונת האהבים · ואהבת הקרובים ·

ואולם רבוך אדני המלך כי אכרתי אנשי ביתי וכי הנחתים · לעבי אני
לא כליתים ולא הרחקתים · לא מאסתים ולא נשלתים · אבל כל ימי
נאהבה אלי הקרבתים · כי מקדם הכנתי אליהם · והתבוננתי למעלליהם ·
וראיתי תמונות וצורות · ושמעתי קול ענות וברנת · באזנים תרשות ועינים
ערוכות · כי המריק חרב תשת ובירון · תשבתנו את חומל ורע נאמן ואדין
ניהי · מקץ ימים אחרים · החלו לנהוה עיני הערים · ונתערבו לי טוב זה עם
זה · לא ידעתי השמן מן הרזה · לא הכרתי האוהב מן האויב · ולא החבר מן
החובר · וכאשר רציתי הלל ושלמה להם הרפואה · והתלפתי עון תולה בעון
כיוצא · והנסר כל המסוה ההוא מעל פני · והפתחתי אזני · והתקמנה עיני ·
אז הכרתי נירעתי והכרלבו המר מן המתוק · והקרוב מן הרחוק · והמובר מן
הקונב · והאוהב מן השונא · ואשר תשפחים אחים שומעים לקול · ובני בית
היו לי · שבו אלי שרף עקרב ונחש · צפעונים אשר מן להם נחש · אין להם

כי אם להגיד אותך כי הנך ונפש שובבה . לא כי
מרוחם . לפי שישוב עצמותם . בבתם וגבורתם . כי יש מהם אשר הוא
כאריה בגבורתו נקשי הערף . ונלחם לשרף עוף . ומהם אשר הוא כדוב
במספדים . ארוב . להכות כלי פשע . כאורבים רשע . ומהם אשר הוא כנחש
מרתיע לשונו . לגבר ולהתגבר כדב ערוגו . ומהם אשר הוא כשועל בגבו מ
מרמות . למעל מעל ולהעריס עריסות . ולגנוב גנבות . ולהתגלל עלילות .
הנה הזכיתם משתגים והלכו הולך אל מקום אחר . וישא משלו ויאמר .

כתוך לבי ואני אש נאכל נאתי כאנו כלם כנאכל
אשר לי אמין רוח תשבתנו חלל שם אמונתנו ונאכל
אשר אומר בצר לי עזרני בצמאי נפש ירוש ונאכל
נקה כמאב ישרני ושוב כאנו נמש ולא פלט ונאכל
נקה ישפל במרמותיו פשועל נקה נאכה יצורני כשחל

ואמרו המושלים . האבות איבות . והאמות אימות . והאתים אתים . והכ
והעשים נעשים . והבנים יענים . והקרובים קרובים . וה
אהה אדוני המלך נעם מה שיש לך מהכת והעצמה . והפחד והאימה .
והיד הגמה . ונכב הרבקים אחריך . סגנך ושריך . גדודך חיליך ומשרתיך .
ודגלי מחנותיך . לא פנית בגנון שכלך לנוצחך . הכרת וידעת כי מנצחים
אין לך איש עמך . ואתה יתיר בחמן . אין מכלם לך רע ואוהב נאמן . אך
כלם מקנאיך . צריך ומשנאיך . וכי זאת הארמה . אשר הנקמה עליה .
לרועה מלאתו שנאה ומשטמה . אשי רמים ומרמה . אורבים לך כחינה .
ינחר אכזרים עליך מלינים ואריגים . בגדרי שיגה . וכשחביט אליהם פראה
אנשים . ישנו מלאכתך בבב מרמתם . כי יש שכר לפעלתם . וישתרע עוד
כפתחותם ושקדם . להוסיף שכר על שכרם . כי בקרוב יומן המנשה ונשתה .
יאמרו כבר עברה עתו . ויקומן איש איש ממלאכתו . למען יבוז אוצרותיך
בבצע . ומשיגה כסף יקחו כרים . ובהוסיפך להביט אל הקרובים אליך . וה
בגזל תלב אוכלי שלחנך . אשר מין בשלך . תראה אנשים אשר הנקבתם
עונך ומיניך . זהבך וכספך . נפרשת עליהם כנגיך . ושמחתם שכי עבאות .
ונתתם שכי לפים נשכי מאות . ונעם כל אלה אין מכלם תפץ בך ונוצה שלנך .
ולא תנשילם על כל מלחמתך ובואתך . ואם התרפית מעט ירך מהעזה

אליהם . ולהיטיב להם . כמנהגך אשר התנהגת עמהם . אז ת
לכיון כנפיהם . נוטע מרחיהם . ונשוך פניהם ואפיהם . ולא תראה
המלך כי אתה עבד נימיר . אין לך פלגי ונשריך . ולך אין רע ונעמיך . כי
כלם החזיקו בתרמית . אמנם אנכי הלה לא . יש לי רעים נאמנים . אני
שומר אמונים . כבר מסרתי עצמי בגאותם . ואהבתם ולא הפסק אהבתם .
כבדוני ואכבדם . יעבדוני ואעבדם . בשכר לא יסוף ולא יכלה . ובמוכ
לא יהם לעצת ולא יכלה . ולא תשוב האהבה והחכה והלבת וכבה . יהיו
לי העונה אשר אתאנה אליהם . לא אפחד שיבגדו עלי ולא יפחדו שאבגד
עליהם . אין שקר בפיהן . אין בגידה ואין מרידה . ולא אבה ולא כפירה . אלה
הם אחי ורעי אשר נתאכזרתי עליהם . ונתחברתי עמהם . וישא משלו

מה סלי ואשי מהבתי אשר יצפי בחברתם ורעתי
ישיחון כחותם על זכרונם ואעגדם עשרת פז לראשי
אפקדנו כחלק אהבתי ואיש ואיש יפקד וישיתו
וימור לי אשר יחלל לנפשו ואתנו לן אשר אתנו לנפשי .

אתך אמנם האנשים ההם אשר אמרת שהם תכיר . ואשי כיתי . הכם
אויבי ומבקשים את נפשי להמיתי . וכבר נתתי מהם כי ידעתים והכ
והכרתים הכרה שלמה . ונקשתי הכוחה מהם כי נשמה . ואמר
החכם כבר אדם ים ערוך ועמוק והכריחה מהם סכנה . ואמר אחר
האחים בנים על שלש מעלות . המעלה האחת כמזון אשר אין מע
מעדיך כלתו ימים ולילות . והמעלה השנית כרפואה שצריך אליה לעתים
לעתים מזומנים . והמעלה השלישית כסם המות שאין צריך אליו בזמן
מהזמנים . ואמר אחר יש שתקנא לאח יותר מבן אחות . ואחר התשוב
הנוך העבר תיהו נקצתו . הנערך נפשו באפו . כי לא
משכוך אל הכאב והמרמה הזאת . והמלאכתה האלה הנעבזות . כי אם
סלעתך וצרת זמרך . ונגעם עשבך . ונערה קום ברח לך לא תוסיף עוד
לראות . ואל תתאחר במקום מלבוש . ויקם הנגיד לפתח . מפנו כשוף יך

פרשת . ועורנו כורת "

ואולם הלאדונה הלורדה אשר ספרתי לך בעבויה כי לאיש זה דיבה וה העיבה בחלה מכעשיה ועורת על

השער הרביעי

המלך שלמה בן המלך דוד ומשפטי החכמים בהתנהגותו

ויהי כאשר הלכה השנה . ונער למלך בן יפה תואר ויפה תמונה . אחר אשר נואש
ממנו שנה זקנה . אחתי בלהן היתה לו ערנה . ולך לא נראה כמוהו בכפין
וזהוב . מכף רגלו ועד קדקדו . ויגל לב וישמח לב המלך מאד ויגל בחורו . ויאמר
כי אמונתו בגבורתה צלמים . אשר עד להם נרים ויזכה לפניהם זבחים שלמים .
הם אשר הקדוהו בבן ההוא . ויתלך להם כל מעז בשאתו . ואת כבוד עשרו
ותמרה אוצרותיו . ועשה משתה גדול לכל איש ריע וכל עלי . כהני הבמות ונביאי
השקל . וקבצן כל חכמי ממשלתו . ורעי העדים אשר בכל מדינות מלכותו .
וייצגם להקים מולך הנער . לפעת החכם יהיה אם כסיל ובער . ויאמרו לו כל
המוני בבוכים . הנך לך ערבים . כי יצא כברק וינצנץ . שלה ויתנא וינצנץ .
אל הכבוד והגדולה . ויתבונן המרחבה והמעולה . מה שלא הניע כל הימים .
מלך בכל מלכי הגוים . ותכל שלו זה הסכמת כל החכמים . מלבד איש אחד
אשר קם שלו ויעמד . לשונן צח ובבר ואמר הגיע אומר . אזר ואמר . כי
המעולה היכבה . ומרכבה המשרה . שימיצא הנער הזה יהיה כבוד לה' . יראת
ה' היא . וישפ כל כהני הבמות לשמה ולתרבה . וילבן ברית והנשירות ומעולת
העלם הטא . וין הלבר כלב המלך עד אשר כמעני אכזבה כל תקוותו והפצתו
כל שמחתו . כי היה החכם ההוא ירוע בכל מלה שלימה . ומהנאמנים שבהם
בנפשו המהימה . ויותר גדול מכלם בחכמה . וייצנק המלך ויאמר . מר לי מר .
כי פחד פחדתי ואמתי . ואשר ירחתי מה מהר יבואני . אהה כי כמה תשברני
להשמיד מהדרת ומה כוות באשה . ועתה נפלתי כפח מוקשה . איה איפוא אולך
את נאוות הגדולה והרחבה . אנה אני בא . וילבן מיתר . לשונו . ויקרא כרבאות

סבול עול הזמן תמיד בריבון ואל תקנן במשפטיו וריבו .
ועון לו תלה אם טוב ואם רע כגון עבד תליה אל אדוניו .
הינל ועתך ועתו לפכל ועיונך היעבור רעיונו
כצרך מאשר נעשר ותברך רעה כי הנך המלך לפניו .

את הזמן את רוח המלך העיר . לבוא לנגדו באחד הימים עיר . עיר כאדרך
לא יסרו ימים . ויבן מגדל בתוכן ובאשו בשמים . ויבחר לו מן העברים והשפחו

הנאמנים עליו . כל הצרך אליו . ונצנם ולהזהיר אותם . לבל יעבה
עם מוסר ולא קבר . אין מנבבה אין רבר . ולא דת ולא עולם אחר ובדל ה
והשבר . ולא כאדל לבר מהעולם הזה ובדל המלה והשבר . ויצנם עוד להזהר
ולהשמר בכל עת ורגע . כל מי שיקומהן מהם עת ופגע . תל וכאב מכר
או נגע . שימהרן מן העיר להוציאו . ותקר בחדר להחביאו . עד אשר יברת
מפיהם . זכר כל אלה הנכרים אשר הזהירם עליהם . למען כשיבן הנער וידע
בחור בינוב ומאוס בנער . שלא יטירוהו בזכרון דבר שיפתירון . ויפנת לבו
ממנו . כי אולי יהיה זה ערם להכניעו ולמשכו כמה ירות . אל הדת והנעימות .

השער החמישי

בתקון רוע הנכרים והשחיתם ותקשור המאמרים בלבם תחתם .

בעת ההיא הוסיף המלך לאהב ולשגע . כל נשיך ובבל את ובל את לשונן .
כי נפל פתרון על בן בן ימשך אחריהם ויילך בתוכחתם . וירבק
באמונתם . ויהי למלך שר אחר ויאהבהו . וירם את כפאו מעל כל השרים
וישמחהו . והיה מנהיג כל ענייני מלכותו על ידו . כי הכיר בו מאמונתו בו ועוד
סודו . מה שלא הכירהו באלהיו . מיתר אנשי עצתו . על כן היה נכבד ומרוצה
אהוב ומחובב בעיניו . על כל ערלתו אשר היו לפניו . וכראות השרים ועבדי
המלך את כל כבודו ומעלתו . ואת יקר תפארת גדלתו . נפלו תחי הקומה כלפיו .
ורוח השטנה נספסה בם . וישטנו אותו . ויתגבלו להמיתו . ויהי היום ויתאוו
המלך וישמח . לצאת השדה לצוד צבי חיה או עוף . ויקרא את המשנה . ויצוו
שיכינו על מחנך למחנה . ויהי הם רוכבים עמהם . בסוסים ופרדים . וימצאו
איש והנה הנערה . כי אין מראה . אמר המשנה . מי אתה האיש העובה . לך
ולמה זה פה איתרת . ואי מזה נגע אתה . אמר אני האיש אשר היצקו זמכי .
והדמיכו על יאוני . שכוב רעב ונעב שכוב . מיי ויתר יצים מהקסת . ואכי
ויתר כחוש מהשרעוע . ולבי ויתר אפל מימי שיחור . ותלקי ויתר לל מבבקע
הקלמוס . וילי ויתר תלשות מהקנה . ומאכל ויתר מר מן העפצים . ומשכבי
ויתר טפלים ממי הדין . וקשי העץ ויתר נבוך מהאמא .

וישא את קולו ויאמר .

זמנו צר על לבו כקמרר ופנו מפנו שיחור אפלטר
ותלך לה כשנו עוד ניר׳ כיר קנה תלעים הם ולעם
ומאכל מאוד יפר ומשתה כמימי הנין המה טפלים

?

אמר המשולל מתוך דבריך נבר כי אתה מכוב המוסר ונספרי משל ומליצה
לאוהב המילה מרת. ואם כן מיפוא מה לך פה ומי לך פה ואיך מוסריך
הנוכים לא הועילוך ומשליך הערבים כמושב המלבים לא הושיבוך. אמר
אתה האיש הנאמן הלא הרחמן יתקעך יתר במקום נאמן וישמיך מפגעי
הזמן. הלא שמיעת מרי שיחן. אם לא ירעת אותן ואת שיחן. כי כל איש
זך יהיה לן ונשם. כבר נאמר גם כבר לה שם. ירומם ניטא. ויערך להם מטה
ושלחן ובסא. וכבר הגידה. אשר היו לשם ותהלה. לא יתן להם בתוכם נחלה.
ובביתם אין להם ואין שמלה. והמושלים אמרו כמלא אמתם. במשליהם וכת
ובחידותם. הזמן ישלח חפשי הזכוב. ויתן השאר בשלוב. ואמר המשולל.

חמים. על זמן כוך יגורך כבר מוסר ניפלם בשכמך
וימשילם לעבור בהשיבן זמירין יתנו אותן כמשמר.

?

על כן אם תחבירנו אליך האיש התמים. תמיצא בי באחד הימים. הנעלם
ונהלה. כשארת נוגה עלילה. ואמרו החכמים אורבוה לא יכבר על הגיב
מיעאדים אחן. והם אבן נאשפות. ואשפיות והבמות. ואמר המשולל.

ע״ב לבב פנ אבן נאמן מאך יירא ויתן מן לאשתן.
ותמיד אכל לחמן יכבד נם יחמל לבבן על כהמיתן.

?

וכשמיע המשנה נגם משלין ומלין. נבמרו כתמין עלין. ויאמר כלבן אוב מ
מיצוקתן ונקוצר נפשן שנו את טעמן. לעבור על המוסר לשבת עצמן. ויאמר
לן הגב עשה כדבריך ומימן לא אוכיר. ואם לא אמיצא בן אשר אשמע. אך
הוי׳ענו מעט ממה שיתגב. אמר אוכיר לקשור את הדברים. ולתקן השתרר
המאמרים. אמר המשנה נאיך תקשרם. וממעותם תישרם. אמר רבי זה
אני ניתנ. כי כדבר אשר נשחת ונאנב. אוכיר לתקן המענה ולשר הנבר.
ולהשיב המחשבה הרעה על נחונה. ויבא לן המשנה בלבן. ולא שת אותותין
עצמן מה האמר. באיש אשר מאנטל ממקומו נבזין. ונשבו אושפיזין. וכשכן
ניהכן. נאמנו לבבן. ומפתחן נאמן רוחן. ותיבתן כנול תכריהן. ונטבעתן איש
עצמן. הכתב עמיתן. והעול מרעיתן. והשקר שומר בריתן. ואמרו החכמים
השקין והמות שנים. כי מעלת החי בברכן. וכשלא. אמנן רבין כבר בעלן.

ואמר המשולל.

מות בחר לך לא רבר שקר כי תועבות שנוא לאין תקר
מות לבבן איש נאמנו אך רבים אשר תמית לשון שקר.

?

שלשה אנשים. עמים וקשים. קשי לב וקשי מצח. כנגד מלבה ומ
מימה נרצת. ואמרו החכמים הלשון עבוד הקומה. אזל הנקמה.

ואמר המשולל.

אל לב בנו קשת למטוה עמוך אך מלשון איש מי לבבך יעזוב
לבל זמין ולבל כאב מרפא ולא אמיצא למטת הלשונות מזור

?

וישלחו אותם לבבי אל המלך קשתם על המשנה. לראות מה יבר בן ומה יענה.
ניתן הראשון ויאמר. לבי אומר המלך כי כאשר המחשבה היא ראי הלב
אם יאריך להביט בה הנלה לן מצפון העינים. כן העברים הם פרצי מיצק
לאוניהם הנאמנים. כי המלבים ישבים כחדריהם ובבות מלבותם. בחצריהם
ובטירותם. לא יעמדון על דברת בני האדם ופורותם. לא ידעון לא ירעון
ולא ישלטון. על כן כל עבר נאמן תיב להניע לאזנם אשר ירע. ואשר
יכאה וישמיע. אם טוב ואם רע. ואתתן שמענו כי פלגי מישך יוצרי
למוד כך ונקום עליך. ונשבת על כנך. ולשמור על מכונך. וכבר השביב
כחלך שפתינו ודברינו. רבים מעשי האדם מיבירין ותבירין. להחזיק בירן ולהדמן
מחרין. תחת אשר הישמעת את כמהן ומדרגתן. ומאשפות שאמתן. ובאמת
המשלים בגלל החידות והמשלים. הזמן הנוע עם בני הנפש. כרמותם אותם
למיאנים אשר ירימן החפרים. ניפלן השלמים היתרים. ואמר המשולל.

בני ימים כני רמים מקימים ומפילים אנוש צרק ותמים
כמאכלם מרימים החסרים ומשפילם בני מרין שלמים

?

ואמרו החכמים כן תורין כשיבעב. סבל. וכשישבע שפל. נבן עבר כשירעב
יתקצף ויקלל. וכשישבע יתעה ויתהלל. ויקרא המלך לשנו וישאל אלין
מה האמיר במשנה נגם משלין ומלין. ואיה הגיד לשונך עלין. ניתן השני ויאמר
אדני המלך אומר. באיש אשר מאנטל ממקומו נבזין. ונשבו אושפיזין. וכשכן
ניהכן. נאמנו לבבן. ומפתחן נאמן רוחן. ותיבתן כנול תכריהן. ונטבעתן איש
עצמן. הכתב עמיתן. והעול מרעיתן. והשקר שומר בריתן. ואמרו החכמים
השקין והמות שנים. כי מעלת החי בברכן. וכשלא. אמנן רבין כבר בעלן.

ואמר המשולל.

מות בחר לך לא רבר שקר כי תועבות שנוא לאין תקר
מות לבבן איש נאמנו אך רבים אשר תמית לשון שקר.

?

המלך השלישי. ויאמר לו ההולה אתה לתביריך ורבים. ותאמר
באמרם. ויען השלישי ויאמר. אדע המלך ורגב לא כאן תבני אל
הקיצה הראשון מבטלתן. ולא הבינו דרכי שקרותן. כי הוא מהים זעפו.
ומהמים קיבו. ומהורד שמיריו. ומהיין שמריו. ומהאש נעשנו. ומהערב
תשכחו ואשונו. אף אין סוף למרמתן. ואין קצה לתחזוקתן. ואמרו התכני
השקרן יותר רע מהאב כי הנה ממונך והשקרן יאוב רעיך.
ואמר המשולל.

השמרה מאיש כזבים על נוב נוברים זהב
נוב יאוב הונך אכזן כוזב יאב את לבבך.

ואם תריצה אדונו המלך לשמר על אמיתת הענינו. ודבר לשונו. מהר שלח
כעבדו והשיבו השכועה. וכסוך אזול הוריעהו. כי ברא השם לך לב חדש.
ורוח נכון בקרבך תורש. שהזנות הבלי העולם הזה והנשיב מלבותך. והשוב
לך הנעימים ואמונתם תהיה אמונתך. ואז יראו לך אותות שמחתך. ויצלח
לך מוסדי תרונתך. ואיך יפה לך הדבר לאין תקר. ער אשר תביל האמת
מן השקר. ואל יחר בעיניך אדונך. אם ימלאנו לבבו. לדבר באזניך דברי
משל ומליצה. ולהת לך עצה. עם רעתו שלך וחכמתך השלמה. ובכיך
דעת ואזמה. כי אמרו החכמים הטוב שכמוסים צריך לגלות. והגבור
שבאשים צריך לחכב. והחכם שבמלכים צריך לינצל. ואמר המשולל.

קח לב קנה חכמה ותבונת מתי שמה ואם לא תצוב קבר לשכך ותברח טר.
התבונת והשען תסר לב בבינתך ועצות כיר ובר כתצים כיך ובול.

ובבר ירע כל מקנא. ממתת אמונת המשנה. כי היה מונאם בעולם הזה
הנאמים. ודבר באמונת הנעימים ועליהם חומל נחם. ויען המלך ויאמר לו
רע באמת. כי אם יראה לי מאשר ספרת אזנת אז מופת. כי לא אשאלהו
ונתינות עול לא אנסהו. כי בן מות הוא. וישלח המלך אחרי המשנה. וינבר
אותו המלך לבדו ומענהו. בנבה כאיש חמתו וירע בעיניו. ולא יכול לשוות
אותו כי עבהל מפניו. וישא המשנה את עיניו השוחפים. ויבא את פני המלך
והנם זועפים. וכהם סוד לבבו גלה. עשהו כרגנב ולא היו כמלה. וישב אל
ביתו נאנח ונרכה. נעוב ומנוה. לא אכל ולא שתה. כי לא ידע סבת תהון המלך
וכמה היתה. או כמה יתרצה אל אדונו. וכמה יכבד פניו. ותרד שיחו מעיניו.
והיה מתחשב ומצר אל צר מתהפך. ונפשו עליו השתפך. ועורו כמכוסתו
הנדלה. ויזכור את אשר התעצה בעל התחבולה. וישלח בשרו ויבא. ויאמר לו
התזכור את אשר התעצרת בן. כי אתה תקשור הדברים העברתים. והתקון
הענינים השתתים. אמר זכרתי ארוני בעל רבי ואל. ועתה אם תצוך

ולא יהיה כירי. במה אשבור מליצים בעני. כל שכן במה לקום כנ
שופטי הדין כרוך הוא. על כן אנכי עתה לענותך בעשרה. השומה. התת
אשר עשית עד הנה לנפשי השמה. כי היא השמרת. והוא ההולך אל
ארץ מחרת. היא העלה נאולה. והוא היונך שאולה. היא העמדת והוצא
הכלה. היא הקיימת והוא הבלה. ויען כי כל משך אנוש כעבר
אנת. וכל אשר איבעבר עליה אשמת. וכל אשר אהנעה כעברה אשבנך. וכל
אשר אלחם לא אנשנע. ואאיתי מן העצה הישרה ועוב הזריזות. להרבך
בגילות. ואפרך מזה המלבות ואסיר ממנו עלן. ואפשיט מעליו מעילן. ויל
וירם את קולן. וישא משלו.

אסיר האזה עלה מפח והעלה לשלה יצרך אל יצרך
ואל תחשוב היות נשר ומקין נפ יעם וישן שומרך
שמע נא לעצת אוהב עפור לב ואל נא שמתו לך צוכיך
חמול על נפשך כמיעט ותתיה ויוצרך עדי עד יצרך
ואל ישיאך פי נאוה פן כמקוה הכפיל פן יקיך
אויל הקף ואל תעבר לבבך בירך נסוב אל אחריך.

ויה כשמוע המשנה דברין ומענין. שמחן רעיונין. ויצהלו פנין. ותאורר
עינין. ויאמר לו נרוך יי אשר יען לבבך. והעיר כבי מחשבך. כי באמרת
העצה העוכה כאיה. ומחזה שלי חזית. וכאשר דברת בשפתיך בירך תמלא.
נסודך לאחר לא תגלה. תמל ושלה. ואני מקוה מאת בוראיו יתגלה. כי הוא
יחבר לך עם המלבות הזה והנעוך טובתו. מלבות העולם הבא ונעימותו. ל
וכשמוע המלך לבדין ומענין. בעבה כאש חמתו וירע בעיניו. ולא יכול לשוות
אותו כי עבהל מפניו. וישא המשנה את עיניו השוחפים. ויבא את פני המלך
והנם זועפים. וכהם סוד לבבו גלה. עשהו כרגנב ולא היו כמלה. וישב אל
ביתו נאנח ונרכה. נעוב ומנוה. לא אכל ולא שתה. כי לא ידע סבת תהון המלך
וכמה היתה. או כמה יתרצה אל ארונו. וכמה יכבד פניו. ותרד שיחו מעיניו.
והיה מתחשב ומצר אל צר מתהפך. ונפשו עליו השתפך. ועורו כמכוסתו
הנדלה. ויזכור את אשר התעצה בעל התחבולה. וישלח בשרו ויבא. ויאמר לו
התזכור את אשר התעצרת בן. כי אתה תקשור הדברים העברתים. והתקון
הענינים השתתים. אמר זכרתי ארוני בעל רבי ואל. ועתה אם תצוך

המתאר עלי. כי בעזר לה׳ לא אפיל דבר מכל דברי. ולא אפחיד
מומר ממאמרי. לשלם נדרי. ואמר החכם הנדר לה׳ תשלום פרעם לי ושם.

ואמר המשורר.

מתת נדיב נבל כקול ועש וקול ידע אעש מתי ולא מאין
מפן דבר נבל כקול ועש וקול רעם וקול רוח ושם אין.

ואמר אתר

שחר פני נדיב ויגלע משאלך לפני שלות שחר
נשפת נבלים תעוה לך לך היום ותשוב אתרי מחר

?

אמר המשנה עתה ידעתי כי כבל אשר דברת ניעשה. לא כחבת והתלעגת.
כי בן משפטיך אתה חרצת. ועתה כא השת אשר תגמל לעמלה. אם חסר
ממלתיך. ולשלם לי אם עוכה שלמתיך. וידעתי כי כנ המוסר והמשרה.
ולי היקר והמחבה. כל טוב נגדם לאין. ולא יראו בדבר תאוה עין. כמלם
לאיש כתקן. ובפעלו ישיבו אל חיקו. ואמרו החכמים השמרו לכם. לבל
יהיו הכלבים שוחרים בריתם. ינתר מכם. כי הכלב אם תשליכו פרסת בר
כפרעון. לא יתרץ לשונו. ואמר המשורר.

אשר יגיה בטוב חסדי. כי איש לבבו לעשות. ישר מלאו
והיכחיש באיש תומל וגמל כמו כופר בטוב. הל ברזו

?

אמר האיש השמיעני את קולך. והודיעני כל אשר עם המלך קרה אלך.
אמר המשנה רצ כי אנ היתי עם המלך מימי. ולומתו. מימים אשר ברך
עלינו כובד מלכותו. והייתי אהוב ומכוב בפניו. והיה מאמין כי כבל עניני.
למה שהיה מכיר כי. ומסתין אותי מאמונת לבבו. והיום הפרש בן תאומים
ובעל פנים. וראיתיו כי נשתנה אלי ממשך ת׳ה לפנים. אמר האיש
האם לשוני פגע סכה. או הכיא אלם עליך שפת לשון נכרה. אמר המשנה
רצ באמת כי איני יודע בדבר הזה גלה. רק כי איש שלח לי נסנון מאוד
גלה. והודיעני עניני נפשו ואמר לי. כבר ידעת את כל ריבי ועמלי. והשלת
והשיבה לעמלתי ונעניתי. ואהבתי את הענין וערות מלותו. ניתר מה
שספר לי המלך על עצמו. ומה דבר עלי ומה ענהו בפעם תמימה. ואיך
הכיר בפעם השני נכה המכה. והעד נבהל ונבוכות. כי לא ידעתי סבת הדבר

פתע. ובמה אפסרה פעם. והאורכתי בחמשבתי. עד אשר לפקדה
לבבי. ואכרתי את אשר ספרת לי על עצמך מקשור הדברים. ותבקע
הדאמרים. אמר האיש אלי המלך חשב. כי אתה לקום התתין כן לי
נפש. והבאה להאות עלי בעבותיך. ולשבת על כסא מלכותך תאותך.
הנה נא נבר כי מהנה נראתה בדבריך ההשתחה ואני מקשרם. ובאזני
היצר אתקעם ואישרם. על כן אל תשית אותות היין בקרבך. ואל תתן
הגפה בחלכך. התתיק והנתם הלבה ניממם. אל נא תאבת למה בשולם.
כי קה מעשה הכסילים הבוגדים. אשר לבם כצור מעוז לעמת המקים.
לא מעשה המשכילים הנבונים. אשר לבם כצור מעוז לעמת המקים.
ועל כן יבוז עליהם כיד נמה. ניבוס ניכתום עד התמה. ובבר אמרו
החכמים נחמת המשכל כמה שיקהו מן המקים. כשם לבדים. האחר
שמחתן נמה שנשאר לן. והשני תקוות להשבל ממה שקהו. ותרדת הכסיל
כמה שקהו משם לבבים. האחר כאבן על לה שאבך לן. והשני פחדתו
תמיד על מה שנשאר בדון.

ואמר המשורר.

כסיל כאב לבבו כהלוך לו מעט תמיה ניתכל על שאירית
ומשכיל יעלה תמיד כחלקו ויוסיף לשאות לו עם כאחרית

?

על כן ארגע חזק ניאמין לבך. לחלות עצבך. קום מהר ואל תתבשל. עשה
זאת והצל. ואל תפל דבר מכל מאמרי. וידעתי כי כאשר היצר תמיצא ת
העשות כדבר. כי תקום בבקר תפשיט משלך. והניח עריך משלך. ותתן
את נאשך. ובגדי הנאיצים תתן לבגדיך. ותתהלך כאוח והלך. עד טאך אל
שער המלך. וידעתי כי הוא יאשימך. וכמטרה למץ לשונו ישימך. וכשאלך
מה זה אשר עשיתי האמר אלנו. ארנ המלך זה הדבר אשר הכרחתנו עליו.
כי אנ באמת ידעתי כי לא זה הדרך ולא זו הנתיבה. אך טוב מוב מאי אלה
ולשכב למעצבה. אכל לא תגום לנפשי כל עוכה. בהמנעי מלבת אחרי עצתך.
נדרך משאלותיך. והתחברי עמך כבל האותך. כי מיין האמונה. ומחוכך
האהבה הנאמנה. כשיחרים איש לאוהבו. וניניעהו כל סתרי ועצת לבבו.
החוכה עלי להיות נבור כאחי לבקש לבכון ושבולו. קל כאבי לדרך אחרי משאלתו.
ומנסר האהבה לא יפרע. ויהי מה אם עוכ אם נאם רע. ואף כי שהוא עם אדון
בבגץ מדוניות עמך. ובבר כבדתני על כל כני עמך. אשר מאז על כפים תק

ויחר אף המלך על המפקדים אותו. להפיל מעלתו. וישב נהם שפטים כאפס
ובחמתו. ויצו להשליך מנבולן כל הנגידים וימהרו לברוח. וניקחו. עם ארד
השכר ואת המלקות. ויזכור המשנה את היועץ אשר כזה וכזה יעשה להן כל
ימיו ולא שכחהו. ויהי היום. ויצא המלך לגור יער סמוך לשלוש. וינא מרחוק
שני אנשים תכבים. וישלח אחריהם ויבאו והנה שני נגידים. ויאמר אליהם

מדוע עברתם את פי ויכזבוני. ולא יצאתם ממזמתי. ויאמרו לו דבר כאמר
כי כעזם מיבוהך מפי שליחיך מוצאת. היינו אחינו נבונים ובוטים לאמר
אמר להם ומרוע עד כה אי יתרתם. ולבבה לא מהרתם. אמרו אחינו נבונים
ונחשלים. אנשים כחושים. ותלעשים. ואין לנו כהמות לרכב ואין לחם נצני
נצוייך אותו מיבשינו. ועם כל זה לא נשקונו עד צאתנו. אמר להם מי שיפרד
מעמך המות ואחריתו. ויגר מפחדו ואימתו. ראוי הוא שיזדרז לברוח בחזק
ועצמה. ולא יתן לנפשותינו הנמשם. ולא ישאל עבה ולא בהמה. אמרו כל
אחינו לא נפרד מהמלוה וכאבו. אבל לא נראה האות ונפש לא אבו. כי מה
שיהאוו אותו עיפי בנו האדם כעצם הזה כבר. צמאו ממנו אחינו. אין ל
לעונג לעזב אלוף ותלוה לנו. ויען הכפר ויאמר.

נם אתונה אל תרגזו ועד הכי כעב נתלש לי עמוקה מן הלבב
רוחי בקרבי כחרון הנן פתי ופרא נשבר ומשלו ומיצאה לה לבוא.

ויען היועץ ויאמר

ריבי מיזהבי פני מזרח חלק כחל כעב והזרוהן
כחיה נעזמות. ש בחות לו מישים יעשהן עבדיהן.

ויאמר המלך אשר לבבתם בפיכם. כי שלחי כעבם. ואתם נבוכים לאמר
כחל כתכם. אינכ רואה אתכם. לא משיחלים לנפש מהמות וכתן. ולברוח
מיניהן. אמרו לו לעכי הכריחה ההיא אשר נאית. לא היתה להפכל מהמות
כאשר בריכ. לא על מאסו את עזרתך. ונשלחו תכבתך. והטמאנו כמקום
אדמתך. וילחם המלך חמה ונאפו עליהם חרבה. ויצו להבריל המרוה. ולהשל
ולהשליכם כתוך הכורה. ויעבור קול להוציא העניים והשרים. לשונף כל מי
שיעלה מרחב הנגידים. ויקחו מהם כהבו כאוות. וייחתילו לשחוף מהם משיש
רבים כחל המקומות. על כן היתה השחפה חוק ומשפט עד היום הזה. כארצות
הודו וכתיב העכים. כעבור כי האמינו כניהם וכני נפשם. הכאים אחריהם.
כי מצאו חן הדיוח והחיטלה והכת והעזיבה. כשכר השכלה היא והתבוננה.
ועל כן מעשה אנשי הרמה והנגידות כחל הנלוות אתם עד היום הזה.

הַשַּׁעַר הַשִּׁשִּׁי

מהשבת כן המלך במאסרו. איך פעל רבון.

בראשית בן המלך בפי ההוא · צמית צדיק לעבד ולבנו · וינקל
בשלמון ובשלמותו · ומוסרו ונוב עצמו · כי נקח מן המוסר והח
והחכמה · והדעת והמזמה · כל מה שיצטרכו אליה בני המלוכה והפחתים ·
ממה שיתנו כלבוש השנים והימים · וינקלו בן שכל ונוח עצה וגבורה · ונוב
הבנה · וכל מדה יקרה · עד אשר תהיה בן כל שמיטין · ונפלאין ממנו כל
ילדינו · ואמרו החכמים כי כאשר לא יפתר מאור השמש אם יכסוהו
העננים · כבה הענוך לא יעלה שכלו ואם יתבונן בינו העלומים · וזכרו
החכמים כי המלך אלכסנדר נקבצו כאו לו כל החכמים מכל מקום לדבר
ולהוכיח כמשפטם איש איש כפי לשונו · ויצחק הענוך · ויהי כאשר נאספו
כלם · אל בית המלוכה · אמר המלך בתרו מכם איש ושמעו מה יכבר · ל
יקום מתוך העם ענוך יותר מים לדבר · אמר לו אלכסנדר הענוך הטוב
שוב לביתך כי ענוך אתה יקום לדבר מי שהוא גדול ממך · אמר הענוך
יחיה המלך אדוני המלך דע כי הארם כלבו וכשיטתו וכשיטתו השם לעבדו
לשון יצא · ולב לא ישבח · אין יאות לו לדבר · ואילם לעבר · ולו היה הארם
נבחר בשכלו ומוכן לפי רב ימיו על המונו · דע כי היה נהמון הגדול הזה
מי שהוא יותר ראוי למלוך ממך · וישמע כלם ויאמרו צדקת הענוך הטוב ·

ואמר המשורר

לא כל מיני זקנה להפארת · לא כל בני ערנה לתשבחת
כמה נערים שמעו מדבר · כמה זקנים הם במחברת ·

וישב הענוך על עמדו שם קשור ואסור · ומדעתו היה עזוב ועצור · ושכב
היתן ממינו לא יסור · והוא כמשוש ישיר וכצהלתו יפריש · ויהי כמחריש · כי ל
אמר כלבו · באמת זה העם אשר אינו נקרבו · הם ינדעים יותר ממנו · ארצ
אשר ינבלנו · ויחל עוד ימים אין עשוך נרפה ושבר · מיצאת תפצנו ודבר רבר ·
עד אשר הוסיפו לו ימין ושמאל · שכל על שכלו וכוונת דעתינו · וישב עוד לחשב
על עתנו · ויאמר אינני רואה עלה האנשים · יתרון חכמה ורעת קדושים ·
ולמה זה עוד אאחל ואאנק · ועד אנה אחריש אתאפק · הלא טוב לי לדרוש
בזה ולבקש · ומי הוא זה אשר הישרה יעקש · ועד מתי יהיה זה לי למוקש · ל
ויהי יום אחד ויבא אבנו לבקרו · וירצה לשמוע על עתנו ערכו מאסרו · אחרכן

ותה עצל היין והיצחה · לו הבלת האנתה · צמה והוכחה · בשומך
אין עצבר ואסור בנחשתים · וימם לבבי ויהי למים · עד אשר לו יען לא
כרכר אשר תשכח לה · ותה בן עמתה · ולא אמיצא שמחה בנפשי · לא כרכר
אשר תשב שיהיה בן יאנן והאמנתי · ונפשי תלויה אל מה שהבטחת בי כי
נביון · עד אשר לא יכנוס לבי בראות האותות וכצונן · ולא אשמח ולא
אגיל וכל עוב לא אמחזה · עד יצאתי מקברי זה · וישא משלו ·

כשאהן ענל נעוריו טוב לבבך · ויש תקוה לאחריתו ושבר
וכשר יתרש עור נעוריך · והביר יעלה כנף ואבר
אכל נקבר במשכבים ומרכך · היימצא עור עבי אל ציר ושבר
ואיך ישמח לבב איש מת כתיין · ואיך יגיל לבב בבר בקבר

על כן אכי ארנו המלך לא תלחץ עוך אותי · ולא תריחך · והוחי לא תלונן ולא
תשמק · כבך מעלי החמק · והורישני כל אשר תשנאהן ותמאסהן · למען ארע
לרחוקן ולהרחיקהן · ואת אשר הבחרהן ותאהבהן · למען ארע לרחקה בן
ולקרבהן · וימר לן המלך בבי כי · הטה אזנך לאמתת הנוכן · ושמור
תוכחות לשונך · רע באמת כי לא היתה כונתי כמה שעשיתי לא להועיל ·
ולהיטיב אליך ולהעות מעליך · כל לבב רע ומאום לב ונפש · ותמצא דרור
וחנפש · ומרגוע ונפש · עד שלא תראה ולא השמיע · ולא הבין ולא תרגע · אלא
מה שישמחך בלבבך · וייטב לבך באחריתך · וישא משלו ·

יעלץ לבבך בלרותיך · בחור ונעל כימי מחרותיך ·
כעוף שחר ועלה רכב ושמע · יעצך בן אהבך
מלא שחוק פיך כחק לבי יקר · בבבי אהבך ותברכך
התעלם תעיר והתגנב ואל · יטב לבבך באחריתך ·

אמר הנער רע ארנו כי שמעתי כי איש אמר לשון מחלוק · אמר ניסך
היציק · רע נביא הלל · כי אני אוהבך עד לב ועד אל · אמר יסף לא באתי
לנסותך קשים · לא מאהבת האנשים · אהבני אבי ונקנאו בי אחי והיו מחשים
עד אשר השלכוני בבור עקרבים ונחשים · ואחרכן מכרוני שבר · והיי כי
כבלי אובד · אהבתני אשת פוטיפר · והנשיכני בעלה במאסר · ונתאחרתי ימים

רבים בין המצרים · אל מקום אשר אמרי המלך אמונים · על כן
ש׳ אהבני כי אם בנרא נות ניצר הלים · ואמר המשורר ·

איש עצת כבי איש אהבתהן · רעון ומרעין יקנאוהן ·
כרעות להים את לבבהן את · כל אניבן יחד יראוהן ·

וכן אני אומר רע ארנו כי לא אבחר באהבה ניקונות · שיסבבן המאסים
והגלות · ואם טוב בעיניך הוציאני מן המקום הזה חושית · ולא תהיה זאת להם
אהבה שלשית · ויהי כשמוע אותן פתר ותרך לקולן · ויירא מאד ויצר לן · כי
הבין כי כבר ירע הנער והכיר · את אשר תשב להעלים ממנו ולהסתיר · והלה
נעצתן הפיר · וישאל את פי · ונעצנו ובצונן להוריעהן · מה יהיה משפט הנער
ומעשהן · ויאמרו לן אתכי אשר הניעו עד כה לבבן · רע באמת כי לא ינסיך לון
מאסרן · כי אם פתר ורעה · ויצר לבבן ותרע נפשן ויעמד בחרדה · עד אשר
יהיו סבת אבדן ומותן תמיצא כעצת האכזה · ואתה המלך עם מה שיש לך מ׳
מאומץ הלב והעצמה · והיר הרמה · לן רצית לנצרן ולהכבוד עלן · לא תוכל לן ·
כי כבר המלן נצני בחרותן לברות · ופתחן ומוראן לחת ולברות · לא ישוא פני
איש ועל אדם לא יתמל · לא ישוב מפני כל · וכבר אמרן החכמים · בגך חמש
שנים אדנך · וחמש עבדך · וחמש משנך · ואחרכן אוהבך או שונאך ·

ואמר המשורר ·

שמוע עמל שמוע מאמרים · יקכים מכרוחים ודלים
לבה הכון לבן תמש מזון · ואם תחפר כמו ותחש כבקרים
ובן עשר כפל עת למרחין · ומעשרתיך יתה ניעריס
ובן חמש ועשרה כברהן · כברך בהגיעו לגשרים ·

ויאמין המלך כם · וישמע אל עצם · ויקרא אל בנו ויאמר לן · כי טוב בעיניך
עשה · השאר אן צא · כי חפצי כאשר תחפוץ ונצנו כאשר תרצה · אחרכן אמר
המלך לתכיריו אשר תין בעלן · הלרים אשר כנלן · לצאת עמן להכאו אל מ׳
מקומן · אל מולדתן ואל עמן · ולהרכיבן בבבור לפני כל מלן · על מרכבת המלוכה
אשר לן · ויצו לעבדין נאמנין · להשים אתשים רצים לפנין · למען הרחיק כל
איש מר נפש וכעל נעמים · וכל מרני מצרים הרעים · ולמען התכוא כל מוכה
קלוב לבוא אסונן · או ובן או רק או תבעל כעניני · ולהזמין לן ברוכים ובעלי בעות ·

ובברכותם כל איש כראוי ויתזק ומראהו כמראה הברזל וכל
כלה נאוה ומאוהת עון עם תפשי כנור ותלול ניין ויתר מיני שמחות
ושיכי ענבים ויעשון כן ימים רבים ויהי היום והם הולכים משחקים
בגדים זה נועד וזה עקם זה כורך וזה כורת אז ילך באמצע פסח וי
ויתקן ממנו תכבין ולבדו השתוהן ומיוחדין שכחוהן וישא עיניו וירא
שני אשים נתבאים מפניו האחד פניו יצוצמות עיניו ארוכות שניו
שחורות קוצותיו צחורות כגון כמוך מלא רוח שוקין כסיד נסות
הלך אוכן ויאחל חצי כאשכן והשני יבש שערו על פניו ויפלו חצי ש
שניו נחלה אפו ונשתנו כל עיניו והוא אומר
ראו אבי כקשת שח ורגלי אחוזות מכלי פחת ורשת
ראו אותי ומשענתי בלי כאלן היתה יתר לקשרת

ובראותן אותם כרוע מראיהם נבהל מפניהם והניע כאב האנה כלבו
ונשמה לא נותרה בו ער אשר לא עצר כח לגמול ויפל ויבוקע מיאר
וישאל עליהם מה אלה ויאמרו לו זה עזר זה חולה ויאמר זה אשר אב
רוחה באשים ההם היתצא רבים מכבי ארם בהם אמרו מי יתן ובחרת
מיותר רגל מהם וישא משלו ויאמר

התחמאר נאת ושאר בתוך קבר ישיתך
ותשתם ותגמכ והבר את בריתך
ותלך בחיי ימים והגעזוב מחציתך
ומה תנאה אעזבה וכמאת אחריתך

ויקם וילך ובוא ונוף וישב אל ביתו סר וזעף עצב ונאנח מבשה עצמון
ומקלה מלבונו ומלבות אבון ונעמן ויעמד ברב אמונות ניענים ימים ושנים
ויהי מקץ ימים והנה הולך ברחובות העיר בפתח נאימים ויפצא איש זקן
נפלא שנו ונכה עיניו שנה צוריתו והלבן קוצתו והשתיר מראיתו צעד
עורו על עצמו ולבו כל עמו והוא אומר

בבאות שיבה בראש אחרי מ תעות שחור על שערי נכספי
מי זה ישיבני לקדמותי הכי טוב מאפל על שחרות משחתי

ויאמר עזר

אהבה על שיבה בצור תרבה תבה ולה לא יראבן ראובי
לא ראתה עזר עון אנוש כלתי שיבה חל כבר כלתי מכאוב

ויאמר נעך

בום נועה בני אל תפר לבך ואל תראון לין משתין ומצן
הלא אתה כמוני זרע כלחי לאיר נבון ולב פנוי יתרון
ובמלאת עתך ימל קציך ותגעל כנעורת בי יש בשרון

ויהל בן המלך עזר ויאמר מה תרי האנשי הזה ומה
הנבואה אמרו לו הזקן והשיבה הביאוהו למה שהראה אמר ובבואה שנים
ניגע הארס אל הצבה הזאת המקנה אמרו לו במאה שנה אמר עזר ומה
יש אחריהן אמרו המות אמר עזר ומה יש אחריהן אמרו הגמול והעונש
ויפתח את פיו ויאמר

לבן ארם אמית עתות ראשונות לאחרנות תלקים הם תתעמות
בנות ילדות ושתרות לאשמורת ועת זקנה ושיבה למהומורת
ועת מות לאנוש הנשמורת ועת הגמול פעלים אחרי מותו

ויאמר כלב האדם אין בינו ובין הזקן אשר יבואהו אל זה העונן כי אם ענפים
קלוכים ועמנים יבושים וימים מעטו ונעים ואחריהן לא יקוה כי אם המות
ולשכון בארץ עלמות באמת לאו לו לעשות הפך מה שנגזר בן בשמתיו
ולבקש נתיב כלתי נהיותיו ואלו לא ויאמם לבביו ענוב פי לא זה הדרך
ולא זן העיר וישב אל ביתו ומקומו לא ימיש וכה רבתי ישיבה תמיד לא
ימיש ויהי לו לב איך מי נקי ונת לא יפגם ולא יתרשל ולא ישכח ועם כל
זה ובדו עליו היגעים והדואגים מאין הפוגות והשב נפשו מלבת אחרי הזמן
וחבל מנעוריו ותשוקות העולם ותאוותיו והיה על זה מנאם בריבי אבין
ונתיבו ויבא לו כלבו ויהי מתגבר מאיון ללבת אחל לו משכל צת הלשון
אל אשר ירעה אולי ישמע מפיו רבר אמונה וירבו הדרך הישנה וישיבהו
אל הנבונה ויהי אחריהן נתיתר עם השלש נאמנו ואוהבו אשר לבה לו סוד
לבבו ויאמר לו הפרוע ארם אמונתו מלבר אמונתיו ועיניו כלתי עיניו
אמר השלש ידעתי כי היו בחיים העובדים אשרים מסירים יקראו להם נזירים
מגדרן בעולם ההפך והתמורה ויקבלו עליהם מלבות גדול ונורא ויהי להם

ענלה · ורעה נפלא · נפשם תגיעה · ואמונתם נעלמה · רוחם
ה · ניכם יקרה · ונפלאיהם רב · שרה · לא אדע מה יקרה אליהם · כי ה
העם שאנו מפקדיהם · ויכיהם ומעלליהם · ויתגבר המלך בם · וינצלהשלוחם
מארצנו והשאירם לשרפם ולהחריבם · ער אשר אין הארץ שמם נבחר ·
ולא נכ שמאר מהם ער אחר · ויאות בן המלך כשמעו את שמועתם · ויעצר
ברוח נבונה ונפשם · לא ירע כשלבבו ובקרבו · ויתגבר על לבו ·

השער השביעי

התלת ענין השיל בן המלך · התפיץ בריב וישר להתהלך ·

ושומע בן המלך הגלך בבל הארץ לאהבה · ימה וקדמה צפונה
ונגבה · וירוע כיפיו וכשלתו · ומאסו בשלום הזה וגביעתו אצלו ·
כל כבוד לא יפהדו · וכל העונג לא ישיאהו · להסיר אמונתו · ולהתנוך עבודתו ·
וינוע וכדו ונעניע על אחר החברים · איש אחר מן הנזיכים · אין המן עניו מ
מעיני ונחמיני · יחר נבמרו נחומיו · וימאר אלבו לו על המקומות ההם ואל
הפתחים · ונראה האיש החי העצור בזן פרי המחשים · ומתוך ההפכה ההיא
אוצאהו · ואצל את נפשו היקרה ומשש ידי תקיהו · וניקם הנשיר · וילך מעיר
אל עיר · לא אחל כאוכה · ושנתו לא ערבה · ער בואו אל מקום בן המלך ואצא ·
ובהגיעו אל מקום חפצו · הסיר מעליו את בגדי הנזירים · ולבש בגדים אחדים ·
ובבל · ים וינס אל שער בן המלך היה כין ושב · אצל כל פנה · ארב · לראות
ידע וידבר עברין העומדים עליו · והקרובים אליו · ער אשר לא נשלם ממנו
מקום כל איש ואיש ומדרכותיו אצלו · ועברתיו לו · וידא כי המשנה היה נבבר מ
מקולם כאזנו · והוא היוצא והבא לפניו · כלעדיו לא ידים איש את ידו כבל עליהם ·
והאיש משקידה לו תפץ מאד · לרבר אתו כסתר ולהפתיק עמו סוד · כי ידא לבבר
אליו בגלוי · ער אשר ידע מם הוא אליו באמי · וירלף אחריו עד כי פנשהו בדרך
בלבבו · ידיר אין איש אתו · וימאר לו ידע אדעך · כי מארץ רחקה אתה · היה מז
אצל סחורה · משלה ניקרה · ולא מצאתי מלך מושיע ואצל · קצין שוטר ומושל ·
שהאות לו לעשה דרכה · ובוב ערכה · ואל ערכה · לוא בן המלך אדניך · וסחורתי
לא ערכה כל רכוש · ינוע מיצרים נסחר בוש · האיר העינים · ותבקת האזנים ·

התזק התלשה · ותרשן הנפש היבשה · תצל מהעצות · והתרפא מ
והפתונת · וישא משלו ויאמר ·

קנה תכמה מתפארת · נקח קנין מסחרת
ורע כי זאת מהנפת · ורע כי זה מהעדת
וזה הדרך נקוץ מטאיב · ומאת כנס דר נסחרת
בבית זה נדרכן זאת · לבר עמרה ושאלת
יער זה אשון ענן · ומאת ענן לעורת
וזה מיצר וזה בצר · לשון זהב ומרכת

ועתה אם תרצה להזכיר אל אדעך · ולספר באזנו כל אשר שמעת באזנך ·
אז אדע באמת כי אתה נאמן לאהבתו · ומפץ בטובתו · ובאמתו על נפשך
תמהול · ולא המעט ממנו הטוב הזה הגדול · ותשמר מעלעת המלבים · מעשי
כבוד מהפבים · כי אם ישעו הזכרים האלה באזנו וידאה התפץ היקר בד
זולתו · אולי תעלה קנאתו · ובעבה כאש נאכלה ואין מכבה תמתו · כי המלך
חיים בעצון · מות בלשונו · ורוח תצים ולא יתוש · יצוה להרוג ולא ימוש · יחמה
אפו כגבר · וישרוף כאליה כיער · ואמרו החכמים לא תעמוד לפני המלך כעת
חמתו כי היס לא יאמן בן היכבן כעת יעח וישקוט ואף כי בהשתעת כחורנין
ושוא נלוז · ואמר המשורר ·

כרת מאש כעת הבער · וסערת יס כעת סער
ומאריה כעת ישעב · ומלך כעת יגער

ואולם אחרי אשר הגדיענו הדבר אתה תהיה נעלב · אם ישמע ואם יחדל · יאמר
לו המשנה ראיתי לכדיך טובים · ונבונים וערכים · ובאמת נפלאים מאד מזה
מאמריך · ואני מאמין כבל לבדיך · אך אשר כאזני לא אזות לבעלות על לשוני ·
מה שלא ידעתי ונסיתי · ולהגיד על מה שלא ראיתי · כי אמרו החכמים המשכיל
ספר כמה שמעה וידע · והכסיל כמה ששמע · ואמר המשורר ·

שמיע אויל ומהר ידמין · אותן וינכרן למשמיע אזנין
אך מפגיש מכם ולא יחיש ולא · יגזור וישפוך לאוזה עינין

על כן הסומר הנאמן שוא נא סתרתך · ואזאה ואם אכיר כה דבר לאוני אוזינה
אגזרה ואערכה · ויאמר לו הנשיר רע כי אם היית סוחר מהיר · אני כמוך רופא

כבוד · כי כח נאותך מאד תלעג · ואתה יקון לב ומחוש · ומחותני
נגה אבל · ובהירות רב עד כי לפור תדל · ועינה כגבן נחשת קלל ·
א ויכל איש להכיט בה כוש · ואפתח בן יכה עיניך בהכיעך בה פתאום ·
אכל בן המלך הוא נגר · עניו לשונים כתוב · ונחותו תזקוק ונערוך
בראות ונובות · הוא יקחה · ומיצר אל צר ישליכה · ומעבר אל עבר יהפכה ·
ואם תיטב בעיניו · העב מהגרב לו כה כפל אות ראיונו · ואם יהיה קולת זה
מעבר בגין ס׳ירעך · ולא יחפל דבר אם ראוה · וזה דבר אבול לא נתון לך
למעטן מימין כל ימיו · ולא פתוס עיניך על דמיון · אמר השלוש הנה אנכי ?
הולך להשתחל למלאות שאלתך · לתרפלתו ולהעלותך · ואם הדבר כאשר
יכבת מהתבארת וההוך · והעושר והכבוד · שכרך הרבה מאד · ויבא
השלוש אל אדונו · ויספר כל הדברים כאזנו · וכל אשר קרהו עם הפותר ממנו
לא הכחיד · לא נפל דבר אשר לא הגיד · וישמח השר מאד אל דברי העצה ·
ויאמר שנה וישנה · וימשב כלבו כי כבר מצא כל צרכו · והאלהים הצלית דרכו ·
ויאמר לו לך מהר · ויתר כבי הזהר · לקרוא לו בפתר · ולהביאו במהר · ויאך
השלוש מאתו · ויצא החוצה עשות מלאכתו · ויבא הביתה וישב · מיתל ומחשב ·
ויקרץ לו בעיניו · ויורה באצבעותיו · לבוא מאחוק אחרי עקבותיו · ויקרא
הנזיר בידו ספריו · ויקם וילך אחריו · ויאמר לו מה זה בוך רעי ועמיתי · ויען
הוא כה סותרתי · ויהי כראות בן המלך אותו · שמח מאד ויקם לקראתו ·
ויקרא לו שלום ואהבה · בשפה ברורה וערבה · ויתמך לו ויעשק לו · וינשיקהו
על צוארו הימני לאות ערבון · וילך השלוש לדרכו ·

הקטע השמיני

כבוד האדם לחכמתו · לא למלבושיו ועורתו ·

אמר הנזיר לאיכיך בן המלך הספרת על שלום אהבה ואחוה · והסברת לו פני
שמחה וחדוה · ינעם מיניהו עם שיך ומשרתיך · וגדול מלבושך ·
ואם אין אתל הקצת הקשן מהקשות והעלי · והכתם והחלי · באמת אין זה כי
אם קיום מאמר החכמים · אשר אמרו הסבורת פנים אות נאמן על העיבות כלו

AKADÉMIAI KÖNYVTÁR

על הנעיבות כמין הנצנים שהם אות אמת על השם

מראה פני אדם כבל נעשה · אות על אמיתתו ועל מהימן ·
כנגון אשר בעיני ונעימו · אות נאמן המיד על פרין ·

אמר בן המלך באמת אין זה כי אם ? לבוב תקונה בבריך ונובם · וכב התואש·
מאוש· מלבותי ומאמי· בם · אמר הנזיר התנהגת עמי כמיד הנמיכים · כמנהג·
אחר המולבים · אשר היה בקצת המקומות · מיש נבון וכנגל מבמות · והיה מכי·
בין כל·שר ועלוף הכבן · ומבכי·ל בין כל הבר והכבן · ויהי מימים · והנה רוכב
עם שכי הלי·נות והפרתמים · ויפגש בשני אנשים בלוי סחבות לבוש · ג·
יחנים ויעמים · ערומים ויחפים · רחבים שלמונה ויקרות · ועגרתם שונות מכל
צבעות · וכאשר הביט אלהם וראה את מראיהם · לא יכל להשלל בעומן · להחזיק
בכעס · על אשר עצבו הפיל עצבון מסוכן לבשרם ויחסרם · ויפל על צוארים
וישק · ויקרא להם שלום · ענא מאר ואיום · וכראות שכיו מעשהו ברכו
קצפם · ויחר אפם · ויהי כבוא המלך אל ביתו · הלבן כולם אל אחיו אשר היה ק
קרוב אלו ושונאו לעצבו · ויאמרו לו דע כי המלך אויך הקלה היום עצבו · ובזה
מלבושו ועמו · כי ירד מיכהמתו · ובל ארצה מלא קומתו · לעט אנשים לציר
בגים שובבים · ותברי ובבים · ועתה לך מהרה וסרהו · והשיבהו מדרכו ואל
הבוחה תישרהו · והגרישהו כי מחק המלך נתנו · להיות יקר רוח עם עבדיו ובני
ביתו · ואף כי עם האנשים האלה ודומיהם · הנבדים אשר לא מכבו עמו הם · ג
ובשבתו על כסאו · על כל העם יהיה מתן ומנאתו · ובהנשם עמו לבוא עמהם ·
לא ידבר אתם לשונותם · כי המלכים כיונתם · ואל יהיה קל בדבריו · ולא נמצא
הגיד אבל סגור נשרין · בן מעופו בשמם כתוב · ויסור מלבבם מוראו וסנורין ·
כי המלך כשמש אשר לא נדעך יקרן · ולא נבר הדרו · כי אם בהספר מאורו · ונא
ואמרו החכמים · אל תהיו כקשמים · אשר הם תיי הנפשים · ובוב יקנצו מפניהם
האנשים · ואמר המשורר ·

הספר רבבי עזך מרוה · תגיצו חן גם מצאך
היקר ונאך מכוה רעך · בן שבעך ושנאך

ניקר האיש נאך · ויבא לפני המלך · וידבר באזני כל הדברים · אשר שמו בפיו הס
הסוכים והשרים · וירחיב פיו והגידו · ויאריך להאשימו כלשונו · ויאמר מרגל ארצי
המלך השם יאריך ושנך · אל ירע בעיניך · אם הגלתי והוספתי ניסרך · ולבבר
כדברים האלה באזניך · אכל תצטרך להזהר אותי ושבחני · כי אמרו החכמים ·

[illegible] כי ישבא עון קשוה מהופכן. ואמרו עור אתמה בחי׳
[illegible] בחיה שמין בן איך ישמח. ובחי׳ שיגונה בחיה ש״ש בן איך יאוף.

ואמר המשורר

יהלוך על כופ פתן — משאך בעבור השוב לבתך
ואוהב על מש משה ידיך — לא תוסיף חזות עור שוא ותבלה

ויהי כאשר כלה לדבר. והוכחות מוסרין לתבר. עניהו המלך ברעתן ושכלן רבים לחיותו ויאמר לו. ולא ירע האם מרוצה ממין אם לא. ויהי מחריכן לקצת הימים. אמר המלך אל שלוח המות רב הטבחים. לבוא עד שער אחין והבנות שם פתח המות לנות. והיה זה מנהגם על כל מי שפוגא חייב לנבות. ויבאו המקוונים והמקוננות. לבכות בבתן לפני ולבנות. ויהי בבוי מות לבנות. ויעלה עבר על ראשו. וילך עד שער המלך בכפה ובצוק בכידות נפשו. משלוך לארץ נחרץ. מהנדר כמשפטו ומנהג שערו. וכאשר הגיע לאחין לדבר. צוה לשלוח אחרין. לבוא לבנו הוא ואכרין. ויבא ויפל על פניו. ויבכה במרי קולו. ויבך ויתחנן לו. ויאמר המלך נא הלאה הזך הכוך הרשע. קרב אתה ושמע. אל אתה פחדת ואל יגלך ואכלך. ממכרין כרין במיצות עליך. ואני אחיך ואתה בר לבב ונקי כפים. ואיך יכולת להאשימני ולהאריך עלי דבר שפתים. כה בהפיל עצמי לארץ ובהשתחויתי אפים. בראות שלות אבי שבשמים. ואני יודע מה שאדיב מחובתי. ומכיר מה שאכיר מחטאי וזדונותי. וישא משלו.

שמע בני ואל תריב מריבי — ואל תשקל במאזני שוא מתיבי
זכור לב ולא תריע והבן — ואיכבה לשונך הגגה סי
לבבך לא ידעתהו ואיכבי — אויל התשב לריעה את לבבי

אחריכן צוה להביא לו ארבעה תיבות נצבי זהב. השתים מיצופות זהב מלאות כל טוהר ועפר ואפר. והשתים מיצופות כסף. מלאות נפך וספיר וכל מיני בשם ואשכל כסף. ויקרא לאשיו ועניו. המפקיד את אחיו להאשימו. ויאמר להם קחבו הזלים הארוכים. שמעו נא המורים. ערכו נא אלה מרכבי התיבות. והכינו בהן הערוצות מהם והחשוכות. ובהן הרעות והעובות. ענו ואמרו איכן שתי תיבות הזהב. אין ערך ליפי מלאכתם. ואין רמיון להדם והפארתם. ותיבות הזפת מראיהם קדר. וכל יקר מהם נערך. לא תאר להם ולא הדר. אמר המלך ידענו כי זאת עמדכם. וער כאן הגיעה תכמותכם וביונתכם. ואחריכן תאשימו אדם על פגל ישרי. ומעשה כשר. ויצו לפתוח תיבות האלוה והזהב. אשר שם הזהב

וישם את מכסיהם. ויחרון כל העם ויברחו מפניהם כי [illegible]
ובאשם. ולא ילן לעמוד שם. ויאמר המלך אלה משל האנשים. אשר יתקשטו מבחוץ בגדי מלבושים. משבעים כסף וחלו ואבני תרשישים. והם מלאי פלונות שקר ושנאה. עול וחמס מרמה וקנאה. ויתר רבני העבה ומיעטי תוכך. אשר הם יתר רעות ומגונות מכל נבלה ועוך. כאשר אמרו החכמי׳ כי איש נבל. פיה הצומה. עבר על חכם מראיתן כשורה. ויאמר אולם הכיר עתמר ונאה. אבל השוכן בתוכן מכוער ומגונה. ואמר המשורר

כי מראה כל מפעל כתאר — רמות עלם אשר אומן רקמו
כי אדם כמפעל אבל נראה — כמראיהן וכגוויתן ועלבון

ויסר את מכסה התיבות הזפת. המיצופות כסף וזפת. וימלא הבית זוהר ואורה. מאור מרגליות ונזה כל אבן יקרה. ובתוכן סלע בשובה ונחת. מן הדיים הטוב ורקח המרקחת. ויאמר אלה משל שני האנשים. אשר בזיתם והקליתם כרוע המלבושים. ומיעוט קשוטם כשבל ושבושת. והם מלאים חכמה תבונה ודעת. וכל מלאכת שכל ונוב טעם. אשר הם יקרות אלף פעם. אבל זהב אופיר. ואבן ספיר. וכסף טוב מרית בשם ואבל מאבל אשר יאבל. עם כל אבקת רוכל.

ואמר המשורר.

תבזה לעשי עבים ותגדרה — עריך חסר לבב ובוער
ראה כי אך אכי שוא ונוכח — והוא עריום בוש פוחה ונסער
ואם הוי איש מלבושין ועדיו — לחריב אין יקר כי אם בתגרי

ועתה הנני נגשה את תעלתכם ופשעכם. ונמחל את רשעתכם. ולא אנקום מכם. כי ממיני החכמים ערבות המחילה. חזקה ממשיקות הנקמה. ואמרו עוד מה מיגונה ההכנעה מנת הצבך והנקמה בנת היכולת. ואמרו עוד מרי יקר מהצבעות. והוא בנשים. יתר יקר. מה יקר הגיבות. והוא במלבים. יתר יקר. מה יקרה המחילה. והיא בנות היכולת. יתר יקרה. ואמר המשורר.

בנות ירך לאל הרכה סערת — הלא תבוש בבקשך מחילת
ויענין כל העם וימהרו הכינותם וישרתם אדונם. ואחריך השם תייך עליהם. ויזה כמיך אתה כן המלך אשר הכימותנו עד העם. והסבירת אלי פנ מהבה ושלום.

הַשֵּׁנֵר הַתְּשִׁיעִי

אַל תִּשְׁלַךְ מִפְּעָלֶךָ וְתִיתֵךְ. בְּמוֹדֵךְ לִבֶּךָ וְהִתְבּוֹשַׁנְתֵּךְ.

וְיוֹסֵף עוֹד הַנָּזִיר שְׁאֵת מִשְׁלוֹ. מִתְגַּבֵּל עַל עַצְבּוֹ וַיֹּאמֶר לוֹ. אַל תִּתְגָּאֶה
עַל בֶּן הַמֶּלֶךְ. אַף פִּי בְּנִפְשׁוֹ מִיֹּשֵׁב כִּסֵּא וּמֶלֶךְ. לִגְעֹלֶת אַל הַמְּעֻלָּה
הַזֹּאת וְלַשְׁלִישִׁי מִקִּיכֶךְ. לִבְקֹר פְּקִידֶךָ. וְלִחְזוֹת בְּגִדֶּיךָ. וְאַל תַּחְשְׁבָה לִי לְמַעֲלָה
וְלִמְיֻשָּׁע כְּאַחַד וְנוֹכֵא. וְלִסְרָנִין רֵעַת וְשַׁמִּירָה. כִּי הַפְּעֻטָּה מֵהֶרְאֵנִי לְפַחַד מִמֶּנִּי וְלִרְאוֹת
בְּאֵמֶת אֵין מִיזוֹר לְמָזְנִי. וְאֵין כֹּהַּ לְשִׁכְרִי. וְאוּלָם עִם כָּל זֶה לֹא אוֹתָה לְאֵל בְּאֵל
שֶׁכֶל לְהַשִּׂים מָקוֹם לְאוֹרֶךְ הַלֵּב וְהַפֶּתַח. כְּשֶׁיִּרְאֶה מָקוֹם לְתוֹעֶלֶת וְרִיוַח וְהַצָּלָה
יִתְּךָ. וְלֹא יִשָּׂא עֲבוּרַת זְמָנִי. וְלֹא יִסְבֹּל עַל יְאֵנִי. וְאַל יֹאכַל טוֹבוֹ. בִּיְאֵרֵנִי
וְהָפִיק לְבָבוֹ. כִּי פִּבֵּר מֵאֲמָרוֹ הַחֲכָמִים הַסֵּכֶל הַתְּכוּנַת מִי שֶׁאֵין לוֹ תַּחְבּוּלָה

וְאָמַר הַמְּשֻׁנֶּרֶת.

עֵיצָה עַד מֵתַי כְּאָרֵךְ לֵב	מְעַאֵךְ תַּשִּׂא וְאֵת רִיבֵן.
תַּגִּיד בְּרֹב פִּחְדֵּךְ נַפְשֵׁךְ	תַּשְׁמִית יְקִירֵךְ וּמְיֻצָּבֵן
מֵיעֲצֵךְ וְשִׁמּוּעַ לְקוֹל וְנֵעֵץ	צְרוּקֵן לָךְ פִּירֵהֵן וּמְכוּתָבֵן
מִלֹּא רְצוֹן לְבַךְ בְּנִים תִּמְצָא	יְדֵךְ וְרֵיעַ אֵלֵּן וְאֵל נְעוּבֵן
וּמִגְּרֵךְ מִי זֶה אֲשֶׁר יְדֵיעַ	אִם יִהְיֶה לְגֵר נֵאם יִבְרָא

עַל כֵּן לֹא יִאוֹת לְמִשְׂכִּיל וְאִישׁ רֵעוּת וּמְיֻעָצָה. לְגֵר מֵהֵנֵּךְ הַנִּסְתָּר אֲשֶׁר אֵין לוֹ
מוֹצָא. וְלִהְיוֹת בְּטוּבוֹ הַטּוֹב הַנִּמְצָא. כֵּן יְבִיאוּהוּ פַּחַד וְאֵימָה לְבָבוֹ. כְּנֵגֶד כֵּן
וְקָשֶׁה מִמֶּה שֶׁהָיָה כֵּן. כַּאֲשֶׁר קָרָה לְאַחַר הָעֲטֻפַּת אֲשֶׁר הָיָה פַּחַדוֹ. סְבַת אִבְדוֹ.
אָמַר בֶּן הַמֶּלֶךְ וְאֵיךְ הָיָה. אָמַר הַנָּזִיר אָמַרוּ כִּי בִּימֵי הַקְּרָמוֹנִים. הָיָה עֵנֶף
בְּתוֹךְ אַחַד הַיָּמִים. וְגַם הָיָה הָיָה מִזּוֹנוֹ נִצְרָהּ. וְצִיִּד אַחַר פֶּרֶשׁ מִכְּאֵרְבּוֹ.
וְהַעֲלָה דֹּב אַחַד בְּחִכּוֹ. וְכִנְגֹד שֶׁהָיָה מוּשָׁךְ אַחֲרָיו. רָאָהוּ הָעֵנֶף מֵרָחוֹק. וַיִּשְׂמַח
לִבּוֹ מְאֹד. וַיְמַהֵר לִקְרָאתוֹ לִבְלֹעוֹ כְּרֹב אֲוָנוֹ. וְתָבֹא הַחַכָּה
בִּגְרוֹנוֹ. וַיִּעְמֹד בְּמִכְאוֹבָה גְּדוֹלָה. וְלֹא יָדַע עֵצָה לְנַפְשׁוֹ הָאֻמְלָלָה. וַיְהִי כִּי טָרַח
הַיָּצִיד יָדוֹ לְהַקִּישׁוֹ. הִתְגַּעְגֵּעַ הָעֵנֶף תְּזִקָּה בְּבֶל כֹּחוֹ. וַיִּמְשֹׁךְ בְּכֹחַ זֶה מִפֶּה
וְזֶה מִפֶּה. עַד אֲשֶׁר יְצָאָה הַחַכָּה מֵאֹפֶן. וַיִּפֹּל מֵרֹב וַיִּבְרַח וַיִּפֹּל כְּבוֹרוֹ. וְאַחֲרֵיהֶן
לֹא מָצָא דֹּב שׁוּם מַשְׁבֵּב לִבּוֹ. כִּי חַכַּת מָוֶת בְּקִרְבּוֹ. וַיִּכְרַח מִמֶּנּוּ וּמִבְּנֵיהוּ. וְלֹא

סַךְ שׁוּב אֵלֶּה. וַיַּעֲמֹד כָּל צְרָה וּמְזוֹן. עַד אֲשֶׁר מֵת כְּבוֹשׁ [illegible]

הַשֵּׁנֵר הָעֲשִׂירִי

זְרֹעַ הַחַכָּמָה בֵּן נְגִישׁ אֲמָנָה. כְּעוֹרֵב תֹּעֶה בְּאֵין שׁוֹמֵנָה.

אָמַר בֶּן הַמֶּלֶךְ אֲהָהּ הַחֲכָם הִנֵּה נָא פָּתַחְתָּ אָזֶן לִשְׁמֹעַ לְדִבְרֵי כְּשֵׂר. וְפִי
וְקַחְתָּ עֵנֶן לְרָאוֹת בְּנִשְׂרֵ. וְהִכְנַחְתָּ עַצְמִי מִן הַשֶּׁקֶר. וְשִׁעֲנַתְנִי
בֵּן לְמִצְוָא בְּקִשְׁתִּי בְּחָכְמָה וְלַהֲשִׂיג הָאֱמֶת עַד אֵין חֵקֶר. יַעֲזֹר לִי לְהִנָּצֵל
בְּקֹר. עַל כֵּן אֹמַר אֶת אֲשֶׁר תִּרְאֶה וְהָעֵת לְבַךְ הַטּוֹבָה. וְהוֹסִיפָה לִי חָכְמָה:
וְדַעַת אִמְרֵי בִינָה. וְלִמְדֵנִי כְּמִשְׁפָּט מוֹרֵה צֶדֶק וְחָקִין. צִוָּה לְצַוּוֹת קוֹ לְקוֹ קוֹ
לָקוֹ. לְמַעַן אֲכִין דְּבָרֶיךָ וּמִצְוֹתֶיךָ. וְאֶעֱצוֹר כֹּחַ לְהַכֵּל מִשְׁלֶךָ וְתוֹרוֹתֶיךָ.

וַיִּפְתַּח הַנָּזִיר אֶת פִּיו וַיֹּאמַר.

שְׁמַע מוּסַר בִּנְךָ וְקַבֵּה מִזְמָה	וְאַל תְּהִי מְנַתֵּב שֶׁכֶל וְעֵרְמָה
וְאוּלַי צֵדָה יִמְלֵא תַּפְעֵךְ בָּם	וְכָם יִכְבֶּה לָךְ אוֹנָם וְעֻצְמָה
וְלֹא תְּהִי הָוֵה יְסוֹד לְגִיחֵךְ	וַיִּפְתַּח שַׁעַר לְבַךְ בְּחָכְמָה:

פִּתַּח רַבִּי פִּי וְלָשׁוֹן. וְהִפְתַּח שְׁפָתַי וְהָגוֹן. לְהַשְׁמִיעַ אָזְנֵךְ. וְלַהוֹרִיעַ לְבַךְ
וְיֵשׁוֹנֵךְ. שֶׁתַּאֲמִין כִּי יֵשׁ מֵחֵר קַדְמוֹן יוֹצֵר הַכֹּל בְּשִׁשָּׁה. בָּרָא שָׁמַיִם תַּרְשִׁישׁ
וְאֶרֶץ חַרְשָׁה. אֲשֶׁר עָשָׂה אֶת הַיָּם וְאֶת הַיַּבָּשָׁה. וְשִׁתְּבוּחַ בֵּן כִּי הוּא יִתֵּן שֵׂכֶר
לְפָעֳלָתֵךְ. וְתִקְוָה לְאַחֲרִיתֵךְ. שְׁמַע נָא הֵן הַמַּעֲלִית. צַדִּיקֵךְ אֱלֹהִים יְצַיֵּרֵךְ.
רַע כִּי הַזּוֹרֵעַ זְרָעִים. יִשְׂאֵהוּ עַל זְרוֹעִים. וַיִּמְלֵא מִמֶּנּוּ כִּסּוֹ. וְאַחַר יִקְצֹר וַיִּכְּרֵ מִפֵּה
וּמִפֶּה. וְלִבְשָׂמִים. פֶּלֶג קְצִיעָה עַל נֵרְדִּי הַרְכָּבָה. וַיִּרְמְסֵהוּ הַהוֹלְכִים. וְשֹׁאֲרִיתָן יִכְלוּ
יִכְלוּהוּ סְעָרוֹת וְסוּפוֹת. וְהַשְּׁאָר יִטְפְּחוּהוּ מֵהֶרָה הָעֲטֻפוֹת. וְפֶגֶם פֶּלֶג קְצִיעָה
עַל מְקוֹם סְגֻגִים. מֵיצָאוּהוּ לְחֻתִּי וְחֹמֶר מֵעֵשׂו וְרֵעִים. וַיִּצְמַח וַיִּגְדַּל. עַד אֲשֶׁר
הִגִּיעַ שֹׁרֶשׁ אֶל הַשֶּׁלֶג וַיִּלָּכֵד. וְלֹא מָצָא מָקוֹם לְהִתְפַּשֵּׁט וְלִשְׁאֹת אֲשֶׁר וְאֵיכָה
כֵּיצִיץ יָצָא וַיִּמָּל. וְפֶגֶם פֶּלֶג קְצִיעָה בְּמִקּוֹם קוֹצִים וְנֵעָצִים. עָלָה כֹּחַ קְמַשׁוֹנִים
וַיִּצְמְחוּ הַבְּרָכִים. וַיִּצְאוּ עִם עֵשֶׂב הַחוּחִים. עַד אֲשֶׁר יִגְבַּר הֵר הַצְּמָחִים. עֲשׂוֹרֶת
קְמָחִים. וַיִּתְגַּלְּגוּ הַקּוֹצִים וַיִּמְהֲרוּ. וַיִּתְבַּל וַיִּדְהֲרוּ. וַיִּפֹּל הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹן מִמֶּנּוּ כְּאֶרֶץ
טוּבָה. נְקִיָּה וַעֲרֵבָה. וַיִּטַּע וַיִּנְקֶה. וַתּוֹצֵא עֲצֻמוֹתָיו יְשׁוּקָה. לֹא יִרְאֶה כִּי יָבֹא
תָּם וְלֹא יִעְגֹּץ. כֵּן יִרְכֶּה וְכֵן יִפְרֶץ. וְהַמָּשָׁל הַזֶּה וְעִנְיָנוֹ. זֶה פִּתְרוֹנוֹ. וְעִתֵּה

ע"ז ענין . הנה החכם ישמע . ישמע . והזריע הטוב . רכב החכמה אשר
הוא בעל הטוב . ואשר יפול בגבי הארחות . ויחטפהו העופות ויסעדוהו הלז
הדומות . הנה מה שיכתם ממנו באזנים . ויעמיד שם יום או יומים . ואחרכן
יקום ויתהלך . כל ענות שבא בן לך . ועל"ז אמר המשורר .

כתוך לבך זרע חכמה ושמרה כבית עון נפה תגשה ותוכל
ואל תרמה אל זרע כוסלן באם ירך שוף יהיה למאכל

ואשר יפל בם לגב כבר . ואחרכן יבש בהגיע שרשיו אלו ויאבד . הוא מה
שיתפך ממנו לגמרי . בפתחו מעט אזנו אלו . ואחרכן יסור ממנו בקשיון
ולא יכול לשוכן בן . כי לב האבן בקרבו . ועל"ז אמר המשורר .

פתח אזן ואל תפגר לבך לקול מנסר אנוש בגר ומכל
ואל תהיה כאיש יבא בשער לפנים סגרו חדר והיכל

ואשר יצא פרח ויצץ יציצים . וכהגיע לעמוד שקדיו . מיהו הן הקוצים
הוא מה שהבין ממנו בגלוי . ושמר והבין והשכיל וידע דרכו ושבילו . ולא
וכאשר ירצה להוציא ממנו דבר אל הפועל אשר הוא הפרי . המיתהו התאוות
הרעות והלבו עליו בקרי . ועל"ז אמר המשורר .

וגבר קנות מנסר וגבה בית שכל בתוכן באמת יצמח .
קנה ולא בנה אדמה אל יצמח אשר לא ישאר קמת .

ואשר יקה ממנו ויטיב וכאתו ישוא . ויפרה וירבה ולרוב ידאה . הנה מה
שלקטו ממנו מי השכל העובות והכריעות . ושמרו הלב והעבירו השתרלות
כל פיעות . כבבוש היצר והתאוות והכעס . וכטוהר הלב מחלאת הגשמיות
העולם . ועל"ז אמר המשורר .

כבוא שכל בחדרי לב נקי לבב וכפיכד
ארמהו אל זרע באריץ נחלי מים

אמר בן המלך אב מקוה בגזיר היצור . שיהיה מה שתזריע באדמתך
לצדקה . ותקצר לפי תסר .

ב

השער האחד עשר

בשלשת הרגשים . אי זה מהם יקר ונעלה .

אמר בן המלך בי מרב ספר נא לי כשעך הכרוכה . אגודת האדמה
הזאת התשכה . והבוחר מהנה מה שלא יעילהו אכל יסיף עליו
מהנזקה ומבוכה . אמר הנשיך רבי בבר מהנבבים . היו לו שלשה חברים .
ואולם החבר הראשון . היה שומר אותו תכף בעת נאישון . היה חבוב מאד בעיני
בעיניו . לכך לבבו ורעיונו . ישים עליו נפשו כבשו . טורח ועמל בערן מפה
ומפה . עליהו על ראש שמחתו . ירכיבהו על בעלי מרכבתו . ישים בעבורו ימים
וארבעות רכובו . כי אהבת נפשו אהבהו . והחבר השני היה מדרגתו איזה
בין ראשון . מעלה מדרגת הראשון . נעם כל זה היה אוהב אותו ואוהבו עליו .
ועטה בגד רעוע אליו . ועברהו וישמרהו . וישתדל בו ולא יתרשל ממנו . והחבר
השלשי היה שוכח אותו . ונשכל בעבורו . אין לו מאהבתו . ואת עלבו ואבדתו .
לא מעט מזעיר לא כבוד . ויתהפך הזמן על האיש ההוא . וניקר מקרהו . כי
כל ממאורו . וילל כבודו . ויתי"ב לעלך וממונה אין בידו . להביל לו מדעתו
ולהלין בעדו . ויצוך לחבר אל רעיו ואהביו נאמנו לבבו . ולעלות באזניהם ריבו
וכאבו . ולבקש מהם עיצה ועזר בגדידות קולו . ובדברו התל וימאר לו . תבבי
הטמון . ולבבי הנחמן . כבר ידעת העלותי אותך על ראשי . וניתרון מהבתי אלך
והתגבב לך בבושי . ועתה בא היום הנעב הזמן אשר אצוך אל נמולך . ולה
ולהעזר בך ובאוצרות תילך . ואשרי שיגענתי כרע בכוחך . מרחם ותומל משלם
עוב . ואמרו החכמים העוב שבכלים מה שיעלך . והטוב שבאחים מי שישמע
לקולך . והעוב שבחברים מי שיקים להועילך . ואמרו עוד החסרים מטמון לא
תאבלהו אש . ועל"ז אמר המשורר .

אל תבטחו אישים בבבי אי זהב כטהו עבי ער על לבי מהב
הם יהיו מזון כנס הנעבה ונחם ישאירו הם באבוך הזהב

ויען הראשון ויאמר . רעי כי אינני נעלה בלבבך . ומשתשעשע בחברתך .
כי יש לי מהכסם ותכבים קולתך . ועבידות מחשוב בך ולפנות כרמותך ועלותך . ופם
יפר ראנים לי אמך . על כן לא ארחה מעצתי שתעזוך בקנינו ונחלתו . ואחרכן
אצוכך לעזר עלתי . ואמרו החכמים כל אדם מ"ב לברוע לו . ועם מ"ב לאי ש

ואמר המשורר

עמל שומל שאל מגל ולמרה לבני תהיה צונף והגמרה
הטוב לפרוש לך לחמי ומימי ואשאר אט רעב ואצמא

ודע כאמת כי אין לי בזה אענוך אותך כי אם שתי הלפות בגבים לבם ותאת ערוכך. קום נא ולך לדרכך ולגוזכתך. ולך אל החבר השני ואמר. אתה החבר הטוב הנאיצא לנפשה כצרה. כבר ידעת מה יש כבינו מן האהבה והחברה. והסוד והאמונה הטהורה. והרעך כמוך כן. תבון עברית לך כל ימי עד עולם. כשמע תומלת ולבב שלם. ועתה אנו צריך שתמלוב קשת תסלי. ותזכר אל מחשבת ידי. והשגרת עגר אוהב טוב. מלחש ואמלן רובר שלום ורוע טוב. כי כאמת וכחמה קרה לו עם המלך. ובבר אמרו החכמים האחים הנאמנים. מכתר כל הקשרים. כי הם לצנף עלי כתת כותה. ומעון כחת מגבה. ואמרו עוד החסרים מגדל עז כתהפוכות הזמנים. ואמר המשורר.

כי תבואה נלבב נפרץ מהר המציא אלין פריים.
העל נפשו מיד מוקשון כי לא תרע מה. לך יוכב.

ויען השני ויאמר לי לי כשרכי ומכאובי. ומרת נפשי ויצרת לבבי. עד כי תעיריני ותרגיזני עם אתה בצרתך. קום לך לדרכך. כי כבר שבה חברתי. כי בלתי חברתך. ונתיבתי כלתי עיניתך. ולא טוב שאתגרב שיך בבל חמרתי. ולא ואחרון אחרון אצערך שיתגרבן עמי. ואתרנשש ואשאר באוהלי. ואמר החכם לא אדע מי. זה רע ומר בזמנו. מוות העשיר מן חיי העני. ואמר המשורר.

מי הוא כבל עבדות אישים אשר יאות שיח בפני אות רמעון ובלחיין
עשיר כבוא קצן כי יעזוב כשכן מרל לוא חפצן כי יאריך תיין

ויען אל החבר השלישי ויאמר לו. רע אדע כי כשתי מפניך ונבלמתי. ולהיות רצוי אליך שתי פני אדמה ונאלמתי. ואולם הצורך והשעה עליך הכמוני. אולי תסריך יקומון ויעזבוני. ואמרו החכמים אין הגיב משיב ומול ומשלם חפלים. כי אם המקלים לגניב מדינים. ואמרו עוד המתנות פקדונות. ומי עוד הגיב זוכה לשתי שלמנות. כי קצן שבחיין קיים לו בעולם הזה. ואמול מפרין שמור לו לעולם הבא. ואמר המשורר.

עמל זכור היום היותך הולך שיר ומחר מיחזיק בפלך
הון לא יהי מועיל ביום עברה ולא ימתוק מרורתא לסוא מהלך

על כן נמהל מסר ועל לעם חמול כי הוא היה
מלי היועך כון כבי איש הגשמה לך שם כבי נבול נבל נחלך
ונמהל פעליך לך שמור לבית מוער ולא עוב בב כיר העלך

ויען השלישי ויאמר רע אמי כי יש לך עלי נמהל ומסר כבל יפתו. ושמירה כפל כונתי. ולבשרך כבמי ונעצם ידי. ולרעקה כך כבל נפשי. ובבל מאדי. כי אמרו החכמים לבל מעשב לבבים. ולבל זמין ובבים. לבל דור ובנים. ולבל מעשה ומנים.

ואמר המשורר.

אם יתהמה עת תכה לך ונבוח בלהים ממעך
כי יש מענה אל כל דבר ופם יש שבר אל כל מפעל

אוי אוהבך אשר לא יבוך כך. ולא יכהה לבך. על משענת הנהנך עמי. כי המשנא הנוא שמרתני ושאמתי על שבמי. סחרתי בן ונתעסקתי ממנו מרחוק ומקרוב. עד כי המענו אשר היה לך לפנו ניפרץ לריב. ואני מקוה בעזר הצור שיהיה לך ריות והצלה כבל עמיך. ובמה שאמתה מרב יאנך. ותתרצה בן אל אדעך. וישמע האיש וישמח בלבו. ונוח החדוה שכבה בו. וינעור עלין ושמח. שוקט ובטח. ויאמר לא אדע עד אי זה מהשני ובבים אמנח. אם עד ההרשעתי מחבר נאמין שומר בריה ונחמל על פקדונות ידיים. או על השתדעתי בשני החברים הנוכים הבוגדים. וישא משלו ויאמר.

רב עברה נפשי אבל לא אדעך אי זה לבי בזמן רעב ומר
עברי פני כוהרים בדורים או היום בוגד כרוך אהבה וחסר שמור

ועתה אתה בן המלך רעי כי החבר הראשון הוא עשר האדם והון. כספו נקנין. אין תועלת מהם בבבר. לא כשתי בלבי הסחבות אשר בפם נקבר. והחבר השני הוא עשת האדם ובנו. ולבי בינת קדוכין ושפטן. אשר לבו עמין ויאמתן מענו לשבבו. וישלחהו עד קברו. והחבר השלישי הוא מעשה הצדקה אשר העניק בן ענילנו. וישענו ויעזבנו. ויעשענו בעבר. ויצילנו לעולם מן המיבר. ומיין נשמתה. ומיגעה לתועלה. והיתה הרוחה. אמיר בן המלך אשרי עין ראתך. ואשרי אזן שומעת מלשתך. ואשרי לב מבין פנך תירתך. כי אתה אמת ומישלנך אמתך.

ויאמר משלו ויאמר.

אדאה לי חכמיתך כי בן שכל ומבוב פנך ודך בונות
אשמע דבריך ואודע כי רבי חכמים הם כדיבונות.

שער השנים עשר

במשלות המוסרים בחידות וחרוזים ומאמרים בעל נפש וחכמים

אמר בן המלך החכם המשלים הודיענו נא ענינם הנהדרים וחכמתם
למען אחקור נפשי ללבות בהם ולעשות כמעשיהם
והגידה איך היום שיבחך הבוטח ויגער בך תאכל אמר הנזיר דע
כי אסתפק מטוגן כמה שאוכל לעון נפשי בן לבי צרך השעה לזה
לענין ולא לשבוה כי אם להשאיר הוות היגעה עד בא העשה לקחרך
את עשין כי לא יצאת המרגעה והוא אשר אחר בן ובחברתו ולא תתאוה
נפשי לאולתן כאשר קרה לאחר המלבים בסוף שנו באחלן אחר מבגן
אמר בן המלך ואיך היה אמר הנזיר אמרו כי מלך ממלבי העגים היו
לו אויבים רבים ועצומים ויאספו כולם להלחם עמו ויאסוף המלך
ההוא גבוריו גם הוא ועמו ויצא לקראתם בגדולין ותילון ויתמו ארבו
ויגברו עליו ויכו בו ובאנשיו מכת חלל והלך מבקר עד ערב ובראותו
כי כלתה אלון הרעה וכי נתן לאויבין השונאה כרת וימלט אל נפשו
ויקח עמו אשתו ויבניו כולם ויסתרו מפניהם והשמש בא ועלתה היה
ויכי אהן פתרון באום על שפת נהר ומצרן השנת עיניהם ותהומות יצאים
בסקעה ובהר ויבא אתו בגו נאשתו והבריחן הבהמות והולידו מעליהם
עגיים כי יראו כן ינכן עליהם וינדע מקומם איש וישמעו פרסות הסוסים
סביבותם לוקפים אחריהם והבקר אור ותייהם עמתו בבגר כי המקום
אשר היו בו היה עמוק משמאל איך דרך לנטות ימין ושמאל כי האגם מ
מימינם והנהר משמאלם ולא יכלו לנצאת אל היבשה מפני פחד האויבים
וחכבד הקשה ולא היה בירם כל מזון כי אם טיט ורפש ובאו מים עד
נפש והילדים בריעב בוכים ומרחם שופכים ויהי לסוף שבי מים מתו
האחד מהם בריעב וישלכו אותו בתהר בצבר נהגבר ויאמר המלך לאשתו
הנה נא אכרה הקונתינו כי לא שאר בידינו כי אם נתיגר על כן עוב ש
שיחות קצתנו וישאר קצתנו משעמות כולנו ובגבורתי נצחייך באחד
מבנינו עד אשר ירחה ויגש בנו ויתגן האשה אהה כי מכתינו מר

מנשאה עזה ממנה ונקשה כי הנחת אשר בם
מעשני שמנם ובשל עתה בנינו הן נעבת את האות לבינו לעינים
עלינו יענו ואנה נשא עצבונינו הלא טוב להבת ולשנוא לבחל בכל עיני
ולגיונות עמים מרעים ויהי לנו כאשר בעבר נאבל ולחם בבקר לשבוע ולמיה
זה נמות כבל האות עתה אין בשר נאין יין ולחם אין ובבר אמרו החכמי
אל הבטח בחי שחמל על לחמו ולבוות תרף עצמו כי מי שהוא מכזב על
מיתו איך יחתם עולמו

נאום המשורר

אשר יאכל עדי שבבר ויתיר אנ אלון כחיל לבב ולא הנוא
מכל משתין בורם בא באשמן ורעב כי כל עמל ארם לפיהו

אמר המלך הנה נא שמעתי כל אשר הספרי וכרבר אחת הבהות תרבני
הלא ידעת אם לא שמעת כי טוב לעבר לשאת חבל המות ולמיצוא מר
ממוות נאת נפשו לא יחתם ועל כשרו לא יחמול ויגמור על ימין ויאכל עבל
שמאל מספבל נקמת האויבים וקראתם עלינו כראותם אותנו מתהפך כציון
וחכלנו נאנ מפחר פן יפגעו בנו מקצתינו ויהשלנו בין שונאינו ויקשה
עלי יותר שמחת אויבנו מכל הלאות אשר עברו עלינו כאשר אמרו כי
שאול לאויב אי זה הוא הכאב הגדול אשר עבר עליך כבל מכאוביך אמר
נקמת האויבים ואמר החכם הסבל על הרעה ואחת היקרא ואמר המשל

שאלתני מתי שבל בשלום יצא יקר
אמור מה הוא אשר שבל בעורף נפשך שבל
עשיתים מעשה תלאה עשות אותו לשון לבבל
לאות בנפים ולא אובל שתות רמים כרם אשבל
ושאתי את פני אשה ושמחת אויבים עלבל

ואנחנו עתה בן המלך אמור מה היא עצתך בזה ומה תגיד בן לשונך ואי
זו היא האכלה העוטה בגדיך אכלת הלבבה המוסיף לאו צורך הממלא
עגיניך לאו הגלת אן אכלת הצביך העקר מחנה לי צבכי ספקו ולחם
חקו אמר בן המלך אין ספק כי אכלת הצביך העקר מחנה לי צבכי היא
אשר הגיגל בן והגבב אל תבן אמר הנזיר וכזה היא אכלת בעלם הזה

ואמר המשורר

לורשים קנית חכמה ובין לא ישכחו משמן ומיין העוגק לא ירוץ
לא יתפצו לחיות למוץ יאכלו אך יאכלו כמוהו למוץ ירוץ

הטענה השלשה עשר

הטענה תנורות הימים לא יגוד מימים

אמר בן המלך כי מדע הכה נא עצה לנפשי החפצה להשאל מהכמות הספלות. ולהעלותה מכור הפתיות. כי לא תנעם לו כל טובה ויתרון מעלה. אפס ותהי נחשבת כנגיני כל יקי וגדולה. כנגידי בין אלה הכוונים הרעים. ותיותו כתוך כלי השטים הפושעים. אמר הנזיר החכמתנו עתה בן המלך זכריה ונעמים. שמעתים זה כמה זמנים. אמר בן המלך ומה הם. אמר הנזיר שמעתי כי היתה מדינה. אשר היה מרמים קטני ממנה. וכשיראו איש נבוני פתי כנפש תגלה. הין מהלכים אחרון על עלהם שנה תמימה. והיה האיש ההוא כשלחתן בהם. ובחסדיהן רעתן כגיהנם. לא היה מספק כי מלבותן קיים עליהם. ושמחתן הגדל והנבר. פתי יאמין לכל

רבר. עד אשר תשלם לן השנה התמימה.

מן המדינה. שנים ויתף כחלת עבל נגבר. לא ישאירן לן מחיה כנגר.
משיך הספל כם כלות לבבן. מן היין והעמל מה שלא היה תושב בן. ויכבר.
ויתאבל כמרירות רוחן. שנה כרב כחן. על העוב הגדל ההוא אשר כנוגב
לא עמד. שכן נלה היה ובן נלה אכר. ושנה אחת בא כתוכם איש משכיל
נבון וחכם. אך מיעוקב זממן היציקוהן והכהילוהן. ואכלוהן ויכלוהן. עד אשר
היה כל היום טאנת ממוצאותיהן אשר מיצאוהן. ומהחשב על רוב המקלים
אשר קדמוהן. ובאותם אותן מהדינה המדינה. הלך כאיש נבהל כנפש נגזה.
חשכהן הסך מה שהיה מרוב הבהלה. ונוב השכל ולב התחבולות והערמה.
וימלוכו עליהם למלך. וניקחון לפנות יום המלך. ויהי לקצה ימים. טאן כאיש
ההוא פתר ואילים. ונתן אל לבו ובוחן בתוך אלה העמים. ולא כוות בם
ובבריהם וישב משמים. ויבחר מהם איש ויכבדהו כבוד. וניקחהו לן רעך
וחבר ונאמן סוד. והיה עוהן לו תמיד מדברות. ומשלות מגנות. וישאדן
כחלק שפתיו ונעם קלן. וניפתהו וינחלן. עד אשר ספר לן כל מהגיהם
ושגיהם. ולבו אלן כל סודם ומעצותם. ויאמר לן המלכן רעי אתי כי החכמי
ובני מאד כל מי שאין לסוד. וישכחון על כל אדם האנשים בשל הסודות.
והאריכו להביא עליהם משלים ותירות. ומהם אמרו איש כלי פיו כאוצר
בלי מפתח. ואמרו עוד לבות המשכילים מיבצרי הסודות. ואמרו עוד התיתר
בסודך ואל תפקידהו כיד מהיר וישכח ולא כיד ספל וינבוד. ואמרו עוד לא
תזכור המת כאכרון רע. ותהיה הארץ שומרת סודה ממך. ואמר המשורר

שמירה בריח רעים והשמר ובאיש שלמך לא תהי ממר
שים לבך קבר לפודרכין פן יאריך לשון נלך ויאמר
עוב כי אדמה שומרה לעד פודה נסודך לא תהי שומר

ואמר חכם אחר כל זכר כשיאצר ויטמן ישמר ויעמר מלבר הסור כי כל
מה שישמן לך ינאבר. ואמר המשורר

בהסתר המון הון יעמד לך ויפיצא כפרצ כי תשמנהו
ויאבר סוד ולא נגדע מקנמן עדי נצח כנגד כי תשמנהו

ועתה התבר בעוב אם תתן לב בריח מילוה. ואהבה נבונה. שלא תגלה

[illegible] עשיתי עמך תעשה עמדי . מעשיך עשר גדול
[illegible] ונבבוד . ממרתי כבר מאבדך מאר . וימאל האיש וישבע לו בשבע
מאמנה . ויכרות אתו ברית אמת ואמונה . ויאמר לו הנה נא ידעתי ידידי .
כי כל מוצרות אשתי העיר הזאת וכתבי נבואתם הם בידי . ומה תועלת יש
ביקר אשר מהדה יפסק . ומה כציב כמועלה אשר כרוגב תכלה ותחלך .
ומה תכון בבבוד . אשר כרגיע לא יעמוד . טוב לי שאקח עיצה לנפשי . ולא
והיקר הזה אשר אוב בן הימם לבבי לא ישיא . כנוס יתלעצו כי האנשים
האלה אשר הרימון עליהם ראשי . וישלכנו וישאירנו חלל אישים ובזה .
נגור ונק מכל הכבוד הזה . הנה נא הגרתי לך את אשר שכל הראוב .
כה יעשתי אני . אך המשכיל לא יאמין לו להאמין כגבעמין כעניני .
על אשר ישאל פי אתיו נאמנו . על כן אוב שואל את פיך מעתה . מה
היענץ גם אתה . ואמרו החכמים היו עצתך כלב אחיך על כן שאלהו . ולא
ואמכן עוד המרכה לשאול עצה לא יסר משנו רכרים משוכח כנות הדבר
ההצלחה . ומעיכל כעת המקרה . ואמר המשורר .

שאל עצות כל קצר . ולא יקרב כן עצר
הורך כים תצלח . ותשכל כמו קצר

ויען החכר ויאמר אדני המלך שמעתי לכל אשר אתה רובר . והנה אוב
לכל אשר תצוני . הנני שלחני . ויכאו שניהם אל האוצרות אשר שם
הכסף והזהב והאבנים היקרות . ויוציאו מהם כל אשר מיצאה יד . ואל
הכזה שלחו יד . ויטמנו אותו כמקום נאמן . ובהגיע הזמן אשר מכרית
המלבות השלכהו . ויוציאוהו ויעיזוהו . הגיעו שניהם לעיר גדול ומעלה .
וירום והעלה . ונזה לזה שהקדימו להכריח ולהרוית . וישאירו כל ימיהם על
שמיהם . שקטים ונחים . עוכי לב שבעים ושמחים . ואתה בן המלך כמו
האיש הנבוי . אשר לא תראה כפל המלבות את ויען וקרוב כי אם בית מרי .
נחשפת לאיש זר כיניהם . אך ותעשב אתה עמהם . ונפשך היקרה מפקשכת
ושנאלת . הולכת נבזה ונבהלת . לבקש עזרה איך הוכל לקחת לה עצה .
לרוץ כמרוצה . להעטל מהפח הזה נמן הפחת . ולהושיע כשובה ונחת . ואני בגה
אהיה כמו האיש העזר ההוא לעזרך כבח ובזרה . להישיבך אל העצה הישרה .
להציל את ראשך . למלט את נפשך . ותשקט ותבוח ותשלה . והצלח ותרויח
מיגון אשר לא יתם ולא יכלה .

השוטר והאיש בעזרו שלמה המלך

אמר בן המלך צוקה החכם הטוב החומל הנרחם תהי משכורתך
שלמה מעם השם . ועזה היקר נא נפשי כעזרך לפר
באיזה ענייני העולם האחר . לא תאחר . כי העולם הזה כבר מאסתיו וגעלתיו
והוא אשר כתשוקת הבריות . ובאחרית תכלית . ובקצה האחרון . מהקלון והחסרון .
אמר הנביא כאמת כי הריחקת העולם הזה הוא מפתח בקשת העולם הבא .
ומי שיבקשהו ימצא שערי . ויכא כהיכלו בחברי תרכין . ועל כן אמר החכם
העולם הזה ערכן המין . ומאסר המאמין . ואמר אחר משל העולם הזה והבא
לשתי צרות כל מה שיאהב האדם האחת תבטם האחרת . ואמר אחר הוא העולם
הזה קדשין לעולם הבא . ואמר אחר העולם הזה כאשר עברו עליו ואל תעשן
בן .

ואמר המשורר .

מי עולם ומשהון ארמה . לצרות אוחזות מון נצבה
כאורך תאהב אחת הקצה . אחותה כה וכלבבה מוצה
ועל כן אקנאה תמיד לאחת . כשם חנה והשנית פנינה

ואיך לא ימאס איש כחיי כזה ויבחר כן לשכון . והנה אתך לב עהור
ורוח נבון . ותראה כי התענוג כלו . נגיע אל הנוף הזה עבר מן השרירות .
ותבין ותשכיל כי הנוף אין לו מעמד ותקומה . החום מפהו . והקור יקפיאהו .
תיענים מרוהו . והחיות טרפהו . הנחש ימתהו . והכרזל ישמדהו . וירסקו
כן שכעה התחלואים אשר לא ימלט מהם כל כשר נוף . והם החום והקור
הרעב והצמא והפאב והפחד והמות . וישא משלו ויאמר .

ימם לבבך אנוש אנוש כעבר . קיץ והבשוף נפשך עם קרה
יקפא כיום חרף ואז תשוב להית . אוות שעות חום וקיץ ערה
תשבע ואם יחר כרגע פתך . עם לחך עם רוחך נשבר
תרוה והתגעל כהתאחר מענו . יען ומה מהר נחשיכך חרה
תאכל ועליך כשכך יכאכר . אם לא כמשקל יהיה ומשוה
ירכן פחדיך לציריך ומי . הנא זה אשר יכיאך בצרה
כל זה מאד יקל כעיניך ערי . באון ימי מעט ימי המרה

שיהיה קונב. ומה שתתשבחו כסבר שיהיה נקל. ומה שתתשבחו
עוד שיהיה הרבה. אמר בן המלך הבט וא לצרכי אתה התכם כי האות
אשר העולם הזה ותמדתם עליו ירתיקנ ממנו וישימנ להתאות בעולם
הבא. אמר הנזיר ועד כי הרופא הטוב בשירתה הגוף אשר התלשהו החלי
העלרים מהלחות הנפסדות וניצה לרפואו עד שיר מיזן ונתקן טבעו לא יתחיל
במאכל אשר ינלר ממנו הנשר והלם בינתו כי המאכל כשיכנס על הלחות
הנפסדות יהיה זה תוספת על מחלת הגוף. ואולם יתחיל ברפואות אשר יברחו
מפניהם הלחות הנעברות הרעות וימנקו כהם נגלי הגוף ויתר העניקים ושאר
האיברים. וכשישלים מהנקיון הזה אז יזונהו הערות ותקים. ומשפטים צריקי
וניצוהו על מה שיהיה לו טוב מן המאכלים והמשקים. ואז ימיצא החולי
טעם המאכל ויהיה לבחוניו יפלת לפעמל בן לא להפנל ממנו. ויזון בן נלל
אשר ימפוץ ישנו. כן נפש האדם החולה מחלי התאות והתגעגים לא
יכל רופא להסיר מדניה ותחלואיה אשר הגיעה בהם פתאום. וזה מבואר
כי היצאה מן ההפך אל ההפך דבר קשה. על כן יצטרך להתחיל לגרש
מעט מעט מהתאות ההם. ולהקנתה מהם. ואתרכן. למדה וישכילה
עד לבוא קו לקו ער אשר יהיה לה יפלת לקבל העניגים הנעבדים הנרצים.
והמאמין בהם והנרות על האמת. ואחי כזה תהיה הנהגתי עמך עד
אשר תקבר נפשך היקרה על מדניה ותחלואיה ותקבל רפואתי בשמחת שלי.

השער החמשה עשר

בשבח החכמה ומהותה. ומעלתה תכונתה.

אמר בן המלך אם כן התחיל בשער להיך למדנו ולהשכילנו דעת
ומזמה. והודיענו נא מה היא החכמה. אמר הנזיר
מה זה הקשית לשאול כבר ומה יקרו לדבריך ומה נפלאו. כי כמה מהחכמים
שונעו למיצוא שאלתך ולא מיצאו. אך מאשר שמעתי. אזמין כמו כן אשיב.
ואתה כין תבין את אשר לפניך. דע כי אמרו החכמים באמת ונכון. כי הקול

הוא לחכמה נחת ונכון. והחכמה [illegible]
ויתגלה בשער בן נשמתו. ומעטה לשונו נקל סיעתו. מביא ישר בשעה
והוא ער נאמן לעולם הבא. ואין לעול. יכולת להתחזק לפני דבר החכמה כי
כאשר לא ינקל הצל לעומד לפני זריחת השמש ואין כח באדם לדבר בעומק
החכמה כאין שיאין כח בעינים להכיט לעין השמש. ואולם יקחו ממנה מה
שיהיה לבם ושלם כעין שיקחו מאור השמש מה שיהיה כח כאותם ניכנו בן
על כל מעשהם ובריכתם. אם כן החכמה היא כמלך הנסתר באדמונים.
הנלוים בעיניו. וכמעיין רבו מימין וצמון מקורם. וכבוכים אשר ישפוט
בם. מי שלא ידע ארכם ורחבם. אכל היא עשומה ונכבדת מכל זה. אם
כן היא באמת מפתח האוצרות היקרות. המעשיכה בשלשה במעלות המעולות.
והיא כגים אשר שוחן לא יצמא לעור אחרון. והוא האור אשר יפיר החשך

והעניגן.	וישא משלו.
דבר חכמה וסנורתיו	וחקותיו ותורותיו
כמו מלך אשר נם תר	אכל נרדם במיצותיו
וכמעין אשר נפוץ	ויסתרו מקורותיו
וכשמש אשר יבה	וינעם הניהורתיו
ועוד כי הוא כמו מים	אשר לא יצמאו שותיו
והוא האור יפיצו כל	ענין חשך מאורותיו
והוא דרך מאיר ישר	ושלום כל נתיבותיו

אמר בן המלך החכמה אשר ספרת מכחה וגבורתה כל כתר. מרוממת
תועיל לכל אדם יתר. אמר הנזיר ינן כי החכמה היא כשמש הנראית כל
כשהזרחת על העינים התלך על האנשים לשלש מדרגות. המדרגה הראשונה
הם האנשים חלי הלאות. והם אשר יבינו דבר החכמה ויוכלו לשאת מציאיה.
וידעו מיצאיה ומוכאיה. ועלו במדרגים הדריה. ויחפשו כל חדריה. ויעברו
בין בתריה. ואחרכן. ישימו ידיהם במעשה אשר ישוב לעולם בראשם. וזה
עשם. והמדרגה השנית. הם האנשים חולי העינים ואין כח בהם והם אשר
תברת החכמה מלבם כעין שיברת אור השמש מחלשי העינים ואשר יש ל
להם ערב ובקר מלך ולילה שלם. והמדרגה השלישית. הם העוורים וחולי הלבבות
אשר תקבר דעתם ויתלש שלם והטוב והרע והאמת והשקר יהיה שוה אצלם.

ה אשר לא היה מזכירם לפניו. כי
ה מכונו. בדעתו אותו נפתה אחרי הבל המלכים ואמונתם. ובמשך
חרי שקריהם ופתוחתם. והיה המלך כמו כן מעלה אותו על כל נפתרין וה
מיעבונו. לא היה מבחר מהמן רבי מעונינו. ושמרון על זה כמה זמנים. כ
והאריכו באלה העצבים ימים ושנים. ועל עת שהיה המשנה רואה את המלך
כולנו לאלילים ומשתחוה ימלא חמה. ויתן ואמרה. ובבלינים נים המשנה
היה מתיעץ עם כל מהבני. ואמונתן נקלקלו. אם ירבר באזני המלך רבר
מנסיון ותוכחותינו. כי היה רבון בבלותינו. כאיש עצור בגבעותיו. ויאמרו
לו כל ירועינו וכשלו בריבו. ומכוכין ואנשי עצתנו. השמר לך מתוך ומחדר. פן
תבין הנער. לרבר אל המלך מה שיעציהו. לא מה שיניח רעתו וישמחהו.
כי המלך לא ינתם מעשות רבר לאיש. ואם נלה מרעתו אלינו לא יחוש
ולא יבוש. לא יהמה ולא ירוץ. אם המית ואם הרג. זה לרוב מה שיש
איתלו מאויבי המונותיו. ועניני השמחות. ואמר אתכם ששמה אין להם אח
אמונה. והם המלך והים והזמן. ואמר אחר קרבת המלך לבעש אם הנה
קצר יבלה העורה. ואם הנה אחוך ישאל בן. ואמר המשנה.

מלך כמו מלבוש אם קיצון שלון אלה כוף לעבוש אותו כמקלון
או מרכן נעלן עלבר בהוכם עור פל ומי יעשר לן אחרי נפלון

על כן כשיופיע לך המלך קרבה. הוסף לן כבוד וירואה רבה. והיה המלך
ההוא עם מה שהיה מהשחתה אמונתן. איש מיושב בדעתו. טוב במדותיו. שלי
בהנהגותיו. מוהב ומקריב את הבריות. תומל על עניו בעלי ובגללם. משתרל
לשלום ולהושלם. בלבה ההוא נדרה שנה המלך ויאמר למשנה בפנים בפנים.
הבה נא ונלך שניהן על העיר בחוץ ונשמע מה בפי העם. ונראה מהנהגתם. ומ
ומה מעשיהם. בתלי משכבותם. ויבן וישוטן באדינה. לארכה ולמתבה. על
אשר באו אל רחוב אחר אשר נקרא שער האשפות. כי היו שם כל אנשי המריב
משליכים ומקבצים הזבל והאשפה אשר בתוכם על אשר נעשה מקום אבוד
מאיר. ויהי בהגיע כרמות לבב איש מאיר ומתגרעין. ויאמר המלך נשורה נא
ונראה מרוע הדעון בנער באיש כי איבין לבלה. ולבי ספק יש לו סבה ועלה. ויל
ויבוא המלך ונקבב על אשר הגיעו אל מקום האוב. וימצאו שם תור. ובפיהם בות
כרמות. מגרה נקבן איש נגד נאבון נקמו מכון עשבתן. לן ולאשתן. וישמעון
משם קול שיר. ונקול נעש זמיר. קול כנה וצהלה. קול חתן נקול כלה. ויבינו

בלעי הסחבות. אשר מיצא בתוך הזבל והוא מוסב בהסבתן. אשר השב
אשתן מגבהר האשפה. וישרטן כמו בן לגיל ממנה שלתן סמיך. ונעלן פת
פרעות. לתם העצבים ועיך. ולבשהם כר חמר. אלא מיין המסך. ובין ידיהם
הוגת ותלל וכלי זמר. ואשתן היתה כמוהן כרוע צוחה. ובוצעי מגאה ורמוחה.
היו מוכלים ושותים שמחים ומכים לגלגל. מכפזים ומבדכים בכל עז.
ישתאון איש בשמחת ריעהו ובאהבתן. ותקרא את שמו אדון המלבים ונבול
המערכות. ויקרא את שמה וגברת מחלבות. וישא האיש את הפס וישורר.

שלם לשוכנת בהרי שפר תקוקה בלות לב ולא על ספר
רמה מאור שמש לחנה לבת אשר בשמרה בין בנות חפר

ותאמרן האשה ברוך אתה אחי וברוך טעמך. כי מה יפה ומה נעים נגונך.
ותשא עם ה"א את הכוס ותשורר.

ממשילן צבי תשקי לחן בן עפר כיח שפתיון מור ומשכל כפר
לוחי פרעון אחנה מיער הכי ימעט יקר תבל היות לן כמר

והיה מספר כל איש מהם בשבוך חברו ויכנה כל אחר מהם לרעהו בשפי והרר
ועריבות. ונעם מוסר כרוך תושקים נאמנים. והיה אשלם מרב השחוק והש
והשמחה. והגיל והחדוה. מה שלא ימר ולא יספר מרב. והאריכו המלך
והמשנה לנגונך. מכהלים ותמהים מאוד. כל אשר ביתן אליהם. נסיפן ל
לתגוה מאשר היה אשלם מימיעוד ההתרשלות מהשחוק והשמחה והשמיה
כרמת. אחרכן אמר המלך למשנה שרא. נשוב משלם אדל שמחה
ומתיקות תברה לבל בגיל תיים. כאשר ראיתן הלילה לשכ אלה העניים. ויה
כרמות המשנה אדל תמה המלך ופליאותן. ורוב מחשבתן. אז התגבר. ויאמר
פתח לבר. ויאמר בלבן אחן בא העת אשר אוכל לרבר לבבי עם המלך. פעמ
רבים ופעמים עגים. פעם בבואר ופעם ברמזים. ויקרב אל המלך לרבר באזנו.
וישא את קולו וישורר.

מאר יתמה לבבן בשורן תרשות עבראן בינות יצורים
ויפלא כשוכנן עשון ה' מרוחים העובדים היצוריים

ויואל ל ויתן עין למלבן לבל עוך יתמהן מין אחרים

ויחרך המלך לקולן. ויאמר לן. תורה תירוך ואשמעה. אשאלך והודיעני.

עלין. ויבוש המלך וילך הרועה לרכבו

הקיים. ספרו ממנו כי הנה השמחה אשר אין עמה אכל. והמרגוה אשר

אין עמה יגיעה. והבנות אשר אין עמן פתל. והיצון אשר אין עמו חכמה

והכריות אשר אין עמן תועלת. והאור אשר אין עמו אפל. והוא העולם העצמי

אשר אין לו הפסק ולא שעבוד. אמר המלך ומה מיענך לספר כאיזה הרכבים

המלה קורם זה. אמר המשנה לא מיענני כזה שלא תהיה אתה ראוי לזה

בעוד שכלך ובהירות בינתך. ואמונת עתך ואהבתך. אבל אם איך לך ראוי למה

שיש על צוארך מגאות המלבות. כי המלך יעלם מלה הדברים היקרים

בעצם ערכם ויעצם עינין מראותם לרוב תגעגועיהן והטאותיהן. ועוד כי

המלבות והעטרות. יתחברו לך לגאותן ולאונן מרות הקיצף והחרון. המביאין

בינן ובין יושר ההנהגה ולתלבל דבריו במשפט. עד אשר מיום לעתו אויבך.

ועליו כובדתך. כבשתי את יצרי. ונברתי על מאותי. מתכויש לך ומשנאת.

כי לא כאיתי עת וזמן עד עתה המלך העליון. אמר המלך היזכרו אם יש

לעולם אשר תקצר דרך ועתיד אשר יבל אדם לבחר בו ולהניע אליו. אמר

המשנה כן בלא ספק כל הדורש אותו ומבקשהו ימצאהו. ומטובו ימלא

ידיו. ויאכל פרי מגדיו. ואמר החכם העולם הזה לא ימציאהו מבקשיהו

לא כאוותיהו מהמונן ואמתיו. וכב המסעות לאיש מרחקים. והעולם

הבא ימציאנו כפיו ולשונו ולבבו. ואמר המשורר.

זמן קציר מאד אוכן ויגיעו ולא ישקוט מבקשיו עד למוצן

ולא יבא ולא יגיע לתפיסו ולעד לא יעלא תאוריהן

עדי ירחיק קצות ארץ גבולים ואין נוסע בנפשו ומנדעו

וימציא אוזן ויאסוף הון וימשך עדיה אחים ורעים כאוהביהן

ועולם כב מאד יקרב לאיש כי בביתו הוא ולבו לא יעשוהו

אמר המלך אם הכבר אמת כאשר אמרת. והמשפט כאשר הערכת

למה נעשים כל יגיעינו ועמלנו. ומעט ולינתנו. וכל תגעגועינו וכל הרעש

הרעשותינו. ולא בן ערך אשר יגיע לנו מעמל האמת מן השגת. אמר

המשנה התצוה עלי אדוני המלך שאשנה ושאשלש פעמים רכות עליך

בלה ואעיר בך מחשבתך מורשי לבבך תמיד עליון. ואולי יהיה זה הכבר

סבה להגיע אלינו בעזה. אמר המלך אכל אני מיעוך שלא תגיחני לילה

ויום. עם מה שאנחנו בו הינם מיהרין המשלה והשלוה. כאין שיגיע לאלה

הינים העוגים. והעניים והאביונים. ושנהיה בעוני מי שידע המלבות הקיים

כאלו אלה האנשים בעוניהן. אמר המלך ואיך זה. אמר המשנה כי ידע

אותי בן תהיה מרוצה מלבותך אשר אתה תומר. בעוני מי שיכיר המלבות

העולמי. כאלו מרוצה אלה האנשים בעוניהן. ותהיה פליאתם מגאותך במה

שאתה בן. כפליאתך מגאות אלה האנשים במה שהם בן. וכבר אמרו החכמי

כי איש אחד היה לפני המלך ורעהו רין שקר משפט מות. ויקם האיש על

רעהו ויקרא בקול גדול ויאמר אשכיעך המלך כאשר אתה בן ירין מחר ויהר

שפל ממוט כן. יריך הינם והוא על גמולך יכול ממך על גמולי שתשפט אותי

משפט צדק. ויחרד המלך לקולו וישלחהו. ואמרו כי המלך רוד מצא פהוב כ

בשקלו על קבר אחד המלבים. אט המלך פל מלבתי אלף שנים. והתרבתי לף

מדינות. והחרמתי אלף מחנות. וכאתי על אלף כפות מלבים ערימות. אחרין

כאתי למה שתראו. עבר ואפר מה אני. ענן ואבן מראשותי. כל מי שיראני

אל יפתה הזמן כאשר פתני. אמר המלך למשנה ומי אלה כפות המדרגה

הזאת אשר תספר. ומה יאמרו מה מלבות הקיים אשר תבר. אמר המשנה

רבי כי כפות המדרגה הזאת הם אשי האמונה כפות הרת והנשירות. וכפות הרת

אין כל מחשבתן לא במועצה הצדק. ואיז תניעשב רעתן ויסתבק. ויריצה ולא

אנת. ימאס העולם. וינאל מהרעות. ישליך התאוות. ימכר יעבו. ויתמיכר

ליוצרו. יעבדהו מאהבה וישוכן בן תוכין. יפציט בפי הקנאה והבאה בן האה

האהבה. ישלם שכלן ויראה את העולם. יבוות מהנחמה ולא יקיק לבני אדם ולא

יראו מפניהם. כאשר יזכרו הקדמונים כי מלך אחד יצא לצוד ציר בימי החום

הגדול והעבר נעשא כלו עמו. ויהי בקרוב עת האוכל אמר המלך לעבר קום קדא

מי שיאכל עמי. ויקם העבר ויתן פה ופה וירא רועה אחד מרחוק וילך ויביאהו

אל המלך. ויאמר לו המלך רחץ ידיך ושים לבבך אכול. אמר הרועה לא אוכל

כי קראוני מי שהוא יותר טוב ממך והוליכוני לו. אמר המלך ומי הוא זה. אמר

הרועה השם יתברך קראני לצום וצמתי. אמר המלך ואיך תצום לתם הגדול

הזה. אמר הרועה אצום לתם יותר תם ממנו. אמר המלך אכול היום להכבדני

ותצום מחר. אמר הרועה אם תהיה לי אתה ערב שאראה מחר אעשה. אמר

המלך לא אוכל. אמר הרועה אם כן השתבל במה שתוכל והנח מה שלא תוכל

ר הבונהתן . כי אין בגוים אוצר לא הוא ואין לנפשי ממדה בדבר
מכל אשר לי . והוא תלקי מכל עמלי . ויפתח את פיו המשנה ויאמר . דע
אדני המלך כי אמרו החכמים כי מרוחב יד העולם הזה ומגבורתיו .
הוא נמצא לכל שואלין נדיב לכל מבקשין . קל הדרכים . פתוח השערים .
למי שירצה למצוא שכילין וימצא בעולם אשר הוא הפנוי . ומקוצר יד
העולם הזה ובצמצומו כי הוא נמצא מדולדלין . אויב את אוהביו . ורכילין
נתתים וכל מבקשיו . הם בו בעמל ויגיעה . ותר ממוצאים . כי הוא יתמיל
להפשיט קורס שיכסה . ולגזול קורס שיתן . ולא יכסה רבר לא שיגלה
אתר . ולא יתן לאחר לא מה שיכאיב בו זולתו . לא תתם עין מתנה . ולא
ישלם עין חסר . כי ימתק מהר מתנותיו . ויפריד פתאום מחבריהן . ויהרס
כרוגר בניניו . ובלה תרשיו . ושפיל מעלותיו . ימליא בריאין . וימית ברואין .

ואמר המשורר .

זכור נא זאת עליל ואולם תגעל
היותך כאל ואולם כל עובר
ומה יתן עשיר ויוסיף לך כאשר
הרומס כושר והגולה לך אבר
היש עם הון יתרון לבר לנחלת ארון
אשר אין בו זכרון לגיע או חבר
התבוה לך משכן והתיצב על בין
ואתה היום כאין ואתה בקבר

על כן דמוהו החכמים לארץ מלחה . סביבה חומות עקלקל וצמאון . והיא
מלאה נחש שרף וכל חיה רעה ופטיס אורבים ושוטנים מטים רוחה
מלהטת ומימיה תם מאבר צמחיה עץ מות בתוכו אין סביבין קיר של
שערין סגורים . ובתוכו עץ פרי ומים טהורים ורוח צח ויצל עבות ומחון
לקיר באחר יצרין מקום טוב רשן ושמן ארץ נחלי מים כר נרחב מקום
זרע וכל מיני הנאוה אשר לא יכרת . ומהיצר השני מקום בתוכו ים ה
הגדה אחד מרורות פתגים רות זעפות מרחפת על פניו . כל באיו לא

ישובון יחזרו לצאת ולא יכולו . ועוזה הכר מצחו ן
רע כי הארץ המלחה הוא העולם הזה . והתיות הרעות המאבר
ניכר כל ההשחתה הם הרשעים ושאר היצורות אשר ימצאו בו . והאן
הוא מעוף ממה שימצא בן האדם מהריוח וההנאה . וצר הקיר העוב
הוא גמול הטובים לעולם הבא . והצר השני הוא גמול הרשעים כל
איש מהם לפי זרעיו יהיה קציר . ולפי מה שילקט יאכל . ואמר המשורר .

לאן עולם כמו ארץ שממה סביבה מיצורות תיל ותולעה
ומימיה פתנים הם ורוחה קוטי אש ואשה אף ותמה
בתוכה עץ פרי . ערב וימתקן לאוכלין מפרי כל הארמה
ויש מחוץ מקום עיפה וחלב משכלת בבב פתח ואימה
ושמה אחזן סערה לבורת ושמה העשמה השממה
ובן מקום סביבין זקלון ג הלי נחלי רכש וצוף ותמאה
ושמה יספן שמחה עגוים ושמה יבלון אונים ועצמה
כל זבר לפי זרעו קציריו כשכלה מלאה מן צמומה
ויש רואים ושומעים קול פתנים וסנם רוהר ומרכבה עצומה
ויש רואים יקר עין ושומעים ששון לבב אבל לא ידעו מה "

ר

ויה אחריכן לא סר המשנה תמיד מלמדנו ומעוררנו על כל רבר חפץ
לרגנים השקהן . ולבה ויום פקרהן . ער אשר מסר בידינו כל סודותיו
ושעשע . והיה זה הצבתן מכוך שחת ושב מדרכן הרעה וירסק בנזירים
וחסירי המת כל ימין וילך בדרך טובים "

השער השבעה עשר

אל תהי איש במאכתך . למה תמות בלא עתך .

אמר בן המלך רע כי קודם ראותי אותך היתי הומה למצוא איש
כמוך לקח מפניו . ולשאוב מים תיים ממקור רעוניו .

[illegible] ועוסף יתן על לאחרי. כי אהיה צריך למנוחה
המה על פרישתך. עד שאינו מעריד נפשי ברבר בגללם לא לפרוש
מלבת מתריך ולבאת עמך בלילי זה אל אשר יהיה רוחך למנוחה. ואמר
הנגיד לעבדו כי אין עצתי שתצא אתה בעת הזאת ואל יפרוך חפץ
ולא ישיאך ריצון להניח מקומך. ואור מפני חרב היונה הוא חרב מביך
הקשה והחזקה. כי אתה ידעת את האיש ואת שיחתו. אומץ לבבו וקשי
רוחו. והזמן אשר אתה מתאוה אינו קל מלהיה. וצריך טובו. אם יתמ
יתמהמה חכה לו כי בוא יבא. ולא תחיש לרחוק את השעה. ואמר החכם
כי רב הבקשה במה שלא תגזר ההצלחה לא יועיל אבל יקיק כי יתהר
העת אשר אין בו תפץ לבצלנו כתעלות המשי. אשר יהיה מהירות מרכבו
לפי מהירותן במלאכתו. ואמר המשורר.

בעת לא יעזר הל לגבר בחמת שוא נדיק יחיץ הליכן
תרי צותן יחישהן לחרץ ופח יקוש יהי על כל רכבן

ואמר אחר

מה תגמל לבעות בית המר ולראות טובן
אם לא יהי בונה לו שוא עמלו בונין בו

על כן לא יאות למשכיל להאמין כי הזריזות וההשתדלות ישמרו
האדם מיבעותיו ויועיליהו לאסוף לקיבוץ ולבנים. ואמרו החכמים כי ה
שם הרחיב מחיית השועים והשלים ערכם. והטריפם לחם חקם אל
חכם. למען יכירו המשכילים ויודעו המבונים. כי לא לחכמים עשר ולא
לבונים אילות. ולא לבעלים עוז ולא לנבונים רעות. אבל הכל תלוי בר
השם יתעלה ורצונו. ועל פי גזרתו יחנן ועל פיו יסעו. ואמר המשורר.

ראו נא כי כפיל יעשר ויקומם ברב חילו ויעלית נתיבו
ומשכיל רל לבל יאמר בחכמת לבבו מלאו אוצרות זהבו

על כן לא יאות למבקש שתהיה בקשתו רק כפי מה שיאות ובמת אשר
יאות כי הוספת ההשתדלות לא ירבה כמו שזכרנו אבל מעניו ויחסיר
כמה חמורות. כאשר קרה לחבה בשתי הסעורות. אמר בן המלך ואיך היה.

אמר הנגיד אמרו כי היתה בקריה אחת כבי
אלה קרובה. ויקר מקריה כי עשו שתי תופות בשתי הקריות בום א
ותחשב החבה ואחר חבה אלו השתדלתי לקבות לשתי שולחנו
השקיתי מוח עצמי ניועלני כל ימי. ואולם באמת אעצרך לזה אל
זריזות גדול להעלות כשרים אבר. ולקום קורם קרות הבר. ואריך
אל התופה אשר בקריה השנית ואוכל שם לשבעה ואשתה לרניה. ול
ואמהר לשוב לבני אכלם בתופת הקריה הזאת ולבני שתה והמעו
הזה לא אעביר. ואקח גם הנה תלקי ואוכל ואשבע ואותיר. וירא
בבקר ותקם הכלבה ותלך אל הקריה. ולא מצאה שם המון עם והמיה.
ולא שמעה קול המולה. קול תתן וקול כלה. כי כבר השלימו לאכול בתו
בתופה ולא נשאר מרם שם. ותאמר הכלבה עתה כל זה לא אחשב עיזיק
לי זריזותי. כי קרוב שיתחילו לאכול אגיע בקריתי. ואבא אל כרי
ותשם לרוך פנמייה ותרץ לחופה ומבוהלה. כי נפשה מרה לה. מקצר
רוח ומפרך. מרעב ומיגיע הדרך. ובהגיעה לקריתה מיצאה בית החופה
סגור. רק ונעזב. כי כבר נשלמה הסעורה והלכו איש לדרכו ולא שאר
שם כי אם אנשי הבית. וכראותם אותה הריחוה והשלימוה. הכור
פצעה. ותשאר הנביה נבאה. יגעה ונלאה. אין לחם ואין מים אין
אהל ואין משכן. רעבה גם צמאה קרחת מכאן ומכאן. אמר בן ה
המלך לא כי. יצא איצא עמך ולא אניחך. חי ה' וחי נפשך אם אעזבך.
אמר הנגיד כבי ואיך העכל אתה לבת לרגלי. או איך תסבול על
גלות ועלעול. כי אין לי בעולם בית ולא מכון ישלבני. ולא בהמה תשאני
ואין בידי כסף ולא שוה כסף. ולא אחמור מיני מאכלם לתים ניבשים.
ולא אתקשט בבגדים ובמלבושים. ולא אעמוד בעיר כי אם מעט מזער
עד אשר אתגלל ממנו לאלתר. אמר בן המלך אני מייחל ומקוה שיחז
שיחזקני המחזק ידיך. וימעטני המעטך. כי הוא היודע. כי לעברכן
לאהבתו נירצאתו אני יגעתי. ועור כי שמעתי מפי נאמנים. כי אמרו החכמי
הראשונים. כי השם יתעלה לא קבץ כל הטובות העולם בארץ אחרי
אבל שמם בארצות מפוזרות. והציריך קצתם אל קצתם. על כן אמרו
במשלהם. הברכה בהליכות. והישועות במסעות. ואמרו מה יקר

ומעניניהם. ושעני נעניני האדמות. והמורות מעניניהם ומעשיהם מה
שיוסיף לו בתיבה ושכל עד שיחיבהן להורות ולשבת תחתי הלא יהנה
ואמונתו הטובים. ואמר המשורר.

אם יך לך תקצר ולב יצר עבוד הרתיק ובן עורך מלא חפציך
לו בגבור רבלא יצו הלא ולא אמר לאכרם לך לך מארצך

?

אמר הגזיר נתה ידעתי כי לא נעמית טעם גדוד וגדות ולא סבלת
אותם על שכמך. ואלו נסית בם לא שבחת אותם כל ימיך. אך רצו
בני יצליחך להיך. כי אמר החכם הגשגול חלק אחד מהיסורין. ואמר
אחר אבל היסורין חלק קטן מהגשגול. ואמרו החכמים שלשה דברים
לא ידעם לאו מי שנתנה בהם. והם הבנין החיב. והאשה הרעה והדרך
הכב. ואמרו הדרך והחלי והריב שלשה אלה קרובים זה לזה. כי הדרך
הוא ספינת החיזק. והחלי הוא כלגון האף. והריב הוא מצמית המות.
ואמרו עוד שלשה רגון אותם לבח זכות בשעת כעסם. והם החולה
והמתגנה והנעלב. ואמר המשורר.

עת הזמין עם כל שלג יאגף פרץ בגבורה בעברים פרץ
לו בגבור עוב לא יצו הלא לק - ין קום ועבר תהיה באיך

על כן בני לא תבוז מקומך כי עבר ורך אתה ועוד חזון למועד
שאלתך בעדרת צאיך. אמר בן המלך לא אעשה. כי עצוך מלך
ולא אשאל ולא אנסה. ועל עצתי לא אחמיל ולא אכסה.

abcdefghi

השער השמינה עשר

פתרון הנגעים והכושי. על הקטן והעשיר.

אמר הנזיר משלך עמי אתה בן המלך. כמשל העשיר אשר התחתן
עם האיש החלך. אמר בן המלך ואיך היה. אמר העשיר

אמרו כי עבר אחד מבני העשירים רצה מבנו
והאיש ברוך מאד. בטל עשר ובקים ובבור. ומטל בניו בדל לא נשא
לן כי אם הבת ההיא השריה. ורק היא יחידה. וימאן העבר מתת
ולא ישרה בעיניו. ויחר אף אבין א עליו ויעבר בן ויברח מפניו. וילך עד
קצוי הבל. אל ארץ רחוקה אל בבל. ויצא העבר לשוט בעיר גדולה
הארץ וירא נערה אחת. ונשבת בפתח אחד מבתי העניים. פתח האר
ויפתח מראה. ותיטב הנערה בעיניו. ותשא חסר לפניו. ותדבק בפיצן
בה. ברלה האהבה אשר אהבה. ויאמר לה אמנתי רעיתי הגידי נא לי
בת מי את. ואסור הדלת לפניו ותעבר מאחריו. ותאמר לן מרני בת
איש זקן ומסכן אנו. וילך השער ברוח נבהלת. ויגש אל הדלת.
וישמע את קולן בבכי וישורר.

מה תסגרי יעלה דלת לפני הלא כי שומרים לך כצפעוני לתיך
או התמצי לי כתוך שער נער ומי יאמר לאבער נצר תרבו בעיניך

והשמיע הנערה את קול העבר. ותבן מאחרי השער. מרוח תשק מעבר.

תגעל לבבי בעין אגל ואיך האמר עפרה בשדי לאהבתך מאד סמר
תהמו רחמיך לי ורות כמו אמנון באחות לבבות מידי תמר

ויהי כשמוע העבר נעם שיריה. ותלך אחריה. קרא בקול גדול בעד הזקן.
ויצא אלין ויאמר לן. הזקן הטוב הן לי בתך לאשה כי היא ישרה בעיני.
ואני כל עבר תיותך. אפרנסך בבבוד אתה ובניך. ואכלכל את שיבתך.
ויאמר לן הזקן בני מה לך לקחת בעוד העניים והדלים. ואתה מבני העש
העשיריים הגדולים. אמר העבר אדני רע באמת כי עתה ידעתי כי מאת
השם היא הסבה. ואהבתיה אהבה רבה. כי אני יצאתי ממחוז חפצי. מ
מעיני. ומאריבי. על אודות האשה אשר רצו קרובי לתת לי. כרע
נבבדים ממשפחתי ומבית אבי. ולא רציתי בה ולא תמרתיה. רק ש
שנאתיה ולא אהבתיה. אבל בתך היא ירדה במעמקי לבבי וחשקתיה.
ועליה אמרתי.

יפיה מאסה אותי ותשקי עלי הברית לבלתי אוחזה
ולא כי לה עלי תגעול שנתי לבלתי בחלמי אחזה

?

ר' שמעון בר' אחא הזקן הטוב עלינו. ולתפארון רעתו וסבלנותו. כי כבר
תמרון החכמים וזכרון מהחשק לבבים נוראים. ומעשים מה מאד נפלאים.
אמר אחר מהם כי החשק הוא מידה יקרה. ויגיר עצבי התחבולות העבדנית.
יבבר לב האדם. יפתח יל הכלי. יזכך המות הטבה. ימהר לשון עלגים
לדבר צחות. יזרז העצל. יכריע לפנים מעלות המלבים. וישתחוו לו בחות
הגבורים. יקרא למוסר ויענוב. יפתח שערין ובל יקי יבואנו. ישמרון
חברין. ויתענגו אוהבין ורעין. ענין שמחות. ישועתו בנפשות. וגילים
משכוותם הלבבות. בן יתחברו בני האמונה. ויתקבצו אשי החברה
האמונה. ובראש הומיות. יקרא את רבני השירה.

אני חשק ידידות משכנתי ואבואות גיל נחדוה מחנתי
אני שלום ושלוה כי אדבר ויגוחן על כל משכבותי
ולא אשכב לבר חדרי שמחות ואדרה בהוכם כל שנורתי
ולי יכנעו נפשות מלביהם ולבם ישכבו אל מרגעותי
וגבורים אקשור על אבקי ואמשוך את לבבם בעבותי
תמהר כל לשון עלג לדבר רבי צחות בדברי אהבותי
ולחש יענה ובור אני יכם אשר יאפור לרכבו מרכבותי
אני חשק נעלי אכבי שמחות ואכבי גיל אפתח את שמותי

ויהי כשמוע הזקן מתק רבריו. וישוב רעתו ותקון מאמריו. שמח מאד ויאמר
לו הטוב המיטיב רבריך נבותים ונעימים. מתוקים וערבים. אבל רע באמרת
כי החשק יבוא האדם לבעול אמו מבל רבריו ועסקיו טר אשר לא יחוש לשמן
מהעבירם. כי אם לאבול משתה שמחים. וכבר מאמרו החכמים המתוכמים.
כי החשק חולי מרמה. כי האדם יחשוק וישמע קול השירים. ישמע קול
השירים וישמח. ישמח ויסביר פנים. יסביר פנים ויתן. יתן ויתגרב. יתגרב
ויפעל. יפעל ויתרושש. יתרושש ויאנח. יאנח ויחלה. יחלה ויחות.

ואמר המשורר.

נשוק אתי בנשי חרב ונשקך ואל תהיה שפת חושק כנושק
כחר לנפול ביך וזל ונעשק ואל תבחר להתחבר בחשק

אמר הטוב אמת ויציב רבריך. ונבותים ונאמנים כל מאמריך. כי החשק

לא יסור בעלין שמח לעולם. ואולם הנא מרחיק המרות בנעם. גד
יבחר בלתי נעים הדברים. ולא יאות כי אם העניבים הנחמדים היקרים
כרי. שישמע חשוקו ואהובו. ויספיק עם הוא לאהבה אוהבו ולרבקה בן.
כאשר קרה לבן המלך. אמר הזקן נאין היה. אמר הטוב אמרו כי מלך
אחר מכם ומשכיל לא היו לו בנים. ולטוב זקנתו עלה לו בן זקונים. ויגדל
הילך הרל נפש קטן המיוסר חסר לב רע הטבעים מכולבל המוח אטום
המחשבות. טר אשר הגיע למלך ממנו. ואין גדול. ויקבץ מכל עם ועבד
מדינה ומדינה. חכמים וכשלי המוסר למדנו כינה. ויוציאם כולם לשדה
הטלה. טר אשר בא אחר מהמלכים הקדוב אליו אל המלך. ום אחר ל
בנה ואחת. ויאמר לו ארוני המלך טר מה היית מפחדים רוע מוסר
בנך והיורש מלוכתם הקטן ומספקים בן אולי יש תקוה. ונתה דע כי
כבר נתאשרו ממנו כי נתחרשו בן עניבים. רעים ומאנים. ויתרך המלך
ויאמר ומה הם אלה העניבים. אמר המלבר רע כי ום אחר בעברכן
על פתח הלב ראה בתו ומהיום ההוא חשק אותה חשק גדול טר אשר לא
השגיח לו אכלה ושתיה ולא ירבר לא בה ואין לו שמחה לא בזכרון אותה.
ויהי כשמוע המלך הדבר. נשא את קולו ויאמר.

לתת בלבי מחלה תשבירי אך באמת חדוה בקרבי שתה
הנה תלי פתי כשולה אתנה עתה לך כי איש כשולה אתה

ויפציאו את ארוחתו היקרה. ויתגבה לו בשארה. ויאמר לו יבשרך המלך
כי כשלחנו. וינחמך כי נחמתנו. כי עתה אקוה תקון טבעיו. מבל אשר
היו לפניו. ויצו המלך להקיא את אבי השגרה. ויביאוהו קל מהרה. ויאמר
לו הנני מגלה סודי באזניך. אך השמר לך לבל תהגה בו לשונך. ועתה
לך למען יעשר ויקום חילך. ועשה כבל אשר אומר אליך. אמר האיש
הנבי ארוני המלך בן ירים. לבר כי שומע עבדך. אמר המלך רע כי בני
חשקה נפשו בבתך מאד. ובלעריה לא יתאוו לא יחמד. ועתה לך אליה.
להשיב תשוקתה. ולעדות בליה. וכשובו עלי פתח ביתה בעוד החלון ת
השקף והיבב. וכשיבה היונים אונתן תלבב. כי יקומו אליה לשלום לא
תבריחון. וכי יברבה לא תענון. ובבוא שלחיו לפניה. תענוה בעניה מענה.
כי היא לא תאות כי אם לבבים. או לבי שלבו בם יכיכם. לא לעבר.

[illegible] ואשר יסורן מעקל · ועקבן נקל · ויקם האיש וילך ·
ויעש ככל אשר צוהו המלך · ותגש הנערה כמו כן במסיבתה · ככל אשר
צוה אביה מרתה · וכשמוע הנער הסבה אשר מאסה בן נבלו ענינו · כ
כסתה כלמה פניו · ויתן אל לבו לבקש מוסר ולקחנא לילה וימם לא ישכוח
עד אשר נפתחו שעבי לבבו · וייתקבצו בו עם לעוז המוסר והחכמה ·
היתרה · מיני הנדיבות והגבורה · ויבז בעיניו עשרו ומעלתו ושברתו ·
אין איש אתו · ויבקש מאת אביו כסף וזהב לתת ולהתערב · וסוסים
ופרשים לרכוב ולהלחם עם כל עבר ואויב · וישמח המלך מאד ויתן לו
ככל אשר התאוו רעיונו · וכל אשר שאלו נפשו · ואחרכן לקח הנערה
ההיא לאשה וישמחו איש באחיו ואיש ברעהו · והלא תראה אחי
השכל הטוב כי תשקון היתה סבת תקון מידותיו · וקנות מעלותיו · על
כן לא המעט ממני את כתך ותנה לי לאשה כי בעוה תורה עצתי · וה
והעצה חברתי · אמר הזקן נאיך נתנה לך ולו תתן לנו אלף זהב
וכסף לא נבחה להפרד ממנו · אם לא אחשוב שירצו קרוביך וכני מש
משפחתך · שמצא בת פתוחים כמוני אל ארץ מולדתך · אמר הנער
אחי אשר לא תרצה שתחליף בתך העני והדלות בעשר וכבוד · ויטב
וצמא בשובנו וריקם · אעמד אני כל בית אבי ומשפחתי · ואטוש עשרי
ונחלתי · ואעשב נעדכם כל ימי חיי · אמר הזקן התעיד מעליך ערך ·
ותפשיט בגדי תמרוניך · ותלבש כמוני בגדי מסכנות ותאכל לח
לשבעה ותשתה ולא לריוה · אמר הנער ניהי מה כל אשר תאמר אלי
אעשה · אמר הזקן אם כן בוא עמי הביתה והסר מעליך מעליך ·
תותיך ופתיליך · ויעש הנער כן וישב עם הזקן ויקח מכלי הכלים
אשר מצא שם · ולבשם · וישוב ·

התרר מעלת לבב בעת ימים ישנהן
ואם יל כבוד שמש בעת עבים יכסנהן

וכבל ימים וימים הזקן מספר לו משל ומליצה ודברי נבבות · ויבא עמהם
בחידות · ולבחון את שכלו · לראות ה״טוב בעיניו אם לא · וימי ראהו שלם
בדעותיו · מלא על כל ערוכיו · וידע כי לא מלאו לבו לעשות מעשה

תאוה וקלות · ודעה הנלות · ויאמר לו אולם אחי אשר בחר
ודבק בבן ודומיהבן · קום קח המפתח הזה · ופתח החדר ההוא וחזה
וכיפתח הנער החדר וימצא כלים והיכלות · ועיכות חכמות וגדלות · לא
כראן כמוהם ביופי בניניהם · ותיקון עניניהם · וירא הזקן בהיכל
וחיצונה · ומלומנים ואוצרות · כולם מלאים כסף וזהב ואבנים יקרות ·
ויאמר · לך כל אשר אתה רואה קנינך וכנכשך · תבוא ותיכש ותנחל בכל
אשר תאוה נפשך · אמר בן המלך תקנתי והוחלתי מלאי · להיות כי
בגדל המשל ההוא כידו הטובה עלי · ואני שמעתיך זוכר כי הזקן ברצון
שכל הנער ולבו · עד אשר בוחן בן · ואין ספק כי אתה כמוהו בן · הבינה
לבחון דעתי על כן · כחפלך כאשר מיום לאותך אותי בשורתי ואתבשר
ספרתי · ואוסר · כן יגדל נא להוריעני בלב ישר ונבר · מה שהביר משכל
וחפצי · אל תבחל ממני דבר · כי אם תאשימני עליהם יהיה סבר
להוסיף בהשתדלותי · ולחלתי היה לבטלה יגיעתי · ואם תשכחני בהם
יהיה כמו כן סבה להוסיף השתדלות על השתדלותי · בכל העניינים · וזר
וזריזות על זריזותי · שתי פנים · האחת לחועלתי ושונאתי כל ימי · כ
כאשר לא יכחר מעצן כל מי · והשנית לחלתי הכזיב שפתך הברורה ובל
אהיה סבה לדבריך הפך האמת וחלילה לך · אמר הנאיר עין היר
הרכר בעני היה כי לי כאשר בחינה אכל כל עמלי לתת סוף ושכר
איננו כי אם לחועלתך · למען הביא עליך את כל הטובה · ולהוציאך מן
המבוכה הגדולה אשר אתה בה · וזה אשר משכני אליך ממחשכי ארץ ·
ועתה הנני הולך הלילה לריבי ואתה תוענן עם נפשך ועם רעיונך · וכ
ובשובי אליך לך ממך תוריעני · ואשמיענה כל אשר יעיבך עליו משאלות
החכמה להשיב לבבי תפץ ודעתן בנזרת האדון · ויפן הנאיר פה ושם · וירא
כי אין איש מלך לדבר · ויהי מאחרית שם נפשו בין כידין חנית ואחב · ו
וישב אליו לשון ערב · ויצא בן המלך לקראתו ויקבלהו לו שלום ושיקר ·
ואהבה חזקה · ונעבורה מיוקה · וישק ירך ויתלוץ עמהן · וישב אל רעיון ·
ויאמר אליו · לך אדני כי כאשר לא יורע מאור השמש ויקרן · הודין
והדרן · על אשר יכסוהו העננים · כן חברתך היקרה לא ירע מעוט על
ערכה על בוא ימי הערפים · וישוב ·

כבה עמנו נביל ותרוץ פירוד עם פרץ בער פרץ
נפלט יקר מכרתך השר ערי באו ימי ערך ובא הקרץ
כן הוא כאן שמש יקדן לא יהי נבר ערי חשך יכפה אויץ

אנא אדני איש האלהים כמוה תפרים שלמהבב . וכמוה עובות נמלתב .
אל יתר בעיניך נאמנה הנעוה . אשאלך והורעב .

ז

השׁוֹעֵר הַתְּשִׁעָה עָשׂוֹר

שְׁלֹחוֹת הַנְּבִיאִים עַל פִּי הַנְּהָגוֹת הַנִּבְרָאִים

אמר בן המלך . נעצב לבי ומחשבותי . יסרוני כליותי . נשאול אדב
פיך מדוע . כאן השלוחים והנביאים . בזמן מהזמנים .
ואחרכן תפסק נבואתם ופורס . מאיזה כבי אדם . נר אשר ימחה אות
הדת ומיקומן יתב . ואברה חכמת חכמיו ובינת נבונו תסתתר . אמ
הגזיר הלא תראה כי בעל הון יזמיניהו ויתקנהו . יחרשהו ויחפרהו .
פתח וישדך אדמתו ואחרכן יזרע בו מיני זרעים . ויטענהו מכל מיני
שתילים ונטיעים . ואחרכן יעמד ימי החרף כלו . לא יבוא לגנו . ער בא
זמן הקיץ והנה תקופת ניסן אשר יעלו בו הנצנים . ונתנו ריח הנפנים .
הנצנו הרמונים . ואז יבוא לגנו . וילך אל היצר אשר בו ימצא חפצו ורצונו .
כבה הנביאים ושלוחי השם אלי יבואו לאומה . וכל אומה יש לה זמן כי
בזמן הקיץ לחרף לציצים ולבצבים ולברי האדמה כי פעם יעמדו בישר
גדול ובגילות תפים . ואז הם ראויים שיוטח על חכמיהם וחסידיהם רוח
אלהים לדבר ולהוכיח להבין ולהורות לצוות ולמנות . ופעם יעמדו במרי
קשה ועול וחמס רוב סנדר ומורה . ואז הם ראויים להשלות מעליהם נביאי
כבוד ולהפסיק מהם כל עובה וימסך בקרבם רוח עועים . מעשה תעתועים .
אמר בן המלך והנביאים ושלוחי השם כשיבואו יבואו לגנם ערוב
או . כלל ברבריהם ובהוכחתם . מי שיעצם ומי שלא יעצה אותם .
אמר הגזיר דע כי בשפת אחד הנהרים עוף שמן קורם יקר בעיני

רבות ורב הפעמים יפחר על מימי הנהר פן יעברו וישתה
ויקח בצבו וישאם ויחלקם בקנ העופות בזה בזה קן ויקנן העופות
הכעים ההם עם אשר להם . ובהגיע הזמן אשר ידע כי כבר יצאו מפרחיו
לך אצל כל אחד מהם בלילה וייצנק וישמעו מפרחים קולן ויכירהו בטבע
ויתקבצו אלו אחר אל אחד אבל שאר האפרוחים אשר אינם ממינן אין
מהם מי שיכירהו וידע לשונו ולא יבאו לו ולא ישמעו בקולו . כבה הנביאי
יקראו לבני אדם וינכיחום וינעם כל מי שהוא מהם ויבין לשונם . ויהפוך
ערוך מי שאינו מהם ולא מהנעים . אמר בן המלך ואשר יאמרו הנביאי
ויכיאו מהמצות והחוקים . ומשפטים צדיקים . הוא לכבד השם או לכבד
מלאכיו . אמר הגזיר חלילה לא כי לא לכבדו כראוי . ולא מחשבותי
כמחשבותיו . ולא דרכיו כדרכיו כאשר יתבאר זה בפרטות מן החכמורת
האמתיות . והנה נעשה אתך משל להקל עליך הבנת הדבר העמוק הזה .
הלא תראה כי כבי אדם כשיבנו לבנות הבתים מה שיבנו לעשות מ
מהיריתם ואיתורם ולבתים ועמדם . יראו כי לא יבנו סתם . ולא יכלו
להבין לכבית כבי האדם . ולא יבינו אותן והניחנו . ולא ישמעו לשונו . על
כן שמו להם סימנים ואותות ערוכות ושמורות . כמו השריקה והצפצוף
והנעורת אחרות . אשר ישמו כבונם . למהרם או לנעבבם לחכמם ולהש
ולהשתינם . עד אשר יבינו אל חפצם ויעשו רצונם . כבה כבי אדם אין כח
בן . לשאת ולסבול אימת יצר רוח אדם בקרבו . ולא להבין לבני כמחבונתם .
ושלוחותם ודקוקים . ונתן השם יתי החכמה לכבות כבי האדם ורעיונם . להיות
אות נם ימין בינם ובינם . ולהשיגו אל קצת חפצו לנעשות רצונו והאותו . איש
איש כפי השגתו . ומדרגת הנבון . כי כאשר יש מהנבהמות אתת . ונתר
מבינה ומשכלת סימני האדם מאחרת כמו הנמל כשיבינו להכניס והכלבים
ועופות כגון היצר כשיבינו לצוד בהם כה וכה מבינים מה שלא יבינו זולתם .
כבה כבי הנביאים וכבי אדם כלם . יש מהם משיגם מאותות המכמה היקרים .
ומבינים מהם מעבה לבבים מתוך הדברים . ובאים בתוכה בחידי חדרים . עד
בואם אל החצר הפנימית . ואז יבינו וישכילו וישיגו לבינת הסוד יתי ונחפצו
לשמוע ולעשות מה שלא יכלו להבין ולהשכיל זולתם . ממי שלא הגיע אל
מעלתם . וישא משלו ויאמר .

חפץ לעשה פרות אמת עמם חסדי להי עד ואמתו
או מעלת איש על לבבו יבין וידע נפש כהמתו

ך

השער העשרים

מספר ימי אדם ונחיתו · זמן השתר עתו בשבת הל ויראתו ·

ויהי כשמוע בן המלך את מאמר הגזיר כי נגרא הוא תמה מאד על שלמות מדותיו · ורב חכמותיו · ויאמר לו הגיד משביעך באשר שם המשרה על שכמך · שתדיעני כמה ימי שנותיך · ומספר ימיך · אמר הגזיר הגיד מוריעך נאמנה · כי מספר ימי תיי שנים עשר שנה · ויתמה מאד לקולו · ולא האמין לו · ויאמר איך יתכן שתהיה בן שנים עשרה שנה · ואני רואה בך אותות השיבה והזקנה · אמר הגזיר אולם מן המולד רע כי כבר עברו כמה שנה · אך אתה שואלני על החיים ואין חיים לאדם בירושת הכורא ובאמונה · ולא השגיח לרך האמונה · לא משנים נעשרה שנה · ונקרם זה היית נחשב כמות ואיב מונה אותם הימים מימי חיי · כי החיים ההם מות · יגאלנם חשך וצלמות · אמר בן המלך הן לי אות ומופת · איך יקרא האוכל והשותה והמתגעגע מת · אמר הגזיר לעד כי החיים אשר יכתבו הין רומים למתים בעודנו וכחרשות ובאלמות וכמיעוט התחבולה להשכל מן העולם הזה האפל והשפל · ואתי · אשר שתתבון בתאריכי הין הוא ש שישתבון בשם · אמר בן המלך אחכי אשר לא תשכנה חיים ועמחה לא יתכן לך שתחשב מה שתקנה מן המות מות · ולא תתרך ותרחק עלינו ··

ויאמר הגזיר משלו ·

אשר יעמד בלי רעת אמונה לאחר נחשבן מוכן ותיין
ועת יכון וירע פנר נהכרה במות יהיו כל מאניין

ויאמר לו דע בן המלך כי סכנתי בנפשי בבואי אליך · עם מה שאני יודע מאימת המלך אביך · יגלה עלי שאין חיי אלה כנגד חיים ולא מה שאקנה

מן המות מות · ואיך יבחר בחיים מי שיגיעה חלקו מהם · או איך מן המות מי שהמיתה עצמו כבר · הלא תראה כי בגלל האמונה יעמם קרובי ושכנו · ויעזבו בנשותן וקטנן · אשר אין בחיים דבר נבחר מהם · ויסבול משא העברה הקשה · והגמל והיגיעה האנושה · אשר לא יגעת הארם מהם עלא במות · אמר בן המלך אם כן התשמח לן יבא אליך המות פתאום · אמר הגזיר אבל אשמח לן יבא אלי היום · כי אמרו החכמים המות שער העולם הבא · ואמרו עוד כמה מיתות טובות מן החיים · ואמר בגלל המשלים אלף חסדים במות לן נגרעו היה רבבן שיאהב · ואמר אחר הישר כשימות · יעזב ויראוהו נעלין · והעול כשימות ירמוהו ויעזבו ממנו · ואמר המשורר ·

ישר לבב במותו את לבבו נעלמו יראוהו רוחין ונרעין
ועבל רב כאב לבו במותו ויעזבו מיודעיו וינוחו עניו

על כן כל מי שירצה הטוב והרע ואמיתת גמולם ונעשה כמו שנרע אנחנו מיושבי הל · ית חייב הוא על כל פנים שימאס בחיים ויבחר במות · ואמרו החכמים כי תחלת רבי · אלפסברי בעלותו בדעתו לדבר על בואי קהלו ואל ואריסטוטלים מלוויו עומד על ימיני ויפתח את פיו ויאמר · עברי אלהים הן בזמן כאן אתם נרים או כעוברים כדרכים וחשבון נפשכם מהמתים · איה אדם אבי הראשונים והאחרונים · איה נח ראשון השלוחים · איה חנוך המתהלך את האלהים · איה אברהם משבר האלילים · איה משה אדון הנביאים · איה העמים העוברים · איה המלבים החולפים · איה השלים יכידי הזהב על יוצריהם · איה המעלים ענרות פז על ראשיהם · איה העורפים מערכי גדודים ועם ערב רב · איה המאספים בין מזרח למערב · תלבן הלבן להם ולא העולם כל מה שכבשו וברו · ולא הציל מה שכנסו וצברו · ואמרו החכמים כי איש אחד מצא נופא ואמר לן הנופא הטוב אמור לי מה הנדת הזמן בעניך · ענה ואמר הזמן הוא מכלה הנפשות · ומבדיל התקוות · מקריב המות ומרחיק הבטחה · אמר האיש ואיך הוא נעלם אשתין · אמר הנופא מי שיגבר מהם יינצל · ומי שיחלש יינקף · אמר האיש ומה הם הספוק מזונן · אמר הנופא · אנשי התגמלת מעוכתו · אמר האיש ומי מכלם הם החברים הנבחרים · אמר הנופא מעשה הינשר ניראת הל · אמר האיש ומי הם החברים הנעלים · אמר הנופא התענוג והתאוה · אמר האיש ומאין

מה. אמר הרופא ברוך הסולח. אמר האיש נאי זן היא. אמ הרופ
ההתרשלות מאשר בן ההשתלות. ולעצוב מחזיק החיים. ולהרבות המחשבה
במות. ושא משלו ויאמר.

עולם כמו מכלא והימים כמו רועה ואדם טאן והמות יעך
מות כבר נרחב ושם ירעה ושם רבץ אנוש ישיש ושב ונגר
קבר כמו שער וכא בו כל אנוש מי ירעה מה אחרי השער

אמר האיש אתה החכם הנוכחנ. אמר הרופא רע האיש כי אם תואמר
לא והשכת שיכאך. הנה מלאך זרונך. לחרף את אדונך. ואם תשבת שלא
יכאך. כבר כפרת כתונך. אמר האיש צדקת הרופא העוב. וילך לדרכו.

השער האחד ועשרים

המאמין לבל דבר. כל אשר יבר. יגוז ונבר.

אמר בן המלך רע אתה החכם כי גברה עלי תוכחת דבריך הענומים.
כמו שגברה על אומתנו עבדת העלמים. על כן הבר
נא דבר ונעצה הלעס. איך הנעימנו מפה לשלם. אמר הנגיד משל אומתכם
בעבדת העלמים כמשל בעל הגן והעצבור. אמר בן המלך ואיך היה. אמר
הנגיד אמרנו כי איש אחר היה לו גן בביתו. ויהי היום והנה עבור עבורנו
וירא והנה עצבור אחר משחית כל פרי הגן. וירע בעיניו ולבבהו בקרב אשר
עמו. ויקר אפו עליו ובערה באש תמתו. וישלח ידו אל המאכלת לשחט אותו.
ויפתח העצבור את פיו וישובב.

אני כי בני איש לא יבינון קול צפור ועל כן האמת פקון
לו את דברי שמעה אזנם לא אסרון לבבי ונמהקון
מלי אהה עלי והה לבבי כי תאסרון דרך והרחקון
מי יתנה מותו ומי ירדן מלי עלי ספרי וינתקון

וישמע בעל הגן ויתמה ויאמר לו מי למד אותך דבריו והגיונו. ואיך תדבר
בלשונו. אמר העצבור רע כי אנכי לא ידעתי שתבון אתה דברי והשמע מאמרי.
ואחרי אשר כן הוא ידעתי כי הלא לא השכית לבל חכמה נאלם. ושתה אנכי
מכיר כך כי אתה להגבי. ואנכי קטן מאד ונקל מהל נאלת ונהגבר. אין בי

מה שיחזקך מחלצי. ולא מה שישביעך מרעב. לא הייתי נבר עלי הח
יעצתך באמונה עצה טובה מעצתך. אמר בעל הגן נלה היא. אמר הצפו
השבעה לי בלהים בלב שלם ובנפש חפצה שתצילני מן המות ותשלחני ואל
ואגיד לך העצה. וישמע בעל הגן בקולו. וישבע לו. אמר העצפור קבל
ממני הדברים אשר אומר אליך. ושמם בחובך. קשרם על לוח לבך. כי
לא ישרכם זהב להעשרתם וטובם. ולא חפצים לא ישוו בם. אם תאהבם
יצרוך. אם תשמרם יטעלוך. והם דברים. נבבדים ניקיים. קבלנו אותם
מזקנו הנרע איש אמונה. מהיום אלף שנה. והיו נעוכים ושמוריים
בלבנו. מקובלים איש מפי איש אעל יחידים מנאמנים. ואנו האחרון ש
בהם ויש עלי להגיד להורישם לזקן החכם והנאמן שבמשפחתנו. אמר
בעל הגן אם אמת הדבר כאשר תאמר למה זה עתה לא היעלוך. ומהפת
אשר נלברת בו לא שמרוך ולא הועלוך. אמר העצפור רע כי אמ החכמים
כי הנקרה אחרי אשר נקרה. אין עצה לבטלה ולהסירה. ובאמת נקוד עלי
שאלבר ועלי הדברים ההם היקיים כנפשם הנבבדים באהבתם אשר בעבדם
תתיים. היית אמית אותי ומאבדני. אבל תמרתך בהם וחמלתך עליהם שלא
אאבדן ויתבטל לעצת כזין כל חכם ומשפל היא המעלך מהשחיתי אותי. לא
להיכל ממות נפשי ולחייתי. והלא תראה אתה האדון. כי הם סבות העלתי
מהמות והאבדן. וייטב הדבר מאד בעיני בעל הגן ויאמין כן וייטב ויהמן
שמועתם. ויאמר לו אם כן פתח פיך ויאדיר דבריך. ויפתח העצפור את פיו
ויאמר. הסכת ושמע האיש הטוב דבר זקנו החכם ושמור משמרתו.

בעזותו בעל נבב משפחתו.

לבן הקבצו אחים ובניכם ושמעו לא דברי הנבונים
כדי מין זהב אניף וספיר ואדמון והלגזת ושיסם
אבל חכמה להגיל אוהבי יש הכי חכמה יקרה מפנינים

דעו כי בני המלבוש והפרחמים. הגדולים והעשומים. יגילו את בניהם בלילות.
וינישו אותם ענים בצורות ואדלגת. ואוצרות כסף וזהב ומטמונים. וכלים
מכלים שונים. וזולתם מובב אדם כלם. לבן ייסעו. יינעו וינועו. להגיד
ברכה אל בניהם איש איש בבל נפשו ובבל מאדו. כפי. כלבבו והשגת ידיו.
ואני לא הגחתי לבם כי אם שלשה דברים. אין בעולם מלך ושר. ולא מטמון
ואוצר. שיכל לקנותם ולשקול לי ערכם. כי הם יותר יקרים ונבבדים מכולם.
אם תאהבם תאחלו טובם. ואם תשלימו אותם. תמצאו תועלתם. ואל יהי

שם בגיהנם אם לא תראו פתגם פתאום תועלתם ונוכחתם. כי הרעיון
המעיל[ת] מהמנה והצרעת ניתר התחלואים הקשים והמשונים. ל[א]
יועיל[ת] לא אחר זמן מרוך ושקידה רבה. ועתה הנו נא אזנכם. שמעו
שמוע אלי ואכלו טוב והתענג בדשן נפשכם. שמעתי זקני יאמר בנגוע
לשונו. כי שמע מזקנו. כי שלשה אלה הדברים. נמצאו בתיבת שם הבי[א]
בתוך נבבי ספרים. תקוקים על לוח מרגלית. יקיקה ועל הספר הם הזה
סלוניס. בני לא תאנח על מה שאבר לך. בני לא תבקש מה שלא תוכל
להשיג. בני לא תאמין כמה שלא יתבן להיות. שלשה אלה אין להם
תמורה נערך. ולהשיג יקרם אין נתיב נתיך. ואולם לא תביר עתה תוגת
הנעלתם. אבל קוים זמן מרוך תגלה לך תמורתם. ויהי כשמוע בגול
הזן את הצבול. שמת מאד עד כי תרל לספול. ותשב כי מצא מציאה
גדולה. ותחל עליו תמלה. וישמוע את השבועה לבית הרזהן. ויעמוד
בבריתן וישלחהן. ויגף הצפור בקול זמיר. ויעל לו בראש אמיר. וישלח.

השמרן נא ואוהבי מאיש לב כי בשלון מה מאך ובר
אך דברן על לב חסר לבב כי יאמין כפתי לכל דבר

ויקרא בקול גדול ויאמר. הפתי הצהר. לון ידעת מה שהנחת. בביתך עליון
כל. מיך ונאנחת. אמר בגול הזן ומה הנחתי. אמר הצפור לון שחטתי
כאשר תשבח לנשות היית מיצא בברפי מרגלית. יקרה מאד ונעימה. ש
שערה כשיער בציצת העגמה. והיית מתגשר בה כל ימיך ושנך. מכל
אשר היו לפניך. ונשמע בגול הזן את דברי הצפור נפל ארצה משחוקים
ונגעצב. מרוב הוגתן על מה שעשה. ויתחזק מעטו ויאמר לו. שובר
אל הצפור הטוב ואשמור אותך כאשר יעמוד איש את עניו. ואתמול
עליך כאשר יתמול איש על בנו. והוא היה חושב לבהנתן נרמיתן בשקר.
מאמרים. ונמלה הדברים. ויקרא לו הצפור ויאמר.

הני בגול עין ולא יראו והני אשתי לבבות מאין לדעת
אני לגרגר בם אכל אשרי אנעא דובב עלי אזן והיא שומעת

אמה הפכל אי נבו כנאה אוכך שומר עצתי אשר יעצתיך. ולא הועילך
דברי אשר שמעו בניך. הלא אמרתי לך שלא תבקש מה שלא תוכל להשיג
ולא תאנח על מה שאבר לך. ולא תאמין כמה שאיני ראוי להאמין. כי ת
האמין שיהיה בברפי אבן גדולה כשיעור ביצת הנעמה. והיא גדולה

מכל גוף כמה וכמה. ובאמת אתה בן המין [illegible]
העלמים בריהם וימשבן כי העלמים ברמים. וישמרום שלא יבבו וימשין
כי הצלמים שמרום. וניצאו עליהם ממנם וימשבן כי הם ישעילם. הלא
תראה כי הם יאמינו בזה שלא כאני להאמין. ויקרה להם מה שקרה לבגול
הזן.

השער השנים ועשרים
זה השער נו' עציקים כאן כן.

אמר בן המלך וע כי הילמים מעורי עד היום ונגלה נפשי בם. ומ
ומאסתי אותם ונתאוותי מטוכם. אם כן הנידה נא
לי מה שיספר מן האמונה וסודותיה. למען אוציל נפשי לבבת בנתיבותיה.
אמר הנשיר זה הכלל. ידוע באמת כי האמונה הניה כשני דברים. האחד מהם
ידיעת הל יתי כוחו כל הנבראות כאחדן. והשני בעשות רצונו. אמר
בן המלך ואיך היא ידיעת הל יתי. אמר הנשיר יודע באחדות ובחמים
והיכולת על הכל. והנעלם והגלוי מן הכל. אמר בן המלך ומה הוא המופת
בזה. אמר הנשיר הלא תדע אתה לון ראית מלאכה שנשתר ממנו פועלה
באמת תגיד ותגזור הדין כי יש לה פועל ותשפוט ותדין אותו. כי מה שתבי
ונבראה מחכמת מלאכתו. לתקון מה שהניח כבחן ניכלתן. אם כן התבונן
מלבות הל יתי ומפעלותן. וקח מהם מופת נעלם כמה שהראה מיכלתו. ורח
נחמיו ודקות חכמתו. והשיב אל לבך כי כל נברא מורה ומעיד ומחוו.
כי לא יתבן כשום פנים שתהיה ההנהגה ההיות כל מעשיך. והיצוה. התבונן
מלבות הל והנהגתו. וכחו וגבורתו. כמה שתראה ממלאכותיו. מעשה
אצבעותיו. ופלאות בריאותיו. אשר כל נברא מהם מורה כי אין מהם מי
שידע ויבין למה. ואיך ובמה. כל שכן שיעשה כאחד מכל אלף מעשיה
תקפו וגבורתו. ולהבדיל בין האור ובין החשך. וכי כחם וגבורתם מעשיה
ויצורות. כלות נפרות. ונלאות מעשות בהם. מגלגלים סובבים. וכוכבים מ
מאירים. ורוחות נושבות. ונעבים נובעים. מ[illegible]שימים וממטירים. ונעצים
ניצמחים. ועצרות ומגעות. קיץ וחרף וקר וחם. שמש נירח ליה ויום. כלם
הם בהנהגת ארונן. אחד ת' ק'יים מנהיג חכם קדמון. ואמרו החכמים כי
שאלו לפילוסוף ואמרו לו מיה הל. ענה כלב כל שיואל. אמרו לו ומתי היה

ואמר המשורר

השבל סכלים אומרים מתי היינצרם היה והוא יהיה
נמצא בלב רורשין וישובון כלם אל שרשם והוא יתיה
היה ולעד יהיה עבדן נקניא בשם אהיה אשר אהיה

וכל אלה הנבראות יעידו על נפשם שהם יצריכים אל זולתם ויש להם מ
מחזיק תוץ מנפשם ויעבורם על תכלית שלמות הפעולה בריצונן ויריצם
על קן רוכיהם לא יסבן כלמתם כמו שענוך ממהלך הגלגלים עם גודל
אשר המריכך אשר בינינו ובינם ואשר נדע בראיות מהנהגת הנבראים
השפלים מהתחלת יצורתם ותמונתם והיצרך לכל אחר מהם מן המזון ולכל מל
אחר מהם יגיע לי מחסרון כמי מה שנצטר מאות הגזר המקיים על פי ת
תגעות וגלגלי ומרכזותם כאשר יעידו הוכחי שמים התוקים בכוכבים "

ואמר המשורר

ראו הבוערים בגום בני איש על הבל סבבוה זבולים
כבוד עלינו חמור סובב ואישים כבדים יוכרים פנים ועלים

וכל איזן יעידו ריעה ברורה שאין אחד מהם שברא עצמו ולא יהנה לבר
מכל רבריו אכל הנהנהו היא מזולתו אשר הוציאו והוצמיחו והוא היכול להשיבו
לאין כאשר נצר להוציאו ליש כאשר נצר לעשותו איך כבל אשר יחפוץ
לא ימנענו מונע. כי אין לו ש"כ ואין לו תכר ורע. כי לו לברו מלבות הכל
והכל אלינו משתחוה ובורע. ואין לכל רבר מהם לא היזק ולא תועלת אלא כפי
ריצונו יה. על כן כשיסופר הבורא יתברך יסופר בגמענות לא בשחיבות
כלומר האחרות לבדו כי המחיבות תקצר בם כל לשון ויאבר כל רעיון. ויסכלו
הרעות ויתבלבלו המחשבות. לשלות במדרגה היא הגמענות מלב כל משכיל.
וכל הפנים הנדר היזה יצר הרע השיאהו. ולב הוהל הטהון. אכל הגמענות
יוכל לספרו בהם כל משכיל יודע מה יכבר ולא יטעה בלשונו. כי אין כזה
גיעות כחקו. יתברך ויתעלה על כל הגדה ספור. אמר בן המלך אחרי.
אשר הודעתנו איך ירך יריעתנו הוריענו נא ריכי ריצונו ואפצו מדרכיו.
אמר הגזיר כלי ריצון הל. יה שיתאהב לזולתך מה שיתאהב לנפשך. ותדריך
מאתנו מה שיתאהב להדריך מנפשך כי זה יושר הל וריצון הל בושר "

השער השלשה ועשרים

שאלת בן המלך על השירים והתנחתם. ותשובת ממוענם.

אמר בן המלך כל עוד שאופיף לשמוע פניכך אוסיף לתמוה.
ואני אני שאתמיה אם היו מאמינך לעתך ולכתכך.
האנשים אשר שמעתי עליהם כי אבי שנאם ושרפם כל תועים ואשמות
ואם היו הנה נוסחם דומות. אמר הגזיר רע כי כן היו יותר שלמים ממנו
באמונתם ותכמתם וישר הנהגתם. אמר בן המלך אם כן איך הסכימו
רעת כל עם ועם מריבה ומריבה לשפוך עליהם חמה וחרון. באמאה וקללה
ונוע זכרון. אמר הגזיר אמת הסכימו כולם לשנאה ולקלל. אך רוע זכר אשר
תגלל מה יחלן לגזר באמי שיצדק ולא יכזב וירעל ולא יסכל וינעל ולא יזיק
ויחלל ולא ינגע ויצע ולא יטעם וישמח בחסרון ולא יפחדו ממנו כבי אוס
על ממונם ובניהם. ועליהם ועל רומיהם אמרו החכמים כאמרם נעת ה
התרף ענן המאמין כי יקצרו ימיו ויצע ויאחרו לעתיהן ויקום. ואמר השו

בעת קיץ יקוצון מאמינים נענה תרף לשני לב ידידות
ישמון כל ימותיו הקצרים ניקומו מצות על להודות

וכאמת כי היו מכירים הזמן וערך מעלתו. והיו רואים סופו מתחלתו.
עד לא נפתח בהכלו. ולא נשאו בתגזעני. ולנו. כי נוכחו מזולתם אשר
לפניהם. ונסרו מכלגביהם. כאשר אמרו החכמים אם תתאו לראות הנעלם

מחריך הבט אחור מזולתך ואמר המשורר

אם אחריך תחמר לראות פני הבל ואיכה בה האנוש יחיה
הכט אדמה אחרי זולתך כי את אשר היה כבר הוא יהיה

אמר בן המלך ואיך הסכימה רעת כולם ונסרם. להשמידם ולאבדם. ויתר
העם כיניהם משתנים כמיניהם וכגזעיהם. אמר הגזיר אמרו כי טובים
רבים במיניהם. משתבים כסכגם ומיניהם. נקבצו על נבלה אחת והיה
כל אחר ואחר נושך כה תקו. ונקמה ממנה תלקו. עד אשר איש את אחין
כעברה. יעצו על כשלה. וירצו מרחוק איש אחר אין איש אחר. בא לקראתם
הלך למלחמה. ויאמלו איש אל רעהו באמת לא יכזב האיש לקראתנו. כי
אם לקחת לו את אשר בירו. ויעשכו את העבלה. וילבן כולם על האיש בחמה
גדולה. וירלקו עליו פתוגפתאם והרגוהו. וקרעו כל בגדיו וסחבוהו. והאיש ההוא

ם . נא תפץ בם ובבלבלם . נאולם הם ידעו
ן עמם . וכי לא היה ממינם . לא מהם ולא מהמינם . ותבבר עליהם
חברתן . ולא מיאנו רוחה מעצתן . כי אם בהפקד מיקומן . ואתה בן המלך
דע כי הנבלה . היא הארמה הנבלת . ומיני הכלבים הם עובדי העצמים . ל
אוהבי לחם העצבים . והאיש אשר אין לו תפץ בנבלתם . ונבל בם ובאהבתם
הוא בגוד הרת אשר השליך העלם ואמם בן . ותתקבצנה עליו הספלים ההם
לנהוש ולנהוץ . להאביר ולהרוס . ובירך תכם אחר בוגד מוען . בוגד וכוג
כיהן . ואמיר יברכהם הל וישמרכם מיקנאה ושנאה דומות לשנאת כופר
לנבל רק . ואמר המשורר .

מה לי ריד כל אשר סוכת . ידידות לי . תשקי יקומון אוי הרס בעברתן .
ואני בעיניהן כגר נחשב ומושלך כמו . ספר להים בביתי כופר בתורתן .

ז

השער הארבעה ועשרים .

בפעולת השכל על הכללות . וייתרון הדעת על ההרגשות .

אמר בן המלך באמת שנשגת שלמות . ולהועיל ולהורישנו . מוס
עבורת אומותינו ואמונתם עד אשר החקותנו לבל אקרא
אמונה מלבד אמונה שתהיה ידועה מחסרים . אמר הנזיר רבי בן המלך כי
לא יחסר לך מקום מעמדך בלבי אמונה . ולא תרחב לך האמונה בלבי השכל .
אמר בן המלך ומה הוא הדבר ש יצר על זה ויחייב הפכו . אמ הנזיר החכמה
עשר והעשר מרחב . והכללות עשרות והעשרות מיצר . אמ בן המלך ומה
הוא המעצר הזה . אמר הנזיר הלא הראה כי הצר לך לבך עליך כמה שתסכל
על מה שתשאל ולא תקוה לא בהשגת ההכנה בדבר ההוא . ואמר החכם
אם יש דבר טוב מהחיים הוא השכל ואם יש דבר בעולם הוא הנעלם . ואם
יש דבר קשה מהמות הוא הכללות ואם יש דבר כמוהו הוא הלבנת . ואמ
אמר כל דבר כשידבה יזול לא השכל כשידבה ייקר . ואמר אחר נגזם הצורה
היפה החיצון . ונגזם השכל היופי הקיימן . ואמ המשורר .

מתי שכל מוקף רעה ישרה . שאלנו כתוב שפה ברורה .
החיים בתבל טוב עשתים . תבונה מיקר תבל יקרה .
הכמוהו בתבל יש עשתים . רבוש והון לאיש חיים נאורה

AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

היש מר מכאוב מות עשתים . אשר
הכמוהו בתבל יש עשתים . אשר מיקוב זמין יהן חסרה .

וכל אשר שבחו החכמים השכל . ונתן הכם לנו . ער אשר אמרו כי מעשה
הזרון בחכמה ובדעת הוא יותר טוב מהשוללה בכסלות אשר יצל בעליו
מיפחד ופחיב . ויעלהו מיבור שחת . כאשר קרה למשרת המלך . אמר בן
המלך ואיך היה . אמר הנזיר אמרו כי מלך עוז היה בעיר אחת . ובל איש
מהמולן יחת . אין כסף לחמתן . ואין משיב לחרפתן . ואחר ממשלותיו הק
הקדובים אליו . שם לאכל לפניו . ומרוב פחדתן ובזעת מפניו והוא הקשה
ושפך ממנו מעיו ותחת המלך בשרה . וירע העבד כי כלתה אליו הרעה
ולא יובל מאוף המלך ותחתו . ויקח הקשרה ויהפכה לפניו כרב זרונו . ויוסף
אף המלך לחרות . ויצו את כאשר לפניו . ויאמר לו אני לך הפתי הסכל מה
זאת אשר עשית הלא ידעת כי עוכה השוללה הגדולה מהזרון הקטן ואף
כי שגעתך היתה עקלה מאד . והיית קרוב להבל ולפני לשחת ולגמור . וי
יאמר העבד ידעתי אדני המלך כי אמת דיתך . ואיש לא יבל מעברתך .
ועל כמן לא תחמול לקטן כגדול . על כן המלכתי על הורך . ותשעתי לעבודך
כן ידמה העם היזה מיעטו עונו וריב אכזריותך ויכזך כלבם ויתשכוך
מקטנו אמונה ולא יבואהו עור כן ובאהבתך . ולא תבון אתה ומלבושיך . וייטב
מאד בעיני המלך וישך חרונו . ויתן לו מתן רב ויעבר על עונו . אמר
בן המלך ועם אב ראיתי מה שיקנה המרחב מן המיצר ומיצאהו ואב בטוח
שאהיה אחר מהם כנגה . אמר הנזיר ולבבי שלא יכובד התרגול עליך כבבד
וכזה כאשר קרה לאחר מבני הנריבים . אמר בן המלך ואיך היה . אמר
הנזיר שמעתי כי היה באיר מרחקים חבר אחד למלך שלמה . והיה מבקר
אותו כבל שנה ושנה ממקומו . והיה המלך נותן אליו מתנות לשאת עמו . אל
מולדתו ואל עמו . ושנה אחת עשה אליו החבר ההוא מנחה יקרה . והובילו
שי למורא . וכאשר רצה להפרד ממנו אמר המלך לתת לו מתנה גדולה כפי
בשובה ועתה . וימאן לקחת . ויאמר לו מרע המלך אינני רוצה במתגרך
ריך . כי תהלה לא ולחסריך . כל טוב בביתי ובחוץ . יש לי רב לא אחסר כל
דבר . ואולם אם יש בנפש אדני לעשות עובות שלמות . למרני עשה
צבאנך העופות ושיחת הבהמות . אמר המלך רב אחי כי לא אמנע ממך
בקשתך ולא אקפוץ יד מעשות שאלתך . אבל הדבר אשר שאלת הוא
סבוה גדולה ויש בו פוך צמון ועמון עמון . אם תספר דבר אחר ממה שת

ויהי מה הנך יודע מקנתך ואשר אהיה בקנה במקנך ובאותה הפ
רוב תפצל ותשוקתן מלא ברבר ההוא תאותן וילך וישב אל בתו ויהי יום
אתר והנה ישב עם אשתו והנה השור אשר לו בא ממלאכתו ויקשרן אותן
לצבר תמוך אשר בבית וישימו לבבו מספוא ולבבו החמור כי היה חולה ויי
יאמר הממור אל השור אתי אין שלמיך ועניך עם אלה האשים אמר
השור אמי מי ארש מינך לא בגמל כבר ובגיעה גדולה כל היום וכל הלילה
אמר החמור אתי הלא אבקש לך מינה ואתן לך עיצה אשר תיטב לך ותנצל
מיגיעך ועמלך אמר השור אתי ומי יתן והיה לבבך זה שלם עמי ליראה
עלי ולחמול ואתה לא תיגע מעצתך ומעיצתך יפיון ושמע אמר
החמור השם יודע כי בתם לבבי ונקיון מחשבתי אני מגיד לך ונעצתי
שלא תאכל הלילה פה עם תבן עם מספוא וברמות בעליון כי לא תאכל
יאמר כי חולה אתה וכל לא תוכל ולא יניעך נאץ הנוח ותשקוט ונפלך
עמך לא יקוט כמעט היום שקט ונח וממלאכתי נרפיתי כי החלתי ותי
תיעוב נעצבו בניו השור ויעש כפל אשר יצוהו החמור ויקם האיש
בעוד לילה ויבא כי בעוד אשר היה השור ישן הלך החמור אל אבוסן ויאכל
שם עד אשר מלא כרסו ובשמונה האיש לשונם ובריהם והגיונם ובראותן
מעשה החמור וערמתו תמיה תמיר ויפתח ברונו וימלא שחוק פיהו ולשונו
ויאמר לו אשתו למה זה שחקת הבוקר האכזר והנה אין ביניכם ריב
ויאמר לה האיש זכרתי ברבר מעניני ונפקי ושחקתי ויהי בבקר וילך
אל אבוס השור ויבקש שם המספוא אשר הניח החמור ויאמר לעצמו
הנה השור אכל תלן ונצרו לא יעשה היום כל מלאכה קח החמור בעקמתו
ויעבר בעורו ובגר עצמו ויהי לעגת הערבים וישב החמור יגר נרפה ידים
ויאמר לו השור אתי השמועה מעניך רבר מהרברים מאלה האשים האכז
האכזרים אמר החמור שמעתי מאניים אומרים אם לא יאכל השור המספוא הלילה
שחיטהו מחר ויהי גר לאכלה וישמע השור ויחרד מאד לרבריו וישכם
פיו על האבוס כאריה על טרפו ולא הניחו ראשו עד אכלו כל המספוא
וישמע האיש את רברי החמור ההוא ותחבולותיו וישחק שחוק גדול ותאמ
לו אשתו כבר שחקת תמיד ואמרת אולי מקרה הוא ועתה לשחוק ואין
אמר הבעל זאת יעשה אמר התרנגול לו היה לנקח נעך עבה ויכה אותה
ויכה רבה אנו מהיה לו נעבד שהיא תהלה פעל שלא יגיר לה רבר כבל
עת ויחרון וישמע האיש ויעש כן ויצאל אמיר בן המלך מאת הנוקן
לשני ביניה אנו מיחל ומקוה שלא תהיה מרי אתי פתוחה מעורבת התרנגול
על כן התכם היושר הוסיפה לי דעת ותבונת תכמיה כי זאת מנוחתי עניך

אותה אבקש ...

שער החמישה ועשרים

במדרגת העולם הנבזה הנקלה והנמכה

אמר הנביר רעי אתה בן המלך כי לא יסור האדם אל העוב ולא יפור

האמת מדוע שחקת ויאמר לה מחלה פתאם
אמנתי כי לא יתכן לי להניד הסוד אמרה האשה הנני אגיד נשבעתי כאמ
שלא תגידה פני עור עד אשר תאמר לי האמת אמר האיש ידעתי ידעתי
כי אם אומר לך הרבר הן אמתי אברתי אמרה האשה בי נשבעתי כי
לא אשתה ולא אוכל עד אשר אוכל אתך ואם אוכל אמר האיש הנה
נפשי אמתך שמתי פרוטך כי בחרתי למות ואל פחד ארצה אחר
משעריך כי מה תפצי כבבתי אחריך ועתה הניחי לי מעט ולשלום קדמי
ואצוה את ביתי ואחרכן אגיר לאשר תצוי ויקרא כל אוהביהם וקרוביהם
לצוות לפניהם ויהי לן בבית טוב ובצרן כבר לחם מושלך ובשר שמן ותב
ולא רצה לאכל ולא נגלה שלח אליהם שנו מיראתו על מות מרעו ויבא
התרנגול אשר בבית ויקח הלחם עם הבשר ויאכל עם עשיו וכל טוב לא
תפל ויקם הכלב לקראתו כאוי ויאמר לו אתה הבל האכזרי מה גדלה
פי צעקך ומה מעט מזער עוגתך ארוך כפשוט בין ובין המות ואתה
אוכל ושמח בקרב אהליך ולא תרגיש עלין אמר התרנגול אם ארוך הוא
פתי נפל מה יש בורי לנפשות ומה זה אוכל הלא אוכל יש לי עשר נשים
ממשול בם כחפצי והאותי אין לי לא אחת ולא יוכל לחשל בה ולבגוש אותה ולספה
ויצחק ואמרינך אין לך לא אחת ולא יוכל לחשל בה ולבגוש אותה ולספה
כמשפט ויפתח התרנגול את פיו ויקרא

לבב כאוך רשת ביר אשת חיש רעה כאשה מושלה על אבר
הט מיזך ושמע לקול מוסר ודע ולמיר התבונות מקרי את אבר

אמר הכלב נאיך יעשה אמר התרנגול לן היה לנקח נעך עבה ויכה אותה
ויכה רבה אנו מהיה לו נעבד שהיא תהלה פעל שלא יגיר לה רבר כבל
עת ויחרון וישמע האיש ויעש כן ויצאל אמיר בן המלך מאת הנוקן
לשני ביניה אנו מיחל ומקוה שלא תהיה מרי אתי פתוחה מעורבת התרנגול
על כן התכם היושר הוסיפה לי דעת ותבונת תכמיה כי זאת מנוחתי עניך

אמר בן המלך מה אשר תאמר אמת ונצדק
נאן האמת כי תועלת החכמה והיזק הסכלות היה נודע זה לבר לא הוסיפת
בחכמה שמחה ולא בסכלות אנחה · אמר הנזיר כן כי אחריות זה הדבר
שתראה בעיניך לא ישיגהו האדם כי אם בחכמה ובמעשה הטוב ועושר לא
יתוייב כי אם בסכלות ורוע המעשה · אמר בן המלך אם כן הוסיפה לי
שאמאס בעולם הזה הנמאס · והגידה לי מה מרכזנו איתך · אמר הנזיר
רע כי אני כשראיתי העולם מתהפך ומשתנה וראיתי האדם בן בניך
רע · ומצאתי המטמה מעוטה והיגיעה מרובה · ונאיתי כי האדם אלו
יבין לך העולם כולו ונוכי מוכן וכל מה שמתאוה הנפש בן מיני הנאוה
והכבוד ונגזר עליו להיות מיקר טוב ומיצלית וישיבה נכבד בין אנשי דורו
ושלם באיבריו ונשמר מאויבין ומקנאיו · ומשיג חפצו ומאויניו כל ימי ·
חייו · לא יאריך ימים על מילבושו · ותר מיאה שנה · והנה בעו לשמונים
לבין שנגרע · וייבש עורו · ויחשך אורו · ינום לתן · ימר ויתן · וישתגע כל
כחותיו ולא תוגבר · על שמחה וחברת רעים וחברים · ולא ישמע עוד נקול
שרות ושרים · כאשר אמרו החכמים מי שהגיע לשמונים נבאב בלי מוח ·
ואמרו עוד המות מוח החיים והזקנה ספינה תקרה אל החוף · ואמר בנגד
המשלים שלשה אין להם רפואה · לעות שיתחבר עמו העצלות · ושנאה שרק
שתבוא אחר הקנאה · ואל שתתגבר עליו הזקנה · ואמר המשורר ·

שלשה אין יצוי אל מחלתם עוון כבן ירי נעצלה זכולן
ושנאה מפני קנאה ומלאוב אשר הכיבד מין זקנה נבולן

ואמר שילך האדם אל המקום אשר אין מנוס ממנו אז ישוב מה שאיבד
וכגם מפוזר ומפורד · ומה שפחתם ואתי ונגרע · ומה שבנה ונגדל
כרוץ ונתרב · ויאבד שמו וישכח זכרו · ואבדו ישפל ואפל · וכאשר
ראיתי כל מקובץ מפורד · וכל מקנה משולל · ולא ישאר כי אם ירוא הצל
ומעשה הישר וכגמל הכושר · אשר לא ישרלהן שולך ולא ישתיתהן משתי ·
אז ראיתי להשים מגמתי · ועצתי ותאותי בעולם הבא · ושאשים יתרון בחבור
אשר אקנה טובו ובמעשה אשר ישארו אותותין לנצח · ולא סרתי תגזיר
מהיות משתרל עליהם מיום לעת · אותם ונשקפו לי בעד מלון ההבגה · ואז
ואהבתי לגבור באמונה עבודת אבי שבשמים · ולהשבל אלין ולהמלט עליהן ·
נפשו בגבורת הל ועמיד על מעשה הצדק היה מלקו עורף ועובן נשאר וקיים

והקונהן עומדת לבור לבי לעת החכמים בעוד [illegible]
השיגן כעוב שלם והכבדם · אמתת הרבים היקרים וכאן עד תבוענם

השער השישה ועשרים

מוסר הנזיר ותוכחותין · ויתרון אדם על אדם במדותין ·

אמר הנזיר על כן בני אל ימנוך מהביט ברבים אשר יקוה האדם
ומולם ומהתבונן בהם מיעוט החכמים והמלמדים אותך
להועיל ולא תבוש למדוד מכל אדם ואז השג תשיג והשל תצליל · כי מרוב החכם
קת הפנינים מהיים · והזהב מהעפר · והחכמה ממי שילמדה · ואמר אחר שמל
מי שנפה הרבים · ויתן לך בחנם מה שקנה ברמים יקרים · ואמר המשורר ·

לרוש חכמה ואל תביט למראה בעלה ונקומתן ושלמן
ברולתים בחול ימים עמונים והזהב בתוך עפר מקומן ·

ואולם בני השמר לך ושמור נפשך לבל תפרוץ הגדר לרבר במה שלא
תדע כי רבר אמרו החכמים כי הפכל מי שסכל עצמו והמשבל מי ש
שעצר לשונו · ואמרו עוד כשירבה השכל ימעט הרבור · ואמרו כי אל
מרבה ורבים יצאו מפי מרבה מלבים וכאלו הם מציים מוכים מקשת
אחר · אמר הראשון מעולם לא נחמתי על מה שלא רברתי · ונחמתי על
מה שרברתי: פעמים רבות · אמר השני אני יכול להשיב אשר לא רברתי
ואשר כבר רברתי · אמר השלישי כשרברתי ברבר ימשל כי ובשלשה
אדבר בן אמשול עליו · אמר הרביעי אחבה על מי שירבר רבר אם יש
ישמע יקיק לו אם לא ישמע לא יעניען · והוכיח חכם את בנו ואמר לו
בני אל תרבה לרבר ומיעוטו מעאיך · ודע כי על כן נתנו לך שתי אזנים
ולשון אחר שתשמע יותר משתרבר · ואמר המשורר ·

כשבתך בין בני מוסר לשמעם היה בוחר וזה אבחר אני לך
הכי אתה באזנים שתים ופה אחד לפיך תמיעט בשבך

ואתה בן המלך רע כי אתה בתוך עולם ההפך אשר יבר השטן על
האדם בתחבולותין · ובבני מרמותין · ופבות תהפוכותין · עד אשר יש ר
מהם מי שיתחיל לשמוע ולהבין ויפתהו השטן לסור מדרכו הנוכה וירת
ויתרשל ויתגעל בזה שהתחיל בו עד אשר התבלבל רעתו ולא ישמע

בסוף כתבו אין הכון . ניצא מלבן מחוברת
תרשה בסדרת ונשתתת תוריד בגליה לבאר שחת . ואש עד אכרן תאכל .
ועל זה רמז החכם לתלמידיו באמרו בני אל תהיו כנפה שמוציאה
הסלת וקולטת הפסולת . אמר בן המלך שלם השם כפולך החכם
המיצלת ספרה נא לי אך הפעם מי זה הוא הישר בבני אדם ואי זה הוא
העול . ואי זה הוא הדעתן ואי זה הוא השוטה . ואי זה הוא המיצלית .
אמר הנשיר רבי הישר באדם מי שפרנס לבשן חקה . והעול מי ש
שראה עולן ונשר וישחו עול . והדעתן מי שהכין צירתן לדרכן קודם
נסענו . והשוטה מי ששם הזמן מאויין והאשמים מענשין . והמצליח
מי שכתבן הלו ותתמן לתי העולם הקיים . אמר בן המלך ואי זה הא
האדם אשר תאותן ההעלתה . אמר עובר הלו אשר לא יחטוא . אמר
ואי הוא זה אשר יתענטן תשאין . ענה הנזרקים אחרי מצות האל .
אמר מי זה דבר יותר שלם בנות בריאתן . ענה היצן . כי כל דבר עלי
קנין ונלך הלוך ובכל קולות היצן שיעלה ארול ונלך הלוך ותחל . ולנעמר
על מה שהוא הרן מהרה . אמר אי זה דבר הוא דומה לזמן . ענה הנחש
כי הוא תלך במישרין ומתיה בחמן . והחרב כי תיטב מראיתה ותרע
מכתה . אמר ואי זה דבר יותר דומה לתי האדם . ענה תלמידת היצן .
כאשר אמר החכם בני אדם הם ישנים וכשיתעוררו יקיצו . ואמ' המשורר .

בני אדם כיבל עובר יומתם אבל כי כחלום לילה ישנתם
והנה הם כתי־הם ישנים ניעורו בבוקתם משנתם

ואמיר אחר העולם הזה ומתק התאותן הוא כמים המלוחים אשר כל מי
שיפיק נשתות מהם יפיק צמא . וכרבש אשר בתוכן סם המות כל
האוכל ממנו ימות לתכן ואקריתן ערי אובך . וכברק אשר יאיר מעבר
לישאר ההולך לאורו כחשך ונפלה . וכחלום היש אשר ישמחהן בעולם
וכהקיצו יפסק הישנון . ואמ' המשורר .

ראו ימים כמו ימים בהופיק שתות מהם אנוש ימות בצמוא
וכרבש יש בתוכן ראש פתנים בראש ימתק ואחריתן מהומה

אמר בן המלך אי זה הוא האדם השלם בכולן
בלי ענות אחריתן . אמר מה הוא האחרית ואי הם הנלעגים מהן . ענה
האחרית הוא העולם הבא . והנלעגים מהן החכמים אשר חנגם הל
לב מכון . אמר ואי זה המשתיתים . ענה הטענה והטבע הנסבלים על
האדם הם המכאיבים אותן לחלה ולכלון הנוף והנפש . אמר ואי הם
חפירים יותר בגופיך מכל אשר אמרת . ענה המפחדים מהל לבדן וה
והמתביישים ממנו כאלו הוא נגזם מגיד . ואמרו החכמים ירא הל לשוחן
עלך . והתביישם ממנו לקבלן ממך . ואמרו ענר התביישם מהל בספר
כמו שתתביישם מברואין בבלי . וכיוצא אחר בזנן כשעת מותן ואמ'
יהי ניצון שתהא מוצא שמים עליכם כאשר נרם . ואמ' המשורר .

היה תמים ואל תמקור ותרנוש לגיטה מה ומה יש על מרומך
ירא האל לגזלן ושוחן והבלם לקבלן ממקומך

אמר בן המלך אם כן הנזרה לי מה הוא הכח אשר חזק כן הל עבדין לעשות
עבדתן . ענה השכל והחכמה . והסכל והתקוה . וכך הספור בגמול הטוב
וכלעין העולם הזה וקיום העולם הבא . אמר אי זה הוא הטוב שכולנו .
ענה מידות המסירים . אמר אי זה הוא הדבר שהוא יותר אהוב באדם
העבדן או השכל או המוסר . ענה המוסר יתרון השכל והטבע מקורם
ונעשאם . אמר הוריעני הדרך להגיע מן המידות הרעות . ענה
בני לא תקח השכל להתגאות ולהתגבר . ולא החכמה להתגבר . ולא הא
האמונה לרמות . ולא האמת לבזב . ולא הקשוט לגבל . ולא החרוץ לקנא .
ולא הדעת להשתנע . ולא השיבה להתפאר . ואמרו החכמים אין רעה
כשלשה . תגב כוזב . וין שקר . וזקן זונה . ואמ' המשורר .

מחי שכל היש רעה כתגבל כרעקם ובגד באהובן
וכשופטו אשר יטה שפטין וכזקן זונת יקח לבבן

ואמרו כי זקן אחר היה שופט ורצו לתת לו ממון רב להטות הדין . אמר
להם השיבה אורי . ואני מבקש שאשרוף אורי באורי . ואמר הנזיר
ניאות שלא יענה המעשה הטוב ואם היה מאת הנבלים . ולא ישובת מ
מעשה הנבלה ואם היה מאת הנבבים ואשי השם . אמר בן המלך ומי
הוא הראוי לשמות . ענה המוכיח הטוב . אמר ואי זו היא הגדולה שבת
שבהוכחות . ענה בקור קבוי המתים . ואמרו החכמים לי כפי ונות

ואמר המשורר

הטה אזני לבב לדברי פי את אזינך ושמע ואל תשכח
נפה והנסר ופגני יכם אתמול זכור הימים והוכח

אמר מי הוא יותר גאוי בחכמה. ענה החכם הערב. אמר מי הם יותר בעלי אמונה. ענה התמימים. אמר מי הם הבישנים. ענה הכישנים. אמר מי זה הוא רבר יותר מזיק. אמר האשה והבנים הרעים. אמר מי זה רבר יותר קרוב מהשמים. ענה הפלת העשוק. אמר מי זה הוא רבר יותר רחוק מכל רבר. ענה עין החומר. ואמרו החכמים שלש מדות בחומר קנקף על מי שלא יתעוז. כלי ממה שאין לו. רודש מה שלא יניע אליו. ואמר המשורר

מתי לבב בחומר נתנו אות כלי תט על אנוש יבוש ויקצוף
וכלי מאשר אין לו ויתאוו אשר ירחק להשיגו ויכסוף

אמר מי זה הוא תשמיל יותר רע. ענה תמת הלו על הפושעים. אמר מי הוא יותר פושע. ענה הדיין הבוגד.

השער השבעה ועשרים.

הכונה בשער הנאמן. ולבר בישתו אשר נתן.

אגור בן המלך אגא החכם הישר הוציענו מי זן היא הדרך העוברה. ומי זן היא הדרגה אשר אין חפץ בה. ענה מאום בעולם זה ובתוך כאתר היא הטובה. ובגירת האדם בעוטת בן היא הדרגה. וכל מי שלא ישמר ממונה ופניה ישתר. יקראהו כאשר קרה לשני הרמאים עם הסומא. אמר בן המלך ואיך היה. אמר הגזיר אמרו כי היה סומא. בגוד ממון רב ועשר גדול אשר לא יספר. וילך בחמורתו מוגי אל גוי ומהמלבה אל עם אחר. ער אשר בא בגביר אחד בתוך הבאים. וישמעו עליו שני אנשים חברים רמאים. ויאמרו איש אל רעהו לבה נא ונתחברה עמו באהלו. הבה נתחכמה לו. אולי נוכל לרמותו ולגזוב את לבבו. ולקח לו כספו ורהבו. ויקחו בידם כלי כסף וכלי זהב נוסף ספיר ויהלום. וילבו ער אהל הסומא ויקראו לו. ויתאו לו. ויאמרו לו. אדוננו אנחנו שני אנשים סוחרים. ונבוא מארץ רחוקה. ונשא בידנו אבנים יקרות. ונמכרם בעיר הזאת. ונשוב לארצנו. ונקח לנו בתים ושדות. ונשב בהם ימים רבים. ונשא ונתן בהם. ונרבה הון. ונהיה לאנשי חיל. ועתה בעבור אשר אין לנו אשה ובנים. ואין לנו אחים ואחיות. ואין לנו מי שיורש את נכסינו. ואין לנו מי שיקבר אותנו. ואין לנו מי שיתאבל עלינו. ואין לנו מי שיזכור את שמנו. ואין לנו מי שיתפלל בעדנו. ואין לנו מי שיעשה צדקה בעבורנו. ואין לנו מי שיעשה חסד עמנו. ואין לנו מי שיעשה משפט ומצדקה בתוכנו. ואין לנו מי שיעשה טוב ומיטיב לנו. ואין לנו מי שיעשה רחמים עמנו. ואין לנו מי שיעשה שלום בינינו. ואין לנו מי שיעשה אמונה בינינו. ואין לנו מי שיעשה אחוה בינינו. ואין לנו מי שיעשה רעות בינינו. ואין לנו מי שיעשה אהבה בינינו. ואין לנו מי שיעשה שמחה בינינו. ואין לנו מי שיעשה ששון בינינו. ואין לנו מי שיעשה גיל בינינו. ואין לנו מי שיעשה ריעות בינינו. ואין לנו מי שיעשה אחדות בינינו. ואין לנו מי שיעשה יחוד בינינו. ואין לנו מי שיעשה קיום בינינו. ואין לנו מי שיעשה קיבוץ בינינו. ואין לנו מי שיעשה חבור בינינו. ואין לנו מי שיעשה זווג בינינו. ואין לנו מי שיעשה חבור בינינו. ואין לנו מי שיעשה חבור בינינו. ואין לנו מי שיעשה חבור

ובא כל רעה. ואין רעה לא בשקר. ואין שקר לא בבזיה.
ואין בזיה לא כמיעוט שכל. ואין מיעוט שכל לא בשכחה. ואין שכחה אלא
במות. ואין המות לא בנפשות. והאמת הבטן אצל בעל השכל ואנשי הלב
הלבבות. כי לא ישען אלה המדות הטובות. כי אם בנגיעה מהתאות המזיקות.
ורע המחשבות. על כן השמר מאד והזהר שלא תעבר עליך התאוה שתרימה
בנפשך להבין דבר בראשית מהתשבוקת ותחלת מאמרות. כי אם אתני כמה
לקדוקים וכמה תקידות. כי אמרו החכמים כל ענף שהאדם מבקש חכמה
הוא משכיל. וכאשר תשב כי השכיל כבר אמר. ואמר המשורר.

רע כי בשר ירגוש אנוש שכל על כל אנוש שכל השיהן
אכן בחשכו כי מעיל ביערב לבוש דעו כי אין הם ירהן

על כן אל יפרוץ בני רעיונך מהשתרל תמיד והרבה לעיין ותפיק לחשב
בכל למוניך מחשבות כי אדיכות המחשבה. ויתב טובה באחרית מהמה ידע
בה. והמהירות מפתח הנחמה. ואמרו ענף רוב המחשבה כעוב ערם
להעשות. ורוב המחשבה כרע ערם להבטל. ואמר המשורר.

בע הוסיף בגל עוד מחשבות ותישר נתיב אין כל מפלט
ואם תהיה לעובה מחשבתך אז תוסיף להסיף על תהלה
ואם רעה אז תשוב להיעיב כרם מחשבתך רוע פעולה

השער השמינה ועשרים.
בעניין השתן ותרכובתו. וכל מלחמותיו.

אמר בן המלך ולמה זה יסור האדם מעניב הישר. ומי הוא זה ואי זה
הוא אשר יקשור קשר לבקשר. להטותן מארח ונתיבה
להדריכן בדרך לא טובה. אמר הנשיר רע יגלמך הא. כי השטן הוא אשר
מלאו לבו להשטות. ומדרך הטובה אל הרעה להטות. אין מכוריתיו ומולדותיו
כי אם בלבבות. ובירו שלפות שתי חרבות. האחת. ישים בלב האדם להרמין
כי אין תועלת בחכמה. ויהיו מדרך הישר ומנבוך במקומה. והשנית
יעוררהו בהבל העולם ותהפוקותיו. לנסוק בהנאותיו ותאוותיו. אם יוכל
להלחם בחרב הראשונה אז יבוז על כל בני עמו. וינצח כל הלל העלמים עמו.
ואם לא אז ישלוח החרב השנית ויחריר ויפתיר וירגיז וישיא ויפשה וגם יכל.
והיצלה משתי אלה החרבות. שתי התהלות. האחת שתדע כי כל מה שת

שהאדם ותבונם בעולם הזה לא יועיל ביום מהומה. עם
והשנית שתשים כל שמחתך ומאוייך. במעט מה שתקנה ממנה כל ימי חייך
ואמרו החכמים אין בעולם מיעוט כחכמה. אם ירצה בעליה העולם הזה ישיגנו
עמה. ואם ירצה העולם הבא ישיגנו עמה על אחת כמה וכמה. ואמרו על
המלך ימשול על העם. והחכם ימשול על המלך. ואמר המשורר.

תועאתם כי יקר מלך תרמון להור חכם ומעלתן ושובן
ראו עמים מלבם משלן בם ומלך נגע חכמים משלן בן

ואמרו החכמים ענוך מי שתבזון לך החכמה לא יראך לאברת כסף וזהב. כי
מי שיבזון לך השלום וההשקט לא יראך לאברת הכאב והעמל. ותבלית החכ
החכמה השלום וההשקט. ותבלית הכסף והזהב הכאב והיגיעה. והבן זה
ושמור אותו כי אתה כביכול אשר בעולם השתן כרב תחבולותיו. ועניבי מ
מרמותיו. מהל ושאל להישירך לעברתו. כי אין הצלה ואין כח לא בעוצמתו.

השער התשיעה ועשרים.
בחבור אב ואם וילדיהם. ותיב תולדותם ועברתם.

אמר בן המלך רע אתה החכם כי מיום אשר נבק עון שתי. ירידתך
בעל. ונמשכו עבותות אהבתך אלי. נעמו לנפשי מוסריך.
ומתקו לחכי משליך. כושל ימיון מליך. ולא שמעתי מפיך רבר אחר שלא
שלא אמיצא בן מן הגיל והחרוה. והתבונה והשלוה. מה שלא תשבתי לי
למצוא בכל ימי. עם ארם מלבר רבר אחר אשר בכל שתשכרהו לי. תרגיז ? עמ
נפשי. ותחריר לבי. וכי ותבהל מאוני. אמאם תיי. אמר הגיר נמה הוא
הרבר הזה. אמר בן המלך הרבר ההוא מעניך אותו. לצאת עניך ולבבת אחריך
כי טוב לי לעזוב בעבורך. כל כבודי ונאוני. תילי והונו. אהבתי את ארבי.
אמר הגיר מן הנראה בעיני כי לא אציעות ברעות להריעך. תשק
לבבי. ואמונתי אליך. כי כשנתי מעמקי מקצות מכוסות ארצות לבוא עריך.
והבאתי בן שבי רחוקים בעומי. למקום מעמיך. וכיתן ניעירו על ישר אהבתי.
יבאו וינירו צרקתי. וזה בעבאתי שמחי למוצע אותך לצאת בעמי בחמלתי עליך.
לא עלה ברעתי רעת אביך ולבבו. לא ינקה כל הנוגע בו. אמר בן המלך אמת
כי אבי הוא אבי שבשמים. אלוי אב מנוה ומשתחוה אפים. וישא משלו
ויאמר.

תן בזרת מרחב שמים — עשה משרתיו אש להטים
צרר כנף רות בתוך חפניו — הלה אדמה על בלי מה לעמוד
לעבר אבל לא ים ולא יערים — וכאמרי השחקים סובבים
רעים וים שבים בלי רגלים — ברא אנוש להיות בעולמו לראש
למשל בעוף וברוב מים — לאומה בעוצם ידיו ולו
לשמות לבר לבב על כפים — לך עקדאה אבי ועל כפאון אב
מוזה ולך משתחוה אפים

אך מי שקדאתו אבי איובל כאשר חשבתו. כי לא ידכי ידכיו ולא
מחשבתי מחשבתו. ומה אספר לך מאיש אשר אתה תדענו כאן. ולדבר
על כן כל עוד בי רוח אמאסנו. ובמעשה ידי אכנפנו. ולא אשאר בגבולנו
לנום ולצאת מחוצה. וידי מה אדוצה. אמר הנזיר אנא בני אל נא תגמל
תחת טובה רעה. אל בני כי לא טובה השמועה. ואולם הוה אזנך אלי.
ושמע הדבר הייקר הזה כי לך נאה. פקח עיניך וראה. ודע בני כי כבוד
אב ואם הוא יקר ומעולה מאד מחמלת הילדים על בנם. מפני כי חמלת
הילדים על בנם הוא ממעשה השכל כדי להשלים הגדול אשר אין בעולם
בהמה ולא בעל חיים שלא. שתתקע במעשה הזה אל החכם שבארם. אבל
כבוד הבן לאביו הוא ממעשה השכל לגמול להם מעט מטובתם ולשלם להם
קצת קטן מחסדיהם מיניקתם ועמלם עלינו. כשנזקם רעם ומלבם משתכן וה
ומאכלנו. אם כן באמת תמורת השכל היא יקרה ונכבדת מתמורת הטבע.
ועל מי שיש רוח חיים באפיו ויי אלהיו. עלה הימים ההם על לבבו. וישים
כן עיניו העוצמים הנראים אשר עברו עליו ויקבל על עצמו החוב הגמור
ההוא וישתדל בכל כחו ובכל מאודו. לפרוע ממנו כולו או מקצתו. ויעבוד
בפתר וראיה ויעשה באמונה גדול ונערה לפני. ולדין הוא נעמד לפני
אלהיו. הגיד לא. יעבר ממיצותם. יתפץ בכל אשר יכיר חפצם ואהותם.
ישמח וגיל. ישיש ויתרה כל אשר ינים לבבם. ולהחזיק בידם. באהבתו
וכחמלתו הוא גאולם. וישלם וישואם כל ימי עולם. וישא משלו ויאמר.

בקרם אוהב פנום אנוש עבד — מענו לחם ומים ממסכן
על כאש אהבתך תגעלנו — ואתו תעבד תגיד כלבו
ומה תגמול לאיש האוכלך את — לחמי לבן בגודך ותלבש

וכל מי שהוא הפך זה באמת הוא נחשב כבהמה. אשר בהשלם גדולה לא

אבוה ואמה. לא הבירם כבין ומשפט. והשמין והבגד
לא הבוש ולא תשמר מהם מה מלונה שכתאוות ואף כי מיקותם. על כן
בני תלונה לך להדמות אליהם. ולעשות כמעשיהם. רק כבד את אביך ואת
אמך. למען יאריכון ימיך. ובראות אביך מהנך. ותקנן מרותיך. ובשמעו
מנפיך והוכחותיך. אוי. יהיו סמה למשכו אחריך. ויהיה כנגיע נחבון
בין למשיך גם הוא אחרין ערכו ומקהלתו. ושב ונחמו לו. כי כבד העבוה
תקון הארם האריך השמימה והמלתה. והגדלה והצמיחה. ויהי כבלות
הגזיר לרבר דברין ומשלין. נפל בן המלך מלא קומתו לרגלין. ויאמר
מנואתו לו. להיך לך הנה. עשה כבל אשר תצוה. אתריכן לא סר הנזיר
מהיותו משיב תגיד על בן המלך מוסרין והנכחותיו. עד אשר הבין והשכיל
כל מה שהעירו עליו. מענו מעט מעט ועבר על כל ענייניו. ויסודות פנוותיו. ה
מיצותיו תקוניו ותכוניו. ויהי אחרי הדברים האלה הלך הנזיר אל מלונו.
והיות כן המלך בשקטו. למען. למד ויבין. נפשו לבנו בינו לבין עצמו.
וכאשר חשב כי כבר נפתחו לו שערי חכמה. ונזרע בלבו ממיטב זרע שכל
ועבודה. שב אליו לבקרו ולשמחו. אם הסכים לו מדת חכמתו. או. צטרך
עוד לשבת עמו. להוסיף להורות להשכילו ולהחכימו. וימצאהו מלא חכמה.
ובינה רעת ומזמה. וכי הוסיף לקח על מה שלמדו. ומלא את ידיו. ויתמה
מאד על תפצו והשתבחותו. ויפות לבבו וכהירותו. אז התאוה הנזיר
תאוה להפרד ממנו. ללכת לדרכו לשוב למקומו. לתפש ולדרוש על כל א
אנשים. מכי נפשים. ובוכי לבבות. תוכי נתיבות. תפצים לאוך באור
החיים. ולראות. יה במרץ החיים. לו תמצא. יון לפיר ענבי הסלנרת
מגדל עניהם. ולהתות אזניהם. כאשר נעשה עם בן המלך. ויה שהיה
מקוה בזה מהקרבה לו יתגלה ומיחל מהגמול ממנו.

הנזיר השלישי.

צוואת הנזיר לבן המלך ותוכחתו. ונה אמר לבבו.

אמר הנזיר שמוע אתה בן המלך. דע כי. אין עבד נרצע למלך גמל
תגיד כגבורתו. ומתנשק במלאכתו. כשאשלים מלאכה אתחיל באחרת.

משל בהפשיטו צורה לבוש אחרת. לא אעמיק בזה העולם
למה עיש בבגוד מהספר הלבבות הישרות. ומשכה ההבנות המאירות. ובבר
השלמתי תהלה לא מה שהיה לך על מהחוב הגמור ובבעתי לך חק האמונה
והשלתי את נפשי. ותיישבתי את נפשך לך ואני אלך לדרכי אולי השם ברחמיו
יאמר עוד לחברון וירום לרחמנן. ואתה בני ירא את יי׳ להיך. ובבריהן
בכל לבבך. ושמור. מה שהפקדתי בירך מאמונתו וימאנו. ואל תבבר בגינוך
השברה. ואל תקל בגינוך הבגולה. ואל תיראהן לחנם. ומשונן על האומך.
ובבוש את יצבך. והתגיר השפלות והענוה בכל לבבך. אמר בן המלך
ואי זה הוא דרך השפלות. אמר הגזיר רבי בני כי דרך השפלות שיבבר האדם
הגבול מאמנן. ושיאהב מי שהוא כמהו. ושיחתם על מי שהוא למעלה ממנו.
ואמרו החכמים קח לך בני אדם כמו אב את ובן כבר האב ואהב האח ורחם
על הבן. ואמר המשורר

משוב את בני אדם כאהבת כמו את בנים יחידים
פני אהבת בכל כחך תבבר אהב את ורחם על יראים

ואמרו מי שיבוש הבלאות. ובראין נגלות המטולאות. ויבבר חמורין
ויחליב צאנן ויאכל עם בני בתן. ויתחבר עם מי שהוא תחתין. ויורד
אלין על המעט כמו על הכב. כבר הלך בדרך השפלות והענוה. והשליך
מעליו הגאוה. ואמרו בגוד הפיזנות כי ששה דברים מביאים האדם
לתרץ נפלה. ושלשה לריוח והעלה. ואלם המיצלות הם הישר בחרון ובדעתן
ויראת הלא בסתר ובצני. והספוק בעוני ובעושר. ואולם המכלות הם
הכעלת המביא לבזיות. ורוח התאוות. ואהבת האדם בנפשו. ואמר המשורר

מאד תהיה שפל רוח ואל נא תהי הולך בסוד גאים ונעזים
כאה אזוב אשר בקיר לרוח פעירה נת והוא שוכר ארזים

אך רבי בני כי הגאוה כמעשה הטוב. יפול על שתי פנים. האחת תביא
לבל טוב. והשניה תביא לבל רע. ואשר תביא לטוב הנא גאות האדם ברב
עשותו מה שייטב לבל ויעשם לנפשו עך אשר ישמהן זה למעני בגינוך את
כל אשר עשה וימים לעשות בהנה וכהנה. ואשר תביא לרע הוא גאות האדם
בזה שעשה עך שיגיע בגבורו אל ההתבאל והגאוה ובקשתי השררה עך
אשר ישמהן זה להרבות בגינוך מה שעשה ויבעבר מעשות עוד. על כן אל
תגבה ואל תשוך לתת עצה לנפשך ונקה שלך והפשיטהן מן המתשבורך

המחשיבות אותך. והליחהן מחלאת. ההאות למעלן יקר
מהפרבת המות. אל רחוב ההצלה הגמורה אשר תביא בגליה אל ההבוחה
מימהומיה העולם הזה והשונאת העולם הבא. וזכור בני ואל תשכח כי בהסב
המלכה אליך שתהיה תומל על עמך ומקרבם אליך. ונומל תפלים אליהם
ואז יאהבוך והבבר ותגבר באהבתם כי אין המלך מי שימלוך בחפות אלא
מי שימלוך בלבבות. ואמר החכם אתמה למי שיקנה העבדים במאמנן
ולא יקנה בני חורין בלשונן. ועם כל זה ראוי הוא למלך שלא יהיה נוח מאד
בן ישבר לתרשלות. ורפיון ומיעוט השמחה. ושלא יהיה בגל כגם וחמה
בן ישבר לאבירות. ולמיעוט חמלה ורחמנות. ואמרו החכמים כי מלך
אחד היה עומד לפני כסא משפט ואמר לו אחד החכם הורני וצוני. מ
אמר לו המלך המיצלית השמר שלא תהיה לח והתגבר. ולא יבש ותשבר.
ולא מפוק ותיוצץ. ולא מר ותמאם. וימות. ושאלו לאחר המלבים אשר
היה נבבר ואהוב מאד בנגיני עמו מכל מלבי זמנו. ואמרו לו במה זכית
לאהבת עמך מכל מלך. אמר כשנאתי את המכזרים ואהבתי את הישרים.
ומחלתי לבל יכלתי. וצוני מגת תמתי. ועשיתי משפט ולא יהיה מבני ל

בניתי. ואמר המשורר

בגות לשיל בגוך תחפץ כל מתי חשם בגיט תרקע ותריק
והשמר לך ושמור לבבך לבל - ירחק נקי. וצריק

בני כשיהיו לך אויבים אשר לא ימלט מהם. כל מלך ושלט אל תוסיף לחבר
בגינהם. ואל תרב כוחך עמהם. כן תגורים במאמריך. ותורם ברבריך.
להשמר מהציר אשר היתה כוונתך להרע להם ולהקם מהם. ואמר החכם
אף הכסיל בעלין. ואף המשכיל במפעלין. ואמר חכם אחר ראשית האדם
שיגעון ותופן נחמה. ואמר המשורר

בא וחזה יום נפשון יחד ישר ואיש עקש ריכיב
ידים תסר לבב זרעותין איש לב מעני יקנץ בעינים
משכיל במכעלון תרון אפן ומרון כם לב בבר שפתים

ואמר חכם אחד יאות לעולך שיתבדק עם אויבין עם ארבעה פנים. והם
הנחת. או הנבבה או התחבולה או בעלי האיבה. כמו הצמות אשר תחנת רפ
רפואתן. להניח כאבן. ואם לא יועיל בשלהן. ואם לא יועיל מועבהן. ואם
לא יועיל בראשית הרפואה. בני כי תצא למלחמה על אויבך
זכור לארוב אותם ולהתבדק עמהם בתחבולה וערמה. כי בתחבולות תעשה

ואם תוכל לשים ביניהם איבה ושטנה אז ישלמון מהם תפציך
ותבושה מהם מעוניך. כאשר קרה לאיש אחד עם הדוב והחזיק. אמר בן
המלך ואיך היה. אמר הנשיר אמרו כי איש אחד היה הולך בדרך ובפגם
ביער אחד וישא עיניו וירא והנה דוב אחד וחזיל מיער. ובבים בערי
והם לא ראוהו. ויחרד האיש וילחת וילאן מאד ויפחד מהם ויאמר בלבו
באמת אם לא תועלני התחבולה כשה היזאת אין דרך להיעלט. וילך אצל
איזן אחד וימשך בקשה ויך החזיר ויפן החזיר כה וכה ולא ראה כי אם
הדוב והשב כי הוא פתהו ויכך לקראתו בחמה שפוכה ויקם הדוב כמו כן
ענין ויכהו. ויפן האחד את אחד על שפך דם עליהם וילך האיש לדרכו ג
וישכב. בני כשתקרא נבדים אל שלחך. לחום בלחם מוסרינך. שמן דרך
בני מלבים התענוג עמהם במדות המוסר ומתק תבונה ועדכות. ובדרם
מאד כי זה ממדות הנדיבות. וספר להם ושאל להם והם יענוך. אך
לא מעשה אכזבה פן יבישוך. כאשר קרה לאיש אחד. אמר בן המלך
ואיך היה. אמר הנשיר אמרו כי באו אנשים נבדים ונבבדים מארץ ל
רחוקה אל עיר אחת וירצאם המלך ויקרצם לחם. ובגדך שהיו אנשים
מטעמיהם. ראה המלך שערה הגדיה בלחם אחד מהם. ויאמר לו מהה
האיש הנבזי השלך מפיך לחמך ותלבן. כי שער אחד צמח בו. ויחר
אף האכסנאי. וישורר

הני כל נעבים ממרור אכלו וכום לנעה שתו תחת נביעי יין
אן נפשכם עוז באנם לנער ואל נא תלחמו לחם אנוש רע עין

ויאמר לו כל זה הגמיק להביט באכזבה וירע בעיניך עליה עד אשר תראה
מהמרמה הרב הזה בהכזבים שערה אחת בני. אל ירחם הלב כל הענמרים
לחניך. והיו באוכל שולחנך. וילך לדרכו בחמה. וישאר המלך בבושת ובכ
וכלמה. בני אל תהיה מאמין בכל אדם עד שתנסהו ותבחנהו בסיון
אחר בסיונים ובחינה אחר בחינה. ואל יפתך לשון תלקות בפגם הענוג.
ושיח תגיד בין בעניך עוונות התכם לבעל באמרו בני אל תשיאכם ה
ההכזבה כי כל אשר יוסיף הקשת להכזב שכזב להרע. ואמר המשורר

אחי בהכזב איש נגדך נפשך מגן שמור פן ישליכך בתוך משפה
קשת בהוסיף לבוא ראש כאמין אז יוסיף להביא במוב איש בני משפה

ויצוה חכם אחר את בניו ואמר בני אל ישיאן אתכם המתחנגים והכבי

כי כבר באו אחי יוסף אל אביהם בוכים ויצוחים אחר אשר מכרוהו

ואמר המשורר

אל תאמינן כרכר כל מחזן קול וכמחנק שפה אל תבטחן בנים
יכבן אחי יוסף אחר מכרוהו באו לאביהן בכבי ותחנוטים

כני השמר מהרמיות השטים והבדיתם. ועניני תתבוננתם. כי רבן מישובתם
ולי בנפשתם מה שכבר הזהיר כל חכם ומשכיל לתוך בהם. ולמשול עליהם
אמר אחר מהם לך אחר אריות ונחשים. ולא אחר הנשים. ואמר אחר
כי האדם ברשתן ולעת האשה ביפיה. ואמר אחר הנשים חבלי השיטן
ואמר אחר הכלות ומרך הלב והפתיות הם המדות הרעות שבאדם והם
העוכות שבאשה. ואמר אחר הנשים כלם רע. ולע מה שבהם מיענו
הספוק מהם. ואמר אחר האשה שמחת תרש ואבל עולם. ואמה תכם
אחר אשה אחת. יפה. יצאה ביום מוצר ואמר לא. יצאה זאת שתראה
עוד שתגאה. וראה אחר צייך אחר מרכך עם האשה ואמר לו אחר
הצייך השמר פן תהיה נשבר. ותכבן כי סוחר אחר היה לו אשה יפה והיה
אוהב אותה מאד ותשא האשה את עיניה. אל עבר ארגיה. ותשק נרגל
תשקתהן. ואהבת נפשה אהבתהן. ויהי כי ארכו להם הימים. במוצאי
אהבים ערבים ונעימים. אמרה לו ירידי אני מפחדת פן יבא אדוך פתאם
אלינו וירואה אותנו ויפתיק לנו חברתנו. על כן שמוע נא לעצתי. קח לך
עץ אחר ועשה מהנו ערוה אחת כקומתי. ערי זהב תעדה עליה. וכמוצ
בגדי. ושים הלבושה. ושימה בביתך בחדר משכבך נגד מיטתך. והיה כבוא
אדוני. ידעתי כי תבקשני ולא תמיצאני. ויצטר אליך. וכי תשמענו. לא
תענהו. וישוע העבר כאשר צותה אברתו. וילך היא בית אביה ותשב
אתו. ויהי בחצות הלילה ויבוא האיש ממסעיו ויכום בביתו ויבקש אשרתו
ולא מיצאה. והעבר עלתו ותקנאה. ויחשבה עם העבר וילך ובהל עד החדר
אשר שם העבר עצוב. ויפיצא הפתח סגור. ויכהו בעד חור אחד וירצח
היצלם עם העבר. שנים כשנו חשוקים. הנים שוכבים מתחבקים ומתנשקים
ויגש אל הילדת בקצה גדיל וישכבהן. וילך על העבר ויכהו. ויאמר לו אני
לך הנוקך המוכר הזה בפגע הבוקר עמי בבית. ואמר העבר תלילה לנו אדני
תלילה. כי הנה בביתי בית אביה הלילה. ואני עשיתי הצרה. הזאת להיות
לו לחברה. פתח אשר תלחו פנוך כמה פגמים להשיאני ולא רציתי. ויגש

ולמען אשר ייטב לך והנה היא כפלה תעלה כליה . ויאמר לן אהרן
העבר הנאמן מחול מחאתי וזרוני . ונעבור על ענני . בחשבי עליך ועל רעיתי
תגות הגדולה הזאת . ואני מבקש ממך שלא תגלה לבני אלה באזניה .
כן יהי בעיניה . כשמעה כי אני חושבתי לה רע על כאשר מפגיעה . ונועם
עניניה . ובראותן גדל אהבתם . כוות לבן באהבתם . ולא נשאר עוד
מהם . עד כשיהיין ביחד שניהם . היה חושב כי השלם הוא ולא יחוש אלהם .
וישמרן בן ימים רבים . ואמ׳ המשורר .

כי אשה לבבך אל יפתה ורוח תאוה אל ילכך
ראה לחיה כוב לגל ואם לן בני תקרב יקודן שרפך

ועתה בני לגלא כי זכר השיש בלבך יבהיל לבבי ופרעני . והנה שולח ארכ
הזמורה אל אתי . היתי מספר לך מהם . מה שיזיף להכטיחני שנאתך
בהם . והצלתך מהם . ויהי כשמעני בן המלך את מאמר הנזיר . וכי קרבו
ימי רעתו . הם המה ימי פרידתן . יצק יעקב ארלה ויבך בבי ארל ויאמר לן
אנא אדני איש האלהים תיקר נא נפשך ונפש עבדך זה בעיניך ולא תסור היקרה
מזה כי כי לך בכל אשר יעצך ועשה לעשות לך ביום הזה להחיות עם רב
ועתה יקחת ושבת ולא תוכל עוד לצאת ולבוא ולשרות ולשאת המשא ה׳
הכבד אשר נשאת עד כה אכן עמך על עמיך ותתענג על רוב שלום
ותשקוט ותגות ואני כל ימי אעבדך בלב שלם ואשמן ואכלכל את ש׳ בתך
ואעשה לך עלה וכירה . מנוה ושלחן וכסא ומנורה . לא תעשה כל מלא
מלאכה . כי אם לעבוד את ה׳ אלהיך .

השער השלשים והשלשים

המכבים נפשן כמה שלא יעד . קנקן מכאיב נפשו יעד .

אמר הנזיר . ויען בן המלך ויאמר כי לאהבתי ולשובתי תדבר לבי .
ואין לי עליך רק תשועות חן חן על מאמריך . ויוסף הגלגולות
לבוות . ואפס כל עצום תרבי מחשבות . הוא ידע כי פרידתך קשה עלי
מאד . ולולא ראות אבי שבשמים ועבדי אלהי לא המירות חברתך בכל
חברה עולם . ולא החלפתי אהבתך בכל אהבה . ואולם בעבורת לי ובשלחך
אני הולך ומפרנסת את רעלי . עד אשר לא תעזבך לי כל מעולה . ולא תיטב
לי יולדתה כל הנעלה . ראות מעותי ערי עד כי אהבתיה . פה אשב איתיה .

וכבר אמרו המכמים כי המלאכה אשר נדל בה האדם היא הראויה עליו
להחזיק בה . לא אשר לא נשה לבב בשתיה . כן יקרהו כאשר קרה לקנקן
אמר בן המלך ואיך היה . אמר הנזיר אמרו כי קנקן אחד ראה ספר מהיר
במלאכתו . מספר עשרין יחיר אין איש אתו . ובלבת הספר לירכן . בעד
הקנקן בתוך סנסן . ויקח הקנקן בימינו . ויתקעהו בקרקע . וימת . ואמ׳ המשל .

אמור לבסיל בהתיש את פעלין כל שכל נירכו את נעליו
לבל ימיר בסלע את מלאכתו ואם אין ישן סכין בעליו

והמיש אשר יעשה היום מלאכה אחת ומחר מלאכה אחרת בזיון בנפשו
הוא הנזק . ויקרהו כאשר קרה לאוכן . אמר בן המלך ואיך היה . אמר
הנזיר אמרו כי אוכן אחד היה עני מאד ולולא ניום היה מתפרנס במלאכתו
ומהפרנסה ממנה הוא ובני ביתו . ניום אחד עשו בעירו חופה אחת מבני
העשירים . ויבאו לקול החפה המשחקים מכל עברים . ויבא העני ההוא
אותם לבתים עני ערים . ונכבדים על סנים ופרלים . ולבושים שפחורת
ועברים . וכאשר היו מספרים ומלבבים בלשונותם . כמשליהם ובחידותם .
היו כל העם נהנים שמחים בחברתם . ובבואם לאכול ישימו לפניהם .
ממיטב המאכלים ומתלביהם . לא נברע לעם חקם . כי בהמה שמן תקם .
ויאשר בלבו משפטיהם ומנהגיהם . ויקוא לו ויענו עמלם ורוב תענוגיהם .
ויתאוו מאד להיות מהם . ובבלל שחוקם וקלותם ראה אחד מהם . אשר
עלה במעגל הקומה . ובוה חמישים אמה . ויהפל עצמו ממנו לארץ ויע
ויגמור על פניו ויגך לרבן . ויתמהו כל רואיו כי ראו בו מה שלא ראו
עד כה . ויטב מאד בעיניהם ויתנו לו מתנות . ויוסף המוכך לחשק בם
ולאהבם . כי אמר באמת השחוק הזה הוא טוב ונפלא ולא יצריך האדם
בן להקדמות אחרות ולא לשום אדם בעולם אעשה כן גם אני ואפל על
רגלי ויתגלגל כאיזן . ויטל הפתי במעגל והפיל עצמו ממנו ויפל על ראשו
ותשבר מפרקתו וימת . ואולם נשאתי לך המשל הזה להוריעך ולהשכילך
כי לא יאות לבל אדם להטות מלאכתו אשר עסק בל ימיו בה ויעזבה להמיר
אותה באשר לא ירגלא נפשו לבבה בה . ואני באחת החזקתי מימי ילדותי
לא אירפנה עד בא מלפתי .

השער השבעים ושלשים

שאלת בן המלך בחלוף העצמים . ופלאי תולדותם העצומים .

וכראות בן המלך כי לא יגל לו. ויחזק בסגף מעיניו. ויאמר לו בי מדע
איש האלהים אתרי. אשר תקדע לבבי במכאובות פרידתך. ולא
אדע מתי ירחם עלי השם בתעלת חכמיך. ויחם נא על נפשי הנבאה.
ורוח מענני צמאה. והאר עיני במאור תורתך. צרופה כל אמרתך. והול
והודיעני סבת התחלף העצמים קצתם על קצתם בגדעם וכמעלה למעלן מקצתם
יהיה זה סולם מעלה בן מפת אולתי ואנבל מתוך מוקשי. אמר הנזיר
לו ריצוני לנגינות על כל רבריך. ידעתי כי לא אמצא לעך פרים ממאסרך
כי מעיניך מתגבר ומלאכתך מרובה ופועלך זכיזים עך אשר לא יסּ
יספיקו להם כל כך כי כבר הובטח מקוי. החרבת אוכי. ואולם מן ה
השאר אתי אתן הפנם שאלתך. ואמלא בקשתך. ואתכין את תאמר
מהלבו. והאלהים הצלות דרכי. ויאמר רע אתה ההומה לדעת רבר חפץ
כי לבי קרוב כל עצם מהשרש ולבי רחקו ממען יהיה זכרתו ונעבוו מפני
כי כל מה שיהיה מהעצמים יותר קרוב מהשרש והמקור והיכלת והרצון
יהיה יותר בהיר וזך ויותר אמתי ברוח הקודש מאשר יהיה הרחוק ממנו
מן המקום ההוא. וכל מה שיסיף מרחק הוא יותר חלש ותשוך יהיה יותר
רחוק מרות השכל וקרוב אל הגשמות הנמוך. והנני מביא לך ראיה על
אמתת רברי ומן הנראה תקח מופת על שאינן נראה. רענין האש כשהוא
שהוא קרוב מהגלגל הוא יותר זך ונקי ובהיר מהרוח. והרוח כמו כן בהיותו
קרוב אלינו יסיף זכות וטוהר על עצם המים. והמים כמו כן מן העפר.
ועל זה הדרך יש לנו לדין עצם השכלים הנפרדים. כי יש מלאכים יסיפו
זכות ובהירות וזוהר ונקיון ושכל שלם על מלאכים אחרים ומשלה עכל
משלהם יותר מהאש על הארץ עד אשר יכלה אל האור השלם אשר אין
אור נעלה. יתברך ויתעלה.

השער השלשה ושלשים.

עניין הנפשות ומהותם. וסבת מעלת קצתם על קצתם.

ויוסף עוד בן המלך ויאמר. אדע ואור רוחי אחרי אשר פתחת עיני
מעוריהם הסיפה לי רבבי חכמה ורעת והודיעני אמיתת הנפ
הנפשות ומהותם. ובמי זה דבר אכבר מיוצר האדם מן הבהמה. אמר

היוצא

הנזיר רעני כי יאמרו החכמים כי ראש ת הבריאות הין שני עצמים
פשוטים. האחר הוא החומר ההיולי הראשון הנעשה לכל הצורות הנקרא
אצל החכמים הטבעים שון הפנים. והשני הצורה המוקדמת למה שהוא
נמוה כל החכמה השלמה אשר בהתחברה עם ההיולי נתקיים טבעו הש
השכל ונעשה השכל מין לה כי הוא מורכב ממנה ומן ההיולי. וכאשר
נשלם טבעו השכל. יצא ממנו להבת אש ואור להבת מהשמש כדיזרח
על יבוכית בבית אפל. ומהלהבת ההיא נעשתה הנפש המרכבת. והיה
אורה ובהירותה פחות מאור השכל כי אור השכל נתר קרוב אל הגבוה
והיכלת והרצון מכלתי שיקרה על משך טבעו ופעל שיעבהו ויחשיכהו.
ואור הנפש כבר מהשכל לפי אשר טבעו והחשיכהו. ועל כן נתחיבר
הסכלות. והיתה צריכה אל הלמוד והזכרון. ואולם השכל לא ישיגה
סכלות כלל כי אין בינו ובין הגבורה רבר מפסיק. וכאשר נשלם טבעו ה
הנפש המרכבת. יצא ממנו להבת אחרת ואור נעשה מהם טבעו הנפש
החיונית. והיה אורה ובהירותה פחות כי היא מקבלת אורה מהנפש ה
המרכבת. לא מהשכל ועל אפלה ועביה ועל זה נמשלה האור וההברה
והיתה מתבוננת ותושכת. וזה לעדל המרחק אשר בינה ובין השכל.
וכאשר נשלם טבעו הנפש החיה. יצא ממנה להבת כמו כן ונעשה ממנו
טבעו הנפש הצומחת. והיה אורה יותר אפל וחשוך מהנפש החיונית.
וזה לרחוק המרחק אשר בינה ובין האור הנמוך לא השכל. ולזה נתגברה
ונמשלה התאוה והמשוש ועברה בצמאת והתעלת לבר. וכאשר נשלם
טבעו הנפש הצומחת. יצאו ממנה טבעים אחרים למטה ממנו כמו ה
המתצבים וזולתם. נמצא שהשכל מקור כל הטבעים וממנו יפרדו והיו
למרכבה ראשים. לכן בגי היה זריז מאר להשתדל להדבק בו כי הנד
העקר הגדול שהכל תלוי בו. על כן נאמר כי כל אור משלח ממאיר כי לא
ראשיבן יותר חזק מסופן. והחלק הבינוני לקח משני הצדדים אם כן לאור
המשלח מהשכל יש לו שלש מדרגות. מדרגה עלונה קרובה מבגל השכל
ודבקה באור הזך האמתי. ומדרגה תחתונה רחוקה מבגל השכל ומהאור
האמתי. ומדרגה אמצעית בין שתי הצדדים הנזכרים. ומה שהיה ה
מהנפש המרכבת. אורה במדרגה העלונה קרוב מבגל השכל תהיר
רוחנית קרובה מהשלמות דומה לרוחות המלאכים בהשגת האמת ובהל
והכרת מעלת הבורא יתנ ויתעל והודאת יחודו ולגשות כמה שיחייבהו

השכל מן הטהרה והשבח ר יראה והקדושה לבורא ברוך הוא. ל
ולבוא בדרכי האמת. והישר ו[illegible] הצדקה תמיד בנפשות החסידים עה
ומה שיהיה מן הנפש אורה במדרגה התחתונה רחוקה מהאור האמתי
תתחייב הסכלות. ולמאוס בגוב. ולשנות מהאמת ולבחור בשקר ולהמשיך
בתאוות הגשמיות הרעות הפחותות. ומה שיהיה ממנה במדרגה האמ
האמצעית תהיה לנקמת מעשי הצדיקים כאשר יצטרכו במלה במשקל
והנסיון פעמים ותמסר לפי רוב נטיות אורה מהדרך השוה אל אחד
הצדדים ולפי מעוט נטותן. ואולם הנפש החיה מה שיהיה מאור
במדרגה העליונה קרובה מקבל הנפש המדברת. יהיה שלם בחושיו עם
קצת הבנה עד אשר יתרמה לאדם בקצת מה שיראה וישמע. כמו העוף
הנה בפרטי ועולתו אשר יעשה רב מה שיראה וישמע. ומה שיהיה
במדרגה התחתונה קרוב מקבל הנפש הצומחת. יהיה פחות בשלמותו
וגשמי עבה וקרוב מטבע הצמחים ולזה נמצאו ממין החושים אלו
חוש המישוש כמו לא צרך ומיני החלונים כי יש להם חוש המישוש קרוב
מהחוש הטבעי הנמצא בצמחים כי הצמחים יש להם חוש טבעי וה
והאות כי יקבלו המים המתוקים והארץ הטובה המעובדת ויקונצו מפני
המים המלוחים והארץ הפרדית והטרומטת. ומה שיהיה מאור במדרגה
האמצעית. יהיה לנקח משני הצדדים ויוסיף ויחסר לפי טבעו מהדרך
השוה ואם יהיה הדרך השוה במדה יהיה מן החושים עם חוש המישוש
אשר לחיי החלונים שזכרנו חוש הטעם והריח והשמע ויחסר חוש הר
הראות כי הוא יותר יקר ורק משאר החושים. ואם יהיה נעדה מהמדרגה
הכינונית אל העליונה יהיה יותר שלם וייהיו לו מן החושים הוספת עב
מה שקדם קודם חוש הראות כמו הדוב כי יש לו החוש הזה אבל הוא בן
חלוש מאד כלומר שלם עד שלא ישיג מהצבעים אלא הלבן והשחור והסבה
על זה כי אין לו עפעפים יכסה בהם עיניו וינקבו האור אליהם להתחזק
ולהשיג הצבעים על אמיתתם. והמופת על זה כי אנחנו נמצא האדם
כשיתגייר לפתוח עיניו ולא יסגר עפעפיו יתברדו חלקי האור הרואה
בבת האור אשר בחוץ ויתבלבל באותן ויביט כל הצבעים כצבע אחד.
ואם יוסיף עוד לפתוח ולקרב אל המדרגה העליונה יהיה עוד יותר
שלם ויחזק בחושיו ויהיה לו משלימות החושים כמו ההליכה והעפעפות כמו

הסנם והנזל ודומיהם. ואם יסי[illegible] המדרגה
יהיה לו קצת הנבה. עשה בה רב [illegible] האדם מההליכה והלקיחה.
כמו הקוף ויתר מיני שיתדמה אל האד[illegible] באכילתו ושכבתו ורב מעשיו.
ואולם הנפש הצומחת מה שיהיה ממנה במדרגה העליונה מקבול
הנפש החיה יהיה יותר כהיר ונוכח ויוכן הצבע מדוקק הריח וזה מבואר
כי מה שיהיה מין הצמחים בצבע אשר יכרעו יהיה אות על רב פעלת
הנפש ההיא בו. ומה שיהיה מין הצמחים הפך זה יהיה לאות על חלשת
פעלת הנפש בו ויתבן עם כל זה שיתחלף זה בצמחים רב שיהיה לו
ריח מדוקק וצבע משונה או צבע נאה וריח מתוקה ויורה על אמיתות
כח הנפש בחיוק ובחולשה ויתחלף זה ויצא מן המדרגה האמצעית
אל אחד הצדדים על פי האמיצעיים אשר הם בין המדרגה הכינונית
והצדדים.

השער הארבעה ושלשים.

בשלמות הנפש וחסרונה והיותה אחר הפרידה מן הגוף.

הנה נא אחרי אשר התעתי והגעתי ער כה אין לי כח ורשות לעזוב
הדבר ולהניחו בין אהיה הורס הבנינים ומשחית העבדים. ל
היקרים האלה מפנינים. ומכלה אותם. כי כל התלה יביכה להתבר
ועל התבונת לא היתה ההתלה כאשר יתבאר זה כמופת. על כן בנים
רשיונך וקבץ את נפשך ושמע והבן. באמת יראה מדברי כי הנפש
לא תפסד בעבור כי ההפסד יקרה לנפסד על שלשה דרכים. האחד על
דרך הכלים כצמחים אשר יכשו ויכלו מאליהן וכחיים אשר הם הנלבים
ומתנתקים מאליהן. והשני על דרך כיזור הנקבץ כבית אשר יהרס וכ
וכלי אשר ישבר. והשלשי על דרך העתקת דבר אל דבר אחר כהעתק
המדובב אל הענבל כשיעשה מנושאה העורה הענלה. וכל אחד מאלה
השלשה לא יפל אלא על גוף או בחיה שקיומן בגוף. והנפש איננה גוף
שתהלה ותחלה או יתפזרו נקביה ואיננה מקרה שתבטל בהתחדש
דבר מאולתה מנושאה אם כן הגוף הנפש איננה גוף ולא קיומה בגוף.
ואחר אשר כיארנו שהנפש איננה גוף כאני הוא שיבואר שאין לה

[illegible] וכשתפרד ממנו תהיה אין חזקה
ויכולה במעשיה · והאות [illegible] כי אתתן כשנראה להם רבר קשה
ונעלם תתקבץ הנפש אל ע[illegible] ומשלוך ממנה החושים הנפשיים כולם
עד אשר תשוב כלא נברלה מהם ואז תבין ותשכיל ותזכיא מהרבריס
העמוקים הקשיים כל מה שתראה כמו הנביאים עה כשתגוח עליהם ה׳
הדות היתה נפשם מתקבצת לעצמה והיתה פושטת ממנה החושים
הנפשיים כלם וכוחות מהם עד שלא ישאר בהם כח לעמוד והיו נופלים
ומיזרעזעים ורתגים ואז היתה מכרת וירועת ומשוחת מהרגשים
הגראים והנפלאים בפנים אחת. מה שלא היתה יכולה קודם זה באלף
שנים. אם כן כבר נתבאר לנו כי הנפש כשתפרד מהגוף אז היא שלמה
חכמה בהירה מאירה יודעה ומכירה · אמר כן המלך כי ארע איש
האלהים אחרי אשר הועלתו וישרתהו ועורלתו לו ויעש הנפשות אמיצא
חן בעיניך והוי יודע נא אך הפנים נפש האדם מה יהיה ומעלה על
טוב מפעליה ועשה על רוע מעלליה למען יהיה זה לו דרך לבחור
בחיים · אמר הגזיר הנה נשכנו בגמול על טובות ובוחר נפשות
רבות שלא עשאר רבר אילו שלא נלינהו אליך בהערה או בספור ברמיז
או בדבור · מלבר הרבר הנבבר הזה אשר אתה שואל שהוא פנים הסוגות
וסיפור הישנות. לא אגלה לך עוד שתבוזיתני שלא תאחרני אחר
העמיקי אומרך עלינו · ויהא בן המלך כי אין עוד עצה לאחרו · ואחרי
אשר נדר נדרו לא יחל רבבו · ויאמר עד אחר כאמת אני יודע ומכיר
כי יש לך עלי חוב גדול וגמול עוד אשר תיטיבני בבוראך והדורך יותר
מאבי כי אבי הוא סבות חיי הכלים · ואתה סבות חיי הקיימים העולרים ·
וישכנו לו בוכה ונאנח סר ונפנף עצב ומתאבל כפל אשר עזהו "

השער החמשה ושלשים

כשכר הנפש בעולם הבא · ועבשה ·

אמר הגזיר רע בב · יצליח האלהים כי אמרו החכמים הקדמונים · כי
הנפש המרכרת כשתתישר והגזיר על אמיתת הענינים
ותטהר מחלאת העולם הזה ולא תתגאל בתאוותיו הרעות המגונות

[illegible] נתעשה מה שלמטה בהן האמת [illegible] אויה נקנה [illegible] מן
נבת העולם השכל והחזיקה והקיי[illegible] הנברא מהנברה ונתבה
הזך ונזיון הטהור וחכמתו השלמה [illegible] נקמה ותתעוגג מאשר
תבין ותשכיל והעונג ההוא לא יעוכב מאתה ומשתה ושאר תענוגות
הגוף לא שמחת הנפש כמה שתשיג ותראה ותשמע זה הכלל עונג
אין כינו ובין עונג אחר שום שתוף כלל לא כשם לבר · והנפש המונעת
כשלא תתישר ותתבקה מטנף העולם הזה והתאוותיו המאבדות כבל
טובה ותענוגותיו המיצאים כל רעה ולא תעשה כמה שיחיבה הא
האמת ולא תעמור עליו תהיה אז ראויה להינות עליה וסורה מעולם
השכל רחוקה מאור בוראה וזיונו ונוכחתו היכולה ליראין ומעמיד
אבלה ושממה מתחברת עם האש הטוער מכת תגעת הגלגל ליר
תגיעה לעבור אל הטוב הגדול · תסוב עליו כסבובו · הולכת נבוכה
ומשתוקקת ומתאוה רעבה עם צמאה למיצא דרך פרוצה לעבור אל
ארצה · ולשוב אל מקומה אל מולרתה ואל עמה · כאיש אשר נס מביתו ·
מאחיו מבנו ומאשתו · מקרובין ומיושפתתן · ועמר זמן ארוך בגדור
ההוא · וכאשר שב מיסעין נקרב מארצו ומחוץ תפיצן · אחר
אשר עבר ימים ונהרות · כמה יערים וכמה מרברות · והיה בתלות התשוק
והתאוה הגדולה והחזקה · לבוא אל מקומו ואל ארצו · ולנוח בתוך מעונו
ובביתו · כגן לפניו ברים · וסגרו לפניו השערים · ולא יתמהון לעבור ניקיא
ולא יענה · ויעמיר מחוץ למחנה · ברעב וצמא ובגירום ובחסר כל לחרב
ביום ולקרת בלילה · מפחר בכל לעג ובכל שנאה · מיזאבים וארויות ובכל
חיה רעה · לא ילוך נבוך ומבוהל כמבוסה וכמהומה · אולי ימצא מקום
להחבא שם שמה · ויבבה ויספר וימרר ויתאבל וישתומם על הטובה
הגדולה היתרה אשר אבר והרעה השלמה אשר מיצא · וכשתגיע הנפש
אל כגון זה הענין כי לה עונש וגמול רע ותלך לא טוב ואש תוקר בה
תמיר לא תכבה · ישלוך הל מכגון זאת הנפש ויתלך לך עם הנפש ה
השוללת כמונו המיזקת בירו כי היא תבלית המבוקש · ויהי סבלות
הגזיר את רבין · והפסיק ממשלין ומנפרין · ובקנו כל מיניות עניי
בן המלך ולא שקטו ולא נחו · ואזובות למעותן נפתחן · ויפל על רגליו
וישם פיו תחת כפותיו · ויענק אבי אבי · פרשי ורכבי · אוי כי הנפרד
מעמך נפרד מכל מאויך · והפרנש ממך כפורש ממיין · ויאמר כן

בן המלך ואינו בנגיד מלך ולא
בן מלך. כי אם עבד נ[illegible] ער אשר הגדיל השם חסדיו עמו.
ושלחך אלי. להבין לי אחר עצתו עבורתן וגדולתו. ואתה
בחכמיך הרבים ושאתנו בינשר מכל רכבי הישר והכשרון. והסירות
מעלי לבוש הערמון. מה גדל חסדך לי. ומה נעצם טובך אשר. ער
אשר נבהל רעיוני. ותבר לשוני. ויחסר הגיוני. להגיד אחר מני אלף
תסדיך. ומתנות ידיך. ישלם לך השם כפעלך. וישיב אל חיקך כמעלליך.
אם תעמיד נגדך לי ששון ושמחה מכל עבדיך. ואם תרחיק נבוד
אל ירחיק הלא יסכיך. אחרכן נפלו איש על צואריו ויחבקו וישקו
איש את רעהו. ויבכו בכי גדול. ער אשר כרת הכבוד דברם ושיחם. ולא
יתנם השב רוחם. ויפרדו איש מעל אחיו. וילך הנשיר לדרכו. לעשות
מלאכתו וצרכו. וישאר בן המלך אחריו בוכה ועורך. נוהם ושוחח.
הומה ושואף. סר וזעף. ויתאבל עליו ימים רבים. הלא בחמין

שלח לנחמין גאל. ויבנה המקדש וההיכל. ובימיו
הגשמים. יהודה וישראל.

אמן אמן

סלה.

נשלם על ידי יחיאל יחי׳ כבחיר משה
היוסף. שלמה כאייר שנת קיח
בהר פולצאמין. יכבד השם
לשמור ולבשמות את
כל רבבי הספר
הזה. אמן
ואמן.

ספר צבי יגון

משל על שם. בן ילוך עריק
ושוב.

הלעם יגון שמח ושוש. אנוך ואל תרגע לקול. לבי זמרך
ובצר לך חזק ואסבול פגיעו היה כצור לבבל. ים שאונך
היה מראה ירוע עם גבורה בים יגיל. לך. ים עצבונך
ויום רעה בלב עלה תקבל כיום טובה ובבה אש חרונך
והתאמץ לבל. מים באיבך כרוע לבך ובראבונך
והיום אל תהי תרך לשברך ולא היה למחר. ים מסונך
ואל תראג לאיד יבוא ואולי בעת בואו תהי. נעדר ואינך
ומתחל תלאות לא תפחד ואף אם יחצה נר צוארונך
והתחל רחמי בוראך בצוקך ועת מגור וצר קוה לקונך
בחרב לעריך החרב לאות ולחום בם יהי. שלחך אזינך
ואל תבבה לבירור אח ועלמת אשר נגע ויגן פנה לעזינך
והדמה גיל ואם תוגה טמונה בלבך ותחתלה בחיתנך
וקיץ בנגיף זמן ובתגעועו העוב לך כי תהי. עבר לבטנך
והגענך נפשך שיממה תבונה ופרדסך תשן חכמה ונבך
תהי. לך כתלאה שענשועים וכה גילתך תרפה ועדנך
ואכה תאוה תשפיל למעון לשטנך תגמול עליך. מינך
ולמה תהלך שובב כרכרה והיא בין יצרך תבריל ובינך
בטח על יצרך בצר אשר הוא לאור משפטך יוציא ודינך
וינס ישפון על לבך ענן איך יזרה מחרטת האל עצבך
וינס עברה יסבוך מצוקים לך אל רחמין יחי. ויחנך

התורה. והודעתו על כל דרכי הנבואים. ואזהרתו על כל מעשיו
הנפלאים. ואמר שם טוב בן יוסף בן פלכירא. מהמדרש המאושרות.
אשר מפי רב יקרות. והם מדברות בבורי החכמה. ואבורי המזמה. אשר לא
ידענום מדות סערת ההבלות. ולא ידמו לקול שאון ותשוואות. שיהיה הארם
חזק ואמיץ לעשות כרצונו. ורחב הנפש להכיל קדושתו. ולהבדל מעל
לבי הזמן. ואמיץ לבבו. וינוח לפום האיר ולרוכבו. וגם התאוות לא יתשיך
שמש תבונתו. ויצא כזהב בכחון אש התלאות אותו. וישוב לאין מחשבתו.
ואת כל המוצאות אותו. הימים לא יפתיעו בשמחתם. ולא יחדירוהו בגאותם
ולא ינידוהו ולא יבהילוהו באכלם. ולא ישמחוהו בגלם. ידעו
כי אחרית השמחה. ניגון ואנחה. וכל גיל ניגון שוב. ונפת הזמן לחמת
עבשוב. והנפש הטהורה. התמימה והברה. אשר התאוות לא טמאוה.
והכל מחמדי הזמן לא השיאוה. כקש נחשבו לה תוקף הפגעים. והתפוצות
הימים לבה כשעשועים. וידעת כי טבע היצרים. להתחרש בהם
נגעים ומקרים. ויצברו אותם תמרים תמרים. ומי האיש אשר נמלט
ולא נכשל בתחבולות הזמן ובלבו. ומי האדם אשר נצל ולא עלה עליו.
חיל התלאות. והמיצוקות. ולא הקיפוהו צוקות. ומיצרי הימים לא מצאוהו.
ופגעי העולם לא הלאוהו. על כן האנשים אשר נאיבל עליהם מרוך
החכמה. ועלו למרום השכל והמזמה. נבאו להיכל השכל פנימה. וחקרו
המסתרים. וידעו לנווט אמתת הדברים. לדעתם תהפוכות הזמן וגלגל
והגלגולתו. והשכילם הנצאותיו ומסיבותיו. וכי פגעם להיות ופגעם להדע
תקן ודעתן. מעגת היכלן ומועצת הראותן. חזקן מיצר לבותיהם. ואמיצן
משמיר נפשותיהם. לחלצו יחידן בבוא התלאות. וינוחו בהתחדש הת
התשוואות. והאיש הנלבב לא יכך שוכב. ולא תשוה אשורו מדרכיהם.
ויאחוז בנתיבותיהם. ילך באורקותם. יקבור מימה היה ראשיתו. ואל
מה יהיה אחריתו. ונוכח העולם ונלגל. מאתם ותוכן נחשבו לו. והחכם
אין השמח בגלגל הוא המתאבל עליו. והמשכיל יזכור ימי האפלה
כימי החרפה. וימי הצרה כימי השלוה. והחכם מוסיף יקבר הל בשלוה
תגיעהו כאבה. ואמיץ לבו נבוכים. האוחז בדרכים הישרים. לא
יתמהמה לשוב הימים. ולא יכהה עין המדות והתמימים. לדעתו כי זאת
לבנים בכל הזמנים. למדש בקרבו הנפש והמבוכים. פגעים כגעים

ומקרים. ואחר לב ינשב ואמץ. ומהתגדרה באזקת רעתן
לשונך. השכל והאנינים. ומשכנות בוחנות למרגיע הל מעונין. לאשר
הכיא לנה התאוה בירך. ואשא משלי ואומר.

אמיר אל בנערים רוחי. שימון באנשי לב בבוא להם מהומה.
הידרוכו לבי הקמץ. רק לבל נבבר ואיש רעת וחבירה.
ראה שעות נבילות על פני ים. ויורדים הפנינים לאמירה.
ואם התגלגל בגו יום. והכנו הימין מכה נצצמירה.
הכי אין קץ לבוכי השחקים. ולא יחשך לבר פהר ותמה.

ואני השניר לרעתי כי מרת ובורת הנפש על היצרות. ואמיץ הלב
בהתחדש הקורות. מלה חמורה ומעולה. ומרות השכל מצולה. ואינה
מיצואה אל בוחירים. ולא תנות רוחה לא בשיריים. יצריך כל איש
לאחוז בריך החסירים להיותה לו סגולה. ומבן שאר המדות תלוך ונחלה.
ואם בבחף יבקשנה. ובמטמונים יחפשנה. ימלא מפת התוה אשר הלב
מחלה. וינבל מרשת הלואה אשר הוך מבלה. על כן השתדלתי לחבר
מה שאמרו התבונים בזה הענין המועיל תועלת גדולה. המוציא לאור
גדול מאפילה. ובשיקרה לארם מקרה מהמקרים. ושבר מהשברים.
שישתגשגו בדברי זה הספר ויקל מעליו אבלו ואונו. וימצא במלין יצרי
לנחנו. ועל כן קראתי שמו. יצרי יגון. ונאמרתי בשיר.

יצרי יגון ומרפא לאנחה. בספרי זה ולעניך הנחה.
במלין ומצאו משוש אבלים. ולב נדהם ונעצב גיל ושמחה
יכאון מחלת הגוה ושברה. וינוחו לנגע מנוחה.
וינפש אנוש ינשב בצוק איד. ממנו כם ותהיה לו רווחה

ונעבור שיהיה זה הספר עוקר מהלב האנחה. ונוטע בו הגיל והשמחה.
בדברי החכמים חזקתני. ובמשלי הפילוסופים אמצתיני. ואספתי פזורי
לבריהם. וקבצתי נדחי מאמריהם. ומבור הדעת העליונים. ואחך מעבר
ושנים ממשפחה הבינותים. להיותם לורשיהם מיזמנים. ולמוקריהם
נבונים. ולאמיתי להיותו לדברי רבי משה זל. וזה כי מלך שמע שלח
אליו שיכתוב לו רפואה לחלאים שאירעו לו ויכר בלבו כי ובדה עליו הל
הלאוה והחרדה והיה מפחד מהמוות שמא תקריהו פתאום. וכתב לו בזה

העניין כבר אמר מקצתם ואתה לא תמצא אילו ההתעלמות רצון לומר
ההתעלמות הנפש כמו הראוה והכעס והיאון שידשמו רושם גדול לא כאשר
שאין להם הכנה במדות הפלוסופיות ולא במוסרים ובתוכחות העבירות
כעשים וכגברים ובתלמים מבני אדם כי לרפיון נפשם ימהרו ויפחדו וית
ותגיעם כשתבואם תלאה מן התלאות תגדל תדהתם ופחדם ויצטרפו
ויבבו ויקראו נאשיהם וימרטו לחייהם ואיפשר שתגדל אנחתם ודמעתם
עד אשר ימותו קצתם פתאום או אחר זמן מועט לפי מה שיתגבר עליו
היאון וכן בנגד שישיג אחר מיאוש טוב מטובות העולם תגדל שמחתו
בו וישתוב לעתו לעתו כי השיג טוב גדול מאד ותרבה גילתו ותגדל
בריב מה שהשיג וגדל עד עד אשר ימותו קצתם מרב השמחה מפני
שהחום הטבעי יתפזר פתאום בכל הגוף ויצא חוץ ממקומו כמו שיקרה
התכפים. ונסבת כל זה רפיון הנפש וסכלותה באמתת הדברים. אבל
האנשים המתנגדים במדות הפלוסופיות או במוסרים והתוכחות
ההוריות הם מקנים לנפשם גבורה וחזק והם גבורים באמת עד אשר
לא תתפעלנה נפשותיהם לדברים אילו לא התפעלות מועט. וכל מה
שיהיה האדם יותר גדול באלו המדות יהיה מועט התפעלות בשני העניני
כל בשלוה ובמדה עד אשר כשישיג טוב גדול מטובות העולם והם
אשר יקראום הפילוסופים הטובות שאינם אמיתיות לא תגדל ולא
ישמח ולא יהיו גדולים אצלו אלו הטובות. וכמו כן כשיגדל פגדל
מפגעי העולם והם אשר יקראום הפילוסופים הרעות שאינם אמיתיות
לא יתכד ולא יפחד ולא ישבר עליהם שבר גדול. ואמנם תניע לאדם
לזאת התבונה בחקירת אמתת הדברים והבנתו טבעי המציאות ויריעתו
כי הגדול מטובות העולם לא ישאר לאדם כל ימי חייו הוא דבר קל מאד
מאחר שהוא דבר כלה מהרה ואחריתו האדם שימות כשאר בעלי חיים.
ובמו כן הגדולה מרעות העולם בנגד שיעריך אותה האדם אל המורך
אשר מי שיפשר להמלט ממנו תהיה זו הרעה קלה מהמות כל ספרך
על כן לא יחוש לזו הרעה אחר שהיא קלה מהרעה שמי שיפשר להמלט
ממנה. ובאמת יקראו הפלוסופים טובות העולם הזה ורעותיו טובות
שאינם אמיתיות ורעות שאינם אמיתות כי כמה מטובותיו יחשוב האדם
שהוא טוב והוא רע באמת וכמה מעשר הגיע אליו האדם וכמה מלבות

סכה גדול והיה זה להפסד נפשו ושתאבד נפשו [illegible]
מהתקדמו מהלו. ולהבדיל בינו ובין יוצרו ומחדשו עדי אזכר ושיגבר
היניעה התמידה. וכמה מעשר אבד האדם או מלבות שהוסר ממנו והיה
כל זה סיבה להיצלת נפשו ותקון נפשו במדות הטובות ואביבות. ומין וק
נקבנו אל יוצרו ואחדיתו ההיצלתה התמידה והמטובה. ועל דרך כלל רב
מה שתשבו ההמון שהוא טוב הוא רע אצל האמת ואין כוונתינו עתה
לבאר אמתת אילו הדברים אבל כוונתינו ההערה להרגיל הנפש מיעוט
ההתפעלות בהבינו בספרי המוסר והמדות ובתוכחות התורית עד
שתתזק הנפש ותראה האמת אמת. והשוא שוא ותמיעטה הראוה
והאנחות. ותאבד המחשבה וההשתמחות ותשמח הנפש בכל ענין ש
שיהיה האדם בן. ובזה התקירה טובה מאד כי תגישנה עליה הראוה
והמחשבות. ואיפשר שיבטלו לגמרי בנגד שישים האדם זה הדבר נגד
עיניו. וזה כי כל מה שיתשוב האדם וירגל ויתחרש לו אמנה ויהן אי
איפשר שיפלט מאחר משט רבים או שיחשוב בדבר שאבד כמו אבדת
עושר שהיה לו או מיתת אדם היה יקר בעיניו. או שיחשוב בדברים שהוא
יכוא שמא יארעו לו כמו שיחשוב שמא הבואהו תלאה או יפגעהו פגע
ניזוע הוא אצל החקירה השלמה כי המחשבה במה שאבד לא תועיל
כשום פנים והאמתה והראוה על דברים שהבין ואבדן מפועל מפרי הדעת
ואין הפעל בן שיראה האדם על עשר שאבד לו והזוקה לזה או שיראה
מפני שהיה אדם ולא היה מלאך או כוכב או זולתי אילו מהמחשבות
בבטילות. וכן מחשבת האדם בדבר שהוא יכוא שמא יקלהו בזמן הבא
יצריך שיטוש אותה כי כל מה שיראה האדם הוא איפשרי. איפשר שיהיה
ואיפשר שלא יהיה וכמו שיראה שמא יהיה מה שיראה כמו כן צריך
שתשמות נפשו בהומיל ההפך ממה שיראה כי זה הדבר שהוא יראה
ממנו והפכו שניהם איפשריים. עד כאן דבריו. וידוע הוא כי הראוה
היא מחלת הנפש ולפעמים היא סבה למיתת האדם פתאום וזה כשיגבר
על האדם היגון ויתחזק. והפילוסוף אומר שתיית סם המות קל מהראוה
ואמר שלמה עה"פ [illegible] מחלהו כלומר אם הנוף הוא חולה.
רפואתו קלה מפני שהנפש שהיא כבר אה וחזקה תבלבל מחלהו. אבל
רוח נבאה מי ישאנה כלומר כשתחלה הנפש רפואתו קשה כי מי ישא אותה

[illegible] בחלאים כעם . ונזכרו כי הפילוסוף
אמר למלך זמנו כי הרואה תמיד בלב האדם רצה לעשות לכבדו ויקרה
היה שאיכרי בטנה רוממים לאיכרי כנען האדם ויתביא אותה במיקום אפל
והיו נותנים לה מאכל ומשתה כפי צרכה ולקץ ימים צוה לקרוב בטנה
ולהוציא לבה וימצאו אותו שכחש מאד ולא נשאר ממנו לא מוגש וזה
ממה שהיתה רגילה על שבתה במיקום ההוא וירע המלך כי אמת
אמר לו הפילוסוף . ואמר הפילוסוף הנפש בגוף שתשמח תתחזק
תגועתה ותכביד על הטבע ובגוף שתתחזק תגועתה ירחב הדם ויתפשר
בכל הגוף ויתארמן הפנים מפני זה ויראה הצחוק ברפיון הגידים הנקי
נגיל מחזק הטבע . ובגוף שתפרוש תשקוט הנפש ותכבה שלהבת
תגועת הטבע ויתקבץ הדם מכל איברי הגוף לחדרי הלב ויהפכו הפנים
לניקון לאבדן הדם מהם ויתקשו הגידים הנקראי נגיל . ונזכרת היא סבת
השמחה והרוחה . והתכם אומר מי שרוצה לחיות יכין לתלאות לב אל
ממיך . ואם צריך האדם שיבזה חיין ויאמין שמעשה העולם פגום טוב
ופגום רע והפך מה שירצה האדם . ועל כן צריך האיש הזריז והמשכיל
שלא ישמח בהצלחת ויכין נפשו שלא יצלח מפני שהוא יורע
שזה כולו נברח ושהזמן קצר . ואמרתי אני בזה העניין .

כל נתלי תמרת זמן אין בם מועיל ואכן נתלי שקר
טובו ונעמו כגול משכים הולך ויהיו כענן בוקר

והיגון כאב הנפש וכל כאב שאין סבותיו ידועות לא תמיצא לו רפואה
ועל כן צריך שנבאר מהות היגון וסבותיו למען תהיה רפואתו ידועה
וקלה למשומעה . ונאמר כי היגון כאב הנפש ויהיה בגוף מה שיאבד
האדם מה שיאהב או בהמונע מה שיבקש . ועל כן צריך שנחקור מה
איפשר שימלט ממילן הסבות איש מבני אדם והוא שאי איפשר שישיג
כל בקשותיו ולא ינקה מאברת מה שישחוק ויאהב כי הקיום וההתמד
נגדרים בעולם ההויה וההפסד אשר אנחנו בו . ואמנם הקיום וההתמה
נמיצאים בהפרש בעולם השכל אשר הוא איפשר שנקנה לאמיתו . ואם
אנחנו נרצה שלא נאבד מה שנאהב ולא תבצר ממנו בקשתינו צריך
שנהיה בעולם השכל ונשים כל מה שנאהב וכל קנינינו ותפצנו ממנו
ואם אנחנו נגושה זאת נהיה בנותים שלא יגזול אותם אדם ממנו ולא

תגשול בם יד אחר ונשלא נאבד אותם כי לא ישיגם התאות ונצא
יקרה להם המות כי הבקשות השכליות עומדות תמיד אינן מתבטלות
ולא סדות והם מושגות ולא מוכנות לגוע . אבל הקנין המורגש והמה
והאהוב המורגש והבקשות המוחשות לא יוכל האדם להציל שלא ישיגם
מקרה והפסד והם סדות ומלבות מהרה ותהיינה מכאיבות אחר שהיו מ
משמחות ונעטנות אחר שהיו תענות כי אין בטבע שיהיה מה שאינו
בטבע . ואם נרצה מהטבעים והמדות המשתחלפות אשר אין מהם דבר
מיותר לאדם אחר כלותו יולתו אבל הם קנין לב אחר שתהיינה מיוחלות
לנו ומן המופסדות שהיינה כלתי נפסדות ומן הסדות החולפות שהיה ק
קיימות אם כן נרצה מהטבע מה שאינו בטבע ומי שירצה מה שאינו
בטבע ירצה מה שאינו נמצא ומי שירצה מה שאינו נמצא יהיה לריק .
על כן צריך שנזהר ונשמר שלא נתגבר לריק אבל יהיה מה שנאהב
ומה שנבקש מה שיזדמן לנו ולא נדאג על מה שיאבד ולא נבקש אלא
מה שנצטרך אליו לקיום הגוף . ובגוף שנשיג לנו צריך שנשמח בו
ונגיל במציאתו אותו . ואם יאבד לנו צריך שלא נהיה רואגים עליו
ונרהמים בעבורו כי זאת ממדות החכמים שאינם נרהמים על
מה שיאבד מקנינם אבל הפך זה מדת הכסילים והקלים וקטני
המוח העם הנבהלים להון אשר יתאבדו וישתוממו באבדם דבר מקנינם
ויחרדו עליו . ועל כן ראוי לבל משכיל שלא יבחר במדות הנבזים תסרי
לב ולא יבחר במדות החכמים אעשי האמת . והפילוסוף אומר אם לא
יהיה מה שתברצה תרצה מה שיהיה . ואם היגון מכאוב ממכאובי
הנפש ואנו חייבים שנרחיק מכאוב הנפש ממנו בסמים המריחים
וכריתת אבר והכניה ומה שדומה לזה מהרפואות ואנחנו נסבול כזה
ניעה רבה ונתן מהנעם חלק גדול לבי שיפואנו מאלו החלאים והיה
יתרון הקנין הנפש ורפואתה ממכאובה כיתרון הנפש על הגוף כי הנפש
מנהגת והגוף מונהג והקנין השאר והענין הקיומין ויתקונו יותר טוב
ויותר ראוי מהשיון בתקון האבר הנפסד על כל פנים ואם כן תקון הנפש
ורפואתה מחלאיה יותר מחויב עלינו מהעינן בתקון ורפואתינו כי אנחנו
נהיה בנפשותינו ולא נהיה בגופותינו כי הגוף כשהוא לבד כגול מיים
אבל תינת כל אחד מהבגול תיים הוא בנפשו ונפשותינו עצמיות לנו
ותקון עצמינו יותר מחויב עלינו מתקון כלינו הזרים ממנו ונפרדינו

וההפסד אובד ולה. וכנגד לא רצה לפשוט במדות הקטנים מהמלכים
ואת לא תרצי לעשות כיום מותו במדות הקטנות מאמות המלכים. ויצו
לבנות מרינה גדולה בנות שיתאמת אצלך יום מותו. ואני שיתקבצו אליך
כל אנשי המלכות. לום מעך ויהיה זה היום. יום משתה גדול בין המרינה
ויבנו שיאמרו לקרואים שלא יבוא מהם לבית המשתה מי שקדהו מקדה
מקדה רע מימין או תלאה למען שיהיה אכלי בשמחה הפך מאבלי.
שאר בני אדם שהם בצערה. ויפי כאשר עשתה אם לסכנדר וזמנה
והכינה כל מה שצריך לבית המשתה עזתה לקרוא לכל אנשי המלכות
לבוא אל המשתה אשר עשתה להם והנה לא בא אחד מהם והאמרו
מדוע לא יבואו בני אדם אל המשתה אשר עשיתי להם ויאמרו לה
מפני שאת עניית שלא יבוא אל המשתה מי שלא עברה עליו תלאה
וכל בני אדם עברו עליהם צרות ותלאות אין נמלט מהם ועליכן לא
באו אל שולחנך. אז אמרה לסכנדר בני מה דומה אחריתך לראשיתך
אתה אהבת שתתמלט בך הנחמה השלמה כי אין בתלאות תרוש ואין
תלאה מיוחדת באיש מבני אדם לא הכל שוין בה. ושלח לסכנדר
לאמן מהם מהן זאת האגרת לנחמה. אמי שמעי דברי והסתכלי בהם
והתחזקי. כאוב הנחמה והשכר והתגלי מהמל מהדמות לנשים בעניות
והחדרה כאלו שהיה בנך מתגלה מהתרמות. לבני אדם במדותיהם וכב
עניניהם. אמי המיצאת לבני אדם מלבות תמידי או עניין שישאר לעני
עד. הלא תדעי העץ הדעתן היאך ידעתי ויבולן עליו וישברו עליהן.
אמי ראי העשב בבקר יציץ ויפרח ולערב. ימול ויבש. אמי הלא תדעי
הספר בנות שלמותן. משך והבדבים המאירים הבסס האפלה והלהבה
שתבבה מהרה ואיך אלם יבבה על נפשו אשר. מות כל שעה ויחסר
כחל וגנו. אמי התנחמי ונחמי נפשך ממני והבי פנה לעניניך מהבבי.
ודעי כי המקום אשר אני הולך אליו טוב מן המקום אשר הייתי בו. והטהרי
והנקי. מהיגון והאנחה והכיני להיות עמי. וכתב אליה אריסטולי
לנחמה. אם לסכנדר המלך המפורסם. כבר נודע מנחלת הל הנשרת על
יצוריו ומשפטו הנמצא בבראשין הנשל היום על כנך בבית מלכותך וכמו
הדריתו הנשר מקדם במלכים ובגבורים וכל הנבראים מהקטן עד הגדול
נעשיר ודע אין נמלט ממנה והמת במיתה בן והעשיר בעניה והמלך
נכל. והמיצלת מי שקבל תוכחת ובכין צדה לדרכו והמשובת מי שהשתדל

M. T. AKAD. KÖNYVTÁRA

בגופו במיעוט נפשו. אם לסכנדר הנך ידעה על אשר יעצהו נאמ
למלכות. והורהו לחכמה ובחר לו העולם האחרון למקום ומלכותו למלכות
והניצאהו מזה העולם מבובד מושל ומלך שליט ושוכב בגורל העפעות
אשר אלו תלבי והתנחמי כבני שנתם אותך בנפשו קודם שקדה כלו
המוות. ותהי לנפשך מהנחמה והשכל מה שיהיה לו בן זכרון לעריך
ודעי כי המפורסם מי שנתפרסם ונודע מי שנאמן. ושלם. וצריך האדם
השבב להיאות כח שיהיה בצרתו ולהוריע לכל שכל תלאה קלה בעיני
כמו שנעשה אחר מהפילוסופים שצוה המלך להרוג וקודם שיהרגוהו צוה
לשומר אותו ולברות נשותו ובניהבן הפילוסוף כי ויצון המלך לצערו בב
בברות נשותו קדם הוא וברח אותה והשליכה לפני המלך והאמה לכל כי
לא היה חושש מהצער. והאדם כהיותו שוקט ובשלוה צריך שיה
שיתעורר ויתן אל לבו שאי פשר שיהפך השקט לחרדה והשלוה לרוגז
וחשוב כי מלך ממלכי פרס לקח בשבי אחר מהמלכים וצוה להליכו
מרוכה גדולה מאד ולהשליך אותו עם ובן כך כשהיו עוברין מהנפסקים
להליך המדוכה ירדו ושמים ובבן המדוכה והתרשלו בשמירתן לרוב
הנשמים וישלחו ויברחו לארצן וחזר למלכותן לבתחילה שלאין נשקט ושלוה
ולך כשגירות לבו ולא זכר מה שעברו עליו מהתלאות. ויאמר לו אחר
מחכמיו אדוני המלך לא תפתוך המנוחה ולא תבטח על טוב המזל כי
שניהם משתנים מהרה ולא האזין לדבריו ולך אחר תאוותיו. ויהי
כלילה אחר מהלילות וירואה בחלומו שהיה רוחץ בים ומתגבר בשחיה
ויהי בבקר ותפעם רוחו ויבקש לדעת את מספר החלום ואת שכבר ויספר
אותו לפתן ואמר לו זה פתרון החלום שיתלו אותך על עץ ותהיה מ
מגולה לעין השמש. ולא היו ימים מועטים עד שאסר אותו מלך פרס
ונצוה להתלותו על העץ. וצריך שנזכור על כל דבר שאבר או נפקד
ממנו כבר נפקד מאשים רבים ובלם שמתים היום כי מי שמת פעם או
שאין לו בנים יש רבים מבני אדם שהם כמותו. מהם שאין לו בנים ונוש
שמת. ומהם מי שמתו בנו וכבר התנחם. וכן יקרה בנשוי ובכל קניני
העולם המורגש. ואם כן היאך הוא דבר מונח בלב שאינו בנמצא. כי
אמנם בנות שמיצא מלך יכר מלבותו והוא רואה על זה וכבים לא היה
להם מלבות ואינם רואים. ואם כן זה הרואה בלב שמה
שאבר ממנו. אם כן אין צריך שנסבב לנפשותינו דבר שיביה אותנו כי

היתן בתפלת הדוגן מהדברים הנעים והמזיקים. ומי שסבב לנפשו
דבר רע הוא מסר לעצמו. והחכם אומר הימים לא יתמידון השתחה ולא
היתן יהדאנה על שעבר שפלות השכל. ואמר הפתח מהתאוה קודם
שתבוא עפות מהטבע. ואמ' שלמה עה' ביום טובה היה בטוב וביום
רעה ראה. כל כשתהיה ביום טובה. אל תראה ואל תחשוב בלבך שאחר
אחר זאת העובה תבוא רעה אל תראה על זה לא היה בטוב ושמרת
בחלקך הטוב כי הזמן קצר והתיים יברחו כצל. ואמ' אתריכן וביום רעה
ראה כלומ' כשתהיה ביום רעה אל תרגז ואל תתרר לא סבלל אורכן
וקבלהן בסבר פנים יפות וקנה שיבוא אחריהן יום טובה ועל כן אמ' ראה
ולא אמ' היה בבית. ואחרון לחביבו כל בשעה שאתה רואה שהשעה
תצוקה לא תתגבר כנגדה ולא תן לה מקום שכל לך עמי בא בחדרי.
שכל מי שיעמיד בפני השעה נופל בידה וכל מי שיתן לה מקום עליה
בידן. והפילוסוף אומ' לא תתכוך יום טוב ביום רע. ואמ' מי שיבה
על תוגת מחר לא יעלה לעולם. וצריך שתדע עוד כי אם נרצה שלא
תקיה לנו תלאה בשום פנים שאנחנו רוצים שלא נהיה בשום פנים.
כי התלאות תהייה בהפסד הנבראים ואם לא יהיה נפסד לא יהיה
הוה ואם כן אם נרצה שלא תהייה תלאות בבר רצינו שלא תהיה
הוויה וההוויה וההפסד בטבע ואם נרצה שלא יהיה מה שבטבע רצינו
הנמצא ומי שירצה הנמצא יצטער לעריך ויצטער רצונו. וצריך שנשים
על לבנו כי כל הדברים שאי פשר שיתגברו עליהם יי אדם הם בשיתוף לבו
בני אדם ואין אנו רואים עליהם יותר מיעלתנו אל הדברים שהם לנו
ולא נשתתף הם עם יעלתנו הם אשר לא תגיע אליהם יד אדם ולא ימשל
בם יעלתנו והם קיימי נפשותינו מהטובות הנפשיות. ואילו הם שצריך
שנראה עליהם אם נאבד אותם. ואמ' המשורר.

אל תראה אם עשיך אבר אם שכלך נשאר והוך
כי מיך תהי רואה עלי הנער תכב והחרב בירך

ועוד צריך שנעלה על לבנו כי כל מה שיש לנו מהקנינים המשתמשים
הם אלינו שאולים ממשאיל. והוא כשכל הקטן והוא הלא יחפץ ויפצר ואיפשר
שיקח השאלתו ממי שירצה ויתגנה למי שירצה כי לעלי שהוא עקר אותה
מיד ונוהגה לאחר לא היתה מוגבת אלינו כמו שאמר פילוסוף אחר לגלוך
ממנו שהיו יושבים בשמחה ובגיל ואמ' המלך לפילוסוף הנה מה טוב ומה

נעים כל זה עלי היה קיים ונעמיך לעבר. ויאמר לו הפילוסוף עלי היה
נעמיך לעבר לא היית מוגבת אלינו. ואנחנו חושבים כי בעת שיקרה
בעל ההשאלה את השאלתו ממנו על יד שנואלינו שהוא מריבנו לא
ומנעם אותנו ובבזה ונראה על זאת. ועל כן צריך שנרגיל המשאל
בדעתנו הוא שיקח מה שהשאיל על יד מי שירצה ואין עלינו בזה שום
מרס משם. אבל האשם והמום עלינו שנראה בלוקחו השאלתנו כי זאת
ממדות הנבלים והרשעים והטלאים כי כשישאיל אדם לחם דבר תוש
תושבים שהוא קנינם וכשיחזירו אותו יחזירוהו בדעה רעה כאלו נגזל
מהם ואין זה דרך הטובים אבל תייב כל אדם שיחזיר מה שהושאל לו
בדעה יפה ונפש חפצה ובשבח והודאות כמיעצה אשתו שלא מאיר עה'
וזה כי מתן לה שני בנים ביום השבת. והוא היה בבית המרחץ ורחץ
בבגדים ולקחתם והשכיבתם על המטה והתרישה עד בואן ובשבא מבית
המרחץ שאל עליהם ואמרה לו שהלבן שייל ובמוצאי שבת העלימה
ממנו עד שהבריל ואכל ואתריך אמרה לו רבי פקדון אתך יש בידי ובא
בעל הפקדון לקחת את שלו הבה נא עיניה אם אחזיר את הפקדון בסבר
פנים יפות אם לא. והשיבלה בודאי החזירי אותן בסבר פנים יפות
מיד הוליכתן לאיטה שהתנגדים עליה ואמרה לו הרי הפקדון שבא בעלן
ליטלן ומיד עזה לקוברם והתחתם בבר אשתו שהלבה ברוך אהין עה'
שמתן שני בנין כאחד ואמ' כן נידום אהין. וצריך שנעלה על הלב
כי בעת שלא יקח ממנו המשאיל הדבר היקר שהשאילנו ולקח הדבר
הנבזה. שהטיב אלינו הטבה גדולה וצריך שנתגבר על זה ונשמח שמחה
גדולה באשר ששאר היקר והטוב ולא נראה על מה שאבר מהנבזה
כי מהחיוב עלינו שאם יקח כל מה שהשאיל שלא נראה כל שכן כשעזב
היקר כל הקנין שלא הגיע אלינו היך ולקח הגדוע והפחות. ואתה רואה
שחייב הצריק על זה הדרך הלך באמרו ה' נתן ה' לקח. וצריך שנרגיל
כי אם הוא מהחיוב שנראה על הדבר הנפקד והאבד כמו כן מהחיוב
שנראה תגיד ומהחיוב שלא נראה וזה סותר את זה כי מאחר שסבת
היתן אנחנו הקטנים מאשר הם תוך מאתנו והיתן דבר רב צריך שלא
נשלהו על לב ואם לא יהיה קנין תוך מאתנו ולא נבקש אותו לא יקרה לנו
יתן מאתנו מפני שלא יפקד מאתנו ועל כן צריך שלא נרבה קשיים למען
שלא נראה והפילוסוף אומר הקשיים מקור הדאגות. וחכמינו ז"ל אמרו

מרכה נבחים מרפה לאוה · ונאמרה בזה הענין

אם טוב זמן יערב בראשיתו · באחריתו יפריש כצפעוני

ירבו יחיינו כגוזל נבבר · עושר וערבה באמת עונו

ואם מהחיוב שלא נקנה ויהיה לנו ביון בגוזל שיהיה נעדר מיניו הקטן
אם כן היינו מחייבי תגיד נקנה או לא נקנה · וזה כולו שוה ונסתר זה את
זה ואם כן אינו מן התיוב שנראה אכל צריך שנשמיענו קטיניהן אשר
הם חוץ מיניו כדי שלא נראה כמפקרים · וזכרו כי אמרו ע לפקראט
הפלגסוף מדוע אינך דואג ואמ מפני שלא אקנה דבר שאם יפקד
ממני אדאג עליו · וזכרו כי מלך הרומיים שלחו לו מנחה אהכל
משוהם הנך להבה והיה יקל מאוד והכיאוהו לפניו והיה אוכל קהל
גדול מעבדיו ושכחו כולם זה הכלי והיה עומדים פילגסוף אחד · ויאמר
לו המלך מה אתה אומר בזה הכלי הנהיה כמוהו · ויאמר הפילגסוף הוא
מורה על לבתך ומורה על תלאה גדולה תבואך בגבורתו · ויאמר לו המלך
היאך · ויאמר שאם יאבר לא תוכל שיהיה לך אחר כמוהו ויגרה עליך מפני
לבתך · ואם יקראהו קודם שישבר תתחדש עליך תלאה גדולה · וזכרו
כי היה הדבר כן כמו שאמ הפילגסוף כי זה המלך יצא עליו לאחר מ
מעבדיו אשר על שפת הים ולגושות שם משתה ויצאה להולך זה האכל
בספינה ונכנסה הספינה בים ולא יכלו להוציאה אל היבשה ואבד האכל
ותרך המלך עליו מרורה גדולה והשתדל בכל יכלתו לעשות אחר כמוהו ולא
יכול ואת מלכ הרומאה · וזכרו כי פקראט היה ושב בדוך כך אחך
ויאמרו לו אם ישבר הכר מה תעשה ויאמר אם ישבר הכר לא ישבר
המקום · ואמת אמ זה הפילגסוף מפני שכל דבר שיאבד הארם מהדבי
שהוא צריך להם כהכרח הל יחזרו לו דבר שימלא מקומו · ומי שהתעסק
בנפשו בקנות הקטנים שהם חוץ מיניו עדיין חיין התגדילים יגדלו מ
מאליהן ותלאין · והפילגסוף אמ מי שמביא בנין שכלו לאחרית הדבי
לא יחדל כבוא התלאות · וכבי אדם רומים בזה העולם לאנשים שיצאו
לגבורה היס לכתה למדינה מהמדינות שהיו בדיס בה ובאו בספינה והגיעו
אל מקום שהיה בתוך הים והיה מקום אגם וברדים והוצרך כל החובל
להולך שם הספינה לערך שהיה לו ליצאו כל אנשי הספינה כל אחד לצדו
ומקצתם עשה צרכו בתפיון וישב אל מקומו מהרה ולקח מקום לשבתו
כמי מה שרצה מכלתי שיצר עליו מיני משאי הספינה · ומקצתם התע

התמהמה לראות הברדים והצדות והאילנות ולהתענג בהם ולשמוע
בקוליהם ולשמוע זמיר העופות המרננות על נעבי האילנות ולהסתכל
באבנים העומדות שהיו שם והבתולים והלילי ואחרכן חזר אל הספינה
נבבר לקחו הראשונים את הקלמוניות החכים והוצרכו לשבת בקיקום צר
ומקצתם התמהמהו מאד לראות בנים ולקוט שושנים ולראות מפרי
האילנות ולקחת מהאבנים העובות שהיו שם ואחרכך חזר אל הספינה
כבבר משוטו נעשה אבני הארץ ושושנות היבשות הנפסדות מהרה
והפרי הנהפך פתאום עזאה מפרחת ורואה כי כבר זולתו קום וזכה בקיקום
הריחבים עד שהצרך לשבת בקיקום צר מאד בלחץ ובצער גדול · והיה
מה שנשא מהאבנים והשושנים והפרי משא כבד עליו והציק לו ויסף לחץ
על לחץ מקומו מפני שהוצרך לשמור אותם ולהכשיפ בקיקום שלא היה
מספיק לו · ובגלל שהיה נפקד מהם שוס כבר היה נואש ומשתמם עליו ·
ומקצתם נבנם אל יער זה המקום והארך דרכו עד אשר שכח שהיה לו
לחזור אל הספינה והיה מתעסק באכילת פירות אילנ היער ובלקיטת
מיני מאכלים שמין שם והוא עם כל כצער גדול מהתמית חיות היער
ואריות ודובים ונחשים ועקרבים וקוצים רעים שהיו נבנים בגבלין
ותלאות גדולות שהיו מקיפות אותו מכל צד · ובגלל שקראם רב החובל
שיכנסו בספינה לברכם חזר מקצתם במשא כבר כמו שזכרנו
עשב בקיקום צר אשר אין דרך לעשות מין ושמל כוגעה רבה כלתי
משתה · ומקצתם לא הגיע אליו קול רב החובל מפני שהיה רחוק מהכם
ומהם מי שטרפתהו חיות רעות ומהם מי שנשטחו נחשים ומהם מי
שמתו מסבות אחרות · ומי שהלך בספינה במשאו הכבר ממה שלקט
משם מהנכים המפרים אותו השולנים רעתו המשעבדים אותו והמ
והמשימות עליו לא אדכו הימים עד שיכשל שושנו ונשתנו מהאי מבנין
מבנין וכבולתיו עד שהוצרך להשלך אותם בים ולא הגיעו אל המקום
שהיו חולבים עד שיכנו מלאיהם ממה שנבנם בנפש מזוהמת הכלי
שלקטו ומרב יבעתם ולחצם בקיקומים ולא עלה בידם לא הנשק ומהם
מי שמת קודם שיגיע למקומו כחלאים רעים · אבל האנשים שהתמהמהו
מעט לראות המקום וחזרו אל הספינה נעדרו רוחב המקום ושיהיו ישבים
בשוגה כלבד · והאנשים שחזרו פתאום ולא התמהמהו ישבו במקומם
רחב במעמה גדולה · וכזה יקרה לבבי אדם בעולם הזה · ועל כן אם נראה

צריך שלא נראה אלא מפני שנתמהמה לשבת אל מקומנו האמרי
אשר אין בו תלאות כי אין בו רבר נפקד ולא ראוות כי אין שם רבר
סלה ואבר ונכלל ממנו תייב אדם לברך על הרעה כשם שמברך על
הטובה וזה מפני שאין אדם יודע מהריתו הדברים כי לפעמים ישוב
האדם שקרהו מקרה טוב ואחריתו רעה וסבה לצרות וגדולות כמו ש
שמוצא מיטמון גדול וישמיח אופן אל המלך ויצוה להרגו ועל זה
אמר שלמה עה עשר שמור לבעליו לרעתו ואמר המשורר

אם הזמין יהיה עלי ראשך לאל גור בן יהיה מחר לרעך רשת
עלן כאברה היתה כנף לבן עשר והיא אכרה עלי בן קשת

ולפעמים יקרה לאדם מקרה וחושב שהוא רע ואחריתו טובה וסבה
לתועלת גדולה ומנוחה כמו שיאבר לו ממון ויהיה סבה שלא יהרג עליו
ולא יסגן בגצמון בדרכים ובגבור ימים בסחורות ויהיה לו פגעי לה
להתעסק בגבורה יוצרו ועל זה מבואר אצל החכמים והרעות
שמביא הקבה על בני אדם שונאתם הם הן שהם פקרה לתועלתם
כאדם שמצטער עצמו בהקזת דם והיא רפואתו על כן חייב לברך
והדם במשל פיגע בבירוש המשניות כי מה שאמרו ז"ל שחייב האדם
לברך על הרעה כשם שמברך על הטובה ל"ל שיקבל זה בשמחה
ויבגיע עצמו וישמח בפעמים פעמים שיברך בריך דיין האמת עד אשר
יהיה בעת העת שיברך בריך הטוב והמטיב ובאין שאמרו ז"ל בכל
לבביכם כל ועבדין מן שמיא לטב וזה רבר שכל אצל המשפיל
ואפי אם לא תשהיר עלינו התורה כי לפעמים ישוב האדם שיהיה
לאשיתם טוב ויהיה אחריתם רע וגדול ועל כן אין צריך המשפיל שיאמר
בפעם שיקרהו פגע גדול או צרה גדולה מפני שלא ידע האחריתם
ולא יפותה וישמח שמחה גדולה בפעם שיבואהו טוב כבי מה שישוב
כי לא ידע האחרית וכמו כן אפשר טוב השמחה והשחוק לאדם שיהיה
השמחה בלבר עליהם כל בעניני הטוב וכקשיהו וזה מפני שלא ישוב
החושב כי מה שישיג מטוב העולם הזה הוא התצלחה האמתית ויהיה
זה סבה לעוררו מחיי העולם הבא ועל זה אמר שלמה יש דרך ישר לפני
איש וגו' ועל כן ישים האדם מגמתו ובטחונו אל הל וישאל ממנו

שישים כל מה שיצטרך לו מטובות העולם ורעותיו סבה להשגת ההצלחה
האמתית ואמר הפילוסוף ההעדר טוב ממקצת הקניינים ולפעמים
יפגוש האדם שיזרמן לו רבר וחושב שהוא טוב והוא רע וימצא
שיסור ממנו רבר שהוא רע והוא טוב ועל זה מפני שאינו יודע מהתת
הדברים כמו שבארנו ומהתיוב שלא נמצא הרבר שאינו רע אבל
צריך שנמצא הרבר הרע כי אם יתחזק ויאמת בלבנו יהיה לנו בו תועלת
גדול להסיר הראוות המוחשות כי אנחנו לא נחשוב שיש רבר רע יותר
מהמות והמות איננו רע אבל פחד המות הוא רע ואמנם המות הוא
שלמות טובגינו ואם לא היה מות לא היה אדם כי ברר האדם מי מרבר
מה ועל המות לא היה אדם אם כן איננו רע שיהיה מה שבטבע לה"ת
אבל הרע שיהיה מה שאינו בטבעו ואם כן הרע הוא שלא יהיה מוכן
כי אם לא יהיה מות לא יהיה אדם ואם כן אין המות רע ועל זה רמז
מאיר באמרו והנה טוב מאר והנה טוב מות ואם הרבר שחושבים כל
בני אדם שהוא רע מכל הדברים איננו רע כל שכן שכל מה שתחתון מן
התלאות והפגעים והמקרים איננו רע ואם כן צריך שתהיה העלה מש
בחשבון שהמות רע מיצר ספלותינו בעניני החיים והמות ונמצין זה
כי המזון אשר בבבל לא היה בעל שכל נרצו להוציאו מהכבר לשאר
האבריס היה רואה על זה ואומר שהוא עושה משם להנאת אל שלמות
עצמינו ואמר שהיה במבושים ונהפך לרצונו לו רצו להנתיקו אל החם
האשה שהוא מקום רחב מהמקום שהוא יוצא משם ירמז על זה ראוה
גדולה ולו אמרנו לו אחרי שהיה כחם שיתזיזהו אל המבושים היה
רואה על זה כפלים מראשונה בשברו המקום הצר שהיה יושב
בו ונחנקו מישלמות הצורה האנושית וכמו כן לא רצו להעתיקו מהחם
לאויר זה העולם היה רואה ונואב על זה כאב גדול ואחר שיצא לאויר
העולם נרגע אותו לו אמרנו לו עוב אל החם ותהיה מולך כל העולם
היה נותן הכל לחזור שלא ישוב אל החם וכן האדם בזה העולם אשר
אנחנו בו יפחר וייראו מפרידתו ויראה עליו ואחר שיגיע בעולם השכל
שאין בו התלאות המוחשות והקניינים המוחשים אשר הם מקור
כל הרעות המוחשות לו אמרנו לו תשוב אל העולם שהיית בו היתה
חרדתו על זה כפלים מחרדת מי שאמרנו לו תשוב מאויר העולם אל
החם וכבר התבאר ממה שאמרנו היאך הגיע בעניין המות הנפשות

אשר לשכן מעונה ומשכן שהוא רחב רע ואיננו כן ואם כן הערך כל
הדברים שהם תחת החיים מהקניינים המורגשים איננו רע אבל הוא
עליהם רעה כי הם לאותה נסבב אותם על נפשותינו ואינם בהכרח אלינו
כרצוננו. וצריך כאן שנעלה על לבנו בעת שנאבד לבד או יפקד
ממנו דבר מה שנשאר לנו מקניינו המורגשות והשלנות ושנתעצב
בזכרם כי בשבתנו הנה הנשאר נחמה על ההלך. וממה שצריך האדם
להתגבר עליו כדי שיהיו כל קניניו העולם קלים בעיניו וכדי שידעו שפלות
מעלתן והפרונן בנגד שאר המציאות הוא כי כבר נודע במופתי אמיתים
כי כדור הארץ אצל הגלגל בנקודה כחוך עגלה ואם יערוך האדם זאת
הנקודה לגלגל לא ימצא לה ניחוב ולא שיעור לקטנותה. ונעוד כי הארץ
שהיא בנקודה אצל הגלגל הרכיבית ממנה הוא הנעשב והשאר חרב.
וזה החלק הנעשב יש בו כמה נהרות וימים ומדברות וגבעות שיערוך
האדם החלק הנעשב מזה החלק לא ימצא לו ערך אצל מה שהוא חרב
ממנו כל שכן כשיערוך תוך הארץ אל השמש כי כבר התבאר אצל
החכמים במופת שהשמש גדול מן הארץ קס"ו פעמים ואין בזה
ספק אצל החכמים המעיינים בחכמות הגלגלים כמו שאין ספק
שהשמש מיצי וכל שכן כשיערוך השמש אל הגלגל שהוא הקוצב בו וכל
שכן כשיערוך זה הגלגל אל הגלגל שלמעלה ממנו או לגלגל האחרון ה
המניע כל הגלגלים הגוטה היומית וכשיקוב האדם כל זה יתבאר
אליו כי הארץ וכל ישביה מאפס ותהו נחשבים כלם לנגד שאר הנמצאי
וכל שכן נוף האדם השוכן בתוכו יסודו שאין לו ערך
כלל לנגדם. וכזה יטעה האדם טעות גדול מאד מפני שלא ישכיל ערך
נמצאיו. וזה שהוא חושב בלבו שהוא ראוי והגון לבל טוב ושלא יקרהו
מקרה ופגע רע בחיי לא שיפיק הל כל זממו ויתן שיעלתיו וכל מה
שיעלה על לבו משתעשעתיו ושלא יפול מכל דברי מרצה ועל כן כשיקל
לו הפך ממה שיחשוב שהוא ראוי אליו יצטער ויתעצב על הל ואומר כי כל
מה שקרה לו הוא עגל וחמס ושלא כדין עד שיגיעו שהכל מקרה כאשר
אמר שלמה אותות אדם תמלך רכבו ואל יעלץ לבו. ולא השכיל זה
החסר ערך נמצאיו ושפלותו ושהוא עפר ואפר היה מזדה שכל מה ש
שיתן לו הל מטוב העולם אפי' יהיה מעט מאד לא היה ראוי לזה הטוב
לא מיצר חסר הנזכא יתי וכל שכן אם יזדמן שיזכה טובו שצריך לשכח

הל ולהורות שלא בצדקתו ובישר לבבו נתן לו זה הטוב. וכבר הארי
בזה העניין רבי משה ז"ל בספר המנוחה. ומי שחשבן הל לעשה כיוה והש
והשכל בהיותו בשמחה גדולה ובשלוה יתן אל לבו ימי הרעה והתלאה
ולא תפיתהו השמחה ולא יפתהו השעטן מפני שיודע כי כל הדברים מ
משתנים מאחר המעלה שפלות. ומאחר הכבוד קלון ואל זה רמז שלמה עה
באומרו לבל זמן ועת לבל חפץ תחת השמים. כלל כי הדבר הכלי נמשך
כהמשך הזמן כלומ שהוא עומד לגבר והדבר הפרטי אינו נמשך אלא
כהמשך העת והוא חלק מחלקי הזמן כלומ אינו עומד לא זמן מועט
ומיד כלה ועל כן אמ לכל זמן ולא אמ לכל עת. ואמ עת לבדות ועת
לשחוק ולא אמ זמן לבדות וזמן לשחוק. והודיענו שלמה עה כאילן ה
הפסוקים שכל דבר מהפרטים הוא והפכו מיד כלם ואינם עומדים לגבר
ועל כן צריך האדם החכם שלא ישמח בהם ולא יתכר מפגיהם. וכאמר
מלבים אֵ גדולים קרה להם מקרה רע ומחתה גדולה כשומר המין עצם
ניתר רע. והנה לפסברר המקרוב שמלך מפרץ העולם וער סופן והגיע
למעלה אין אחריה מעלה והיה קוכא שמו מלך מלבים ומעשה תקפן
וגבורתיו מפורסמים לכל העמים ומת בחצי ימיו מיתה משונה ונזה ש
שהשקוהו עבדיו סם. וכיוש מלך פרס שהיה מושל על כל המלבים זה
לפכברר הדעת בבית מלכותו ובכים כמוהו לא יספרו מרוב. ואם באמ
לספר התלאות והטקיים והפגעים הרעים שאירעו למלבים ולשרים ולבני
האדם תלאה הלשון מלספר והיר לבתוב. על כן צריך האיש המשכיל שלא
יתרל בתלאה ולא יצטער בשמחה כי הכל הבל ורעות רוח. והחכם אשר
עיניו בראשו יכיר כי כל מעשי העולם הבל ואין יתרון תחת השמש.

ובזה העניין אמרתי אנ.

שחוק כל מעשי עולם ושגע ובל מאסל מאין נפוחים
ניגונם בחמת ישנים ניתמה ניאמר איך צחוק עשה להים

וסוף דבר הדאוה והיגון והתרוה על התלאות ממרות העשים והפתאיים
שרשתם קלה עליהם. ואמר החכם אין עם הדאוה שכל- והתמה הגדול
שיעכיר האדם נפשו במה שההנחה בו לשלמו. וכי למיש נחמה מכל
צרותיו בזכרון הנפלאות שנתגלו האבות הגדולים הקדושים עמודי עולם
והצדוקת הגדולות שעשבו עליהם כי מאברהם אביני עה נתגלה כשנשבע נפ"ק
כמו שזכרנו ז"ל והכיאו ראיה עליהם מן הפסוקים ניעקב כל בית אבו ואמו

בהכינו ממונעם הרעה והפחותה ובחר להיות נגר ונר בארץ. ויצחק
אהבו עשו אבר ראות עיניו בזקנתו כמו שכתוב ויהי כי זקן יצחק ותכהין
ויעקב אהבו עשו הצדק לברוח מפני עשו אחיו ואיננו לו מה שאיבד עם
לבן הארמי והיעוצה הרעה שהיה יגר בצאנו כמו שאמר היתי ביום אכלני
חורב ואמר והפחד הגדול שפחד בצאת עשו לקראתו ואחריהם התלאות
הגדולות שעברו עליו עד עניין יוסף בנו וירידה בתו ער שמרוב התלאות
והמקרים שהיו מתחדשים לו נסתלקה ממנו הנבואה ואמר יורנו כמה
תלאות הקיפו למשה רבינו עד שהוצרך לברוח מפני פרעה
מפני האנשים המבקשים את נפשו. גם תזכור התלאות והצרות והמ
טרדות אשר קרו לנבבר מלך ישראל דוד עד שלא היו בחרותו ובאלבוקו
מגרפן ומכונן כמבן בספרי הנבואה האמיתית. ואין תהיה מקבל נחמה
על כל הבא עליך ובטחון על הטוב העתיד לבוא כעולם הבא ובפרט לא
כמבן והנטה בי׳ חסד יסובבנו. וכשתחקור עניני כל הגדולים לא
תמצא מהם נקי. ובפרט מפני הענין. ורז״ל אמרו כל מי שעברו עליו
ששים יום כלא יסורין קבל עולמו. ואמ״ל יותן דין גדול כזה בשביל
ביל. ופירושו כי ל׳ יותן היו לו עשרה בנים ואחד כולם בחיים ולקח
שן הענשיו שישיב המת אינם מיעלמות והיה מעתם בן האבלים. וישׁ
מפרשי׳ ביר לשון לשון הבראה. ופירושו של יותן. לקח עצם מהבשר
שהיו מביאים לו להברותן באבלותו והיה מעתם בן האבלים ואמ״ל להם
זה העצם מעשר פנים שהברותם באבלותו. וזה הלבר מורה על התלאות
אין למעלה מהם ומורה של יותן היה לבור הנפש ואמיץ הלב לשכול
התלאות כדין כל גדול בחכמה. ואמרו כשחלה ל׳ ויעתר לבנו אמ״ל
תלמידיו אשר לבקרו אמ״ל להם חמה עזה באה לעולם. השיבו בניכם
ול׳ עקיבה מצחק. אמרו לו עקיבה מפני מה אתה מיצחק אמ״ל להם
מפני מה אתם בוכים. אמרו לו איפשר ספר תורה כאשר הוא כתוב
אמ״ל להם לבך אינו מצחק שכל זמן שאנו רואה שאין נחמיץ ואין
פשתנו נקבה ואין שמנו מבאיש ואין לבנתו מלבינו אמרו שמא
תם ושלם קיבל ל׳ עולמו ועבשיו שאנו רואה ל׳ בצער אנו שמח אמ״ל
לו עקיבה כלום תפסיתי מן התורה כלום. אמ״ל לו למדתנו רבינו כי אדם אין
צדיק בארץ. ועשרה הרוג מלכות אתה יודע מה כתוב ולא נתן מדך
האמת. ול׳ עקיבה היו מסרקין בשרו במסרקות שלברזל והיה קורא

קריית שמע. ואמרו לו תלמידיו רבינו ער כאן. אמ״ל להם כל ימיי
הייתי מיצטער על פסוק זה ובכל נפשך אפי׳ נוטל את נפשך ואמר
ואמרתי אימתי יבוא לידי ואקיימנו ועבשיו שבא לידי לא אקיימנו.
ויצתה שמותו באחד. וכל זה מורה על תבונת ובורת הנבש. ואמרו
רז״ל אמ״ל יותן היוצר הזה כשהוא בורק את כבשנו אינו בורכך
קנקנים מרוסנים שאינן מספיק להקיש אליהם פנם אחת ער שהוא
שוכרן ובמה הוא בורק בקנקנים יפים שאפי׳ מכה עליהם כמה פעמ
אינם נשברים כך אין הקבה מנסה את הרשעים שאינם יכולים
לעמוד שנ׳ ורשעים כים נגרש. ואת מי הוא מנסה את הצדיקים שנ
׳׳ צדיק יבחן. ואמ״ל יוסי הפשתנו הזה בשעה שיונרע שפשתן
יפה כל זמן שהוא כותשה היא משתבחת וכל זמן שהוא מקיש היא
משתמנת ובשעה שיונרע שפשתנו רשה אינו מספיק להקיש עליה
אחת ער שהיא פוקעת כך אין הקבה מנסה את הרשעים אלא השם
צדיק יבחן. אמ״ל אעפ״כ משל לבעל הבית שהיו לו שתי פרות אחרת
כתה יפה ואחת כתה רעה על מי הוא נותן את העול לא על אותה
שכתה יפה כך אין הקבה מנסה אלא הצדיקים שנ׳ צדיק יבחן. יהי
רצון מלפנ׳ הל׳ יתעלה שלך ברוך אי׳ל הקדושים והרוממים להם מהחכמ
הטהורים ולהכניל נפשותינו במדות הצדיקים עמודי עולם ולהסיר
לב האבן מבשרינו ולתרש בנו רוח חכמה וכינה רוח דעת
וירא׳׳ת. וניקיים בנו דבר הנביא כי בשמחה תצאו ובשלום תובלון הרי
ושאבתם מים בששון ממעיני
הישועה׳׳

חנך המחבר.

מנוסה באויר ימים להשכית מדני אויבך ואנחת לבך הוא לך פרי
ישקיטך מרוגך ולמחלת תוגה מהיכה בן ולעון צרי

שלם על׳ ידי יחיאל
בבבר משה הרופא
ישלים.
הלח.

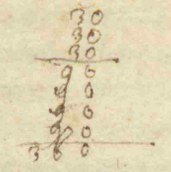

יהי לבי תמים בחקיך למען לא אבוש

המזלות הם יב ואילן הם טלה שור תאומים סרטן אריה בתולה
מאזנים עקרב קשת גדי דלי דגים ומלה שמותם כלי
עזרי אריאם עמורים יחיבי קנציר נאמו ויזרעאל יבמא פקוקיאון
פעיראום קפביקורנם אקנוביאום פישים שמות השבעה
כוכבים שבתי צדק מאדים חמה נגה כוכב לבנה ושמותם
בשדין נגדי סטורנם יופיטר מדים סול ויונם מיקוריאון נגעא
השמש מהלך כל יב המזלות בשפה ימים ורביע שהוא שערך
החמה ונעמר בבל מזל א תורש בקירוב כיצד מחצי מרצן עד
עד חצי אפריל נעמר במזל טלה מחצי אפריל עד חצי מיין נעמר
נעמר במזל שור מחצי מיין עד חצי יוניו נעמר במזל תאומים
מחצי יוניו עד חצי יולין נעמר במזל סרטן מחצי יולין עד חצי
אוגשטו נעמר במזל אריה מחצי אוגשטו עד חצי סיטימבן נעמר
במזל בתולה מחצי סיטימבן עד חצי אוטובו נעמר במזל מאזנים
מחצי אוטובו עד חצי נובימבן נעמר במזל עקרב מחצי נובימ
עד חצי דיצימבן נעמר במזל קשת מחצי דיצימבן עד חצי יונו נע
נעמר במזל גדי מחצי יונו עד חצי פיבו נעמר במזל דלי
מחצי פיבו עד חצי מרצן נעמר במזל דגים ונלמד המזלות
נתלך לשם מעלות כל מזל ומזל יש לו ל מעלות השמש מהלך א מ
מעלה ביום אחד בקירוב הלבנה נעמדת בבל מזל ב ימים ושלישי
שהוא ח שעות ומהלבת ב מזלות בח ימים וז מזלות כל ימים וט
מזלות בבא ימים ויב מזלות בבה ימים בב ימים ושלישי בקירוב
הלבנה מהלבת א מזל שהוא ל מעלות וב ימים ושלישי הוא ג מעלות
שעות הרי שבנז שעות מהלבת הלבנה ל מעלות המזלר הוא הת
התחברות השמש והלבנה במזל אחר ובמעלה אחת כלומר שלרבר במקום
שיהיה השמש בנגד המזלר שם תהיה הלבנה ולפן בבל עת שתרצה
לידע באי זה מזל נעמדת הלבנה תראה באיזה אתה רחוק מן המזלר ואתה
עמיד השמש בנגד המזלר ואם אתה נעמד בינם המזלר והמזלר הנד
בחצי מרצן שהשמש הוא בראש מזל טלה תדע כי הלבנה גם כן
היא בראש מזל טלה ואם המזלר הוא בנגד שיהיה השמש בשלישי הפ

המזל גם הלבנה היא בשלישי המזל. ואם המולד הוא בעת שהיה
השמש בתחי המזל גם הלבנה עומדת בתחי המזל. ואם המולד הוא
בעת שהיה השמש בסוף המזל גם הלבנה היא אז בסוף המזל. ואם
אתה רוצה לדעת מן המולד ב' או ל' אולי ימים או מה שתרצה ותרצה לדעת
אנה היא הלבנה תחשב בתחלה באי זה מזל עומדת הלבנה בעת המולד
ההוא ותן לכל מזל ומזל ב' ימים ושלש ותמצא מקום הלבנה בכל עת
שתרצה. כיצד הרי שעמדה הלבנה עם השמש בעת המולד בראש
מזל טלה ואתה רוצה לדעת מן המולד ב' ימים ושלש אז תדע כי הלבנה
יצאת ממזל טלה כי היא אינה עומדת במולד רק ב' ימים ושלש. ואם
אתה רוצה לדעת מן המולד ז' ימים תדע כי עברה הלבנה ב' מזלות. וכן
בכל ימים שתרצה לדעת מקום הלבנה תחשוב על זה הדרך.

היב מזלות. לפי מה נקראים מזלות מתהפכים. ולפי מה נקראים
מזלות קיימים. ולפי מה נקראים מזלות שני פרצופין בגופים.

כיצד המזלות שהם ראשי התקופות כגון כגון טלה סרטן מאזנים
וגדי שהשמש נכנס בהם בארבע תקופות השנה נקראים מזלות מת
מתהפכים. והמזלות השניים להם כגון שור אריה עקרב ודלי נקראים
מזלות קיימים. והמזלות השלישיים למזלות ראשי התקופות כגון ת
תאומים בתולה קשת דגים נקראים מזלות בינונים. וזה הוא פרושם
טלה סרטן מאזנים וגדי מתהפכים. שור אריה עקרב דלי קיימים. ת
תאומים בתולה קשת דגים בינונים. ועוד לך לדעת כי בעת שתהיה
הלבנה באחד מן המזלות המתהפכים טוב להתחיל ולעשות כל דבר
שירצה האחד שייעשה מהרה. והנה טוב להתחיל לצבת ברזל והנה
רע להתחיל לעשות כל דבר שירצה האדם שיהיה לו קיום ועמידה.

ובעת שתהיה הלבנה באחד מן המזלות הקיימים הנה טוב לעשות
כל דבר שירצה האדם שיהיה לו עמידה וקיום. והנה גם לעשות כל
דבר שירצה האדם שיזדמר במהרה. ובעת שתהיה הלבנה באחד
מן המזלות הבינונים הם בינונים לעשות כל דבר. עוד יש לדעת
כי היב מזלות נחלקים לבי טבעים לי חלקים. ג מהם טבעם כטבע
האש חם ויבש והם אריה טלה קשת. ומימם עולה אש. וג
מהם טבעם כטבע האויר חם לח והם התאומים מאזנים דלי. ומימם

תמר רות. וג מהם טבעם כטבע המים קר ולח והם סרטן עקר
דגים ומימם סער מים. וג מהם טבעם כטבע העפר קר ויבש והם
שור בתולה גדי ומימם שכר עפר. ומימן כולם נאלק אש. שכבטע
תמר רות. סער מים. וצריך לדעת לדעת בעת שהמירה הארמה
מחברת על הנוף וצריך לחפרה צריך לבנין ולתת לו הרפואה או להקיזו
אם צריך הקזה בעת שהלבנה עומדת במזלות האש שהם כטבע ה
המירה הארמה כגון טלה אריה קשת. ואז ימצא שהרפואה או ההקזה
יחסרו המירה הארמה ממש. ואם המירה השחורה שהיא קשה ויבשה
כטבע הארץ מחברת על הנוף וצריך לחפרה יבין הרופא להשקורנו
הרפואה או להקיזו אם צריך הקזה בעת שהלבנה עומדת במזלות העפר
שהם שור בתולה גדי ואז ימצא שהרפואה או ההקזה יחסרו המירה
השחורה. ואם הדם שהוא חם ולח כטבע האויר מחבר על הנוף וצריך
לחסרו יבין הרופא להשקותו הרפואה המשלשלת או להקיזו אם צריך
הקזה בעת שתהיה הלבנה באחד ממזלות הרוח שהם תאומים מאזנים
דלי ואז ימצא שהרפואה המשלשלת או ההקזה יחסרו הדם ממש.
ואם הלחה הלבנה שהיא קרה ולחה כטבע המים מחברת על הנוף וצריך
לחסרה יבין הרופא להשקותו הרפואה המשלשלת או להקיזו אם צריך
הקזה בעת שתהיה הלבנה באחד ממזלות המים שהם סרטן עקרב ודגים
ואז ימצא שהרפואה המשלשלת או ההקזה יחסרו הלחה הלבנה ממש.

ישׁ לדעת כי הנוקם רפואה משלשלת צריך שיזהר שלא יקח רפואה
בהיות הלבנה באחד מן המזלות שהם מעלים אויר כגון טלה שור וגדי
מפני שיורה כי יקיא הרפואה ויך כעשה. גם צריך שיזהר הארם
שלא יקח רפואה משלשלת והלבנה עומדת במזל מאזנים מפני שאם יקיא
הרפואה יבוא שישבור גידים מגידי האסטומיכא ויקיא רס. גם צריך
הארם שיזהר שלא יקח רפואה משלשלת בעת שיהיה היחס עם צרק
מפני שצרק מחזיק טבעו הארם ולא תוכל הרפואה לאנוס טבעו הארם
ולהכריח הנוף ולגרש משם הליחות ונמצא שהרפואה שהלקח בהיות
היחס עם צרק לא תשלשל הנוף. וצריך לדעת כי אין טוב לנקח רפואה
משלשלת בהיות הלבנה באחד מן המזלות המתהפכים שהם טלה סרטן
מאזנים גדי מפני שיורה שהרפואה תשלשל יותר מן הראוי. וכן צריך
שלא יקח רפואה משלשלת בעת שתהיה הלבנה באחד מן המזלות הקיימ

שור אריה עקרב נשר · מפני שאילן המזלות הקיימים יורדין
שהרפואה לא תשלוט בכל הצורך · והראוי הוא שיקח האדם הל
הרפואה המשלשלת בהיות הלבנה באחד מן המזלות הכוזבים שהם
תאומים בתולה קשת דגים כי אז הרפואה תשלוט בראוי · ובתי
נראה כי אין ראוי לעשות כנגדם מרשים בהיות הלבנה במזל אריה
מפני שיראה שהכנגדים ההם לא יכל לבלותם במהרה ויהיו עומדין זמן
גדול או מפני אונם חולי או מפני מקרה רע · ויש אומרים כי יראה בהם
ויש אומרים כי יראה בהם נגף שיכות · ועשיית הכנגדים שאינן מועילים
בהיות הלבנה באריה קלות קניית הכנגדים והתיבתם ותקירתם ולבוש
ולבישתם הפנים הראשון ומכל אילן ראוי להשתמר בהיות הלבנה באריה ·
ויש לרעת כי אף האדם נתלה בכל מזלות · הראש
בתולה · הצואר שור · הידים והזרועות תאומים · החזה סרטן · הא
האמצעיות אריה · המתנים והיצועות בתולה · הטבור ובוקא מאזנים
והערוה ומקום היציאה ומקום השתן עקרב · הירכים
קשת · הברכים גדי · השוקים דלי · הרגלים דגים · ובן בהיות
הלבנה במזל טלה אשר בתלקן הראש עתן לראש האדם קדמת ותתיר
יותר · ובל תתיבה ובל שבר ובל ריציצה ובל כוויה שתגעשה בראש בהיות
הלבנה במזל טלה היא סבנה בעיניה · ואין לרופא לחתוך או לעשות בהיה
ושום תילוש אז בראש · וכן בהיות הלבנה במזל שור אשר בתלקן
הצואר נפגעת קדמות ואחוריות · יותר בצואר · ובל תתיבה ובל שבר שיהיה
בצואר היא סבנה · וצריך לרופא שלא לחתוך ושלא יכוה ושלא יעשה שום
תילוש לצואר בהיות הלבנה במזל שור · וכן בהיות הלבנה במזל תאו
תאומים אשר בתלקן הידים והזרועות נפגעת קדמות ואחורות יותר בכל
ובזרועות · ובל תתיבה ובל שבר ובל כוויה ובל הקזה שתגעשה בידים
ובזרועות בהיות הלבנה בתאומים היא סבנה · וצריך הרופא שלא יחתוך
ולא יכוה ולא יקיז ולא יעשה שום תילוש בידים ובזרועות בהיות הלבנה
במזל תאומים · ועל הדרך הזה תשפוט לכל האברים · ועוד כי
היא מזלות הם כוחות לשמנה כוכבי לבת · והיה לשמש בית אחד לבד
והוא אריה והשמן אות · והטעם כי בהיות השמש במזל אריה אז
יראה כוחו ותתגלה פעולתו והוא אז לרמיון האדם שהוא בביתו ועושה
שם כל חפצו · וכן היה לירח בית אחד לבד והוא סרטן ובהיות הלבנה

בסרטן תהיה פעולתה נפלאת · והשמן סל · והיו לצפרדע
והם גדי ודלי והשמן נשגב · ובתי צדק דגים ונקשת והשמן צדק
ובתי מאזנים שנים והם טלה ועקרב · והשמן נשגב · ובתי עקרב שנים
והם שור ומאזנים · והשמן שמן · ובתי כוכב תאומים ובתולה והם
והשמן תכלת ·

טלה · טלה הוא מזל מהאפך · מזרחי · כל אורי־ינעלי · מזל אש תם
ניבוא · קולניקן · מזל זכרי · בהיות הלבנה במזל טלה
עוב לבת לבוא במזרח לפחות שם · ומי שיתחיל את לבת בתחילה
במהלכה ישלים · ועוב לפעול כל דבר שמלאכתו באש · ועוב להקיז מן
הידים והזרועות · ועוב להכות בבית המרחץ · ועוב להתחיל כל מלאכה
שיוצא ארם להשלימה מהר ואינו רוצה שיהיה לה קיום · והוא רע לבחוץ
בן הראש ולעשות בן רפואה ולבחו ולעשים שם הנייטאוס · ורע גם בן
להנצים רם מן הנתירים · ורע לעשו משה · ורע לעשות יסוד בית דלן
כרך · ורע להכות בסימטה · ורע לצאת מבית הספר · ורע לעשות כתב
מקיעית קרקעות ואחוזות · ורע להתחיל מלחמה · ורע גם בן לעשות לבר
מן הדברים שיוצא האדם שיהיה לו עמידה נקיים · ובעבור שטלה
הוא מן הכוכבי חיים המעלים גדה אין טוב לחבוש רפואה משלשלת בה
בהיות הלבנה במזל טלה שיורה שהוא יקיא אותה · והוא הדין לכל המזלו
שהם מעלים גדה כמו גדי ושור · וסוף קשת אין ראוי לשתות משקה
או לחבוש רפואה בהיות הלבנה שם מפני שיורה שהמשקה או הרפואה
תצאינה דרך הקאה · ויש אומרים כי כל אילן העומדים הנשכחים יהיו בהיות
מזל טלה צומחת ומזרחת ולא בהיות הלבנה במזל טלה · טלה יש לו
הראש והפנים ואישון העין והאזנים והחלקים הקרובים להם וכל התליים
והכאבים הקורים להם · ולרעת קצת אנשי החכמה טוב להתחיל מלאכה
גם לבת בדרך ובפרט לצד מזרח · וטוב להתחיל בחתוך ולארוג ולבנות
בים ולעשות כל התולבים ולשים האש כרי לעשות הסיל · ולקצור החציל
ולזיבשו · וטוב גם כן להתחיל כל מלאכה שיתפוץ האדם להשלימה מהר
והוא רע לעשות כל דבר שיתפוץ האדם שיהיה קיים ועומד כאו חבור
אנשים ושותפות ונישואין · ורע גם כן לעשות יסוד מגדל או בית או כרך
או להכות לרוב בבית או להכות בסימטת שום דבר · טלה נותן זמן
נאה ומם · והוא רע לרפואת הנאש · נאם יכה אדם בראש בהיות הלבנה

רע מאד כי יראה שיעלה או ישאר פחם . והוא טוב ל
לעשות כל דבר שיצטרך באש ".

שור מזל קיים רומי׳ עפרי׳ קר ויבש מילקונקו נקבי׳
בהיות הלבנה במזל שור טוב לנטע אילנות כי יראה שיצמרן
מהרה . וטוב לעשות מחנות וכל מלאכת עץ . וכל דבר שיעשה לפחל
לכך מהר . וטוב לצרוב צבעות ולעשות כדמים כי יראה שיצמחו מהר וייתקי׳
וייתק׳ מן הרבה . וטוב לבנות בתים וכרכים ולישא אשה . וטוב להתחיל
ולעשות כל המלאכות שרוצה שיתקיי׳ מן זמן מרובה . והוא רע לרפואת
הצואר והקנה . ורע להתחיל מלחמה ולצאת למלחמה . ורע גם כן להתחיל
לנסוע בדרך . ורע להתחיל כל מלאכה שיריצה להשלימה מהרה . שור
נותן זמן קר ויבש בן רוח סמוך לארץ . והעשבים ירוצו באויר בלא
מיטר . ולפעמים יהיה בן ערפל . ויש אומרים כי העשבים הנשתי׳ יהיו בה
בהיות מזל שור עומד מפאת מזרח . שור יש לו הצואר וכל הנשוך
אלין . והפנים והלבבות ופרחון הנחירים והתעטרת וכאב העינים והוא
טוב לנסוע לצד צפון . ורע להכנס בספינה ולעשות בדרכי זמן . והמזל
הראשון נקרא טלה כי כאן שהטלה המנגח . גרש מפניו כל העומדים
כנגדו כן כאשר שהשמש יכנס במזל טלה מגרש קרירות החורף שעבר
לפניו . והמזל השני לו נקרא שור כי כאן שהשור יותר חזק מן הטלה
גרש מלפניו העומדים כנגדו כן השמש בהיותו בשור יחמם הזמן
יותר וינתר בחזק יגרש הקור העובר ממה שיגרש אותו בהיותו בטלה
והמזל השלישי לו נקרא תאומים כי כאן שבשני אנשים תהיה הסכמת
אמת כן השמש בהיותו בתאומים יגדל המזגית היסודות והסכמתם
בעבור שעובר בו היזק החורף והוא זמן בריא . ובאילן הגיע מזלרב
הנשכרים שהם טלה שור תאומים נתקנת פרימנו וירא והיא חמורה
לחה ורמייה .

תאומים מזל שני נפתי מעורבי׳ מזרחי׳ חם לח רמי׳
זכרי׳ . בהיות הלבנה במזל תאומים טוב לדבר על עניין
השלום . ולעשות שלום ולעשים הסכמה בין שני שונאים או מריבים
וטוב לדבר בעניין נשואין . אבל אין טוב להשלים נקיים הנשואין ו
רק במזל קיים . וטוב להתחיל מלחמה ולצאת במלחמה . ורע לעשות
רפואה בירים וכזרועות . ורע לתוך הצברים ולהקיז הזרוע ל

בעבור שיורה שניכה שני פנימים אין יותר ובעורה
ולבעלי׳ הזרועות . חלק מן ההקיזה ולבעלי׳ יחות מזה .
עתן זמן חם ולח . ועשה רוח טוב ונאות . וטוב לצאת מתוך ימים .
ואין טוב להתחיל לדבר בדרך בעבור שאותן המהלך יכפל שני פעמי׳ כל
שילך וימזור ומחרכן לך . וכל דבר שיתחיל האדם לעשות יכפל . ואם
טעם אדם יחות במזל תאומים יכפל גם כן להיות שיחות בקונב כלן
אחר מאותן הבתי . ואם החולה יכניס במזל תאומים שוב ינתלטו
פנים שנית . ומי שינצל מבית האסורים ומן הנחושתים יתפש . אמנם
הוא טוב לתפוש משקה ורפואות . ויש בחלק תאומים הכתפים
והזרועות והידים . ולעשות קצת טוב לעשות שותפות ועשוקין ומכור
דבר עם נקבה . וכל דבר הצריך בתקון הספינה . וטוב גם כן להכנס
בספינה לעבור האדמה ולזרועה להתחיל לדבר בדרך ולספרט לצד עתן
ומולך רומות וזמן צח . וטוב להתחיל לאורך .

סרטן מזל חנוך אחוריות . מזל מתהפך . צבעוני . מימי׳
קר ולח . פלגמוטיקו . בעת שתהיה הלבנה בסרטן טוב ל
להתחיל לדבר לצד צפון לחפור . וטוב להתחיל מלחמות ולצאת להלחם .
וטוב לעשות כל דבר שמלאכתו במים כגון רחיים . וטוב לצור דגים . ולעשיי
המים כרהטים . והוא טוב מאד לתפוש רפואות מפני שהלבנה בהיותה
בסרטן עומדת בביתה ומשפעת לתות לב . וטוב להתחיל לעשות כל
דבר שירצה אדם להגיע מהרה אל תכליתו מלבר הלבבים שנשבור שאין
טוב לעשותם . והוא רע לרפואות החזה . ולעשות יסור בית . ולקיי׳
עשויין . ורע להכנס בבית חדש או בחנוכה חדשה . ורע לעשות כל
דבר שמלאכתו באש . ורע לעשות כל דבר שתרצה שיהיה קיים . ל
וסרטן נותן זמן קר ולח . ויש אומרים כי כל זה אמור בהיות מזל סרטן
צומח ממזרח . סרטן יש לו החזה והלב והאסטומכא והצלעות והטחול
והריאה וכל חלישהן וכל דבר אשר יקרה לגוף כגון כובד ורם ולהה . ויש לו
מפתולי הריאה . ולפי רשת קצת טוב להתחיל לדבר בדרך ובים ובהגרות .
ולהכנס בספינה ולעשות כל צרכי הספינה ולעשות סריפות . וטוב ל
צור דגים ולתקן מיצרות . וטוב להתחיל כל דבר שתרצה להשלימו מה
מהרה . והוא רע להתחיל כל דבר שתרצה שיהיה קיים . רק אם יהיה
מן הדברים הצריכים אל מים שהוא טוב .

ריה מיכל קיים מזרחי . מיכל אש חם ויבש . בהיות הלבנה
כן טוב לדבר למלכים ולמושלים . ולפעול כל דבר שייעשה ב
באש . וטוב לעשות כל דבר שלא ירצה להשלימו בהיותה בק אותם ש
שיעציא מן הכלל . והוא טוב לעשות יסור מכשפים . וטוב להכנס
במשלה . ולקנות ולהתלוך זהב . ולקנות כגד מרמות כרכומי . וטוב
לקיים נשואין . והוא רע להתחיל לדרך תוקפה . ורע לתוך בגד
תרש או לעכשו בשבור שיוכה עמהם בברזל או יתלה . והוא
רע לתפוש רפואה או משקה מפני שיוכיח שיקיא אותה עם דם .
והוא רע לרפואת הלב והכבד והאסטומכא וכל האברים הפנימיים .
ויש אומר כי כל הענינים הנזכרים יהיו בהיות מיכל אריה לשנ
ימטיר ונעשה זמן מונחן . ויש בחלק מיכל אריה החלקים שעל האסטו
כמו הלב והכבד והעצבים והעצמות והמוח והגב וכל דבר מוכ שיקרה
להם . ולרעת קצת החכמים הוא רע להתחיל לחרוש ולעבור עבודת
קרקע . ואם קראו למיכל הקדם שם כשם סרטן למיין הסרטן אשר
בגלגל וכימים שטבעו למקור אחורנית . וכן השמש בהיותו בראש
סרטן שוב אחורנית כי מיכל עלה הערמק מן הקו השוה בכל מאזני
ומאז ממש שוב אחורנית ויתקרב אל הקו השוה כמיכל מאזנים
ומתחלת סרטן וער מאזנים שוב אחורנית . וירשום בשובו אל הקו
העזה ער מאזנים ממש הגלגל מטלה לסרטן .
אז נאמר שנקבא סרטן למוך אל הארמימות בגבור שהוא יחרש חום
מופלג בהיות השמש בן ובשך אחרין מיכל אריה כי כאן שהאריה
הוא חם בהטלה כן השמש בהיותו במיכל אריה משפיע חום מופלג
על הארץ ער שלרוב היובש והחום שמחרש משיש הארץ עקרה
ועל כן נקרא המיכל הזה אחרין בתולה . כי בהיות השמש במיכל בתולה
הארץ נשברת מפירותיה לרוב החום והיובש שעבר . ואז הארץ היא
לרמיון הנשברה הבתולה שאינה עושה פירות . ואל הנ מיכלת הנ
הנזכרים שהם סרטן אריה בתולה קורמים אותם הרופאים מיכלת
אשיים כל קולריק . ונחקק בהם הקיץ .. בתולה

בתולה מיכל כיוצא מזרחי . מרצי . קר ויבש . בהיות
הלבנה במיכל הזה טוב לחרוש נטוע ולשעת אילנות וכרמים . ולהתחיל
לאירוש ולבנות ולעשות כל דבר אשר יעשה בארץ . וכבר מוסכם הוא

כי כל אחר מן המיכלות הבינעים כגון תאומים ובתולה
הם טובים לפעול בהם כל דבר שירצה האדם שיתהדן לעשות
לצמיתות . והוא רע לעשות אשה בגבור שיוכה שתהיה עקרה . או יקרה
שתלך מעט בנים . והוא טוב לעשה אלמנה . והוא רע להתחיל לבנות
לצר צמחן . ורע לפעול כל דבר שייעשה באש . ורע לרפואת כל דבר
שהיה בתוך הגוף . ואין טוב לתפוש משקה ורפואה . ובתולה עתן
זמן קר ויבש ונשב בן רוח קדום לארץ . ונעננים ריצים באויר כלרת
מעור או עם מטר מועט . בתולה יש לן הכוון וכל הנמשך עמו כ
בתוך הגוף כגון המעים והאברים הפנימיים . ולפי רעת קצת טוב
להתחיל לגזוך ולחתוך ולעבור קרקעות ולעשות שלום ולהסכים שלום .
וטוב גם כן לינטע ולארוג ולזרוע . והוא רע לעשות יסור בית . ולעשות
מקים . וטוב לעבוש כבדים חרשים . ונעתן זמן עבור וקר . והוא
סמ טוב רע לאברים הפנימיים כגון החצר הכבד והאסטן ורפואת הכוון "
מאזנים . מאזנים מיכל מתהפך . חוזר אחורנית . מערבי אויר .
חם ולח דמיי . זכר . בהיות הלבנה במיכל היא טוב
להתחיל לבנות לצר מערב . ולחזור לצר מערב . וטוב להקיז דם .
וטוב גם כן להתחיל לעשות כל דבר שתרצה שייעבר במהירה . רק
אותם שנעציא מן הכלל . והוא רע לרפואת הנקב . והשלפוחית והחלצים .
ורע להתחיל לעשות כל דבר שייעשה בקרקע . וכל דבר שתרצה
חס שיהיה קיים . ונעתן זמן זה . ולבנינים הוא מיומיי . ונעתן רוח שוקט
ובנחת . ולבן הוא טוב לצאת לתוך ימים . ויש אומר כי כל מיכל הנזכרים
ימין בהיות מיכל מאזנים צומח מפאת מזרח . מאזנים יש בחלקן
מה שהוא בתוך הכוון והטבור והעצה ושעל הערוה והנעיינים שלו
מעה מימין כגון הגר והבצים והגב והבוקא ראטמא והמתנים .
מאזנים נעתן פנים יפים ל וכשר ביופי לנשים . ונעתן אהבת נשים .
ולבי רעת קצת טוב לחת בים . ולשים הים בספינה ולפרשן . וכל
שנוי הספינה טוב לשים ולסדר . וטוב לחת לצר מערב . ואם טוב לזרוע
ולינטע ולקצור . וטוב גם כן להתחיל בין ולשקול כל דבר שתרצה . וטוב
גם כן לקנות ולמכור כל דבר שתמכר ולקנה בשקל . והוא רע לרפואת
החלקים שבתוך הכוון והערוה והבצים והעצבות "
עקרב . שקיב מיכל קיים . צפוני מיומי . קר ולח פלגמטי יקרן .

הנראה אין שום דבר מאלו להתחיל בו. לפי שהבנה
שבעקרב היא בשפלותה יותר מכל מקום. יש אומרים כי בהיות
הבנה בעקרב טוב ליקח רפואה משלשלת. והוא רע להתחיל בדבר
בריך. ורע לעלות באילן ולרוץ בהר. ורע לישב בפינה ורע לרפא
ברפואות הרחם והכוסן. יש אומרים כי כל אילו העניינים הנפגמים יהיו
בהיות מזל עקרב צומח מפואת מזרח. עקרב נותן זמן קר ורע
או מיבש. יש בחלקו הגיר והכצים והעצם שעל העינים והשחפית
ומיחוש העצמות והרחם. והחלאים הקורים בהם כגון השחין והטחורים
והבצת הרם מהם. והנדות. וחולי הסרטן. ותשבות העינים. ולפי
רעות קצת אשים אין טוב לרפואות בן שום מובה. ולא תתחיל
בעשות שום כלי בעבור שמם יקביר הדבר. שבר. והוא רע להתחיל
בעשות שום דבר כל הדברים אשר בכלים ובכלים נעשים. והוא רע
להתחיל בדרך כלם או בהשכה. ובקדמת המזל הקורם למזל עקרב
מאזנים. בעבור כי המאזנים הוא כלי לשלות בן דברים השקולים
בשוקלם. ונעל כן השמש בהיותו בראש מאזנים. ישתוו הלילות והימים
ואיכותיהם. ומשך אחר מאזנים מזל עקרב. ועקרב עקרב. כי
כאן שהעקרב הוא עקרן ומכאיב כן השמש בהיותו במזל עקרב
עקרן הקור ומכאיב. להיות הזמן יוצא לן הזמן השוה הכיעור מל
מן הקור ואחום אל הקור המיצער. ואחר מזל עקרב נמשך קשת
כי כאן שהמרן הירני בקשת. כאיב ויצער יותר מעשיות העקרב
כן השמש בהיותו במזל קשת. תדש זמן קר בהפלגה ומיצער ומכאיב
יותר. ואילן הנ' מילות כל מאזנים עקרב קשת נחקק בהם הזמן
הנ' מאוטונן. והטבעיים קוראים אותו זמן ארצי. שהוא קר
בעבור רחק השמש מהקו השוה. ויבש בעבור הקיץ שבעבר:
קשת. קשת מזל ביעוט. מיזרחי. אשי. חם ויבש. קולריקון.
זכרי. בהיות הלבנה במזל קשת טוב בין האוהבים
לעשות חברה ולהסכים בן המריבים. ושוב להקיץ רם. ולהסכים שוחין
אבל אין טוב להשלים בן השוחין בעבור שיזכה שלא יבה בנים
בשופע. ושוב להכנס בבית המרחץ. ולהתחיל לדרך לצד מזרח.
גם טוב לחבר ולמחוק לצד מיקרת. ושוב לעשות כל העניינים הנעשים
באש. ושוב להתלוח מעטיעות. ולהתחיל מלחמה. ורע להתחיל כל

דבר הנעשה עם מים או מעבר. ורע לישב אילנות
קיקשות. ורע לרפואות הירך. ויש אומרים כי כל העניינים
יהיו בהיות מזל קשת צומח מפואת מזרח. קשת נותן זמן
ניבש. ויש בחלקו הירך והלוין ומצבור. תורה והאברים הנפגמים על
האיברים הטבעיים ותליהן. והשדרון. ומורה הנפילה ממקום גבוה
והזקק מן הבהמות והחיות. וקוץ בבב ושבירת האברים וצימצום
ממקומם וחתיכתם. ולפי רעות קצת הוא טוב לעשות הרושם ולחתוך
השערות ולהקיץ רם. ולהתחיל בצד מיערב ולעשות חשבון ושיים
עברים ומלאכה. ולעשות כל ציין ולקיחתם. אבל הוא רע להפליג
בים: גדי. גדי הוא מזל מתהפך. חוזר אחורנית. ארצי. קר
ויבש. מיבשהקרקע. נקבי. בהיות הלבנה בן הוא טוב לחרוב
בן ולישב כרם. ולעשות כל דבר אשר בעפר ומעבר נעשה. ושוב להתחיל
בצד דרום ולהתחיל בחור שם. ושוב להתחיל ולעשות כל דבר שיתרצה
להשלים מהרה מלבר העניינים שנעשה מן הפלל. ורע להתחיל להתחיל
בצד צפון. ורע לישא אשה. ורע להתחיל ולעשות כל דבר שיתרצה
שיהיה קיים. ורע להתחיל מלחמה ולצאת למלחמה. ושוב להתחיל בצד
דרום ולהתחיל בחור שם. ורע לעשות כל דבר שייעשה עם אש. ורע
להקיץ ולהתעוש רפואה. ורע לעשות רפואה בברכים. ובי נותן זמן
קר ויבש. ורוח סמוך לארץ. ונעשים רעים באויר כלאי מיטר ובעבים
משונים. ובי יש לן הבנים והעצבים שבהם ותליהם. ולרעות קצת
טוב לחרוב ושוב להתחיל להתחיל בצד צפון בים ובפוצה. ושוב לעבוד
קיקעשת. אבל מיעט טוב לחרוב. ורע לישב מיעשות. ולעבור דברים ארוכים.
דלי. דלי מזל קיים מעברי מיזרי. חם ולח. ומיי זכרי. בהיות
הלבנה בן טוב להתחיל לעשות בית. ולקח אשה ולישב בהשלשה.
ושוב להקיץ רם. ושוב להתחיל לעשות כל דבר שתרצה שיהיה קיים.
ורע לרפואות השוקים. ורע להתחיל להלך דרך רחוקה שרצונך להשלים
מהר. דלי נותן זמן חם ולח ועושה רוח טוב. ואין טוב לצאת לתוך
ימים. יש אומרים כי כל העניינים הנזכרי. יהיו בהיות מזל דלי צומח
מפואת מזרח. דלי יש לן השוקים ער הקרסולים ועצביהם ותליהם
כאן הסרטן וקוץ הלילי. והמזיות וקלורא שחורים. ואוב הגידים.
ולפי רעות קצת הוא טוב לחרוב ולישב להלבן בים. ולעשים הבנים והעניים

גם כן טוב להתחיל לעשות כל דבר שתרצה שיהיה קיים
[illegible] ובכך נאמנה, ולהפוש עוסקת. וידע כי המיכל הקורם לכל
[illegible] ונקרא גי. כנגדו כי כמו שהגי. שבגוף הוא לבקש מקומות
גבוהים והרים, כן השמש בהיותו במיכל גי. בקוזה הראשונה משל
בן והוא רחוק מהקו השוה כל מאורך יתחיל מאז לעשות ולהתקרב
אל הקו השוה. ולעשות אל כנגד סרטן. והמיכל הנמשך אחר
נקל לו שהוא עם לבו שעופבין בן ומאזן מים. וכן בהיות השמש
בכל יהיה זמן שלו-ומטר. ואחר לו נמשך מיכל דגים ונקל כעס
דגים כנגדו שהחיות השמש במיכל דגים הדגים ילדים את בניהם.
ואילן הוא מיכלות הנזכרים גי. לו דגים. מפעניס החורף והרעפלי
קוראים אותם מיימיים ופלאומטיק. מפני שהם קרים ולחים.

דגים דגים מיכל שני אפים. צפוני. מיימי. קר ולח. פלאומטיק.
נקבי. בהיות הלבנה במיכל דגים הוא טוב לנשא אשה.
ולהסכים אהבה ושלום. ולהתלוף מטבעות זהב וכסף ולאורך. וטוב
גם כן לעשות כל דבר אשר במים ובמים נעשה כגון רחיצת
מים. וטוב להתחיל לצבוע כליך וכפרט לצבע צבעון. וטוב לתפוש דגים
ולשקה ולעשות מספר ולעשות כל דבר שהוא מיוחס תולדה. והוא
רע לרפואת הרגלים ולקיהן. וידע לעשות כל דבר אשר עם אש וכאש
עשה. דגים נמצין קר ולח ומיימי. ומיכל דגים יש לו הרגלים
ולקיהן ועצביהן. וחליהם וכאבם. וחוק הפורענא. ואין טוב לתחוך
בן עצבי הרגלים. וטוב לשוט כמים ולשחך דגים ולעשות פעולה
נימים. ולעשים אהבה בין שני אנשים. ולעשות חשבון ולאורך ולחטוב.
וטוב גם כן לצבוע בים וביבשה וכפרט לצבע ירוק. והוא רע לרפואת
הרגלים ועצביהם וחליהם. וטוב להסכים אהבה ושלום. ושלום.

וחכונתו ב"ה חסר יסובבנו "

מבחר הפנינים

תנה לב משכיל בכל עת ובכל יום ובחול ובמועד ושבת וחדש
וכל מדות ט"ובות תמורות מקהב ומפי תוציאם בשקל הקדש

זה ספר להבין משל ומליצה ודעת ומוסר רבי חכמים
וחידותם ומשלי גבונים ופתגמיהם אספם ואמרם לקנים
ותברם המלין הנבר ודעת פשר רבר אב בחכמה כך כשנים
ראש המרבים ר' שלמה בן יהודה המכונה בן גבירול חפשם ל
בתוך ספרי הפילוסופים הראשונים ובחר מכתר רבריהם ומשליהם
ומוסריהם וחבר מהם ספר קטן וקראו ספר מבחר פנינים והוא
והחכם ר' יהודה בר' שאול בן תבון ממרינת אשכנלייה העתיקו משון
הגבית לעברית וקרא לו מבחר הפנינים והוא שמו בעבר ואתב
יוסף בר' יצחק המכונה בן קמחי שקלתיהו בשקל לשון הקודש כרי
שיהיה נקל להלמירים בהבינו ובהרפסתו על כן קראתי את שמו ספר
שקל הקודש כעבור שהיה בתחלה מפורד פשוט ושקלתיהו בשקל
לשון הקודש והוספתי עוד עליהם משלים מספרים אחרים וחברתי
המשלים העתשלים זה לזה בשער הרומה להם ומעתי תרגמי לו שער
ושער באחרונה כשני חרגמים בשלים רומים באחרית החרגן אחר
הפשט נתון ודעת הפשט משכון להוריע לבל חכם ובון ישמע חכם ויוסף
לקח ובון תחבולות יקנה בבל רבר ומענה שקל הקודש

שקל הקודש

נפש חיותה עד בל שמים מהדרי שכל קחי רחים
בם טחנ קמח מזמה ועשי עוגות ומבון בנתי כוריס
טבחי טבחך ניך תמסכ זבחו בבור ישא לבל אפיס
ערכ נתים שלחן לבל התאב שלחי קרוא רחם ורחמתים
קרמי לבן לחמי בלחמי ושתן יין כוסף צוף למלכות
שיכים ראש לא ערך מזמה חלי כתם יקרים מזהב פרזים
טולים משבצים כשש בינה ובוץ הם תאוה לב ולעינים

בב בנן קמחי שקלנים בשקל מחשב כי לא בבף מאזנים
רשף יקור מוסר טפיר יבערו כלב לקחם לן כמלקחיים
אם נבחבן שיחים כלוח בהכי אלה תבן אותם כלקוחים נ נכון
פתחו שעריכם המיצאון אל תאצ מוסר וחכמה רחבת ידים:

שער החכמה.

חכמה תחיה את בעליה לשלם ריצון צ ועבודתן
כה יהיה קונה ימי חיין כבוד ושם טוב אחרי מותן:
מוער שחק יחיה הזרעים בעת ידך ואם ירבה ימיתם
והחכמה תחיה לב חכמים ואם תרבה לחי ער תמיתם:
אל תרמוה אם עשיק אבד ים שלך עשאר והנרך
כי איך תהי רועה על תער תכב והחזק בירך:
מה הוא אשר נאה למלוך על הכל או על אנ ש שיט מלח ורב חובל
חכם בכל ענין מבין בכל פשר אם לא אתצ לרעש חכמה מאר
נמיה יהי ירא אשר אנסף חכמה וירן באומת מחזיק
מגדוב ומאריה ומשחל או מחומת תנין וכל מזיק:
התנאשה אם שלך אבר כי זאת אברה לא תהי מוצא
לבן שמור את שלך לגר כי לא יהי שב אם יהי יצא:
כל איש תנבן צ מאור דעה אל ידאגה על הון ועל קנין
כי מחריית חכמה לאיש שלם גם מחריית הון מר ורע ענין:
תקוד בינה לדוש חכמה והתיאש בתבליטה
ומפטש את יצפוניה ונגחכה ומשכיתה:
אמת יכאה בלא חכמה כמו איש מכבי אשה
וגם מכאה בלא יכאה כאשה מכבי כגבל
ושכל מכבי חכמה כקשת מכבי יבר
וכל אדם שנהם בן כבל עת מעלה יעבל:
אין איש לגורל נתת מכובר כי להוד חכמה והשכל והתושיה
איננו חסר לחם מחוסר כי חסר חכמה מאד חסר ואין לן מחיה:
ראה חכם ברוב עונו ולעת וחכם יש ברוב עשר וכבד
כשדה יעשה מטה ושדרה בצרן יעשה קמוש ומות:

אם תאהב מכמה בחר ישר המעשה ושנא מרי
התבונה כי נמשלה חכמה איל והמעשה פרי:
חכמת אדם עמה מעשה ים המות יכלכרי
אמן מכמה מאין מעשר לבב עולם יניחרי:
בתר מושב חכמים כי נשלך יהולוך נירכו בך שבחות
ניכוך בנות תשכל וכל ערב תהי שוחה יכינך נבחות:
תאומים נולדו מכמה ומעשה וכל אחד יהי הולך מכרין
ומעשה מכלי בין איך יהי זך ומאין מעשה בין מה שברן:
טוב לי לעזוב מכמה בעבור פכלות כי לא ארעבה
משאעמנה ואב חכם נגבור אמשפנה:
אמרו לתכם מכני דורו מה זה אשר חכמה לך על כל
עמם כהנציאי בשמין נר שלא יהנציאו בין אשכל:
אמוך נתך כל חכמה כמאין יסוך כירה
ושמה אשר יצמרן מקום מעניות עשית:
התנאצא מעלה רמה כמעלות אתצ מכיר בגדת מעלתן
ומפיהן ילבר ריק כפירי לכל ארם כמשפטו וברכן:
אתצ תכם כעור חכמה מבקש ושואל בין כבל מוצב ומשמר
ואין בעור כמותן כאשרהנא מחשב כי כבר השלים ונמרי:
קנה חכמה ואל תאמר אשל לך אם מעלתך בה כבלבל
ורב כי הון כל חכמה ילבר עבי תבון ותשאר חסר כל:
אשר ינב לאיש חכמה ונסבן לבקש את פנ מבין ולדרוש
לגלה יעלה מעלה לאחרי ואם היה לגיב יהיה ראש:
אם המלכים שופטי ארץ הן החכמים ישפטן אותם
וריבן מכיני עם בביתם וריבן כס לי עם כסלותם:
עונין לבב זה עורין על כן לקשיב הט אזנים
כי איש לבן סתום לא יעיל סקורת העינים:
וכמה מכני אדם תהלל בביאיתן ואמינם כאשר דבר לאלה תחשב
אתצ קומה מאך אחיך ובטל זרוע ואמת יסאר וילכך
היש מועיל ודעת אין בקרבו ומשכל ומחכמה ממר רק:

רבר ושוכן לבדון חכם אנוש ובקה בן
רבר ושוקן לבדון תרחקה מסביבון
רבר ושוכן מסופק ישלוך על ל יהבו׃
אנוש תבר לחכמתן עונה כבל המעלות רק היא גדולה
וכן יקר ונבבר המתבר כבל עת לו׳ כולה המחלה׃
איש עם נוק תגיד ויתאמן למוך נתבונן להיות שנים כן
לא נתבונן להיות שנים כן צוואר מאר עבה ונוף שמן׃
בחר מאכזבה כמר לך משכיל ומרבר אחר תמישי השמר
היה חכם אם לא היה לעגר ולאוזן מן אוהב ריב ואל תבגירם מאר׃
אל תהיה בוישן רבוש חכמה גם תרשה מפי תכוניה
בוש אל תהי לא אדעה לאמר אם לא תהי מבין סחומיה
אם לא תהי בוש תהיה מחר נחשב ונבבר בין קימיה׃
אל תעלוץ אם כברוך עם על הון ומשלה בירך
כי כל כבודם יפך ערך עת יהפוך ערף כבודך
אם יערב לך אם תהי נבבר על הון אשר יגר באוזך׃
לשואל מי גדול עם כתבל תכנים אין נעשירים תגנהן
אשר יליך כנעת לבתן יקר ורכך ים ומרבר יסעירהן׃
ואומר לך נבוב עם בפתי עשירי עם מיצאתמון קרוא לך
לפלות העשירים כחכם לב ואוסר מעלת רעתם כשכלן׃
חלל מרבר שוא ושפוך תלקות ואל תתחר עם פתלתל ועקש
ומה טוב אנוש יתלך את לשון בבאון תבונה וחכמה לבקש׃
חמישה סופרים מופי בין נרעק אשר הם תחלת תבונה וחכמה
שיניקה ושמונ ונסברן ומעשה ולמוך הכי הם כמנרל וחנוכה׃
שלשה נפלאו מין איש מקרמא חכם לבב עני ישתלמון בן
כל לבעות אנוש תתבון בחכמה בגודן ירשה עם הם לבבן
ולא יהיה מקנא לאשר רבב יקר ביהן ועל מוצר זהבן
ולא ישאל מחיר חכמה ודעה לפל נרש אשר לבן נרבן׃
שאלת השניים שאל על החכמה ושמרה כשמור שבן עם אחלמה׃
עונה כפות בשת בעת חכמה יבן ענוה מאחר מעיל אולם
לבן קרוב אומן ועבירה על מקום פתחי נבוב עם כפל על רלת׃

אכרת מאמין חכמה ביך כל איש בקשנה ואפלן ביך כופרים אבוקה
לרוש תבונה וחפוש חכמה כל עיר ועל מקום היה סומר
כי אם תהיה קטן בעם אחר תהיה מאר יקר בעם אחר׃
למיר תבונתך לא ירע ולמיר אשר תסכל ולא תרע
אם תעשה זאת תהיה זוכר דעתך והנפיק בין ועל מרע׃
חכמה כפתונת על אבן על לב נעים לרעי בינה
אך היא כפתונת על החול אם למרן אותה בעת זקנה׃
אל תחמסן חכמה בתת אונה כיר אויל עם לבל תחטאן
אבן תגן אותה כיר האוהבים רכפה ואץ חיים ותן תמיצאן׃
רש לא ינבה איש חכם לבב אם תאוה לא תעבורהן
שלמן כמן כתר על ראשן הוא על נשוב ישר ישחהן׃
הזרזה לשמור אשר צוניך בן ינבב את בשרך
וכבעלן אל הגבולה רשוב כן יאבה מאל שכרך׃
השמרה אל תאשם בעם השיב עבל רברתך
כי תרעה ספלן ואולתן לבין עפון חכמתך
לן יהיה משכיל ומתבונן אז ישוכך ממרתך׃
מאמה חכמה אשר בה לא ידובר כמטמון בשבר אוץ יקובר׃
חכמה בל מעשה בסה ישיבתה אך אם כמעשה היא כלב מכונתה׃
אנוש עובר על מצות ומקים והוא חכם ורזים לן גליים
כמלן מנפא אשר נפל לנשכב ואוכל מאכלים לא ראוים׃
אנוש חכם אשר יוניל אחרים בחכמתן ולא הוניל לנפשן
כמלן מענין יכוה היצמיכה והוא נשאר כגיטין ונתעלן׃
כל איש באורבתה מלקים נעשון תן לבך בהם והשכילה
ידע ויבין כי ידען באמרך זה הוא חכם לבב למך מאמן
ידע והוא לא ידע אם ידעה רבר על לבן והשכילן
לא ידעה ויחשוב כי ידעה חנם ותמיל עלין והוריענן
לא ידעה ויחשוב כי ידעה פתי שנא אותן והרתיקן׃
אל תגנה אדנן ואתבונן בבין אשר אין בן לך מרנן
השמרה מפח ומלשרך כן יחשוך באשר תרנן׃

עת יחטא איש כסיל אדם תמהון ישן על מכונו
אכן אנוש כזן ונערה ישיב אשמן בראשון׃
ענה ומתחכם באין חכמה וכזן דומה באולתן תמור רחים
כל יום ניום סובב ולא זז מסביבו בוהין כאלן הוא נבה הגבים׃
הלא ירך לבבכם על מתי בזן אשר נפלו ברשת הפתאים
ועל נבבר אשר נקלה ועשיר אשר נורש ונם ירד פלאים׃
אנוש חכם אשר יוכח כזי איש ואיום מעשה ירין נבונים
הלא כל התכחושין על לבבות כמין נשם ברקתן על אכנים׃
שמור אדכור ואל תתבבדה כפ ולא היו לך מאה עבדים
כבוד אורחים וכבוד חכמים וכבוד יולדיך החמודים
ועיין עניים מרכבתך אדיר ולא היו לך רוכבים יגלים׃
הולך בחברת החכמים יהיה נבבר ויקרא נבור ושונב
כן יהיה נבזה בהתחבר אכלי פתי ורועה הכסיל יתנב׃
השמע מן פתי ירגז שלי וכסיל האל יעבר
נם מחכם לא ירא חטא כי תקותם נצח האבד׃
אמרן לחכם מבנ לורן מי הוא אדון שלם בראשן
עגם ואולה תקור אורן כי נחלש נם חטא מצאצאן׃
דגוש תכונה קנה ביגר ועול מוסר תהי סובבך
ותבון בחרוזיהם ותמצאם ספור קבלך׃

שער העגה

כסיל עת תם תשובותיו יהי מחל נדופרתיו׃
קין למשכל ענות רוחו אכן לבסיל עגות מצרתו׃
אם תשמעה דובר מרפות בך אל תתנה לב לו ואל תבנו
כן תשמעה תרוף מאר קשה מהם ותכשל ותלבט׃
אל תשיב על תרוף נבל כי כל תרוף טוב מימן
ושמיקה ממון מעגר כי כשמיקה תשתכן׃
שלשה תהיה בוחר לנפשך וכם תמיצא ליצון יצר יצירות
ענוה להדף בה כל כסילות ונם יראת לאיעט העבירות
ונם דעת מאך עות לניסים כנו אדם במיטב מאמרות׃

היה אלם מרבר בין אנשים וחרש מאזין את מדבריהם
ונער ולך רומנת והיה מאך יקר ונשל עליהם׃
איע בנשל מרת טוברה נמנע מהזיק לשכבן
אך הסנפל את נזקיהם ונכל ענן מסביר פנין׃
מהמרנת טובנת טרעת סכל המוזג הרעת׃
נרף אנוש ספל לאיש חכם ויכנרה אכן לתלמידן
וישאלה נעת התרה אכן כרשות להיכל להאבידן
ויענהו אין אנוש חכם מרשה לרעת איש והפסדן׃
איש רב סחלן עם עגונתן אז כל רואין יאמרון אשכין
כי כשתיהן ימעיט חומסין נם כם ירבה מקהל עזקרין׃
ואמיר התכם אנשא נעמתי אשר אין שום ענן נשקל עגתי׃
מנטה אחריתי כל ריב ומדין ואחריתי כל ענוה ענף וקנין׃
מי לא יהי מושל בנשמרתו איכה יהי מושל בזולתו׃
אויב כחרף מדברי שבר לאהבה הנעת נוים מחר
ודבר מרפות נן כוים שכח אוהב נוים איכה לך תפחד׃
הכן שפל נרך כפוף קומה השמרה אל תהי עצל
הכף לאבן יזיקן מיד אל תחט־אך ותצל׃
סובל ענר יענרן לוחה ענר רב ממכן׃
בנמל חרופים אל תקום הניח לשלום מקום׃
שגיה אל תהי שואל בגיריך ואל תבזה לעלמים עגיריך׃
אנוש אם יהורך בדברי שקרים נוטת ענר היות כל דברין ישרים׃
אל תבטחה על איש ירבר כך נוכוח אשר לא הנשגה אותם
אז אם יהורך בני אדם הוך אין כך סוך מישיכתם׃
היה נכא שפל רוח נאם נדל כבורך
ואל תרחב עלי ממון אשר לא בצרן נירך׃
אם תרבה מסלל ענוה אין בנימך את מרחך יטיב
אם תתנה את לבך משכיל למנות חרוזיה יטיב׃ מגה

שער המחלה

מחול פשע ומשם לעבדים כמו המחול ומשל לאצילים׃
לאיש אין ממך מוצג שאלה ואם הרע לך אין לו מחילה׃

מחול על ריב כבר עבר ואין · והתמהמל למשך הורה עונין:
הורה עונך ואז בקשון · למחול לך על כל זדונך
כי אם תהי כופר ולא תעלה · נחשב לך כפל עוניך:
סלח ומחול לפשע אוהבך · ואל תתגר בריב עם איביך:
אם תהיה מעחל לתשא תשובה · אך אם תהי נוקם ונוטר תבאנה:
הכי טרם עשרת מעשר תשוב עלינו · עוד יש ברוך לעשותן כרת
אך אם תצוה להרוג איש אין יכלת · כן לאפוו לתזיר הרוגיו:
אלם אשר תמוא על מיטין · ויתעוא פתם תכרן לו
מיכה יהי כועם ולא יזכור · כי יזכרה תעוון וכל מעלו:
אם את תרבר בתכריך · ברבות לבריך ומליך
אל יהי קשה בעיניך · אם לבבן הם על פעליך:
מתי לך מיה נאוה · ומה נעמיה מהבה
תרוזיה למוה המוב · במספרם מהכבי:

שער האמונה

מקבל סורי להיו בריצון · יהי מעשיך לבבי שמחות ומיוחות
ואלם על פעבי זמין מיצוע · יסבהן כל עת יעוחות ואתורך:
כבל רבר תעשן ואיר אמונה · בבל המעלות רק היא יחירה
יהי לך באמונה תן ועשר · והיו עתך ועסק בעבורה:
לא בא מיעון אלם נחק טרפן · לא מיצאה על רב מהיותו
אם יברחה ויעזוב טרכו · הנא ירדפהן עד מיצוא אותן:
מנאס ברין האל ומשפטיו · שוטה ואין רפאות לאולתו
כי לא יהעלל אל יעוך פעים · כעמן ועצבתו בבא עריהן:
היה רוצף נרץ מאר אמונה · כאין יענך אשר יבוץ אל לך
ואלך כל מיוחיך בבטחה · ואם תאמנה חרוזיה מעה לך:

שער המתון

הלוהן כי עת מיתון הנוה · ארבעה מאות עוזים שנה:
המיתן ומשאל כצבי ועוף מפרח · מהר ואז תביא אל נפשך מפח:
מיתון אשר אתריכן · טובה מהיר חפציהם
אך המהיורך ואחריהן · רע בלב איש כחעיהם:

דרך רחוקה בחר לך · תלך לנגד עיניהם
ומאם ברוך קצרה · סופה למוכאוב ואוניהם:
כל איש מהיר ברבר · נבשל בבהן ואוכן
משכיל ומתון במעשה · ישיג מהרה כצונן:
זה השער לני הנער · הציביקים יכאן בן
הזהר אל תהי נמהר · בחרוזין תמיצא מיתן בן:

שער הסומכין

בטח בא על כל מעשיך · ותגית כרן מפגליך
והתרצה לבל רבר יהי בא · ונעת יסור נישלה אהלך:
אם נעזרן ימים לתועלתך · אמנם יבואך נאם ירחק
או אם נעקך אין ברוך · נרחות נלך שיאך עד שחק:
אל יראנה נבר לבל רבר · לא בא אלי ירן והגיונ
ישמית כחלך שחעון אל · ישקוט ניעת ניבגיונ:
בטח בא יעוחיך לעולם · ואז תנת לנפשך ותהיה
ורעב אין לבן עוכב טרפה · לעולמים ולא אוצר לאריה:
אם עמיך הא יהין עצי יעד · עד תאמרה ליי ישאון לך פרים
אם אין עצי הון לא יעשון · ניבחשון בהם עד תאמרה אים:
אם תבטח באלהים עליון · שלין תשכון בטח בדד
שיריו יקרן למאר מכף · וחרוזיהם מעון בדד:

שער התקוה באלם

מעוע תכם לבקש את מיזונו · משחר בא לאחמין בית ארונו
ויום ניום לפתחו הוא מאחר · ולא יכול להשם לפנין
ונתב לו לאחר משאלותיו · כתב בשיר מיוסר על ארונו:
לשוב רברים הנעי על רעתיך · רופק והם יצרך והתוחלת
כי כל אנוש יהי להשיקצה · יצרכו בלבו תבונה ותלת
ואחרה עד כה לבל יבוא מן · אויבים בשוב מכל תועלת
על כן אמוך היו ושבה אז לאו · ותגוח נשמה ממך שואלת:
לשואל אל תהי שומכל · הלא הכל כיד האל:

לשאל ממך דבר אנכי נא — שאלתיך מלהים בתחלה:
ואם האבה להשאילך אהורה — אלהי ואהורך במלה:
ואם אין אהורה לי ולמחורת — אניך ותשברה תחלה:
תקוה מאלת היא כשרש — אך כל תקות אנוש הבל
קח לך מהם מופלא נפש — ואחרוזיהם מספר הבל:

שער הפכל.

אמות תפכל ואם הוא מר — ותקרא אנוש סוכל
ואל תתרעמה על כל — אשר תגרום לך תכל:
הכי פכל שנוי מינים והמה — פכל צוקות זמן הרע ועצרות
ופכל לחזוק רסן בשורה — מלעמדות מי עד בעבירות:
זכרה לי עת יגבר יצרך — אז תגאל מכל נגע
או עת יהפוך עלם ירך — זכרה פכל על כל פגע:
זמן לכל טובה שכח והוראה — גם כן לכל פגע פכל ולהלאה
גם הזמנה על דבר אשר לא בא — רעה מאד חולה גם מחלה באה:
שתית פס לך טוב מראה — בלבב האנוש יהיה ענוש:
כפי ובהן יכירון ופכורת — נפיל תן כפי פחן ואנוש:
את אלהך נצח בפכלך — כן יאריך לנגר יגונך
ופחל לך מיועצים פכלך — תשקוט ימותיך ושניך:
יש בזמן רעה כי כאשר תגשיל — אומה לאחרת תהיה מאך טובה
על כן פכול ונשא כי אין לאל יך — תשקוט ותגאל מחטא ומחובה:
אם יש פכל לכל דבר — רע כי עני חפצך יבואך
כי אין אפי חפשי כמו פוכל — לבן פכול ובטרם בבואך:
רע כי אין נבבר ינורע רעה — כאוזה על טובה ופוכל על רעה:
שכאיך לבל פכל — הטה באזנך תי
מנון תרגיזהם — על באספר ריי:

שער הפפוק.

אשר יפתקה בזמנו — אנוש נעשיר כמו מלך
ומלך רב ואין לי כן — במלבושו כמו הלך:

אשר לי לך בחתה אל — אנוש נעשיך ולך אוצר
ואיש נעשיר ולך אוצר — ואין לי לך מאחד יצר:
הפתקה באשר לך תלך — הל ואל תחמיר לנולתך
התנגדה עלון ועת תשאל — יפיק ניתן ארץ שאלתך:
מנעו ממון מספיק ויאכל ויותר — אשר עיניך טובה ושנאלת מקן
נאדם יצר נגון ונפש מיתאוה — בשלמין אין לי לגאלת את ספקן:
מנעו תק טרפך אם לא יהיבא — יקובל המנעו ממעשיך
ולא תבוש ותבוזה פני איש — ויהיה האלהיכם מחסך:
קח מיומיך מעבריים ממך — ערך ונזק ואם פת מלך
כי לא יקר עולם כחציר יחלף — פתגר מהיה בא ומהר הולך:
מנעו ימעטך מכוז ונקלון — מאר ישוב בבל דבר ינערב
לך מיקר וממעון ונשער — לביזיון יבואך והון רב:
אל יהיה יקר בעיניך — רב הון ונשער לחבריך
גם אל יהי נבזה לפניך — ממון מנעו יש בחדריך:
סדר מזונך יהי לך מספיק — המחצית מכל דבר אשר תעשיא
מזון בל פרי כרם בל גדר — חעון לבל אדם ולך יהי חיב:
אנוש בין אל תבזה בבזיונות — נמידך לנא נגע אל תשלם
הלא הכי כתוב הרים ובהים — קטון שרביט עני תמים יכלם:
ספוק נחמוך מיובים לעד ולא — יתחכקו יחד ויתחברון
חל תבחכה מהם אשר בן ישלט — כל מפעלתיך ויתברון:
תקוך נדרוש והתבונן אחי בין — בבל חכמות ישענת נחרשות
היש שמחה כשמחת הלבבות — ואם נעשר כנעשך הנפשות:
אם על ניצוצך אין זמוך — לבך יהי סמוך ובטוח
וזכור מיצוק צרות נצוק עתים — עבר על נפשך ותגרון:
את נפשך הניחי — יום יום כי ספקר:
אם לא תבקש לך — יותר עבל תקר:
אם תהיה מרון לנפשך ובזר — הסתפקה במנעו ושים על לב
יום תרגישה מספר תכוניהם — תמנם נתמיצאם כמנין לב:

שער האנוש

שער האיש

התאוה מהון לאהבתך — יהיה לך כבוד ועם התאוה.
איש לבב חפצי ונקוה ממה — לבל נמכל טוב הלא תנפרה:
אין רש כאיש בצע כבן התאוה — נפשך תסוס בן תהיה חומרת
אם לא תהי נואש מהתאוש — ממך ממוטך תהי אוברת:
זה השער מרה מאמין — אם מבטח בל בן אבאו
על שפתותי אעלה שיריו — ומרוזיו הם מעין אכאו:

שער הבשת

בשת מאר מרה חמורה היא — הורה בבל עת על פני נריב
אכן תלפתה להכאיב ארב — נפש כוללה ועם לאויב:
ארם אשר עשה מעיל הבשת — יתגלמו מומיו ויסתתרון
אך אם יהי פושטו מעיל הבשת — עלל עון בני ארם ויתעברון
כל בך ומהלצון ואיש לב עשה — יתקבצו אלו ויתחברון:
אחיות שתים אמונה ובשת — והמה מעורות באשה רעותה
בבל עת רמקות בעלי בצלם — ואחת בבל עת תחבק חברתה:
בוש מאלהים גם מאנשים — עשה בשת את חלקך הב
נראה חרוזים במספר אחוזי — אם את ס פרס תמונה מנה הב:

שער עזי בשת התאוה

אמר אלהים לאדמה לדוזין — קולך והוא יהיה במספריה
לעבור ישרים ואמונים עוברי — על עגלה ולהעביר עוברי:
כי הוא אנוש משכיל — יהלל לפי שכלו
זה הוא רבר פשוט — יכרי ויבריכלו:
לא ישקוטה איש הבוגרה — שואל אמונה ורודש
עד שלרון האורבן — כלה ונרש יגרש:
איש בן בוגדניך אל כוזב — עד ימשלה שלך בתאותך
אם לא תהי מושל בתאוותך — איכה תהי מושל בזולתך:
לא נחשב ארם הגיים ריק — עד יהיו נגדו משוקצים
כל העבירות תאות נפש — בהם כוללים וכשקצים:

מאסר לשלשה ראשים: — פרך שים לב תפתנן
אסור הנפש מתאוה — ולאסורין תרתיקון
גם יש אסור אין בן תאוה — לעשותן או לבחנן
עוד יש אסור אלו הידה — מוהר נפש תעוצבן:
מקבל את עצת תאוה — לביזיון תביאהו
והולך אחרי שכלון — מאר מעלה ירימהו:
אשרי מוכרש תאוה נעצמת — לקוב אשר לא הוא ולא נראה
כי לא יהי נתם אנוש יגח — לבבור לתין תאוה באהה:
אנוש לא ימשלה על תאותו — מאך מלה ורישה אחריהן
ושפיפון יהי עשך עקיבן — ליך יומן ותרפה מלחמן:
אם תרושה עצה תמצא — יועץ אשר בן לבך יבטח
סור מאשר יקרב לתאותך — רשה וחרם בן לך תשטרן
כי תאויב כל עת לשלך — עך יכבוה אזנן ועינן טח:
לעלי שלוה נפתחן כל עבוט — ארם נצרקתם תהי מנרעת
זקן ולא שמוע באות האנוש — גם תאוה באהה ולא נמעכת:
אין עצה עם קלות גם אין — טח נמצא עם תחלבת
לא הסבוה עם מחלקת — גם נזק אין עם תעלבת:
מקבל את עצת תאות לבבו — כרוגב קט ששון לבן יפזר
ומוכא את עצתה "כנבר — ומתגשמא יהי עשן ונעכר:
על תהי מליב באיש כלי — עצר ומעכב ממך חפץ
עם תאותך ריב והלחם — אתה ועבדות אפך הפץ:
התאוה ערה בבל רגע ושת — רוחה והעצה ישעה נצרן
על כן תהי עצה מעצמת — והתאוה מרוס תרום ותגע מצח:
אשר הטיב נילרתן — יהי מטיב בזקונכן
נאם משא כוגרכן — יהי תוגא עך מוהן:
אנוש מנוש עני מתן לבבן — יהי ישן ותקיץ משוטך
זנות "מלחמות איטים בתבל — והמבר ריב עם פאותך:
איש על יפי תבל — שמע לתאוהן
נאמר יען לבן — יבבר תרטרכן:

זה הרך הנחת ולא כתבתי כן
כי הוא ע"י חתן

תאנה וענבן שנהם ירבתן · יתחבקן יחד ויתלבשן
יפתחון לשחית יקר האנש · שתתבע נפשך ולא נמקלן:
בינתי ובלבי בשמר מהלכי · תכלים נפלנו לשכת אלי
לתאוות אשה לבקש לה מזנה · חרוזיה אמנה כמספרם אלי:

שער החסד והצדק

כומר מענן יצרק כגל כרתם · יכונן עבדן בנו מרכב
מגן יהי לנו מפני תלונרב · ימים וכוכביהם ומאירים:
חובבת שכניך שמשם הם · שמכם ותקקם על לבבך
הט לנו חסדיך ומהונע · השמרה לנו פן יריבך:
חובבת קרוב בשתים הם · אותם תמיד שים חקך
תן לנו העת מענג מלך · קרבהו עת יחיקך:
אה כי כל יצרקוניך · במתת על יצרקוהון
נאיש מחפנר ואין לנו כל · בירך שכם מזונתן:
אשר נמנע לחם את קרובין · ועתן הון לכל איש זך ומטהר
כמן אשה תהנק בן חברת · ושלה מת כרעב ובחנסר:
איש יאסף חיל וכל עושר · והון בלא צדק ואישרים
לנוה לאיש חושב להעמיד · האהל כלי יתר ומיתרים:
אשר יקפצה ידן · מתת כפי מוכן
מלבי הארמרי · ישניע אל בהונן:
להתגלות למרדנה גרולה · מאד קשה וקלה היכיה
כמו אבן גרולה היא נקלה · ידילתה והעלותה כברה:
לבעס לוהל ואם כזה מרעה · מישאת ולא יכאל כרוכן
נהגריב נאיתן יד רחברה · ואם אין לו מזון נפשו ובניו:
מענש נריב יהי חס על יקרן · ועל זכרן ולא יחוש לעושרן
נאיש כלי יכלל כל הדרין · ניחום על יקר מוצב מצרן:
אם פי עמוך ישחקה אלך · לא תרעה אם יחזור אליך:
מענש נריב אשר ירור נדיים · הכי יתן בטרם השאלה
נאיש כלי יאהב את נדרין · לנום מהר עדי יעצא עליה:

תקנתי כלל הדברים בזה
ולא לעבור עליו בשום ענין
ולא לשנות שום דבר
ולפעמים שיהיה תיקון

בעת ישאל אנוש ממך נרי׳ם ותתירא ותפחד מחרפה
השיבהו בלאון פן תגונה הן ולא תתן ותבטל ותחשוב:
ערתן תהי אומה על נבר המכול ותקים ממאכיך
כי אין לך קנין כאמרך הן לנזר ותמל את דבריך:
בחסר וצרקה ימותיך רבקה והן אותם חקה ומפולך שיס ערך
שנה במתנה לשבועה ושמונה חרוזיהם הגעה ותחשב מספר זך

שער ההפרה

לא יקרא אדם חכם נזהר מכבר בן נבעל
אך יקרא אדם חכם נזהר טעם יהי נבזעל:
אנוש משכיל ולבן אל ימינן אשר ישכל לבין הוה ונגיונך
ומתעתם בגזה אין בן יכולת בכל ענין יהי שוקע ולא נגר:
אין איש שלם באמונתו ער תשתלם הברתו
ובגנות יפתח פיו על נבר יכיר לבא ער הבליתו:
היה מכיר זמיכך ושמרה את שונך
והתנגסק נגעיך והכט מה לפניך:
כתב אדם וספרתו ראיה על שלטן וכיתנו ורנתו
ומעתתו תהוסה על נריבות לבבו ועצות נפשו שלוחו:
בנפק כל אנוש הבור ידיעתו ומפגלו
ועת פקיד ימנרון יהי נבר כאזלו:
השמרה מכל טוכים בנבראים ופחד מאר מכל רעים ותואים:
אמת אף כן אנוש לנבר ולבן בנלי מומים
שעתם בנלי מומים ואיכה יהיה תמים:
למיר רכי בני אדם ופולם והרבקה בטוביהם כאהבה
נשים לבך בהכרת בני איש ומשון כל חרוזיה באהבה

שער הה הנזה

אם תהיה מושל על עמים התנהגה עמם בטוב להם
הבא והקנע לאהבתם תיקר והבבך בעיניהם
תמשוך לבבם מכל תבל תקנם באפותם ובטיהם:

הענה תהי מושל בבבור נב נתת תהי נוהג־ביבי עם
יהין כחפצך ועל פיך כל מחנם יהיה ומסעם
אזן נבלום ואויבי עבד לא תמשלה בם כי בהכנעם:
יין מוסרי עולם שתה משכיל גם מעצי שכלך קחה לך כבר
ולמיר לך דרך בהנהגה וספור חרוזיה במספר בך:

שער חברים והאוהבים ותפישתם

לבל רע לך חבר ואמין סלח חונן ותאחול לעוין
ומבר רע יבקש תאוות ממך תרחה עני יפגע בעיניו:
רבים שבעולמך מעט אין רב לרבים הם
לבר מאהבת שוטים לעמת התרחקה מהם:
חבר יעצך בצרך מסכים לשלך קרבן
אך אם יעצך ומסכים עם תאותך רחוקין:
בחר חבר אשר הוא לך וברשותך כמו ידך
ויטוב לך נבל כאלו יהיה עבדך:
הזהרה בבבור חברך לקשור אהבה ולבקה בן
שימה עינך עליו בצאתו לחיב מקום שבתו ומעבר
ובגנות יספר תסקרה איזן לקשיב לאומרו ואל יעבר:
שעשם מדופקים כחותים כור אורף
שתיקה אחות ריעין ומסית ארזי הורין:
אל תחליף חבר קדמון בחבר הוה
חדש בגור לבן עמך כישרין:
אל תהיה בוזה באיש אחר שונא ואל ימנע בעיניך
גם בן באלף אוהבים אין לי כספך תנה והונך:
ממת כל הון ואל קנין יעזבון מכל אבר
ואין מטמון כמו מוסר ואין מעוז כמו חבר:
בחר לך חבר בן לבך מאמין
כי איש בלי חבר כשמאל בלי ימין:

תכבד בתך לך פן ישחה
ונענה בשת פניך ותשנא
האת שאר נפשך והמכבד
עצת הבחרה אישים בחר מהם
ובחל פי תלבן בחל עשיר
ובשנה כבד אדם מצוקים לך
היה מקדים בשלום לחברך
ובשנה תקראיהו בשמו קרוא לו
היש בעיר כאיש מאשים בת איש
ונאוה פעם בת אדם ופעמ
אמת החכמים שלשה תלקים
חכמים אשר הם כמיזן לנפש
יש כחכמים כמין הדפוסות
ומהם כמירוה לב איש בקרבם
בחברת נדיבים מיצ׳אה ורוחה
תבחר לך חבר תמיד יפריך
או אם פחי רובר יצ׳יק לבריך
זה הוא אשר נקרא נאמן באהב
נעמ תבר אשר מוסיך
נאין תכפיל להועיל
בחברת כל אנוש שנוה אנחה
לשונו ערך בחירה בהמון
ועדך כל מכם לבב לעצה
תכוש תבר לבינך לבינו
תכוש אותו בחברת מוהבינך
נאם אין תשוב אותם תסר מר
אל תנכח אדם אחר
כי איש לא יוכיחו שכל
מוה טוב תכרת אדם מטר
סנה ונחק מאיש הפכן

בן לבך ספיך ובטוח
יבוה נוה בבר ניטוח
נקרא שאר הוך והנוח
איש לא יפתך ניבוי לך
נעצתו יפי מיזיק להועיל לך
יערת בבל פתו להזיל לך
והבית ב לך במושבך מקשוה
ובנה תכם תבוב בשמוה
נבל מפעל והוא עשה בנפלו
בפתו נלא יכל לאוזן
לבבך תנה בה והבן בחוקם
והגיד תהי צהלתך בזרם
לעתים יקועים הדרם והנדם
יתי בא בבאם ניער באדם
וחברת נבלים תרועה נמחלה
אם תחפר לבר יהיה בגזיך
תגיד נאם הבשום סבעל אמיך
תבר ידיך בסאזרן נבכלתן
יתי מיזיק לשונכם
וחפצו להועיל
ושנאתו לבל משכיל מנוחה
נבן בעל לבל אשה כשאה
נלא תהיה הבושתו תפארה
נאם לא ישמעה אל פנר ונשון
נאם נעפר תשוב אותו כתיטן
ניפקד ואל יעל בשיון
גם לבריך מעהו אחר
איך יוכיחו שכל אחר
ערך עשיון ובאיעלבן
כי לא תצליח תבריבן

האהבה השלמה מאין מרעים ניבוב. זה לך לאות ולמופת התחברות הלבבות:
התחברה תגיר ולא תפרדה מאיש יקר רוח ונוח רעבה
מקר כחפרון ואהבתו לך תהיה לשון כל האנוש מרעתה:
מהוב תבר יהנבימך למוסך בבל עתים אבל טיך לבינו
והנרה לך פתן אהי יהנה לך מהה ידן ומכפתן והוכן:
מה זה אשר משמין בשרי לל דור מחל תשק משקתיך
ובשרך שמן נאיך לשון לי תחלוק לאמר אהבתיך
ניעצה כי סור אהבך עשה ובלבבי צפנתיך
לא ידעה מה זה בשרי אם אהבך אז אם שנאתיך:
נשוב אהבת תכריך כלבך כאסמכים על אנש נפשים
ומשרשי נידופם ינבון ניראו על לשון סעתים:
נקב ממנו איגון יצר נהינת מושב לשב אוהבים
כן נעמב השלם כנכלן צר מהפל לשוב אויבים:
בעת הרצה בחון את אוהבך בלבן ואשר כזב נבחש
שאל את לבך כי הוא יהי לך כמו קופס נתן נתש ינחש:
מי שטרתן שם עליך גם מעב ממך טוברתן
אל תאמן בו כי ימלק לך לשון ורמק מאהבתן:
אהוב תגיד אנוש קדם לך טוב ושלם לו נאמל ידין ונוטבן
ובמהן אהב אדם קשרתן באוהבתך תהי נאהב בלבו:
את אוהבי אהב מאת בעד אחיה
כי איך תאהב את בר אוהבי יהיה:
אוהב הלא בלבבות צפון נעל השעות
נראה נעין בגין לבות יצפן אחיות:
אל תתעך אוהב לך גם אל תשאל לבל אדם על סודין
פן תמצאה אדם ירבר בן רפי ניכתיך ממך רודין:
התברבה אל אוהבך עם כל עשר אשר יש לך ונשמתך
מך אל קניבך בהונך ובשלך הטוב ולבבתך
ולבל בני אדם תהי מסביר פנים נתן שלום בעת לבתך
ולשוגאך התברבה עת יצ׳ טרך בצדקתך ונוטבתך
תרונך נהוב התום נהישר תחום על זכרך ותורתך:

הזהרה מאיש אשר אוהב אותך בכל עתים לפי ערכן
כי ממך איש יפרנו עת הנשיה תפצנו בכל צרכן:
לאוהבך הזכה אהבתך ונסור אחר לשנאם אל תגלה
ושנאתך להשלים עמך בא לאוכלנו פנים הלא תחלה:
אל תשלחה יד בדבר ישלם נימכר שכנו
אם תאמרה הן בדבר לגזר בלאו אל תגידנו:
אם תגיצוה חבר אשר מומין הנכל ספור הלבקה אתכן
כי אין למומי האנוש מספר הנכל לתקנן ועמוד עליהן:
אהבת אחי מוסר רומה כלי זהב
קשה שבירתן נוחה הטארתן.
אהבת בני נבל רומה כלי חרש
אם ישבורו לא ישוב לקדמותן:
כל חרש אשר ישבר לאין מרפא וכן כלוח ונקלה
כפגם את ידיעת אהבתך לאוהב נאמן לך אל תגלה
כגזן חיים יבבר לחרשין הגנה לו ואת תפצע תמלא:
אהבת חברים הן לבך ורחה כלישל ואיש בלון
אם תאהב לחקור חרוזיהם כמיה במיניהם ספור בלוז:

שער ישיבת החברה.

השמר מחברה רעה אין בה חכם ואמים רעות
כי בישיבת חברה רעה תלמיד בה כל מידות רעות:
סוכל חברת אשה רעה קה הוא סובל נדל רעה
כי היא רומה לנאב יער תלוך שערו אך לא טבען:
היש עכן נצרעת כאשה מנאפת ונזקנת בגדה
כלבן היין כמו מכה טריה ניקון בה ולא ימשל למוכה
היש מחלה לב וכאב נפש כמכאובה ומספר רעכם חדה:
כאשכול שכח עם הרעים ואחבר בנגים לא ואוכל
ואם תשוב בחברת הכסילים הלא ירבה קלונך כפורם:
אדם אשר בא במקום יקל הדרן והורן
מיכה יהי נא באלם אחר נרעה תשדן:

אין עוב לאדם כשכל פיק בכל עת ממין
אן הון ועשר אשר בם יתבם ישעים אשמין
אם לא ואברת תכמה תסתיר פשעיו למומין
אם לא שתיקה ומחסום לפה לחשוך נאומין
אם לא הלא עוב כתר לן קבר וברקב עצמין:
מרכבת מביאים לאדם לרי מכלין ותחרות
ואוזן ועקשות ועצלה וכבל תפצים מהימנת:
תכרת אנוש בכל כעין כוזבת אין לה רפואה כי בשקר אוהבה
כן לא תהי נא כל ימי חברת אנוש נבל כפן תיש לשטאותה:
אל תגיד את חן אשתך בפני אשת זולתך
כי התשק מהגנה שלכך ובכל עת כא לשוחך
וכבד התנה חכם ממך על כן שמרה תכמיתך:
בחר חבר לך וכפן כנפשך נסור מרגע ואל תשמיח באידו
והחברה להכיר שים בוחנך תרוזיה מנה מספר כאידן:

שער קבול ההתנצלות.

אל תתשוב נגע נגד ארם תגצלה ממך ברברתן
כן לאשר הורה ממול וסלת פשטע ותעאתן ואשמותן:
אנוש אין מאמין בגנת התנצלות ואם הוא אין מוחל כשעת הזעמה
תשוב את אהבתן כאלו לא היתה ואכן רחוקן מאד תאוה באר:
כגנת תנצלה לך אוהבך לחוכן או לקוצר יד מחול לן
ודע כי המתילה מנהג בות אנוש נדיב ומדען ושכלן:
דין כל ארם תמצא לפות טרם יתנצל ממך
גם אל תתשוב עגן רעך כי אם יזכר אשתמך:
אל יתגנב עמך חוב איש כי עד יום את התנצלתן
כי האחר בדור אך הי שע ספק מכן אנשן:
לא תמצאה עגל כנגל מקנת האוהבים אלנן מאד וחברים
ותר מאד עגל אשר קנם ואבר אהבתם וכנת נפזרים:
קבל אנוש כא לך להתנצל אם האמת אותן ואם שקר
כי כאשר נגנן לפניך בפנו כב איש מאתך מוקר:

ממרה את פיך בגלוי אל עין כל מקל יקרתך
אכן מקלך בסתר מנאה כי לץ יש פחרתך:
לא אהיה כנפה פשעי מ/ אוהב ואכזר על אויה
אץ אהיה נצל בהתנצל כי כל מרגיז על סבר אולה:

שער בת"ת ה' אוהבים.

זה הוא אוהב נאמן עקרא המתגרב עקראתך
עם הוען עת תסרונך ובנפשון יום יצרתך:
אכן בזאת תבחן אנוש תכרת אם תתלוק עמו ותכזיבהו
ובשנת נבור כנפשו יהורה האמ שימו על לבך והקיבהו:
אל תבוזה על איש יהורך כנת צבאן ויש לן מיך תתלבב
אך כאשר יורה לך ניפאיך עת תמיגנה לו תת וכל מישאלת:
שלשה נבחן עליו שלשה לגיר אותם ולא תשוב לבטלה
אנוש עגן כנת כנפשו ונבור במלחמה ואוהב עת שאלה:
כנת תשאל על ארם תכרו דע ודעהו
ואמנם איש כאן ביגן ומעשהו כמעשהו:
כנת שתאהב רבר יפה לך מומין אשר הין לבנים
ועת תגזא כל רבר יגלה לך מומין נאם המה צפונים:
בת"ת מוהבים תבחן בזולזה ועת תמוגה תכוזיה מנה זה:

שער ספר המוסר.

אל תגלה אזן אוהבך על סור תסתיר מאויבך
כנת יגלה לך סודו אהובך שכח אותו ניסור מלבבך:
כנת כל אדם לך סודו הגיד כחל ההנחה והסתיר המגיד:
כנת אדם לך יגלה יצפון הנרו ומלבבו
נגוע אותו כנו מעשון ולבב יהיה קברו:
אדם יגל רבר נסור תושך איכה יהי נאמן על כסף:
אם תתשך סוד לאדם ניחפשהו לפכלן
אל תאשימן ביגן יצר לבך מהכילן:

אדם בסודו צר לבבו מהכי להו ולבבר בן כאש כילים
לא ישמרה מחסום ימי חיין להיהו כי לשונו רחבה ירים:
אם סודך לא תספר יהי אסיכך ימי עד
אם תחפשהו לאחר תהיה אסירו ותגוער:
בינם תחשך צפון סודך לאח ניורע כבר לבך כחבל
אבל תחשפהו אל שנוש ניעשוב לאי מהם תציל:
סור השנים סוד הלבבורב אך סוד שלשה פוד הרחוקים:
איך תאשים אדם יגל סודך אם לבך יצר להטמינן
אם לא תספהו והוא סודך איך איש נאין פודו יהצפינן:
אנוש נאמן בהסתרת לבר סוד אמת אנוש מכל אנוש אהולה
לבן שימה לבה מחסום ומסגר ומנוך במרוזיה אהולה:

שער הענוה.

תמים ובוש פנים עדנה כבוד נעמן
זה הוא אשר יבוש ביגע לבון נעצמן:
חוס על יקר שלך ועל פוריך פן יעלה יצרך ויעציבך
תיקן אסמיך והון אוצרך נלבבך לתת וחיובך:
צבי נעה האנוש זה הוא בגנותו וחכמרבן
ולשמור רת ופוק מנסר והסלד כאח יתן
וכל פגוע וכל מקלה כגנת כאן סנכל אוכלן:
צבי נעה איש ומיעב מפעלות להתהנן ימי תיין כראוי
ושלא יעשה רבר בסתר אשר יבוש עשות אותו כגלוי:
צבי נעה איש כפרקת השבח וכל נעה יהיו מדין לבנים
ויערת כאשר יגלך בודין לצרוה ואשר יחתל לבנים:
צבי נעה כארבנה חלקים להקביל את פגי אוהבך ולבקה כאהבתו
והשנים תפצין כל עמנים כפי כחך והשתחוה תמיך בכל עת בצאתו:
אם בצבי נעה אלך ימי מי מי בור על לראשי אקה
מדה טובה היא לאדם ומכוזיה מנוך אולה:

שער השתוקה.

שער השתיקה

לעולם אין תדבה בשתיקה וברגוע תהי תמיד חדשה
הלא טוב לך אשר תדום ותחש מאד משתוקק רובר ותחטא: משלי
אם לא תהי רובר תהי משתל על כל מאמריך ומפעליך
אך אם תדבר הישוב מידך יצא והוא ישתל עליך
מה לך לדבר לדבה אם תרשה תביא לך נזק והבשיל לך
אם לא ירובר בה ולא תרשה תוחלתך אין בה להועיל לך:
מכאוב שתיקה לך טוב מכאב מאמר
כי כל כאב הדבור רע מאד ומר:
אפור לשון ואותה אל תשלח לבל תשים על ראשך אשמים
ואם התחדשה על השתיקה באחת על דברך רב פשעים:
איצור את לשונך כמו תאצר איצר
ואם לא תהי שומרה לנפשך מאד יצר:
אם תבחרה מוסר כרת ושתקה תבחל בכאחם ום אל פיך ובשתיקה:
כפי כל האנוש מכשיל לנפשו כאחת יאריב תחת לשונו
לולא יהיה נבשל ונענש בכל רבר ויכפל ענין:
ראה נברא אשר נברא לך שוכן בשמים
באזנים וענים ואפים ותנים
ובנחים וילים ושנים ומיתנים
כנשים וכפים תלנים ושוקים
ולשון חד בתוך מספרי ולא תמיצא לשונים
והכון לך שתי חומות שפתים ושנים
למען בן לבר תהדף ולא תהדף בירים
ולבן על רבריך היה מקשיב בכפלים
ולשון תשן אוצר לשמרן בין לחייך:
כפי כל איש יהי אוך לחיין יהי חלרן ומותן בין לחיין:
מה טוב בשבל איש יהי עוקף על מענה פיהן ומלבריו
אבן בנוגף מלברותיו על שבלן משנאו הוא ונאש יגרש:

משלי

אם תוך נרתך כנור נלה הדבר קה
אך אם בעוך יפ שמע נקשוב בעת
פשעך לשון ארם יתיב את ראשן ולברין יהי נספה
אף אם יהי נבשל במיצרין פתאום יהי נתף ויתפא:
בינה אנוש משכיל יסור רבר שנאם ושים לבך לבינתם
תחלקן פלס לאחריך ראשים רעה סרום תקור מותם
יש בם תחלתם לתועלת אחן תהי יבא לאחריתם
מהם בל נזק ותועלת אין בם לאחת תשוא ברכתם
גם יש אשר בם תהיה מוצא נזק בראשיתם והבליתם
ערך יש לרברים מתכיתם טוב ויי־בן יתר בראשיתם
על כן שלשה הגזוב ויגרר נקמה לך מהם רביעיתם:
בבל עת שים מחשום לפה ועצור כחך
ואם תמנה מנין תרוזיהם במלך:

שער תרון הלברים הנבונים על השתיקה.

בבל עתים שמור מיצה ותקה ורבר האמת טוב משתיקה:
רבר חכם ישובב אף וחמה איש מלה משיבה הנקמה:
חכם לבב יהי לובר ומציל ויציל באשר ישתוק כנבלים
ולברים מנחה לנבונים ולנבלים כמשענות תרמים:
אל יבהלה ארם ברברניו כי אם אנוש מופלא בחכמותיו:
אין לאנוש כבוד כמו רבר רבור על אפנו ועל ישרן
יקן נעורת פי על ראשן ישים רבור זהב בצומרן:
איש מרבריו רב משלטן כל מרבריו יהי עליון
אך אם שלטן יהיה ינתר כל מרבריו יהיו אלילין:
רעה כי כל שבר אחן לצוניך איש ותועלתן
כמו כן יש שבר לשון ומרבריו לאיש כל־בן:
אם תחשה מרבר פתרך ובר על כל נעלמיך יקל בבב רבר:
מה טוב רבר מסיר נזקך ממיך אן מביא תועלת
אם אין זה טוב לך שתתשה כי אין לך בן שום תחלת:
מפעיני אמרין מפעיני שתקך מכבה רבריו מרבה ראנות:

אמת נורע לראש חכמה ושלות כבל רבר בזולתי כסילות:
מלבר שוא ויגעל באמרין מאר טוב מאשר ישוק מבר
וטוב נעבל עשות שקר ומרמה מאר מאיש ממהר בם ושבר:
לעולם משמרה מבטא לשון ואלך מחכי שכל ולא מט
ניתרון מעלת לבבי נבוחר בנאי תבונה חרוץ יהם מנה מט:

שער המלך

אנעש מלך יהי הנבון ושנאן מאר יבר ואריצ מיש תקימן:
ירא פ כאשר יאות לגורלן ובמלך רבק ושמע בקולן:
רעה כי רית ומלך לאחליס שני אחים כבל משמר ומחזה
ואין כת לזה לעמוד בלא זה ולא לזה להתקיים בלא זה:
דוגה בעני מלך יגרא ובה נהר לא יכחבן מימין
גם כה יהי נמיצא שוק וחסם לבב צרק ובה נהר לא יכחבן מימין:
מלך נאש שנים כבל עסכן רופא כבל מלי מוכיר כבל מומין:
אם תקרבה השמרה מהם אם תרחקה הצטרפה להם
אם המלך יריב אותך פן ישרפן אותך בנחליהם:
אל תמן פן יכריך גם עניט אותך ישברון
מלך במשפט יעמיד ארץ המעיטם כי לא יעברון:
טוב מאזנן שבנג ואור פניו גם כל עברין באמת יחסם
הוע אשר בגלבים טוב מהבוחות רב ומלחם:
הוע אשר בגבעים מפחיד מעשים ישרים
הוע אשר בגבעים הוא המחופר ערים
יפית ויריח חברן הוא רע אשר בחברים
ארץ נשבע וכשחה אין בה שנאת פנויים:
אם יעשוק מלם חברן יעמוד לעזרך אל השר ואל המלך
אם יחמנם אנתן ורינן יעשרך מלך לתי יעזרך ואתה ילך:
אל תגמור בפני מלך בעת כעסן כי כאלי יערך גם היקום יחטוף
סור מיטב ושב אל הר והמלא אל תגמור בפני נהר בעת ישטוף:
בחברת המלבים עם וכבוד לאיש משכיל ועל האשן כתבים
אבל רומה להר הגבל ונשגב מוכים בן נדים עם כפרים
ובן נוה ורכבה לגחשים ובל חיות אריות עם נמרים

שלוחן מאר קשה ואמנם עמידתן כשמיר על קבריס:
אם יהיה השר משוא לך ועבר אל תבוחה על אחת המלך
כי אהבת השר יכבר את חמת מלך ותשבל ובוח תלך:
שמור פי ל נפי מלך ואת כל לרכיך תהי הולך בבטחה:
נשער זה תנה הגיך לבבך חרוזין המיצאה תמיך בבטוחה:

שער אהבת האמת

מנעתך החכמים יום אמת מיצאן ובל ינשר
מנעתך הכסילים יום מיצוא שקר ובל קשר:
השיב במרבין שניך ימים זקן שנים והרים קול להזיבן
ניאמרן לן בנש שתוק איך השמר נבון והוא זקן להכחישן
ניענם כי האמת שהוא בילי רב ניזקן עד מאר מאבן:
שנה חכם לבב כחלקו על רבר חכמה הנו אזן עריבן
כי האמת אהוב ואפלטון גדול ורב גם הנא מהוכן
משפטי שניהם נבחרה לנו אך האמת יתר תביבן:
אמת רבר ואל תשנא פנ זקן שנא פנים
אמת זקן מאר מוערן ישיש עולם אביר שנים:
חכמה נמבזה מכל עשר גם הון בלי חכמה יכם מומים
יצריק רבר אדם נאם כזב כן ניש יהי מפתיש הבר תמים:
מאך אתמה על קונה עבדים בהון יקר ונתן בם מחירן
ולא קנה בני חורים בחנם בטוב נעמן ושכל מאמרן:
נבר האמת שים חקך ולברש כל רבר כזב תנה יך
ניסר שים לך חבר ונער והמנה אחת חרוזין על ספר יל:

שער הקול

איש מנת בקל אוהב רבק אהו חומס נפשן
אך איש בקר אדם כבר ימצא קלונן שיבמישן:
בקר לנעים רחוקים תופיף בלבב אהבת
אך אם לנעים קרובים תופיף שנאות ואיבת:
מל השורחה עת תבקר אנשי תמים ואנוש
ועדת שנים להבנים שלום ולשבת מרגש
ועדת שלשה לאהבת האל אדני אדנים:

חדל מבקשה כל עת תפגיש והוקר רעך מעט פגישתם
רעה מעט תעצר ועשה בני אדם ישלח אליהם
נאם ירדן שנו ימים ביחד יקיצון בם והוא כבר עליהם:
אנוש נבבר בתוך יעיס מאד נשמו ונם נבר
בבקרים תנה לבך תרוזיהם ספר נברה:

שער בקול תולה.

קחה מוסר לך ויטב וינעם ואיש כבר חדל מבקריהן
ביען יהיה עלון למשא בבקרוך מאד מחלהו:
בא איש לבקר את פני תולה ויאריך עמו ישיבהן
ויענה לו אם לך עסק מהר להשלימו ולגשתו
או אם אנו תיב לך דבר מחוב אמור במה נקח אותו:
אמרו לתולה מה חליך עגם זרון נפש ותטאתו:
ויענו לו תאות לבך מה היא השיבם רק סליחתו:
אמרו הטלך נקלאה רופא ויענם הוא התלה אותו:
בבל עת יהין מלי לבנים נשמון נאש על ראשי להוד אש
בבקור מחלת חולים אבונן אשר מספר תרוזיהם ספר אש:

שער הפרישות ומאנס העולם.

אין האנוש מבנים עליהן כי אם בחשוק עולם ומה שבן
אם השנחה אותן תהי קלב לבבו אלהיך ואל טובן:
מה הוא אשר אדם דורש בעולמו כי אם לבבו ולנשר ולמנוחה
כל איש מאהב עלמו מאד נבדר מהם ירבק אל יהן ואנחה:
לא יפחדה אדם על עשרו הלך לפניהן ויבדרן
שיגעלן אותן בני אדם ימים יאמלן עשרן והון ביתן:
עשוב מה אינך יביך והיביך קחה בלבד
יאספך כבוד האל ונזכר טוב לך יזבד:
הכו ביתכן רש על עשר משכל והכלם והתבוש
כי אין אנוש מחיה בבר הלו כי אם לנשיר ולא להתנשש:

אמור לאיש אשר הרבה מקונן היש לך להניאן בשנן:
אל כל אדם קנה הנשם אמרן לך אם קנה שנם:
באדבנב יגונך יד׳ בקה אדם בעולמן
ברש אין בו להעשיר אין ולא כח להעצימן
ועכלה אין פנאי נעזר והעוללה תהי נעזן
נחמדו לאין תבונך ואיך יוכל להשלמן
ובדמוה ואין סוף לה תבלהן עבי תבן:
אנוש בן יקלה נפשו בנינו מאד יקטן יקר עולם לפנינו:
פרי איזן אנוש רומה בעולם כאבן הוא נמצאין לקטנהן
והנן כאשר יהיה מבושל להאנה הוא ונראין יאכלהן
ואם לא לקטן אותן בני איש יהי נופל ונחית יפסידהן:
בימי נעוריו ירוא יכח מיתה ופור מחטאים
כמה ואלפים יקנים שנות כבדים עשוים
ברעות כבשים ואלים הבה ימותן עלאים
תינוק שניה לקבר שבים מביאים ונעשאים:
בלב אמיץ על פגוי זמנו יהי מאריך אנוש ימין ושנן:
הלא אדם בעולמן במקריהן ותעלוריהן
כמו אדם סבבוהן נחשים כל סביבותיהן
במוצאין ומובאין משענים על נתיבותיהן
ופחדתן מאד מאכל ומאלה מגורותיהן:
בני אלם יבקשו יום תמותת בני אדם ומה הנלך לפניהן
וישבו האדמה ישאלן איש לרעהן ומה הנחיל לבניהן:
מי שימותת את נפשו והוא חפצן תמיד באחריתן לעך יחיה
אך אם יחיה על תאות עולם ידע ויתבונן כי אין ימיתנה:
בבה ואאן לאנוש המהומרב ואל תשמח באנשי הפגימות:
אדם באהבת עולם רצון רומה לשותה מים מלחים
הוסיף שתותם הוסיף צמאון כשתחשוב לעולמך
עד כי קדבו בצמא נפחים: תשוב כי לא תהיה לעד
ואם תחשוב לאחריתך תשוב כי מחרת תמעד:

רפואות נשמות אמת הצדקות׃
אדם באהבת עולם ניצוץ
דם משפתיו מניצץ וחושב
אנוש חשוק עולם ולא יעבר הל
הכי טוב יהי נתבונן עלי כל אשר פעל
כל מתאהב על עולמיו׃
אנוש עניו ירוה לפי אדם יתגון
בצוה יראה עשיר בממון מימנו
ואם יראה עני יחשב כי הוא רב
ואם יראה זקן שבוני ימים יאמר
ואם יראה צעיר לימים יחשב כי
ועוד יראה מעסיק בחכמתו עלינו
ועוד יראה פתי יחשב כי נדין
התגלגלה על הון אשר הקרמת׃
אנוש ישים באמת דמדרגו׃
עמאב כל הון אשר מפר ומרכל׃
אנוש בבני בני אדם
יהי נאל ונאלנו מ׳
אדם בעולם מי בריא כשלומו
כי איך יהי שלם עז איך יהי בריא
חכם אשר ראה אנוש דנאוש
אם הם עמלניך מעט הותל
אם ראותך לאחריך
אם תבחנה עמלניך משכל
אל תבוא אותו כמין אויב
הלא תשא אנוש מעער להלך
ואיזן כל צוה תגד לעוך בוד
ניעמך את פני בוראו בעם הין

רפואות נשמות אמת הצדקות׃
ומות הנפשות הכי מעשקוך׃
דומה לבל לעם ירמות
כי הוא מניצץ דם העצמות׃
בכל עת יהי מפסיד ויחשוב אשר יקנה
בעם יתלוך סחרו ויום כל לבוש ישנה׃
קניצך על צור ראה ולמען׃
עלי נפשו על כן יתקן עונתו
יחשב כי הוא רב ולבה צדקתו
ושפל ולעניו יחוגו נאורתו
כאחים עבר לי באלך מיכל
פעשיו הם קלים וקלה משמעו
יחשב כי הנאך ומך לתבונתו
יהי על חטאתו כשקל שחטו׃
תתחרטה על כל אשר הצמת׃
כבר השלים אלהים תאותו׃
נקי ממון אשר הון ואל׃
ועם יאכל קצתו את קיצתו׃
יקר הוכו מהם יקון
אנוש מיקק ומשכון׃
כבר נירעב כי נבול כים שפרו
אדם והמות תלי בצוארו׃
שאל ממנו מה מחשבותיך
תבדלה מהם במותך
האל יכבה זאותך׃
ותחשוק חקדו ועם לבישו
עשה כאות אוהב לאלבושו׃
כל צוה אלי ארץ רחוקה
מאכליה ובאר צרה ועוקה
לעבדו על רכב ניצוה וחקה׃

אל תתמה עצר אישים וקשטם ומתוך ומתמם שמן בבלוהם
כמיה כבד אדם שאספו עשר אל אויביהם ולבנות נשותיהם׃
מתסר ערבתו ממוניט צרקתו מאסף ומקבץ לאוצר יולתו׃
כאפן תאסוף לך העוונות ותגחיל יורשיך המעוותת׃
מצוקות תולדות ימים ואידם ומקריהם תשוב אותם תלמות
ושית אותם כלא היו והכון מיון נפש ניבית השמורת׃
אנוש איזן כבוהה על מזונו לעולמים יהי אויך יהוה׃
מרדף אחרי חרלי ימותין ולא השיב ציצון בן וחפיצן
ציצון איך משיב לעולם אשר אין אחרין חושן ורוצו׃
אשר מומין יהל לבל כבוד נפשו ישכח
ופר מאהבת עולם אמת רומן ישבח׃
אדם מיתקן סחרין בוראן יתקן ולעיין
אם אחרי־ן מתוקן אויך שעתין ותיין׃
עמלה על ריך הבים ונחשוק לך מפעל הזכים
ויאה לך מאחריתך במחוזים בספר הזכים׃

שער הרש

אוי לאשר אבדן עשרו ומעונו יחר ונשאלו חקין ומלהגין׃
הן לאנוש תהיה מיגזר ונטפסרון התיאשה מאיש תהיה ממשקלו׃
בכבדך אנוש תוקר כעיניו ואם תצטרכה לן תקל לעיניו׃
זמיך חרם הוא לך שעות מרש בעות אין לבך בעות׃
מעני שעות בחר ומעט תגמול לביתך ולמחסורך אמור מה
חרוזיהם לך חומה ומיץ ותרע כי כאינם ספר אלה׃

שער השאלה

אם תמיצא את שאלתך אל תה׳ חושב בלבך כי כבר ניחרב
יקריתך תבזה ויותר יהיה הפסדך מכל אשר הועלה׃
בעת תשועם מיריעת הדברים היש בם מה כשואל מחברים׃
סכל מחסור ואל תשאל לא ריק כמתעב׃
ויתר רע בעת תשאל ותקח חלקך כאנבה׃

פתח רוב מפתח נבל מאר עוב ובפתח כל נריב לב יש מנוחה
אשר יבוש בנות יתן לאדם ובוכר פיו ולשונו ארוחה
ולא יזכור לך עונה לעולם אשר עשה והוא נגדו כשפחה:

שנאל ביותר מיצרכן וערבהן · רין הוא מאך ישר שיענוש מהן:
אשר יאריך לך מוער בפרקן ואין משונן לעולה על נאומן
בצרות המיצוות יש כמותן תהי מוצא וברמותן כצלמן:
אם מאנוש כלי תשאלה שאלה ימוגר שאלתך ישתאך
ימוגר לבבין ממך גם יעלים עיגן כמוצאך וכמובאך:
מרס בהתאסף בבית כילי תפרוץ ולא יוכל להמנות
סופן יהי עומד בהגנות גם הוא לא יהי ערוך להפנות:
רש רוגז מאך ומר אכל כילות יותר מאך קשה ורע מחלן
אין מבטלין סר ערי יבידו אותו לבזיון וילכלמן:
שואל מיד כילי מרכן טוב לו שיוכל לקברות
כי הוא רומה עיר הולך לבוד לנפש במרורה:
יבוא אנוש נדיב חבוין תרעו סודי ותהיה נפשכם תוכרת
אל תשאלן מיד שאלה כי עלי פי נאמן אין על לשון אחרת
כי ימים בפיכם תרגישו בשובם ימוגר כבוד נפשי וכל משברת:
שאל אם תהיה ערוך מנת איש לאיש עשיר בראשיתן ונגיש
ולא מיד אנוש עשיר בממון אשר היה תחלה לו לאיש רש:
קחה מיד אנוש כילי נרבה כנגד לא תמצאה מיד נדיבים
הלא אריה בגבה ימצאה צאן למחסורו יהי טורף לבבים:
אם משכונתיך לך יריבם או לב בב עיניך בך קנים
אין שם בריתים ימנוך צאתך גם לא בריחך תמיצאה קוצים:
מים בהלבם על פני ארץ כאיר לבל אף יעלה ריחם
מכן בהתאסף ביחד אכל אף כל בב איש יהיה סרחם:
הלא טוב רעות עשב כבקר בגות שקיערן כרדי וידי
ולא משאל שאלה מבב איש ואמנה את חרוזיה וידי:

שער הקנאה

קנאה מואר רעה ומפה נחלה לנוף ונעצמותיו תהי שוברת
שנאה תהי מעלים שנלמים והקנאה שנלם כך תהי נברת:

כל האנוש תוכל לרצות חוץ מאיש עלי עשיך מקנא בך
כי לא מרוצה לו יהיה לבן עד יאבדה עשיך וכל עונך:
לא תמצאה חוטא כאיש קנא על איש אשר ירן יקר מיצא
כי הוא כנגד בוראו קצף תמיד תגיר ושונא באשר ירצה:
אין לך שנאות מאין רפואות כי אם שנאות מיצר קנאות:
לא יאריך ימים מקנא כאשר לו לא תהי תקוה ואם תוחלת
ראה ראיתו תמיד לה על אשר לא יהי נזק ולא הועלה:
מקנא אל תהי באנוש ברך מי תיין כמוכל תענוגיך
בינן ישבנה מערכם ואתה תשבנה נצח לאורך
שלשה המם מקנא בם מיין ונעיץ צר בהם וכמה שנומתן
באיש אומנתן ואיש ממשפח באיש בשכונתן בגרל יקרתן:
בנושך איש לעולם אל תקנא בנוסך תקן יהי לך ד׳
ומרעך תהי מוצא לנפשך ואם תמנה חרוזיה מנה לי:

שער החנף ולשון הרע

אשר יתקשטה ממין נבונה אמת יהגל בעיני הבתיבה:
ומתקשט כלי טובע בגל כרמון יעלה
ובובב שיער ראשון תניפתן תגיד:
תבר נלבן רע רומה לקרמת יתפשטה בגוף לחלוש בר אותן
כן הוא יתפש על מומי תבריו יעלים יסתור את טובן ויצדקתן:
אנוש תשקר על מומי תבריו יהגיע בב: אדם במומין
בינן אין אנוש תופש במומי אחריו כי במומין ואשמין:
ל בגות תשמעה אדם יבר באוהבך דבר מום וכל רופי והוא לא יבר בו
מהופך שמור ושנא בגוף משר ריעך לעבר באישים כי שנאות ושוא בקל כן
אם תחזיק נאמן נבוא בעיניך מגיד דבר דופי אל תאמין בעין
כי אם יהי נאמן לא יהיה מגיד דפי נשמע שנא לעבר בבלגדין:
אל האמן כל מרבות אדם כי אין אמת כל מה בפה רובר
איש ממין נכל ובגוף נצע ישאיר לנפשו את ולא תבר:
אל תחשוף סתרי תבריך כי יתשוף האל סתריך:
היה נגד שפל רוח ונכבד בעולם ונעזוב חמה והכך
ואל תגיד דבר תרוף לאדם ודע כי המספר הוא מחרף:

סור מלשון רע ועשה טוב ובתום וישר החבה
ומיצא לך בם תרוויח תמונה כמינן החכמה׃

שער שכן רע׃

שכן אשר לבן לרעה לך סור משכונתו ומחקרה׃
אם יתזה ענוה יכסרה אם יחזה רעה יעברה׃
אנוש תמים בכל עתו שנאה טוב ויבחר רע ומדיעם נמרי׃
כמעשה הזבוב נקד מחפיר ומקום יעזב שלם ובריא׃
אנוש סכל בהזיק לו שכנו יהי נעתל נעת ביתו והולו׃
סור משכונת מיעים ועל ובגוות עשה חד׃
תשקיט ותנת לנפשך ומנה תרוויח ספר חד׃

שער השנאה׃

ארם משנא תברון כלב ובפה ויחטא׃
יגר ויחרש ויזריב שנאה ויקצור תרטה׃
אנוש רצה להקם עקמה עגל משנאהו
לנפש מעלה יסיף ואז עקב יאלהו׃
יהי עשיר נארם אל יהי עקלה בעיניך׃
יש פנים זבוב קטן יהי מתוק ורוך׃
השמרה לך פן תהיה פוגב על מהלך אחת ופעם חד׃
התבונה שיריס בשער זה ומנה תרוויחם בספר חד׃

שער הכסלות׃

תמשה תמיצה בבסיל ולא תמיצא בזולרן
לאו נבר יהי בעם ועריך רב יעברן
ויתן כאשר ירגן לאו הוון בתיברן
ולא יכיר מקום מחרה לאהבן ושנארן
נפוך לו יתשך רע בעתו יתשוך אורן׃
אנוש בין לא יכובד בין כסילים לעולם ואנוש ישר ועבר
כגר אלות יקרה בתיכים מתירה לא יהי נוגע באורבר׃
נעשה הם מאר ירך עליהם לבב משכיל ויכפל כאבן

ואנוש׃

אנוש רעת ומבחינן משוגע ואיש צדיק נרשע שלנוה בן
ועל נריב אשר הנצרך לבל ומנגר לן מנת ירן ונובן׃
ושלשה הדומנה בב לעולמים מיצמרת
אנוש עשיר כבר ירך ועשיר יפחדה נדרת
ומתחבר בלי מנוסר לאיש מוסר בעלרת׃
ולנוש מעלה איבר ראויה לן ועבדרת׃
אם תשקלה שנאת תכמים בפלם ואהבת הכסיל תמיצא
יתרון בשנאת החכמים עם אל כל נבון מאר נרצה׃
רועה כסיל יכפל ואולך אחתכם לב אנוש זכרן כמר יריח
כנת בעברן על בשמים יהיה ערוך טוב ריחן לאף יפרח
אכן בעברן על נפלותיו עלבה כאשן נאחזתן מאר תפריח׃
אנוש משכיל יהי מנאם כסילים ולא ישיו אל נתיבתם ולא יע
ישמר מריבם אל יהלך ומנון בתרוויחם ספר יב׃

שער הנאוה׃

אשר לא יהיה נאוה בנפשן בבל פנום ופנום יעזבה
וישפילה אנוש נאוה ונשוא ערי עבר נבל איש ירממנה׃
ארם בבינתן נשיגן ובנצחן תנוה ובשכל איש בנוח בחסדרן׃
אתגיה על כל ארם משכיל איכה אין אל לבן נורדן
איך יתנאה ארם עבר זה פנומים מעבר שרבן׃
איש נאוה לעבוד בחסל יחזה ארל בשמיתן נרב ממנה׃
ישמח לאב רבר ויתנאה ונעת יחשב להעלותה יהשפילנה׃
בב איש לעבדים נאוה כשולחן עורכים אל נד
ומנון בחרוויח בחספרם חמפר חד׃

שער המולת

שנים בשקל חך בעיני שנוה אוהב ושנוא לן נוטב ומנוטא׃
אשר נדרכם ארם בשוה לאולתן רפואה לא תקנה׃
ומי הוא זה אשר קלון בבל נוח יהלך אחרן
אשר נבזם במקום אין בראוי לן לאולתן

ואומרים לו שמה הנה והוא בוחר מקום שבתו
והמאירין מאר רבי לספר מבקי ערתו:
לפה ושמע ילידי תק ומנם והתוכחות ומוסרים לך הוא
ואל תלך ברוכי האילים ומנין כחרוזיהם ספר הזה:

שער הכברות

בעת תראה כפרך וישבים שעם מכבי אדם
רחק מהם ואל תבחר להטעם בטעך סורם:
אכלה עם אוהביך כגופת יצוף ומקחרת
אכילה עם משנאיך כגשחפת וקרחרת:
רחה כבר כחבריך כגיענט האיזעך:
המאירין אמרו ושיחרון קציפ בני אדם בחברתן:
מלך אשלי היה שונא אדם כבר כתב על טבעתן
הכברה קום ויהי מראה לך הטובות עד לברתן:
הלא כתוב בספר הפוארת באגרת שביעית עם תשיעית
אשר מושב אנוש כבר בחברה ישיבתו בקלחת לכיעית:
אנוש כבר יסקיך בפעם עם כאחרת
על נשון פרב לבר ושוחה ומרברת
תשו אזנך כתרשיש ועינך שים כשוערת:
כבר אשר יכול כברוכתן לא נחשב כבר ברבריתן:
לא הכברה על רעב והנשחתן עד שיתה רשע ורע ממנו:
לבשלו בקדי מוסר והשכל ומחכמה ומערמה עשוה הוך
ופורה מאנוש כבר בחברה ואם תמצה חרץ שיריו מוה הוך:

שער חבור המוסרים

לא תהיה בוכה פני שוחק ושר כי לך יהי מלבניו ואם יבקך
ואיש כלי יען ענוך אם תגל לא לך יהי מביטו ולא יחזק:
עצה שאל מיכל זקן וכל נעור יש רעה אשר תמצא עצה כאיש
מקום מבוחיך היה גר ועשיה את מלונך בבל
ואח מקום על ישכון עמלם ואל נמצא כבול העוף בקנו:

לנער לאשה אל תהי נולה סור מן הביאך לביזיון
את נפשך שמורה ומס מן לא תהיה שוחה לגמיון:
אשר אין לך ינתנשך ואיש יש לך ינתרושש
שנהם הם כלי הכלב ולא ירענן להתבוששו:
אשר יפקיר נבמיין נער יכי נשר נויד אשר:
בראשיהן תהי בושה ואחריהן להקשר:
אשר הרבה מנוחה ועצלה לא יבוש בעת ירעה נמלה:
ומוכיח לאיש אינן מקבל והדובר על לבות סתומים
כמו אדם ישורך שיר למתם ומתהלל יצוחק לצלמים:
לאיש משכיל ישנה הוכח וינענל ויבין ברבים ער כלותם
ויקבעם לחק אלא ומשפט ויבן את קצתם מקיעתם:
אדם אשר יבה שחוק פיה שנאה והנא מימן לאולתן
העת אשר שנן יגלה את הנרן יהי ממעיט ופחדיהן:
באוך במחשבתך נאץ יהין כל מפעלותיך במלכלים
כי מעדני אן בהתאחר יהין מהוקים ומבושלים:
ספרך על לבך תחקין ושנה ושלש ער תבינן
להגמאר יפנה יהי מרחיק ביעת והשכל ינחלן
הער כפקונן יהי רועך אכן נרב שמן הבבלן:
איש בין לעצה נרשע אל תשן כח נאמין בן ויהגן מעצה
כי המעצה נרשיהן יפרה גם המעצה הוא ממת לעצה:

ז

מני נבר יען פרוד רחכמן טרדו התרי וכרוד אסכמן
והיבון למעוה זמנן לחץ יען ומכל עד אפסן
והחל בן נשוב רוח עצוב ולא עמיר ניר רוח הרפן
ורוח הרדומי קם בקנאה ברוה מעצוף הנרן משפן
ומזרתי לשאת קנא ונשרף ברוח עץ מאר קשה שאפן
ומערבי לשאת הגר"ל ולמאר ביר רמה בבור עגב שרפן
וסור מחשב לאכזותם מיומר וקם סורם כמו קישון גרפן
ויער יום מאך איום כרגע כאונב קם ובחרב כדפן
ואם נשכבו לנשוחו זמנן אז קיים תחלתן וסופן

ואם נגר נתונו את הפירו כגלגל עלי שית קטפו
וימם תשב לבבו כי עשמן בחמלה הימין את עלכפו
עשאו את נפש הולך ונסגר ושמו תוך את אוץ בהפו
ורב חנכל יגון תבל הקימון וקם מרעיד כאו יונה ביפו
הטילהו בים זעף וחמר ורק יער ראשה הוא תעטפו
נעשק מלעני צרות לשורן ומים הקיאהו למוכפו
ועבר נתלה עלון וכמעט נהר עברה ועל חמה שעטפו
ולא שקט והנה רב הלאות ולעל רחמי יצר תקפו
והנה עול מפלתן מיצבר אכי יגון וכמעט קט טרפו
זה נא הולך שקלקלות מרחות שקלתון בקט עקב ישופו
לאט נא הזמן עול רל ובצף לאט התהלה נגוף ורפוא
אנוש תלש עלי תקיף היוכל אשר כרוך לבל עבר צבפו
ואם בזין עלי תוציב היסכן להיות בדול ומשור עלי מניפו
אנוש נגאל כאות אפי יריל ולהט אש תשוקתם שרפו
וגם עבר יגון שרשה נקפץ יגון זיקן ובחרמנר שלבו
ואור עיניו בהחבא מהלך ופתח בא מטר אפל פחפו
ונקל טובב פקול כרוז בחיל קדמו שחרות ואמור מה לך פה
עבי ברזון יפי נוער ושבו קוזוקין והתלבן עניפו
יהי רצון ותפץ מאלהים לשוכב עשה יומן דרזפו
ויזכרת לך מאור שמיע צדקה ומלפוא לך יהי לך עם כנפו׃

ב

תמי נפשי ותהלך
ומשפטיך יגי
ינגרוכ׃

ב

חזק יחיאל
הכותב׃

ב

ספר חובת הלבבות קצר

ברוך השם אשר בחר בנו מהבדל וקרבנו עם סגלתו וירצון
נתן את תורתו והעיר אותנו בחכמותיו והדריך אנ
אותנו בה לזכות בדרך עבודתו והבטיחנו בבריתו ונאמנו חסדו רב
רחמיו וטוב ממלתו ושלח בנו את נביאיו וחסידיו ואנשי תרומתו
להזהיר אותנו הגיד מהמרותו ולהשיבנו לעשות כצונו ועם כלותינו
עשה עמנו צדקה והותיר לנו שריד להשאיר בברית עולמים שנים שמה
נדבים בכל דור ודור להאיר עיני השמרים הנמצאה באור החכמה נתת
נועם את ואמין אומנים עצמה ואין דור אחר זך מהם שלא תמצא
מזכר אחד ומעיר בתורת אלהים כמו שמצינו בכתוב קל עד שלא כבתה
שמשן שלשמשה רבינו זכרה שמשן שליהושע. עד שלא כבתה שמשן
שליהושע זרחה שמשן שלשלי. עד שלא כבתה שמשן שלשלי זרחה
שמשן שלשמואל הרמתי. וכן עד רבינו הקדוש. ועם עזה אשר כמוני
נשתבחה התורה מישראל העיר אותנו באנשים חפירים ואנשי כ
פרישות. ומצאנו זה הפרוש החפיר החכם ל בחי עלה ספרי אשר
הפליג לדבר בחסידות ובפרישות וחבר לבני דבותיו עלה אשר הם מפוזרי
בתלמוד לבחסידות והביאם על אמתיהם. ועם רבני הגאון רבי סעדיה ז"ל
ודבני כל החפירים והפילוסופים והפרושים וחבר ספר אחר במצות חובת
הלבבות לשר בהם עקשות הלב וחברו בערבי ולא היה נמצא בספרי
הקודש עד אשר העיר השם את רוח אחר מחכמי ספרד משכיל בתורת
אלהים ונחכם בכל החכמות ובשלשה השונות אשר לא נמצא חכם נפ
ומדקדק כמהן בחכמות הקדוש הוא החכם ל יהודה בר שאול אבן תבון
והעתיק זה הספר בהעתקה נאה ובשפה נבחר ובמלות צחות על ידי
מרונו נקציעה הכב החפיר ל משולם עלה כמו שאמר רבו ז"ל מלבדין
לחות על ידי זכאי. והוא זכה וזיכה בן את הרבים וזכות הרבים תלוי בו.
והנה נמצא הספר הזה בידינו והוא מבחר כל הספרים אשר נבנו על
האמונה וסגלת כל פנינ החכמות נמצאו בו. ומפני שאורך הספר
רב חכמתו ונראינתין אשר הביא לאמת רבינו ולהעמידם על אפניהם
מן המשכל ומן הכתוב ומן הקבלה לא יכולנו לקרא אותו מפני רוב טרדות

בבי: לקצר ולהתוב מיהם כפי הצורך לאדם בזמן הנהוג ולשנה הנ
הנמצא כל שנה ושנה בשנינו וכל פרק נפרק על אופנו. ונקבלתי
עוד לקרוא כל הספר פעם אחת בשנה סמוך לעשרת ימי תשובה כדי
לזכור שבשי הדברים והמאורע אשר מכר זה התפיד החכם. ואחריכך
נקבלתי עוד עצמי לקרוא כל העשרה שערים בדרך הקיצור אשר כתבתי
בכל שבוע ושבוע. ונקבלתי אותם לשבוה תלקים לקראם בשבוע
מיעוטרת. שלשה שערים הראשונים לפי שהם מדברים על יחוד השכל
וקצרה לעתקן מהשיג על עומק הכוונת והתאוטות כתבתי אותם בדרך
קצרה כפי הצורך לזן בהזדמנים וקבלתי אותם לקראם שלשתם
ביום הראשון. וחמשה שערים אמצעיים אשר הם עיקר האדם וחיותו
בעולם הזה ובבוא האדם מעוני וקבלתי אותם כל אחד ביומו. ושני
שערים האחרונים לפי מעלתם מהשיגן אותם לקוצר רעתיני ורוב
עוררותיני ונוספות אריצין לפי שהם מן המעלות העליונות אשר אין
למעלה מהם ממעלות הנביאים והקדושים קבלתי שניהם ליום השבת
אשר הוא יום מנוחה ופנוי מעסקי העולם ויום שכלו לעבודת השם
למשיגי האמת. ואולי יזדמן לזן מעוני בקיבוץ את נועם דבריהם ורוב
חסידותם וקדושתם. ונקבלתי עוד עצמי לקרוא העשרה בתים אשר
כתב בחכמות ספרן שהי פעמים ביום פקר ונרב כדי שיהיו שעורים
בפי. ויהיה זה לך כל הקורא אותם להאריך בקריאתם ולהתבונן בם כל
העניינים הנעלמים בהם. ויפתח השם בורי יעלה.

השער הראשון

שער יחוד הא.

שער יחוד הא בלב שלם והוא ראש אמיתת הדת. והוא ענין עליון המקום
ליתן בקר ונערב ובכל שנה עה משה רבינו ברכת שמע ישראל
יהי"ה אחד. ואמרה התשמיעה קבלת הלב והאמונה לא שמיעת האזן
שיעיין שבעין בן ואמיין ונקבל שהוא נמצא והוא בולל מלת שם ראשון
הנקרא בפסוק. ואחריכן שנקבל אותו עליונו באלוה והוא בולל מלת אלהינו
ואחריכן יצוה להאמין שהוא אחד. ואלה השלשה ענינים נכללים בפסוק
זה. והמקום הזה יהיה לנחון ולדעת בדרך השכל על יחוד השם כבתוב

העולם אשר עוכלים אותנו. וגם כי שבענינו כמוהו התלמוד בבל.
אשר יאריך לן למודו כל ימי חיינו ונמים ולילה ולא יכלנו לצאת ידי חובת
חובתנו בן כי קצרה דעתנו לרוב הדברים והקושיות והתירוצין והפסקי
והכללים אשר קצרה לשוננו לספר וידינו מהשיג לכתוב מה שעדיך לזן
בן. וכאשר תשובתי בלבי כי אנחנו יגענים כל היום לאין מפני רוב ההפ
ההפסקים אשר נבוכים בהן בגמרת התלמוד כי במעט אשר אנחנו
משיגים בה אנחנו מוסיפים ראה וראון כפלים וכפלי כפלים ומצאנו בה
בגמרה כי העולם לרוב בוחנין וקצינין ומחשבין בחשובות
הרבים עתללה התורה על לעוריה כי אומרים בני העולם שלא יתיצב
אדם מפלוני בראוה וכאשר נזדמן בבני התורה מפני רוב השכרה
אשר משתכרים על בני העולם ואומרים עליהם אורך שזה למען חכמה
ומה יועיל להם רוב למודם וחכמתם כי אם להוסיף ראוה וראון והם יכשלים
על עצמם שע מיני בהמיה וחכמתם להם למכשול ולפן כי הם עושים
עלה כי עון אחד שלהם מביא עונות רבים משאר בני העולם ועליהם
נאמר כי. שרים נלכי. ונצדיקים. לבן הם נפושעים יכשלון בם. ואיך
לא יעלה בדעתנו מה שנראין בעינינו ושמענו באזנינו וידענו כי מה
שאנחנו מעשיים בה נגד החכמים אשר היו בימינו אינו אלא כרועה טפה
אחת מן הים קל ונחמר מאשר היו לפניהם אשר פירשו לנו את התורה
ומי מיהם אנו שנוסיף / ונהם כל אשר יפיקו חכמה הין מוסיפים עצרה
ויכאת תטא ונותנו מעלנו בה נגד הבורא ונגד בני אדם. אמרתי בלבי
כי זה באמת כנגבור התפלים אשר נבוכים בהן מחונף וראה וראון
וכעס. ונאמינו והתבוננתי בספר הזה ולא ראיתי ולא שמעתי מי. ע
הפליג לדבר ולחבר ולשער בדרכי הפרושים והחסידים כאשר חבר זה
החסיד. כל אשר הביא רבני רבותינו כל אשר הפליגו לדבר בדברי החסידו
אך בנוגע שהם מפוזרים בכל התלמוד לא עלה בלב בני העולם עליהם
להמציא בהם והוא חבבם והביאם על מתכונתם והביא רבי
הראון רבי סעדיה ורבי כל החסידים והפילוסופים על אופניהם ועלה
בהם בעזרת בני האדם והדריך אותנו לעלות אל המעלות העובדות ולשמור
אותנו מן המניעות והראה לנו הדרך הישרה והסולם לעלות אל כל מעלה
עובה מדרגה אחר מדרגה עד אשר נשיג את המדרגה העליונה אשר
אין למעלה ממנה. אך לא יכולנו להשיג לקנות אותו תמיד לבן חשבתי

וידעת היום והשבות אל לבבך כי ה׳ הוא האלהים בשמים ממעל ועל
הארץ מתחת אין עוד . וכל אחד מאלו השלשה עניינים אמנם שהם
ידועים לנו מן התורה ומן הקבלה חייב אדם לבחון אותם בדרך השכל
ובראיות הנם כתובים על ספר המחכם למשכיל ולמבין ישמע וחכם
ויוסף לקח . ומכלל ראיותיו ודבריו תוכל להבין ולדעת באמת כי אין ה׳
עולם קיימין רק הוא מחודש וכל העולם וכל בריותיו הם מחודשים
ומורכבים מלי יסודות והיה ראשון להם אשר חברם בחכמתו ובריצונו
בקץ ידוע עד זמן נתון שתשוב הכל לקדמותו והם כלים והוא ברוך הוא
אינו כלה רק יעמוד עדי עד כי הוא קיימן ואין לו תחילה וכל דבר שאין
לו תחלה אין לו תכלה . ואחר שכתבנו שהבורא יתברך נמצא והוא
סבת הסבות ועלת העלות צריך שנקבלנו עלינו באלוה בורא מסדר
אשר בעולמו מעשי יצירת האדם עד מות כחיצתו מכלתי טובה קדמון לו
אך הוא מטיב לו כל הימים ושומר אותו מן הפגעים כנאמר לפני האדון אשר
מקבל עלינו אדוניתו אמנם שהוא מוסרת כוונה אשר עשה עמו בשרת
הבריאה יפ ונם אשר הוא עושה להנאתו קל וחומר לפני מלך מלכי המלכים
הקב״ה שתייבים אנו לקבלו עלינו לאלוה . ואחר זה נגיעה על יחודו אשר
הוא ראשון והוא אחרון כלא שתוף וכלא דמיון ולא יצערך אחר עמו יה
והוא האחר האמתי אשר לא יצערך אחר לעזרו עמו . ונם הוא אחר לכל
הנבראים ושנוי מעשה וכלי שיני בזה כי כל שנוייהן בעצמות וידועות לפנינו
ואין נמצא אחר בעולם כאחדותו . ולא תעלה על דעתך במדת הנשמות
עלינו כלל כי אמנם שמיעתינו בתורה מלות נשמיות על הבורא לא נתכוון
כי אם להבין לבני אדם כאשר שמעתם בתורה עה דברה תורה כלשון בני אדם
רק הוא אחד בלי נשמות . ומאחר הזהירנו על זה בתורתינו שלא נחשוב
לעל שום דמות וצורה כאשר שנאמר ונשמרתם מאד לנפשותיכם כי לא
ראיתם כל תמונה . ואמר ותמונה איובם רואים ולבי קל . ולא נמצא
אחד לא מיבר מעשיו ולא מיצאנו שמיחס אותו בספר ברוב שכרו
ותהלתו כאשר הגדיל הנבור והנורא רחום וחנון ארך אפים ורב חסד
ואמת השמים לפי היכולת . וכשאדם מבין ומתפלל לפני הבורא יפ צריך
שיכוין גם כן לבבו בצד מעשיה גדולתו כאשר הר סיני ושכינתו
בירושלם או בקריעת ים סוף או באחד ממעשי נבורתו אשר אין בהן
יכולת לספר אחר מהן אלף . והוא קיום מכל קיום מיצר פעולתו ורחוק

מכל רחוק מיצר דמות עצם כבודו . וכאשר לא נוכל להוציאו במחשבתינו
והרגשותינו מפני שאיננו נמיצא במורגש מיצאנו אותו מיצר פעולתו
ואמת היא תהלתו . וידעתו אשר הזהירנו הנביא עליה במאמרו וידעת
היום והשבות אל לבבך וגו׳ . והבלית דעתך אותו שתורה ותאמין בו
אמנה כתבלית הסכלות באמתת עצם כבודו . וכשתדמה לך צורה במה
במחשבתך או המשל בדיבורינך השתדל לתקוף על עצמך אל תתברר
לך מיצירותו ותדמיק במחשבתך דמותו כך שלא תמיצאהו לא בדרך
הראיונת בלבד . והדמיון הקרוב בזה על דרך הקירוב מיצאנו אומרים
הנפש מבלי שנשמיע מהנה צורה ולא דמות ולא מראה ולא ריח שפעולותיה
נראים ומשמיעה נבדים . וכן השכל שפעולתו פלימנו נבדים ונראים ולא
נשמיע ממנו לא דמות ולא צורה ולא נמשילהו בדבריונינו כל שכן בורא
הכל אשר אין כמוהו יתברך ויתעלה שמו . וצריך שתבין הפרק הזה
שלשמנו שכל על סופו איך נשתדל עכיכו מעניני לעניני וכלל עשרה
עניינים כנגד עשרת הדברות והוא שצונו להאמין בבורא יתב כאמרו שמע
שמע ישראל יי׳ התבונן בכלות שמיע לאמונה הלב כמו שאמרנו בשמע
ושמע . ושמעת ישראל ושמרת לעשות . ואחר שחייבנו להאמין באמתת
מציאותו תייבנו להאמין שהוא אלהינו כמו שאמ׳ אלהינו . ואחרכן תייבנו
להאמין שהוא אחד כמו שאמ׳ יי׳ אחד . ואחר שתייבנו להאמין ולקבל
עלינו היחודים האלה אשר זכרנו נצטוינו מהם על מה שאנו תייבים
לחבב אלהים והוא אהבת הלב שלם בחשב ובלבבי בנפשינו ומאדנו כמ׳
שאמ׳ ואהבת את יי׳ אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך . ואנו עמידין
לבאר זה הענין בשער אהבת הלב בגה . ואחרכן נצטוינו מהם להזהיר על
חוסת הלבבות באמרו והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום על לבבך
כל שתדביקם על לבך ותאמין בם במיצוותך . ואחרכן נצטוינו מהם על מיצות
המיבדים אשר הם כוללים היריאה והעשייה כמו שאמ׳ ושמותם לבניך ודברת
בם שאם לא יהיה לך בן או תעשה הבן עלת קיומך אותם . ואחרכן אמ׳
בשבתך בביתך ובלבתך בדרך ובשכבך ובקומך שאינך נפטר מן הלב
ומן ההגיון לזה תייבנו בכמו שאיפשר להמנע בשאר המיבדים
כמו שנבאר על מה שהקדים באמרו והיו הדברים האלה אשר אנכי
מצוך היום על לבבך שתהיה הגיעת לשונך בהם תדיר מביאה לידי זכרון
הלב . ולא יפנה לבו מזכור האלהים תמיד . וזה דומה למה שאמ׳ לדר שניתי

אלא

לנגדי תמיד. ואמ הכתו כי קרוב אליך הדבר מאד בפיך ובלבבך לעשו
ואתרנו עשתק מחובת האיברים אל מה שיש בו מעשה טבר. ושמהו
שנאה תלוים באמרו וקשרתם לאות על ידך והיו לטוטפת בין עיניך
וכתבתם על מזוזת ביתך ובשעריך. והם תפלה שלך ותפלה שלאש
ומזוזה. ובולם נרמים לעכור הבורא יתי ולאהבו כלב שלם ולפחד
לו כמו שאמ הכתו בתק. זכרון אהבת האוהבים שיהיו כתותם על
לבך כתותם על זרועך. ושם אותם שנאה כדי שיהיו חזקים וק
וקיימים יותר כאשר אמ החכם והחוט המשולש לא במהרה ינתק. ל
והפרק הזה כולל עשרה עניינים חמשה נוחנים וחמשה שמיים. הנו
הנוחנים התלתם שהבורא יתי נמצא. והשני שהוא אלהינו. והשלישי
שהוא אחד. והרביעי שנאהבהו. והחמישי שנעבדהו בלב שלם. וזה
מה שאמרו רבותינו ער על לבבך כשנזירה כי למעלתם צריכין כוונה
מיוחדת. והחמשה שמיים. ושנתם. וזכרת בם. וקשרתם. והיו
לטוטפות. וכתבתם. ואמרו רבותינו ז"ל למה קדמה שמע לוהיה אם
שמוע כדי שיקבל עליו עול מלכות שמים תחלה ואחרכך יקבל עליו עול
מצות:

השער השני

כשער הבחינה בברואים ורב טובו עליהם. וזה השער הם
הוא נבוה על שער היחוד כי כל אדם הנבוב והמשכיל יוכל
להבין ולחזין ענין מציאות הבורא יתי בהכרח בנינן בפנות העולם וב
הנלוות:הם המתובנות מהם ומיני החכמה בבריאתן ובמתבונתן
ובתנועתן ומיני הבחינה על ששה ענינים. יש בהם מיני אשר
נראים לחכם ולפתי כתנועת גלגל השמש ממעל לארץ להאיר פעת היום
ויש בהם מינים אשר לא ירעם כי אם המשכיל המובן בפנות הגלגל
כל כשר ויש בו תקנת העולם. ויש בהם אשר לא יבין אותם כי אם
אנשי החכמה והמחקר בהשתנות ענייני השנה ותקופותיה. ומיני
החכמה בברואים הם נחלים לשבם מין החכמה הנראית בהרכבת האדם
וחבור גידו והסדרתן וכחות נפשו ואור שכלו אשר שם לו יתרון על שאר
בעלי חיים ולא נברא כאדם שום כח ושום מלאכה כי אם לצורך גופו וכל אחד
מן האדות הם עבודות משתמש בהם על אופנים כמו הזכרנו והשכלה
והערבות והכלות בענין שימצא בגוף מהונגים והגבוה והמורכ

והכנעם והרצון. וכבל בריאות הבורא יש הנעלות עם החשך טוב
להתיחד בו: אדם בלילה ולנוח מיגיעת היום. וברא בו המקום אור
הבר בו. שימצאו בו יצורות לחולה בלילה. ומן הגדול שבבריים ש
הוכל להמין בו על מציאות הבורא הוא ששם מורא בו האדם על כל
שאר בעלי חיים כמו שאמרנו ר"ל תינוק בן יומו תי אינו יריך
שמרו מן העכברים עוד מלך הכטן מת יריך שמרו מן העכברים
ומיירת הנשמים אשר היא מפלאות הבורא יתי והבורותיו הוכל להמין
כי הכל מאת הבורא יתי. ומאה שיריך להמין ולהבין סימני התכמה בו
היא הפכמת בו: אדם על המקח וממכר בזהב ובכסף והשתלם להדבות
מהם בתמלת הבורא עליהם ולא בעבור היריך בהם לשיון האוף. ועיין
בכל הלבבים אשר בהם קיום הנפות תמיאם ברב ובמעט כפי היצורך
וכל אשר יהיה היריך אליו ירול יהיה מיקומין יותר ונמיצא. ותחלת רבר
היריך שמי מיפשר שמור בלבבין הוא האויר ולכן הזמינו הבורא לכל
העולם על ריך אחת. ומפני שהיריך בם כן אל המים לא שהם ממין
שמור בלבבים. יותר מעמור בלתי האויר שלחם הבורא וקבעם במקום
מיוחר ומכואים מהם לריעתם. ומפני שהיריך בם כן אל המאכל לא
שמיפשר שמור קולתן יותר מעמור בלתי המים והאויר היתה השתבחן
יותר קשה מן המים לא שהוא נמיצא עם כל זה על ידי עוכח. ומפני
שהיריך בם כן אל המלבושים והצמחים לא שיכול אדם לשמור זולתם
יותר מן המאכל היתה השאתם מעטה לא לאחר זמן. והמאכנים היקרות
והזהב והכסף ושאר מיני המויצאים מפני שהיה היריך אליהם במעט
ותועלתם יותר רחוקה לא מיצר ההסכמה עליהם לא נמיצא אל המין בני
אדם מה שנמיצא מן המאכל אשר אחר מהם וזה בשבור העלה אשר
יריכין שיכול אדם לשמור זולתם. ישאבת שמן שלהבורא החכם התומל
על עבדיו אשר עינו עליהם לשובה בכל מה שיש בו תקנתם ועל זה אמ
דוד עוב: על כל רחמיו על כל מעשיו. והאלהים ישימנו מאנשי עבדתן
המכירים עניני טובתן.

ברחמיו ותפדין אמן:

השער השלישי

עבודה

כשער ביאור חיוב קבלת האלהים עלינו. וזר העבודה הוא הכניעה לי
בלי טובה קדמו כך בחסדו וגדלתו לבן השכל מורה עלינו שיהיה נכנע לפני

כעבר לפני ארץ וינחך ונסיף לו הכוונה בנצחון כדי יתלהן וכל אשר
ינסיף לו השם טובה על שאר בני אדם מייב לייחס לעבודתו ולפיעתומרב
הנברא עליו באיברים ובלב. ואומ שהשכל מורה עליו מייב קבלת עבודת
האלהים העילה התורה השכל לעשות לה וגם ובגל לפרוע חובות הנברא
יית עליו באי זה הדרך הטוב לו. והתורה מתחלקת בשלשה האדם בשלשה
חלקים. צווי ואזהרה ומותר. והצווי מתחלק לשני עשנים אחד מהם
חובת הלבבות בתוך הלב והיות הלב שלם ובטוח עליו והשני אלו ורצות
בקריאתן והאמינן בנביאים ובהגדתן וידוע אותן ושמור מיצותן ולתשוב
בשאלותיו ולבחון בחוקתן והרבה כזה ממה שיאריך ספרנו. ומהם מצות
הלבבות והאברים יתלו כיחוד בלשון עם הלב וקריאת ספר תורה ולמודן
והתפלה והיצום והצדקה ולבבות מן המעשים כשבועות נילים טוביס
ועשות סוכה ולולב וציצית והדומה לזה. והאזהרה גם כן מתחלקת
לשני חלקים אחד מהם חובת הלבבות והשני חובת האיברים. והאזהרת
שבחובת הלבבות כשתוף עם הבורא כספר. וכחוש והנחת עשות מה
מה שהזהיר הבורא מעשותו והאוזה והגזלן והגזבה וכאלה כני אדם
ולשון בנביאים ומאום בחוב ואשתין ומיצוא קורת רוח באירעים וה
והקנאה והמחלה ואהבת הרע לבני אדם והתקצף על ברית הבורא יתב.
וחובת האיברים כאזהרה כשתוף עם הבורא בגלוי ושבועת שקר והכזב
והלכלות ואכילת האסור והכגילות האסורות ושפיכות דמים והכרכה
כזה. והמותר מתחלק לשלשה חלקים. כי הספק והרבוי והקצוי. ולי
הספק מה שאי אפשר כלשוון ומיצוה על כל אדם לעשות כל עניניו על
הדרך השוה כרי שפקו באכילה ובשתיה ובמלבושים ובשאים ובמחורות
כגון שאמר טוב איש חנון ומלוה יכלכל דבריו במשפט. והחלק השני הוא
הרבוי ועבוד ובגל כי הספק אל התוספת אשר אין ערוך בהם לאדם כרבוי
אכילה ושתיה ומלבושים וכגילות והוא נעשה עליו כשמשתרל למלאכת
האוצר והוא עובד יצרו ומכיאו זה לעשות האסור. והחלק השלישי הוא
הקצוי שאינו מגיע אל כי הספק מאכילה ושתיה ומלבושים. ואם הוא
עשה לשם שמים לפרישות מן העולם ולהתקרב בו אל האלהים הוא מש
משובח ויש לו עליו שכר. ואם הוא לנוען העולם הזה לשם ולשבח זה הוא
מיעוט והוא חומם וגרם מפני אהבתו העולם והוא כמי שמכבה האש בהבל
אכל הרבוי והשיעה הקיצור בהם משובח מפני שהשתיקה אחריתה

טובה גם השיעה מיעט מיעה טובה ורבוי ממעה קשה ומביאה ה'
אדם אל העצלה והעונש וקיצור בעבודת הבורא יתב. ואחר שהתורה
הצירה השכל בחיוב קבלת עבודת האלהים והשכל מורה עליו צריך
שיקבל עליו הכוונה ודעה נגד הבורא יתב ושיעבדהו לברו כרבוי
ובמעשה ושיירא מונו וישיפחד ממנו בכל ענין לפי שהוא עומד לפניו
ואין להבן נפתר ממנו וישיבקש השפלות לפניו בשלשתן ובמדותיו וישכח
אותו ימין ולעג ויזכור טובתו כפתר ובגלוי וירוץ לעבודתו בשמחה
ובטוב לבב ויתחנן לו תמיד לרצות אותו ולפתר לו. וישיב אל לבו מה
שחלף לו מן העונות וירבה בעניש עוכותיו ויגלהן ויבה מעשיהן כמה
שהוא חייב לו וירוה בקיעות משלחו וירבה להשתחות ולהודות לו כניעה
ושפלות ושיבוא בו כל ערכו וירצה כפל עונו שיעשקנו אלינו ואם יצביעלו
ירה וישבח ואם יעשיבהו ירצה וישפכל ולא יחשרנו בריון ולא יעולבו
בגרותו ויהיה לו לי כמה שיתנו וירצקנו כמה שיפרע ולא יהגה כי אם
בזכרו ולא יביט כי אם בדבריו ולא ישמוע כי אם לדבריו ולא ישמוח כי אם
כעבדיתו ולא יבקש כי אם רצונו ולא ירוץ כי אם כשליחותו ולא ישב כי אם
בביתו ולא יקוא כי אם ספתו ולא ימיצא קורת רוח כי אם עמו ולא יבית
כי אם מהמרותו ולא יאבל כי אם בזמת בנסן ולא יקח כי אם כרשותו
ולא ימן לא לפי שמיצוה אותו לתת לו. וכן כל הגזעותיו לא ישתיק רגל
ולא יניל עפעף לא אחר הפקת רצונו. ובפי רוב מעלת האדם הוא
חיוב קבלת עבודת השם עליו ועשות גדול משאר בני אדם ושכרו גדול
לפי רוב עבודתו. ומעניין ההכרח והגזכה והמשלה אעפ שהוא קשה
לנפש הסוך אמרו שנעשה מעשה מי שיאמרין כי המעשים מוניין לאדם
ואמל ישעשע כל אשר יעשירנו הבורא יתב בשכר העולמים. ובבוא בולים
בחוזן מי שיתבבר אצלו כי ממשלת כל המעשים והתעונות והתעלת
בעיקרי הבורא גם כן לישעשה מעשה הטוב כרי שלא יבל הלהי להאשימו
בלבב. ובאמת כי לא נעשה נצחת על האדם ואין לאדם טעה נגד
האלהים והעבון שיגזה בהם בדבר הזה ולו היתה לנו בגמירנו נגד
הסוך הזה הקטנה היה הבורא מגלה אותנו לנו. אך על דרך נמון שיש
הקטנה לנו בה'יהנו בעניין הזה בדרך הפכלות ובבוא בכל מעשיהן לאלה:
לאמול עליהן אמול הטוב. והנה ברא הבורא יית לאדם השכל לינעך מכם
לתקן כל מעשיו ובברא לו משיחתם כל הנוך להיות לעבודת האדם על

דרך הנבון ושנוי סופרים אחר כותב מעשים רעים ואחר כותב מעשים
טובים · והמעט אמי תגיד בשכל אשר הגיד ועצם תכם נאמן והגיד יכיר
להשמש בכל שמשים אשר עמדו בפיך על היכך הגבוה והשוטה ב
מדות המגונות משובחות · ולא התגיעו בעצת התאוה אשר היא משיבה
כל המרות טובות למגונות · וכשירצה הבורא יתב להעיר אותך ולהוכיחך
צוה אחר מן המשרתים להסתלק מעברתך וימלא המבר ההוא מעפרך
או שנים או כלם ויהיה כל הנוף מוסער בחלאים עד עת ירצה · ואם תקיץ
ותשוב אלו יצהו לשוב אל עבודתך וירפא נפשך וישוב אל עניני הראשון
וכאשר ישלמו ימי נסיונך בעולם הזה יצוה הבורא יתב למשרתים אשר
בנוף והשוערים והעברים לשוב מעליו וישאר נפשו בלא הנועה וישוב
לעניני הראשון כמו שב והדוח תשוב אל הלהים אשר נתנה · וירצון
פוקס מחשבותיך ומעשיך ומה שבחרת והעדרת נפשך בעולמך
ויהיה הגמול כפי המעשה · השם יפקח אותנו אל דרכי עבודתו בחסדיו ·

השער הרביעי

שער הבטחון בלהים · והוא עבודת הלהים בעבור מה שיש בו מן
התועלת הגדולת בעניני התורה והעולם בבטחון

בבורא יתב כמו שהעבר בוטח בארנטו · ומי שמירנו בוטח בלהי׳ ובוטח
בעולמו מסיר הלהים השתתו מעליו ומניח אותו ביד מי שבוטח בו · ואם
יבוטח בחכמתו ובגבורתו ובשרתו לא יועילו לו כל הסיוע ממנו ברצון הבור
יתב וישאר בעולמו · ומי שבוטח בלהים · כיאמנו הבטחון בו שלא יפחד
מרבר ולא יראג לרבר ולא יעבוד אולתו ולא יקוה לשיש ולא יתל בבני אדם
ולא יעבדם להתרצות אלהם ולא יחנף להם ולא יסכים עמהם בבלתי עבודת
הלהי׳ ולא יפחד מעניים ולא יירא ממחלקותם ואם יכיח אותם לא יהיר
בבבודם ואם יכלמם לא יבוש ולא יפה להם השקר כמו שאמ הנביא ני
להים יעזר לי על כן לא אכלמתי · והבטוח בלהים כיאמנו בטחונו לבוא
לבן מעניני העולם ולתור לבן לעניני התורה והעבודה · והקרבות אשר
בבינוים · הכבן לאדם הבטחון עם חמש · האחת שהבורא יתב מרחם על
האדם יותר מכל מרחם ומשגיח עליו בגשתו ובגלה מפני שהוא אחר מן
מיוחרים ובנעים מיוחרים ומה שיעזר הבורא יתב שיעזר לאדם יגמר וישלם
בהשלמת הסבות ומה שלא יעזר לא יגמר וימנע מפני הסבות והתברר
ממנו העבודה והעבירה בבחירה לאחת מהנה מבלתי האחרת

בשות הבורא יתב · ושירצה כי רוב הטובות ומה שהתתיל מהתן בן
מבוב החסר והטובה מכל שיהיה ראוי אליו לבך ולא לצורך שיהיה
מעלה רק בבה ובובה וחסר · ושירצה כי יש לכל ההנוית שבעולם ג
מעצם ומקרה בגול ירוע ולא יפיק ולא יבבע על מה שיעזר הבורא ואין
מרכה בהשתתלותן בזה שיעזר הבורא יתב בהיותן ואין מועלת ג
מזה שיעזר הבורא יתב בבבותן ולא מקרים לזה שיעזר לאחרו ולא מאחר
בזה שיעזר להקדימו והכל בגזרת הבורא יתב וברצונו · וההקדמה השנ
שה הבורא יתב משגיחת על האדם תמיד ומשקיף עליו אם מחחון שלם מם בן
לא · וההקדמה השלשית שיחר בבחונו בהיו ואל ישתף עמו זולתו
ואל יבטח על אחר מן הבריות כי מן הידוע כי מי שמבטח שב מן
מאנים על עניינו מי׳ניו מופסד כל שכן שהשתף עם הלהי׳ זולתו
שהוא נעשה עליו והוא סבה להמנע ממנו מה שבטח עליו · וההקדמה
הרביעית שהתי׳ה השתלותו חזקה לנ״ם מה שחי׳יב הבור יתב מעברתו
לעשות מצוותיו ולהזהר מאשר יהי׳ה ממנו כפי שהוא מבקש שיהי׳ה
הבורא יתב לן בזה שהוא בוטח בן בב שמ״ו ל״ל נעשה רצונך כרצוני כי
ש׳עשה רצונך כרצונו · אבל מי שבוטח בשם ומודיה אותו סבה הנא
סבל וכזה נעתו מלעשה והפרתו מנועה כרבר הכתו כי מה תקות חנף
כי יבצע כי ישל אלוה נפשו · השמע ישמע לו ואמ הגוב רצונ
ואתם ועמרתם בבית הזה אשר נקרא שמי עליו · וההקדמה החמישי
שיתברר אצלו כי השלמת הרברים המתחדשים בעולם הזה לאחר יצירה
הוא בשני דברים אחר מהם בחירת הבורא יתב והפצו כי צואתם אל נבול
ההנייה · והשני סבות ומצועים מהם קרובים ומהם רחוקים מהם עליונים
ומהם נמוכים וכלם כלים מה שיעזר הנ״יתו והכאותו בעזר הלהי׳ על
זה · והעלה אשר בעבורה ח״ב הבורא יתב את האדם לחזר ולהבב על
סבות העולם ושאר מה שהוא עריך אלו לשני פנים · אחר מהם מסב
שח״יבה החכמה במ״ב העמיד בעולם הזה בבחירתו ובהמרותו ומחן אותה
במה שמרומה זה מעבה והוא כיצוך והחסרון ממה שהוא מחוץ לה מ
מאבל ומשתה ולבר וצוה לתת עליהם בסבות המוסבות על פנים
מיוחרים ובנעים מיוחרים ומה שיעזר הבורא יתב שיעזר לאדם יגמר וישלם
בהשלמת הסבות ומה שלא יעזר לא יגמר וימנע מפני הסבות והתברר
ממנו העבודה והעבירה בבחירה לאחת מהנה מבלתי האחרת

ויתחייב אחר זה הגמול והעונש ואפי׳ לא אמר בהם המעשה. והשכר
כי אלו לא הוצרך האדם לגמרא ולחזור ולסבב לבואת טרפן היה בנעשה
וגרוע אחר העבירות ולא היה משגיח על מה שהוא בן מטובת האלהים
ברכתי וישמעון וינבנו. ואמ׳ רבי׳. פה תלמוד תורה עם דרך ארץ
שיהיו שניהם משכחת עון וכל תורה שאין עמה מלאכה סופה
בטלה וגוררת עון כל שכן מי שאין חלק באחד מהן. והיה מחמלת
הבורא יתע׳ על האדם להטיבו בשניהם עולמו ואחריתו להתעסק בכל
ימיו. וכיון שהתברר תיכף הגלגל על הסבות על כן אדם נבואר עתה
כי אין כל אדם בשאי לחזק על כל סבה מסבות הטרף כי הסבורת
מהם נקלות ומהם מה שיש בהם יגיעה ועטרת. ומי שהוא מכוב
אדם חזק בגופו ותלוש בהסדרתן מהם ראוי לו מהם מה שיש בו מן
היגיעה כמי שיוכל להכיל ומי שהוא חלוש בגופו והסדרתו חזקה אל
יבקש מן הסבות מה שמיגיע גופו אך יעשה אל מה שיהיה קל על גופו
גופו ויוכל להתמיד עליו. וכל אדם שיתפרנס במלאכה או בסחורה מבלתי
עולתה כבר הטיבעה לו בטובתן אהבה וחבה. ומי שמוצא במידותיו
ובטובתן כוסף אל מלאכה מהמלאכות ויהיה גופו ראוי לה ויוכל להכיל
טרחה יחזור עליה וישים אותה סבה להבאת מיחוריו. ואל יחשב כי
טרפו מיוצר על סבה ידועה ושאם תמונד הסבה ההיא ממנו לא יבוא
כסבות אחרות. אבל יבואו בולהי׳ בטרפו וידבר בכל הסבות כולם אילו הבול
יכלו שוות. ועל פהן בזה שיראה וכאי זה ענין שיראה כי שאר הסבות
כי אין לי׳ מעצור להשיגו ברב או במיעוט. ואמ׳ כי הוא הנותן לך
כח לעשות חיל. ואמ׳ לא כחי ולא עצם כי אם זכרת את יי׳ אלהיך. אחר מהם
והנה כל הדברים שבטותין בו של הבורא יתע׳ שבנוה רבים. אחר מהם
עניני גוף האדם בלבד. והשני עניני הנפש וסבות טרפו. והשלישי ?
עניני אשתו ובניו וקרוביו ואוהביו ואויביו. והרביעי תוכח המבורת
והמכבים שהוא מתיחד בהנעלתם והקמתם. והחמישי תוכח המכבים
שהוא עלתם והקמתם מתחברות על עולתן. והשישי בגדול העולה הזה
אשר יהיה כבי מעשהו בעולם הזה. והשביעי בגדול העולה הבא אשר
יהיה מחסר הבורא יתע׳ על סגולתו. כבי שב מה כב טובך אשר צפנת
ליריאיך. והבחון בעניני גוף האדם הוא שישלוך את נפשו להליסה
הגיזר ויראב כי לא יאבד לך מהם לא מה שקדם בבעת הבול יתע׳ ואין
לו תקנה אחרת אלא שיחדש לו הבורא יתע׳ בריאה אחרת ויחזיר
ויגבם ויחסרנם מנוחה לך נוחבה. ואם יהיה נעדם בעניני אחריתו יהיה

נחובתם

עלתו מפני שאם הוא נעדם בעניני העולם יהיה טרחו מוגעו מכל אשה
מהם. ויחשוב אחריהן סלוק כובד משאם מעליו ויחשוב זה מטובות הבול
בטובתו עליו שיתגמל בהם כבי שיזמין לו הבורא יתע׳ לעוברך ספקו ומזונו
כבי שיגיעהו לך העולם. ואם יגזור לך הבורא מספקת על זה תבואתו
מבול טרחו ויגיעה כאשר יבוא בולהי׳ ולא ירבה לחזק על הסבות ולא
יסמוך עליהם כלבו ואם לא יצטרך לו. ועתה לך המיוחן אם היו משתלים
כל אשר בשמים ובארץ להוסיף עליו לא היו. יכולים כשום פנים ובשום
סבה. וכאשר יבוא בולהי׳ מיצא מוגמת לבו ושלות נפשו כי לא יעבירנו
אל עולתו ולא יקדים ולא יאחר מבוא הגזר לו כן. ויש שמוניחו לו הבול
טרפו על ידי. איש מבני אדם להכתין בזה עבודתן לולהים מהמדותן וישים
אחר זה מהסבות המתקדות שבסבות הנמוך. ויש כבי אדם משתלים להביא
מעצמו לעצמו כבי אדם והוא בפקודון בידם לתת לאשר ישלח בעניני הולהים.
והחלק השלישי. בעניני אשתו ובניו וקרוביו ואוהביו ואויביו. ואופני
להבטחון בהם כי אם יהיה בולהי משה ובניו. יהיה יצוחן בולהי ועולתו
בלבד ברוב הנשב בעולם הזה ויחשוב בלבו כי כל מי שיש לו קרובים עד
ממנו מנוגע. ישוב נבבי בורך לא יעזבנו קרוב ולא בן ולא יחבר עמו אחר
מהם. ויחשוב אחריהן סלוק כובד משאם מעליו ויחשוב זה מטובות הבול
עליו מפני שאם הוא נעדם בעניני העולם יהיה טרחו מוגעו מכל אשה

בן ניתר כגון התבודדו מבלי ספק ועליהן הין הפנושים בורחים
מבניהם ומקרוביהם אל ההרים כדי שיפנו לבותם אל האלהים · ואם
יהיה הכונות בגזל אשה ובנים וקרובים ואוהבים יבוזו באלהי בהצלתן
מהם וישתדל לפרוע מה שחייב להם ולעשות תפציהם ולהיות לבו
שלם עמהם וירך ידו מהזקתם ויחזר על מה שיהיה טוב להם ויהיה
נאמן בכל עניניהם וינהג אותם תנשלותם בענין התורה והעולם לעבד
הבורא יתי · לא ינתק הגאול מהם ולא יתגדל אצלם ולא מאהבתו
בבוראם ושבחם ולא להשתדר עליהם רק לקיים מצות הבורא יתי ·
וישים עצמו לאוהבו ולקרובו מאת הבורא יתי ולא יחזיק עובה לנפשו
לעצמו ולא יבה עליהם ואם יצטרך מהם לדבר ינהג לו וישים אותם
סבה מאת הבורא להביא לו טרפו כפי הנשלת עליו · ואם אחר מן
החסידים אינו תמה ממי שיעזור לחברו מה שיצטער לו מאת הבורא יתי
ואתכפן יקבל לו עליהן ויבקש שילוה אותן עליו · וינהר אם תמה
ממי שקבל טרפו עד אשר מוכרח לתת לו וינהגו לו בקיום וישבחהו ·
והחלק הרביעי בענין מובת הלבבות והמבדים שהאדם מתיחד בתנשלתם
ונשקם וזה בצום ותפלה והמיעוט בלם והמעט מן העברות · וצריך שילך
בהם בהשתדלות ובחירי עצות בכל כחו לקיים אותם ומה שראוי לבטוח
עליו אחר בחירה כלב נאמן והסכמה והשתדלה בבר לבב ובורר
לשמן הגדול · ובזה אותן חייבים להתחזק אליו לעשות אותן בן ולהודות
אותן עליו כי שאר הדיבור באותך לעזרני · ואם הדיבור בעניני
מיצועיך · ואם דרך אמונה בחירתי · ובל זה ראיה שבחירתו ה' יתי
עקר במעשה העבודה · אך התפלל על שני דברים אחד מהם ליחד
לבבך ולחזק בחירתך בעבודתו ברחקת טרדת העולם מלבך ומגיונין
והשני לחזק איבריך על השלמת המעשים בעבודתו · וזהו שאמר הדיבור
בעניני מיצועיך · פעלני נאמנות · והחלק החמישי
הוא תוכחת האדם אשר תנשלתם ונשקם מתגברים על עזלתך כצדיקה
והמעשר ולעזוב החכמה ויצוות בטוב והזהיר מהרע ולהשיב האמנות
ולהסתיר הסתר ולגבר עוב ולעשות עוב וכבוד אבות והשבת הרשעה
אל האלהים והודעת בני אדם לרכי עזבתו ולחמול עליהם ולרחם אותם
ולסבול תרפותם כשמניר אותם אל העבודה ומיחל אותם ומיראם מ
ממעל ומעשיה · ואפשר הכתוב שיהיה האדם עוסק בהבדל מהעשי
הגיל ויבחר עשותם ויסבב עליהם בהשתדלות ותיכיצות להתקרב

אל האלהים לא לקנות שם וכבוד בינתם ולא לצבות הגאול מהם
ולא להשתדר עליהם · ואתכך · בעזת על האלהים בהשלמת המעשה
שבנן לעשותן מפני בפי שהוא נוצה בן ממנו אחר שיסבב עליו
ויהר כפי · כלומר בכל זה להסתירו ממני שאין צריך לי להודיעו כי
בהיותו נסתר יהיה שכבתו יותר גדול ממה שיהיה אם יהיה נודע
ומה שלא יבל להסתרו יפגר בן השרש אשר קדמנו כי התועלת
והנשק לא יהיו מן הבדואים כי אם כרשות הבורא יתי · וכאשר יגדל
הבורא יתי על ידו מיצוה יתשוב בלבו כי היא טובה מאת הבורא יתי
שהטיבה אליו · ואל ישמח בשבת אותן כני אדם עליה ואל יתפרץ
בלבם בשבלה כי בזאתן זה להתגאות ויפסד לבו ובוזתן לאלהים
ויפסיד מעשהו ויאבד שכרו · והחלק הששי הוא בגדול העולם
הזה והבאו · והבטחון בן על האלהים בפה שיעיר בן הצדיקים מגדול
העולם הזה והבא על העבודה ושישלימהו לפי שראוי לו מן הדין
על המאמין בהשתדל באלהים בזה מהשלמת האמונה באלהי כי שמי
והאמין בי ויחשבה לו צדקה · ואם לולא האמונה לראות בטוב בארץ
החיים · ונצין באלו לבטוח על מעשהו הטוב וביטיח נפשו בגמול
העולם הזה והבא על מעשהו אך ישתדל ויטרח בן לעובדת הבורא יתי
התמידות עליו ולא לתקות בגדול עתיד שיתחייב לו במעשהו אך יבטח
על אלהים בן אחר הה שהשלה לפרוע תובת הבורא יתי על גדול טובותיו
עליו כי שאמר דוד אל תהיו כסוסים המשמשין את הרב על מנת לקבל
לקבל פרס · והחלק השביעי הוא בחסד אלהים על בחיריו ופעלתו בעולם
הזה בדבר הטובות אשר לא עכל לספרם · אופני הבטחון בן ש יתעסק
בהסבות המניעות אל מדרגת החסידים הראוים לזה מאת אלהים ושיצא
מהבת העולם הזה מלבו ויסיר אותה באהבת הבורא יתי ולהמסר אליו
ולהשתעשע בו ויהיה לבו בטוח באלהים שיתחסך עמו לעולם הבא כמו
שהתחסך עם כל הנביאים והחסידים · ומפני המעלה הזאת שיזכו כני אדם
אל עבדת הבורא יתי והסבל בעוד הגוף והצדה ישקיל בטוחים כל
לבב נגד מיצות הבורא יתי כפי שיראה מענין הענילה · ומענין תוגיה
מישל ונשריה שהשלים מעצמן לבטחן האש ונשארה הדוב מלבות ומי
שבחר בעוות מתים בעבדת הבורא יתי ונמסר אל הבורא יתי ורצה
בקרתו ואמי הוא לחסר הבורא יתי עליו בעוגם העולם הבא · ועליהם

הכתוב להגיד מהכבוד: ש ואמרתם אליהם · ואומר מה רב טובך
אשר צפנת ליראיך · ולא מי שאינו בוטח בהשם כמוהו הוא מאבד
אל התפילים והוא שקרא בפיהם כל בעלי המשפטות ושנינם בזה
כשנין הפועל בשהוא מוכר באשראי לחי שאינו מאמינו וימשכהו
בעוד העבר מפני יראתו מהפיסנו אחריהן ושלא תמצא ידו למרוב
בן ההומים בטובות העולם תושבים כי הכל צריך להם לחי ספקם וצרכי
מיזונותם ומקצבים לשלם מחמת הכורח יב · וכמה זה מאחר
אשר הוא כשכור המשתכר אל בב אדם ואין טוב לפשטן שוכרין
כשכרו קודם עבודתו ולא שכן הטוב שלא ימשכן ויצטרו קודם עבודתו
ולולי שלבב שלא יהיה הדמה לבן לבנך הסבות בתחבולותיו לא ימסור
עצמו לצרות הכורח יב · ויתחכם בם בעוד הכאמינך לו ניקמם כפי אשר
יקמין לו הכורא יב לעולם · ולולי שלבב בעוון הנשחין מהכוחים ב׳
אלהים כפי יתרון יריעתם אותן ואמונתם בהצלחתן עליהם ובוב השגחת
הא על עובדם · הלהים ישימון מן הכוחים עליו הנמסרים לריון
כנראה ובנסתר אמן ׃

שׁוֹטֵר הַחֲמִישִׁי

שוטר ב׳אור אופני תיוב היות כל מעשיהן מיוחדים לשמן ולהזמר
מן המוטב · ומה הוא יתוד המעשה לאלהים הניח
הכוונה כנראה וכנסתר כמעשה עבודת האלהים לשמן להגיע אל כוונת
הבבר מהלתי רצון הבריאים · ומעשה העבודה אשר נבנם בהם המוטב
הם מיצות המבבים שיפעל שמהיה הכוונה בהם לעולת האלהים ותהיה
כוונת מעשיהם להתיין בהם אילם בני אדם ולקנות כבודם ושבחם על
מעשיהם · אבל תוכלת הלבבות לא יתכן בהם המוטב ולא כאבר ולא שבחת
לבני שמקיים מהם דבר לבי שאין כוי אדם יודעים לבבו אך הוא מבוין
בהם לשם המשקיף והוא הכורא יב כמו שאמר אם יי מוקר לב בוחן
כליות · ואמר הנסתרות לי אלהינו · אבל מעשה העבודה במיצות בא״
המיבבים כגון צדקה ותפלה תורה ותפלה הם אשר נבנם בהם החוק
בעשותם בעשים לקנות שם ולבבוד בעולם הזה והם הנקראים אילם החסידי׳
עובדי עלמים והוא נאמר מפני שהם מפני פרסום כפרעתן
אין עניינו נסתר מכוי אדם והם נשמרים מפני מפני פרסום כפרעתן
כאלהים אבל אחוק אין כפרעתן עדותי וכוי אדם בוטחים בו · ויתכן
הדמה בין החשך · ותחלת מה שיספק לך מעשך ונסך בהבאות לך כי

לך להזיקם מה שלא יתכן לעולתן והוא הגלגל שבמרכז העולם והנעדר
הנה בלשונכם תוכך ויהיר ומתחה · וצריך אדם להזהר מאד מזה כי זה
מפסיד כל מעשה העבודה וכל טוהר עבודתו וכל הוצאתו וכל עמלו בתוך
נפשיות תפרים לשוא אם אינו נזהר מזה לא הוא נעשה עליו כעובר
עון לבי שהוא עובר את עצמו ואת יצרו הרע והוא לא יזיק בתוך בני אדם
אשר הזהירו עליו הכתוב באמרו לא יהיה בך לא יזיק · ואם לא הזהר בזה
בתחלה ובזריזות ובהשתדלות לא תצליח מזה כי היצר הרע אוהב לך
בזה ומייפה לך מעשיהן בעיניך הימיי׳ואם מיש מכם אתה יצריך להזהר
ויתר כי כשמים שמבינא לך כאיה מחכמתך בפעניות שקר ובאמתלאות
כזב ותהיה הכתיתך סבה לשרוך מן העולם ואם תעניק ברע׳ינתן תמי
תמיצאם שרשים שהם שקר וכזב · לבן אל תתעצל בו לעצתן יום יום כי
היא הנקראת מלחמה ברגלה · ואמרו על אחד מן החסידים שפעמ׳ מעשים
רבים שבים ממלחמת עיניהם ושלח על אחד מלחמה חזקה אמ׳ להם
שבהם מן המלחמה הקטנה שנלחם שלח התשובון למלחמה הגדולה · אמ׳
לו ואיה היא · אמ׳ להם מלחמת היצר הרע · ואל תאמין בעצמך עד יום
מותך כי כל ימיך יאריב לך עם תעלם עיניך ממנו ואם יצטת מעבך
פעם אחר ימיתך ואם יצטך בקלה שתקלוט יצטך בחמורה שבמורלת
נהיום אומ׳ לך כך ומחרתך עד שיאמ׳ לך לך עבוד עבו׳ זרי׳ לעיניך מן
העולם ועל זה הזהירנו שלא יבך אדם אחרי יצרו אפי׳ בעת כעסו כי
השובר כלי בחמתו כאלו עובד עבו׳ · כלל הדבר שלא תעשה דבר מהאותן
כי אם עד כדי תיון בבי אותה עי׳ הספק כי הוא אוכב לך ומתחיל
להרים עליך ולבצת אותך מעט מעט ובבים עזיכין נתיינו · ועקר כוונתו
לאחוז השקר ומלחמת תפצה להעמיק הכשב וכמה היא קיובה מפלבן
ואכזרן מהר אם תרגיש עליו תגיד לעצתו כי בהרה תהיה תשוקתו אליך
כאין שאמ׳ ועליך תשוקתן ואתה תמשול בו · ועליו אמ׳ החכם ומיצא בה
מיש מספן ותכם · ספר על האדם שהוא בעולם קטן נדמה אותו לעיר
קטנה וספר על היצר שהוא כאויב גדול לרוב מיילותיו ומשיניו ונצבאותיו
ואויב מאויין בעולם הזה נדמה השטן לאיש מספן מפני שמשתין ועוקרין
מעניים · ואמר וחכמת המספן בעיניה · ואמר ועתה הנה את הגיד כתכבי
כי מעט מן האמת יוצא הכבה מן השקר מעט מן האור יוצה
הרבה מן החשך · ותחלת מה שיספק לך מעשך ונסך בהבאות לך כי

הנפש אין לו קיומה כלל: הואיל ושהיא נפטרת כהפסד הגוף כך
שתהיה זאת סבה לבקש ההצלחה בעולם הזה. והתיעץ עם שלך
ויכתיר ממך הדעה הזה בראיות אשר כתבנו כי העולם הזה והעולמין
כלות. ואפשר לאדם להמשך אחר תאותיו ונטרח להשתדל בענין אחד
כי הספק וישתדל בשל כאלו ודוב מעשיו בענין שמתוך הקיימת לעולם
הבא אשר הוא קיים לנצח ושם המציא ומעלת הטוב ושמחתו תהיה
נעולת מזיון שכינה. וכאשר יתיאש לפתותך בזה יפתה אותך בענין
הקבלה ויאמר כי אין צריך אדם להזהר לא במושכל ובמה שמתוב
וזה שקר כי המושכל והמתוב צריכין אל הקבלה כי הקבלה נדר למושכל
ולמתוב. ואמרנו יפתה אותך בענין הגמול והעושר ויאמר כי איש
העלבים על ריק הצדק וכבר כתובה ההצלה בזה בשער הבטחון ואחת
לך מעט מן הדברים אשר בגבורים הצדיק עומד בצרות בעולם הזה
כי יש צדיק אשר יאבד מחמת מעשיו ובוראה רשעים שיהיה
מעון שקלים לו והתחייב לסבול ממחת בעולם הזה כדי שיהיה לו גמולו
הטוב שלם לעולם הבא כמו הן צדיק בארץ ישולם. ואמה להיטיב
באחריתך. ויש שיהיה להרמות שכלו והסברתו הטובה בשברת הבורא
יתברך כי שיבירו מחמת בני אדם והשם מכפיל עונו שכרו כמו שידעת
מענין איוב. ויש שיהיה לרשע עשוי רוכו וימהרו הבורא להרעיב
תפילתו ועבדתו לאלהים מלבדיהם כמו שנ' אכן תליתן הוא שוא ומאמונתו
סלע. ויש שיהיה מחמת שאינו לאלהים לקחת לין מאנשי רוכו כמו שידעת
מענין עלי ובנו. ונוכח הבורא יתברך על הישרש. יש שיהיה לטובה שקדמה
לו. ואלהי המקום בעולם הזה כמו שאמר ונשלם למשוטיו אל פנו להאמינו
כראוים ומובלגם. ויש שתהיה על ידך הסקירין עד שיתן לו הבורא יתברך בן
צדיק. יהיה כאלו לה כמו שאמר יכון וצדיק לבנו. ואיפשר שתהיה סבה
לרעתו. ואיפשר שתהיה להאריך הבורא יתברך עד שישוב ויהיה כאלו לא
כתוב שיירעה מענין משה. ויש שתהיה לתפר שקרם אכזן ויהיה כאלו
לטיב לבן כמו שאמר להוא בני נביונים ישפו לך על כסא שלמה.
ואמר מהלך תמימו צדיק אשרי בנו אחריו. ואמר נגר היית בם יקחנו ולא
ראיתי צדיק נעזב וזרעו מבקש לחם. ויש שתהיה לפעמים מעשי הרשעים
והמצעדים הנעים בשהם נושאים זה מהמרים לפני מעברות הבורא יתברך
ותשים להתרעות אל אנשי הרשע ואז יתבאר הנבר לאלהים ויכאה הכ

הנאמן לשברתו וסבלנו עת ששלומים בו ומביאים אותו ומקבל שכר
מאת הבורא יתברך כאלו עשה מעשיו לאיוב עם מיזבל וירמיהו עם מלכי
רוכו. ואחרכך יספק לך בגמול העולם הבא ושנשלם מפני מיעוט מציאותן
בתורת משה רבינו עליה ובאשר תמצא בספרי הנביאים וברבי רבותינו עליה
תבנות בבירור הגמול והעונש לעולם הבא. ואמרנו יפתה אותך ויאמר
כמה אנו שומעים על אמונתך הטובה וכבר הגענו אל מעלה החמישית
מה שלא הגיע עולמך בדרך ראוי לך להמציאות לבני אדם ולהשתדל למציא
להן בנינים ויביא לך ראיה מדברי רבותינו שאמרו כל שכוחו הבריות נוחה
הימנו רוח המקום נוחה הימנו. וזה שקר וכזב שאין לך לאדם להשתדל
לבני בני אדם כי זה יביאהו אל החנוף אך מה שאמרו רבותינו הוא כמו
שאמרו הכתוב בדרכיו דעהו. דרכי איש הם אניבין ישלם אחרן. וכל מי שרוצה
הבריות נוחה הימנו ומשבחים מעשיו ורוצים בו ראיה גדולה היא שהוא
מקום אוהבן וזרע לו אהבה לבוראם כני אדם ושם לו שם טוב על לשונם.
ומי שהוא מעשה אותך השב לו כי הכל לעטרה על כי לא יספיק הכל ועל
מה שנעשה כל ימי להורות את הבורא יתברך על הקטנה שבטובותיו עלי.
מלך עליון ונכבדת אשר נאלנו מעוון. יצרתני עד עתה. ואחרכן יפתה
אותך שתעלה תסירותך לבני אדם וייהיה לך כבוד ושם טוב ועוד שילמדו
ממעשיך ותהיה שכר עליהם לעולם הבא. וזה יביאך אל מדות החנוף
והפסד כל המעשים. ואחרכן יפתה אותך בענין התיחוך בתפלה ובתורה
לשבל אותך בכבוד העולם או בכבודי מצוה אחרת. ואם הוא מאנשי החכמה
יערילהן בקושיא או בתירוץ ובזיוק ובמה שיתגלה מחמת חן החכמה
שיצדיק לעיניך בו ויטרידהן בזה ממעשיה הנבולה ויפסיד עליך כמליכ
מלמה שיתקבץ עליך ואם תתחכם עליו השב לו איך אתנהג עם הבורא
יתברך כמה שאינו נכון להתנהג. אפס עם הכרואים קל ותומר לפני מלך מלכי
המלכים הקבה כי לא יתכן שאכתוב רבר לבני אדם בענין שאכתוב להם
לבני. יפנה מחמת כי אם היה מכיר כי כל אדם היה נעזל נמלאם אותי על
שכן שיתגבר ממני תפעי. ואיך לא אכתוב מבוראי יתברך אשר הוא יברע
לבי ואיך אירצה לו כי מה שלא אירצה מחלש כחוני אין יגיע היצר. וכ
וכאשר יתיאש מפתותך מן הפנים האלה. שתשתדל בהתיחך בהנחת החונף
ויאמר לך לא יתכן שתהיה עבדתך לו כלב שלם עד שתרמיק התורת
מעליך ולא יתכן לך זה עד שתכנס מעשיך מכבד אדם ובהרגלות הטוב

מה שיש בלבך להם וכאשר התפלל קצר לא יראה ממך בה רצון ולא
השתדלה וכשתרצה להזיר שום מכשול התיחד לבך ואל ידע בה שום אדם
זולתי הבורא ואל תראה לך שום מרה עובה והראה העצלה והבטלות כמי
כשעשה העבדה כדי שלא יצא לך בה שם והתפיל שכרך ולא תצוה על
העובה ולא תשהיר מן הרע ואל הגדיע מחבריך ואל תלמדה לאויב זולתך
ואל יראה בך פיתון יראת שמים ולא אות מאותות העבדה כאין תפילין
נציצית לא שתתנהג במעשיהם ותלך בדיכיהם ובמנהגותיהם והיה
מעורב עמהם במאכל ובמשתה ובמדרות ובמיתר הדברים ורב השחוק
ואם תשיב עליו ותאמר לו כבר עשרת לאויב בהלחמך ב והתחבר
לו להרוס כתי ולהזיר מפלתי ואיך אברח מן המיש הקטנה אל המיש הגדולה
ואני לא ברחתי מיראתך השם והבדך לא שלח להזריין לבני אדם ואתה
מיצוה אותי להזריין להם בהנחת עבדת האלהים אך מה שתאוי להפתיון
מיועצי הגוי כל מעשה שישלם ויגמר מכל דעת כבי אדם בן אבל
להתפלל בצבור ולעזות בטוב ולהזהיר מן הרע ולגמול חסדים לעשות
חפץ השם אין זה מן הזכיזות להיות אותן ולעבדן בעבור עלות המוך
אך אני חייב לעשותן לשם שמים ואם ישבחוני כני אדם עליו ויכבדוני
בעבורן לא יזיק לי כשכבי מפני שלא היתה כוונתי לבך כעשות המעשה
ובבר נאמר כשתעשה מעשה שיודעין בו בני אדם ותרצה לעשות גמל
בינות כוערך בתן בשרך בן בשני פנים אחד מהם שתרע מה שתבר
מקוה בשעשה ההוא מן הגמול ומי אתה מקוה אותו אם מן הלהי הוא
שלם ואם מיעולבו איטן שלם. והשני שתרע עם נפשך שאם ה"ית
מוחזק הה"ית עושה המעשה ההוא על העתן ההוא ואם יתבר לך זה
מעשיך שלם לאלהי הרבה מאתן ואם יהיה פחות מקה הנשהו עד שיזדכך
לבך לגמרים. ואם לא יעלה היצר ויך להתריך מהפנים האלה יתהפך לך
בריך הגמול והעתש כזה ובבא יאמר לך אתה מחפיי הבורא יה ויה
ומים שלהו ובריך הוא ראוי לגמול העולם הזה והבא ועריך שתשתדל בכי
לתרך אולי תגיע לזה בעשיך ובה משכך אחרי עבדת האלהי כלה טוב
ושמחה רבה כעין שאמר אור זרוע לצדיק ולישרי לב שמחה. ואם תשמע
אלי פילך בעין מאמיני השלוח הנאמן והוא שישמת בעתיך בעבורך בעבור לא
להעשות נפשך מפני שאתה משתדל בזה שהמשך בן הנאות עצמך ותחזה
ויאמר לך לא עבדם עליך ההפסד הזה לא מפני שדבקת בעבדת האלהים
ואלו היית מסיר העתן הזה מלבך ותגזה לך מעתן הגשמת בעתיך.

המתגדרות עליך ולא היית מחי"ב עמהך עבדה עליהם עם שאיך בזה
שהעבדה תאות לך לגדולתו ועושם יכלתו ואותות חכמתו ובזה מה יבחר
אל תהיין כעבדים המשמשין את הרב. וכאשר יתיאש מאך מן הפנים
האלה ישלכך בוש הספקות מעתיב ההכרח והצדק וכאשר יראה אותך
מתגלגל במעשה העבדה ועוטה אל דרך העבדות שתשתדל לברר מעשך
בעתין ההכרח כי עתותתחקות מן הכבוד והקבלה כדי להרחיב האמת לאות
עליך ויאמר לך לולי היה מוצה הבוי יה שתעבדהו היה מכריחך בזה ומי
מזרז אותך עליו ולא יהיה לא מה שהוא גזר וכי תוכל לעשות כעבד
מזרזהו ולעבדת רישו מין לך לעשות לא מה שיגזר עליך לעשותו כי מה
מישאלת כל הדברים בין הבורא יה כעין שאמר אני יה עשיתי כל. ואם
יראה אותך מתגנדל בעשק העולם הזה יאמר לך הזהר מן העצלה
והרפיון ואל תשמיע על זולתך כי העוב והרע בילתך והמעשה והמחשבה
בתוך השתדל ועתרח בכל יכלתך תעוב את מה שתתאוה מהתגנדל העולם
● הזה והזהר מספות הפחזים הרעים בכל כתך תמלש מהם כי שאתה המכ
עגים פחים בדיך עקש שומר נפשו ירחק מהם. והוא מהכך הנעלמות
פגים בהכרת ובגזרה ופגים בצדק ובחירה כבי שיאות לבתתך לרפות
ידיך. ואם תיקץ ותתן לבך מה שאמרו רזל הכל בידי שמים חוץ מיראת
שמים תשתדל בעתיב התורה השתדלת מי שיתבבר אצלו כי בעתיב
יהיה ואל ועשה כי שאמר כי פועל ארם ישלם לו ואחרת איש יפיצאנו
ותתגה בעתיב העולם מנהגי מי שיתבבר לך כי קשר כל הנעלמות והה
והתפבות עתיבן בגזרת הבורא יה והוא כתות עליו בחלן. ואם לא יבשך
תציין בזה שבאמרנו יאהב לך בעת השלחך ובבר לך. בעת השלחך
יאמר לך זה פרי השתדלתך ותחבולתך וחכמתך שלך כן השתדל שתביני
עליהן ונזרת בהם יהגיר לך העתין הזה ותגזה למעלה ממתן וקבל
הימים האלה בשמחה והתגדם בהם כי עוד מעט מזעיר ויקדא בשמך
ותעבה אל מחשבי הקבר מקום שאין חכמה ולא תבונה ולא הגאה ולא
עבר וישים ראייתו על זה מה שאמר הכתי כל אשר תמיצא יך לעשות
בכחך עשה כי אין מעשה וחשבון ודעת וחכמה בשאול אשר אתה הולך
שמה. וכצדי לך יעביר על לבך טוב הנשעים והכופרים והשלחתם
ויאמר לך לא עבדם עליך ההפסד הזה לא מפני שדבקת בעבדת האלהים
ואלו היית מסיר העתן הזה מלבך ותגזה לך מעתן הגשמת בעתיך.

ואם הרגיש לזה ולרומה לו ממנו השב עליו כי כל עוד שעבד עליך
בגוה שקרם מיעיך לא עזאר ממנו כך מות אך חלף ועבר ושכרו
עומד לך לגמול לא יתם ולא יסלה · ובאשר יתיאש מפהוגתך מהפני
האלה אשר יכבדו שיהבל בזה מיצר הצאנה והגאון ומיעוט השגרה
וימאוד כבד הענוה אל המעלות הגדולות שהגיעו אליהם התסידי והצדיק
כאמונתך לבך ואתה יתיר ברוך ואחר באשר זמנך ורצוי לך להראות
יהרוך עליהם במאום אותם ובהפתיהם ותזכור רעותיהם ותפרסם
רעה להם והבלים ותועבותיהם על זה עד שילמון וישובו אל האלהים
ויתחנון על מה שקרם להם והנהלך בזה מעבודת הבוראים כמו שנאמר
ואתה בן אדם הגד וגו · וילמון מעוונותיהם וגו · ואם תעזיב ותאמר
מיך אמאס ואחלים מי שאינו יודע את לבבו ומיעבדנו לאלה: ואם
הוא בוראה ממנו ומאם אפשר שנדע לו מחלתו במה שהוא חייב לו
בורא יתי ויש לו טענה יפה ממנו מפני יתרון חכמתו על חכמתו כי
הבורא יתי איננו תרכבו את האדם לא כפי חכמתו ואנו יותר כאלו שאנו
נמאם ממנו מפני יתרון קצוי בזה שאנו חייב בו מעבודת הבוראיתי
עם רעתי אותו על קצורו עם סכלותו בו · והוא ממירה את האלהים
בסכלות ובשוטה ואנו ממירה אותו בדעת ובזדון · ואיפשר שיעשבו
בריאה ונפלאת ונעבדנו עבודה ונסתרת · ויזכה אחר ממנו שוקלת זכות
כנגד משלי מפני שאין מישקיף עליה זולתי הבורא יתי ואין משבחין אותו
עליה ולא יכוכר בטובתה · וכן בשער העבירות כי עבירה אחת מחייב
שוקלת עבירות הרבה ממנו מפני שעבירתי מבוזה ונפוצה ועבירתו
נראית ומפורסמת ובגנות אותו בני אדם עליה מובין לו מעשין ויחסר
שכר מעשי בגולם הבא מפני פרסומם וישאר לו שכר מעשין בגולם
הבא ויחסר מעשין על העבירות מפני שמגנין אותו בני אדם עליהם
וישאר עליו עונש עבירותו לגולם הבא · ועוד כשאעריך לבי לקול מוסרי
בני אדם ולעין בחסרונם ימצאנו זה מעין בחסרונך ומעבודך עבודי
מוסרי עצמי שהוא יותר צריך לו ואנו חייב בו יותר לחייב בגוסרי משלהם
ואם הנבואים הלמון ובישון את בני אדם עשון ברשות הבול יתי שהיה
צבוע ונרפא ושפל נוח ונזוח נשבבה ונרפה ורך לבב ונבה רוח: פרק
והסבות אשר תביא הבינה בעבודם מן האדם עשיר · ואנב
כותב הסבות אשר תתחייב הבינה לבורא יתי בלבב · האחד כשיחלש

K. AKADEMIA SZÉKESFŐVÁROSI TARNÓCZY

תעור אותם והשתדל להורות בהם מומים ולהפחיתם ולבבר בעונותם
כלו הם שלנך בעונך ונעלנך חכמתך · ואם יתחכם יותר מהם יפחיתן
בעיניך ליתרון בעונך והשנאם לפלוגתם ותתגאה בנפשך ותתהלל בי
חכמתך עד שתעזון מאתה יורע מה שאיך יורע ויגבה רוחך מלמוד
ניקל בעיניך לגאמם ולהלומם ולביישם ואיפשר שהם טובים ממך לפני
האלהים · ואם יהיה בחכירך מי שיש לו יתרון עליך בעבודתה על ומעשהן
טוב מיעיניך יפיך היבר ויאמר לך כל אשר תראה מהשתדלות
עולתך בעבודה הוא מסרון גראה ממך ולעל הוא היית בעיני בני אדם
צדיק מכל בני דורך השיא עליו ונקנא בו ושטום אותו וחקור על מומיו
ואיבוב למכשולו ואם הוכל להשיא עליו רכת שקר כדי להפחית שמו מ
איבל בני אדם עשה · מי השיב אלו ואיך אמאם מי שאהבו האלהים
ואנה מי שבחרו הבורא יתי ולא כי שאתעצל בעבודת האלהים עד
שאשטום מי שיעבדנו אין זה מעבודת הבורא יתי אכל אנו חייב
להזהב את אוהבין ולבבר מיבבדין כמו שכתב ואת יראי ה' יכבד · וכ
ובבר ידעת מה שאירע לאיים בעונן ותבבר מריס ואהרן במשרה
נמה שהיה בעונן קרח ועדתו בקנאם במשה ואהרן בקרבתם אל
האלהים ישימון מן השלמים עמו והעושים לשמו הגדול ברחמיו אמן:

שער השמיני

שער באור אפני מיזב בבינתיו לאלהים יתי בעבור כי הגאוה מפסדת
כל מעשה העבדה פי צריך למיזך שער הכניעה:
לשער היות כל מעשה לשמו · וצריך שיתיזק האדם בתזית הכניעה
והיא שתש העבדה וה יתבן העבר להבל מדרת האדנות וההוראה
לאלהים יתי · והכניעה היא שפלות הנפש ושחותה ומיעוט ערכה אצלה
והיא מדה ממדות הנפש וכאשר תתישב בה יראן אותותיה על בי
איבדים · מהם הלשון הרכה והקול הנמוך והענוה בעת הכעס ומיעוט
הנקמה אחר היכלת · ועקר הכניעה היא עבד הבורא יתי ואין אדם בה
בעל עת וכל זמן · והעבדות הוא הגן הלשון הקודש עניו ועבדו בניגוד
ועבוד וערבא ושפל נוח ונזוח נשבבה ונרפה ורך לבב ונבה רוח: פרק

כתן מתגעגעין מפני תלמיד ומפני דעים ותולשת הרכבתן ויבוא
בעבור זה לברוא יתברך ויתחתן לו וירפאהו. והשנית כשיצאהו פעם
מכבוד או מאהבתו או רע יצטרך לבוא אליו. והשלישית כשיחשוב
עם עצמו בהמרותו לאלהים כוונתו ובעונו בה בעקום העבות עליה
ויבוא ויבוש ויכלם מן האלהים. והרביעית כאשר ובחתן הבורא
ויכלימנו על המרותו אותו. ויבוא ויפתר כי שאול מאהב הראית
כי נבוא מאהב מפני. והחמישית כשירגיש בקרבת העות ובוא ומן לו
ויתעוב בעיניו העוות ומשלך הדין והחשבון. ויבוא וישוח ותקל נפשו
בעיניו ויתחרט על מה שפתח. ומכל צידה ומעשי טובים
קדמים לפניו שעם עשה בעון שאול פתחו בעין תמאים. ברק
אמרו כי הכוונה חייב אדם להתבונן בה בשכונה עמוד.
האחר בשיש ומתן עם כל לוון ובמהנה הטוב עם כל מיון. והשני
כשיבוא החבלים ברעות האלהים ובתורתו והחסידים הקרובים אל
האלהים. והשלישי כשיתחזקו בגירותו הטובות חייב להבוא ולהעיד
על לבו מה שקרהו לו מן העונות והחטאים ואשר הבורא יעשם ובמה
אותם ואיריך לו כדי שישוב מהם. והרביעי כשיסתפרים בעוונו
יבוא לבורא יתברך ויראה לו על אשר בלא עליו מהרבה לסמוך ולהוכיח
כדי שישוב אליו. והחמישי כשיתיירא לו הבורא בעולם הזה בחייב
עונות. יבוא לו מפני רוב משא חובת ההוראה עליהם וישפל בעיניו
מיראתו שלא תהייה לתקלה מפניו. כי רוב הפעמים בעולם יהיה לאחד
מישלשה דברים לטובה מאהבת הבורא יתברך או לטובין עולמיים או לתקלה
ומכשול. ומיכן הטובה אשר יהיה לטובה מאהבת הבורא יתברך שישתדל
בעלה בקיום מצות הבורא יתברך ויהיה סבה להנפיק בפעשה לאלהי ולא
ישים לבו לטובה ההיא ולא יבוא בה כדי שאינו בפיעוט בחוכן
בפעמונו אם שאותו יקבל כפל. ומיכן הטובין והמכתן שיהיה יבוא לו
הפיעון טרוד בהכושתו על שמירת פעונו ולהנפיק עליו ולבחר עליו
מן הפגעים ובשלו מנסה בו שאין לו מיהו אורך הראוה בעולם
ושיהיה בא עליו לכי תשבון ובפעותו שאין לו מיהו מכאובים. ומיכן
התקלה והמכשול שיהיה בשל הפיעון טרוד בו שהתעסק בו והבורא
מפרוע מובות הבורא יתברך שהוא מייב פיעון שלא ירגיש
בזה שהוא חייב עליה מהעבירה כי שאין הכוונה והוא ששים ושמונה

הנוף בקר ושתוט יאכן. ואם והיה בנוף ובכל תוף ותלל ניין משתיהם
נקמה היא נקמה ברמות הטובה. והמשכיל כשיתבא לו טובה ומקבל
העולם כחפצו בכל עניניו. כשב מיראתו שלא תהיה נקמה מאת הבורא
כי שב עושר שמור לבעליו לרעתו. לכן יהיה זכיך לפרוע חובות הבורא
יתברך מן הממון ויכשר לו שלם כל הטובה אשר אמלך נלא יבא לכן על כשב
אדם ולא יזיק מעיקר לשום אדם ובזה יצא מן הנקמה והמיכשל והמבחן
והנפיון ויקבל הטובה לשכר ולפרי. מעשיו מאת הבורא יתברך והגמולה הטוב
והקיום קיים לעולם הבא. והשני כשהוא קורא בתורה ובספרי הנביאים
ורואה הפלגל והעונש וירגיש בנפשו כי קצר בחובות האלהים התחייב לו
כעונש ולהשפל לפני הבורא מיראתו את עשהו כדי שאם ביאשיהו אשר
קיצר את כדרכיו יען כך לבבך ויבוש מפני. והשביעי כשהוא מתעסק
במיעשה מעשי הטובה כצדקה ותפלה או תוכחת שלא יתעסק בו
בלבבו שום אוה ואבה אלא יבוש וישפל לפני הבורא יתברך בעלבו
ואל יחשבהו לו מעלה אצל אלל מה שהוא מייב לאלהי מכפל המעשה ההוא.
ברק אמרו עשרה מנהגים מייב בהם לעולם הנבוש. הראשון לעזת
האלהים ומלותן הטובות ויכיר גדל עצמת הבורא יתברך ונדפעות
וברותו וחכמתו העליונה ויבוש לו וישפל לפניו. והשני שיבוש לפני
רבותיו לעזת מיבי התורה והשכל ולקרוא בספר תורת האלהים ולשעון על
החכמה המושלמת והמקובלת לפניו בה ומיבוה תגאי הבושה ומקומות
הנהגה. והשלישי רוחב הלב והסבלנות מה שישנה מן הדברים והמעשי
לפני הבורא יתברך כפי שאם אם ומלאתו שלמי רע. ואם אל תאחר כאשר
עשה לו בן אשה לו. ואם רגל הם שלבים ואיין שלבים שומעין תרפתם
ואינם משיבים. עליהם הכתוב אומר ואוהבו כצאת השמש בגבורתו. והרביעי
עשות הטוב לפני אדם ודבר טוב להם ולעשם לפניהם ושלא יספר בגנותם
ושיתעסק להם מה שיזכרו בו ויספרו בגנותו ואם איבים לאויים לבך. ואם
ומלמולה הדבור מה שאם הכתוב ותדבר מרים ואהרן במשה. ואמרו
והאיש משה עבד מאד מפני שעשה להם. ואם רגל מעשה בו עליעקה
שיזיר לפני התיבה ואם עשרים וארבעה רעות ולא עשה ויזיר ל עליכה
ואם אבינו מלבן ועשה יצחה בתקול ואמרה לא מפני שזה גדל מזה
לא שזה מעביר על מדותיו וזה אינו מעביר. והחמישי הכניעה ב/
עניני עולמו כלם הנראה מהם והנסתר ברבות וכמעשהו ובתנועת

שאם ישבחנה על טובה שעשה בם למשבחן עליה ותהיה נקלה בעיניהן
מהיותה מקובלת ורצויה אצל הבורא לקטנותה נגד מה שהוא חייב
לן מכפלי הטובה ההיא ויאמר למשבחן לי לך אחי כי אינה נגד נעל
נעוותני: לא כביצחק מן המשבים · נאם: אם תהיה נחשבת למאומה
איך ארע אם היא נאלצת מאתם לי העבדה שיקבלנה הבורא יתי ולא
ישיבנה עלי וישלם כפי כמ שאמ כי תבאון לראות פני מי בקש זאת
מידכם · על שכן אם שבחוהן בשקר שחייב להכעיס את הבורא ויאמר
למשבחן לי לך אחי בעגל קצרני ואל תקבץ לי עגן השבח במה שלא
עשיתי כי אני ירעב עוונותי ופשעי יותר ממיך כמ שאמ רוב כי פשעי
אני ארבע. ואם יקבל בריאה אשר נעשה יגלה עלי נפשעי בקצרני ואל
יחזור אחר האמתלאות לנקות בעיני שאמר יהוה צדקה ממני · ואל
שיתעל להכתיש המחבר ואל יאמר עלי אשר לוה אנחנו · ואם מה יש
יסבול עלינו שקר גם כן אל יכלמנו ואל יכעס עמנו כן יאמר לו הלוך אחרי
ונחמול על קניניך שלא תאבדנה ממך ולא תבזבז כי כבר נאמ על אחר
התמידים שיזכרו אותן לריעה וכשהניעו הכבר שלח למרכב כלי מזמרת
ארצו וכתב אלינו הנעשה ששלחת לי מעתה מיקבותיך ומעלותיך בחרב.
ואמ אחר מן התמידים הכה בני אדם יבאו לנום התשבון וכשמראין להם
מעשיהם מיראין בספר זכרונם שלא עשו אותם וימאנו לא עשו
עשינו וימאנ להם עשה אותם מי שלכב בהם וספר בעדותם · וכן כתיב
חסרו מספר המספרים בעדותם יקשו אותן בנות הים וישאר להם
אברון מכם בנות שרכבתם כפל וכפל כמו שכ והשב לשכבינו שבעתים אל
חיקם תרפתם אשר חרפוך יי · ועל זה הזהירנו הכת באמרו זכור את
אשר עשה יי לאחיך למרים · והרביעי כשיטיב לן הבורא טובה גדולה
וחכמה יתרה ותבונה או עושר או כבוד צריך לאדם להכעיסו יותר וייהיה
שאור על עיסתו שפלותו אשר היה קודם לכן ולא יפסיק כי אם טובה ושפלות
לבני האלה: וכבוד ושובה לבני אדם כמ שאמ מאברהם מכונן עת שתברון
הבורא יתי באמרו המיכסה אני מאברהם · אמ ואני עפר ואפר · ואמ
משה ונחנו מה · ואמ דוד ואני תולעת ולא איש · אין תתברר כביעתן
ותאמין שפלותן · ותתמיישי כשהוא מוכיח את נפשו ונותן לין הבורא
מיצמצם אוכ שאין עליון לדין התבדר כביעתן לאלה: ושפלותן ושל
ושחיתן כמ שאמ אותן מעשה כי: · ואמ וייתן ירם להוציא עליהם:

פרק אמרו כי כל המדות הטובות ממוכות במדת הכביעה כי מן הירוע

מאביו ואחיו ולא תהיה תוכן בכל זה הפך בנו וכל מעשיו על דרך הכביעה
והשפלות לאלה: יח ולבני אדם כפי התחלקות מעלותם · והשני שיהיה יקר
ובעל נפש בעיני העולם הבא שלא יספיק לו מהם מה שיקנאו ולא יאמר
לי כזה שהביאנו ידי מהם אבל יקצר בעיניו מעשיהן ויכלתן והשתדלותן
בזה ותבזה נפשו אל מה שלמעלה מזה תמיד כמ שאמ הכת ביהושפט
ויגבה לבו בדרכי יי · וייסדנם על נפשו על קצרנו בעיניו תדרוש לבני האלה:
ולבני בני אדם ויבקש מהלה: עשר ואומץ ויטח הגבהות לאמרי לבורא ה
בורא יח ויעשב הגדולה בעיני שהוא עושה לאלה: בין לבדו בין בתוך קהל
כמ שאמ הכתב על מהלכן ובדים את הרשון מיכן הקבה לתוציא את הרשון
להשפיל ולהסיר גבהות לבן וכבמן זה נאמ ברוך ותרא את המלך דוד מפזז
ומכרכר לבני יי · השכיני לא מצאתי · והשמיני שיספיק לן מספורת
המיזון מה שיזדמן לן ומה שימצא מאשר תהיה נפשנו נשבעה ונקלה
בעיניו ולחוך אותה לעגיזר מהאוותיה הגופניות ולהפניות ולברוב
תוכות הבורא על ארבל טובותיו ובוב מסדו עלינו כמ שאמ רוב רכך יי
מצופיך ארוץ כי תרמיב לבי · והשיבני מיקם מן הרשון לבורך האלה:
ולא תשיבנו מיחלתו לבני אדם בצר נצמן לחול ברבני האלה: או לבני
שיכבר בבבאיו ובחם ידין ובהם נלחם · ויצילנו עשוק מיד עושקו ויורה
בני אדם עבדת האלהים ויוכחם ויחלצם ויצום על ויקחים מן הרע ב/ העוב
ידין ובלשונן כמ · יחלצו ויחזר לקחת ריב האלהים ממי שחייב בהם
ולא יכנסנו לשפל בזה כמ שאמ בחנתם ויעשוך פנחס ויפלל והעצר
המגפה ותחשב לן לצדקה · והעשירי שיהיה משגיח לדבים וקולן נמוך
ומענין שחוק ומענין שכוענת בשם על האמת ולא יעביר על לשונו כזב
ולא יצב בפוך משחקים ולא ישמח בזה ששמחים עמי הארץ מהשגות
העולם מכביעה ושפלות לא מצד גדולה והתנשא כמ שאמ הנביא לא
ישכחו בפוך משחקים ואעלוץ מפני ירך ברך ישמחו ואמ · פרק
והמיכון שכהם הכביעה מן הנבונה כשיראו בן הם תמשה · תעבר
מיחד מהם כנגד תוזק בעמן על מי שמבזה אותן בן במאמר בן כמ
במושעה שאם ישמול בריחו ויחלוף אחר היכולת להנקם מעשה ושפלות
ירה על בוזה כבעתו · והשני כשיפגעהו פגע בעמון או יקרהו מקרה
בבנו ובקרוביו אם יבוד הם כל על החדלה וירצה בעיני הבול ויצריק
את דיניהן ירה על כביעתן הטובה ושפלותן לאלה: כמ שאמ הכ וירם
מהכן · והשלישי כשיתפרסם עמעם אצל בני אדם בעוכה או ברעה

אלבן כי תחלת מה שהתקנים בו העברה לאלהים מן האדם הוא
שיתגבל מן ממרות האדונות כי זה משעבר המצוה אשר תתמיב
מצוותיה כל אחד מהם במצוותיה האחר שהאדם איננו עשה עבר טוב ראני
עשיתיה לו ארון והארון לא יהיה ראוי לשם זה עד שיהיה לו עבר וכל
אחר מהם כשבנו הקונה והקנוי איננו קורם את חברו בשם ובערך ולא
תתקנים העברה מן האדם אל האלהים עד שיקבל עליו עשותו כל מדות
העבדות והם הכניעה והשפלות לפניו ושיתגבל מכל מדות האדונות
שהם הגדולה והיקר והגבה והתפארת והנאון והדומה לזה. ואם אחד
מן החכמים הגדולה מעלה הכורא ומי שרוצה להכנס עמו בשעבוד
יהרהר. ואם דוד ע"ה מלך גאות לבוש. ולא תתקנים לו חובה עד שיקבל
עליו תוכחת הכורא יתי וירגיל לו בכל מדות העבדות ולא התגבל לו עבדות
לא באומרו כשעבדו לאלהי ושפלותו ושחותו לפניו. וזה מחייב שהיה
שהתייגה כל מדות העובדות והתוכחת ממעלות לכניעה והיא ראש
והתחלה להם והדין נותן כשבור זה שלא תתבון שום מדה טובה לאלי יתי
לבו רק מהכניעה ויש בלבבו מאומה מן הגאות והגדולה וכן ראוי
התשובה השפלות והשחות והכניעה כמו שאמר הכתוב ויכנעו עמי אשר
נקרא שמי עליהם. ואם נשבעו לא אשחיתם: ברוך אם יתבון
להתקבץ בלב המאמין הגאוה והכניעה. אומ בתשובה:
כי הגאוה מתחלקת לשני עניינים. אחד מהם גאות האדם בגופו וכחיו
וגופו ובמקנתו הפרטיים. והחלק השני גאותו בשלמותו הרוחניות כחכמה
וכמעשה הטוב. והגאוה אשר תהיה להטאת הגוף ולקנות שם טוב
וכבוד בעולם הזה היא מרחקת הכניעה ומכיאו לבזיון במעשה העבירה
ויחשוב כי כל העובה והכבוד הוא המעיב לנעצמו והקונה אותו בבזיון
וחכמיהן כמ שאמ מנחירב בבח ידי עשיתי. ואמ נבוכדנצר הלא זאת
היא בבל רבתא וגו'. ואמ פרעה לי יאורי. וכבר ידענו מה שהיה תבף
מאמרם מהדיעות מלבותם והשחתת מפלתם. והגאוה במעלות רוחניות
מתחלקת. גם כן לשני חלקים אחד מהם מגאוה והשני משובת. המגאוה
שיתגאה החכם בחכמתו והצדיק במעשהו ויגרם לו זה שירבה בעצמו
ויפסיק אצלו מה שקדם לו מהם ולחשוב שרי לו במה שיצא לו מן השם
יתי שהוא בעצמו הוא שהשלים אותו בהם ולא בעצמו. ואם יהיה גדול ממנו בימים ובחכמה היתי אומר
בלבבו. ואם יהיה קטן ממנו בימים אומרת כי זכותו מרובה מזכיותי
מפני שקדמני בעולם. ואם יהיה קטן ממנו אומרת כי עונותיו מרובין מעונותי
ואם יהיה כמוני בימים ובחכמה היתי אומ לבו טוב לאלהים

ויהו תוך אצל רעותיו קל מהכבד בקנין תכרו וכזה לא יהיה בבני אדם
עניני. והמשובה כשמותיה החכם בחכמתו והצדיק במעשהו הוראה
לגדול טובת הבורא יתי עליו בהם ושמחה בעבודתו וגרם לו להוסיף בקל
השפעתו בהם ולהכניע לקרוביו ושמועת בחבירין ולחום עליו בכבודם ובטובות
סלותם ולרבר בשבחם ולאהוב אותם וימשכו בעניני כל מעשים טובים
שעשה והמיך עונות להרבות מהם. ובכבוד בעבור תועלתו מהשיך מזה
מאניין בהם משפיל עצמו לפני שמקוה תום פת על ידו מהם. ועוד
הלה: על מה שחבון מן המעלות ומשבח אותן על הפיקו לקנות החמורין
ואת הגאוה אינה מזקק לבכניעה ולא מרחקת אותה ובכאוה אם הכבון
ויבה לבן כרצי יתי. אך היא מסייעת אותה ומועיפה בה כמ שאמ עקב
בגבה ירחת יתי. תרך אכל תועלת הכניעה בעניני העולם הזה
והעולם הבאהם ששה וכרים שלשה בעניני העולם הזה:
ושלשה בעניני העולם הבא. ואשר הם בעניני העולם הזה. אחד מהם
שישמח בחלקו כי מי שבעבדה בן הגאוה והגדולה אין לו העולם וכל
אשר בו מסתיק לשלמתו לאהבה לבן ולברוב תאוותיו. ומי שבעניני הוא מ
מסתפק במיעוטן ולספקו. זה יבואהו למנוחת נפשו ומיעוט פחדו
והמעטו מן העולם יסתיק לו עם כניעתו. והשני כי הנעניע סוכל כיאות
הפעלים אלו ותהפוכות העניינים בעבור שפלותו ונמיכות רוחו והגאוה
פחדו גדול וסבלו מעט בעבור כיאות הפעלים מפני הוכה נפשו ונוח לבבו
ומיעוט ריצוני ושלו אמ הסתו איך נפלת משמים הילל בן שחר. וכי
שלישי כי הנעניע יהיה מוצא חן ויתר בעיני בני אדם ואהוב להם
וקרוב לרעתם ולהתענג בחברתם. וכבר נאמ על אחר מהמלכים שהיה
ממהר בהליכתו כשהיה הולך ושואל אותו על עלות הרכב ואמ לפי שהוא
רחוק מדרך הגאוה וקרוב להשלמת החסד. ושאלו אחר מן החסידים במה
היית מוצא לפני בני דורך מיר מפני שלא פקפקו בדרך מהם שלא ראיתי בן
מעלה יהרה עלי כי אם יהיה חכם ויתר ממני היתי אומ הוא ירא אלהים
ויתר ממני לתגבון חכמתו. ואם יהיה קטן ממני בחכמה היתי אומר
כי חשבונו קל מחשבוני גם הדין מפני שאני עובר במזיד והוא עובר
בשוגג. ואם יהיה גדול ממני בימים אומרת כי זכויותיו מרובין מזכיותי
מפני שקדמני בעולם. ואם יהיה קטן ממני אומרת כי עונותיו מעונותי
מעונותי. ואם יהיה כמוני בימים ובחכמה היתי אומ לבו טוב לאלהים

מלבי לפי שאינו יודע מה שקדם לו מן העונות ואינו יודע במה שהיה
ממנו. ואם יהיה יותר עשיר ממנו היית אומר כי מיצאה ידו לעבירה
הכוונת יתי ולעשות צדקה ולהעניק לעניים יותר ממנו. ואם יותר רע
ממנו היית אומר כי הוא רבא ושפל רוח יותר ממנו בעבור לעתו והוא
עוכר ממנו ולא סמית לבבם בלם ולהכעיס להם וכן אמר רבותינו זכרונם
לברכה את כל האדם לפי זכות. והביבי בעניני העולם הבאי הענין
קיבוץ להשיג החכמה כהמשכן אתרי החכמים והכוונה להם כהליכתן
אליהם כמו שאמר הולך את חכמים יחכם וכמו שאמר ילכו יהי ביתך בית
ועד לחכמים ונול. ומי שמונעו בעוה מלבת עם אנשי החכמה
והתורה עליו הכתוב אומר רשע בעבה אפו לא ידרוש. והחמישי כי
הענוה ממהר במעשה העבודה בתרוצות ובזריזות ואינו מתעצל
בהם כמו שאמר רבותינו הני זהיר במצוה קלה כבמצוה חמורה. והשש
כי מעשה הענוה מקובל אצל האלהים כמו שאמר הבט שמי אלהים
לוט שברה ועליו נאמר מהרה כשהוא שב ממנו כמו שאמר ומורה
ועוקב ירותם. הקיצה אחי ואל תתעלם לרפא מרוה הענוה מן
נפשך ולמיגוך מה שתראה עליו המיון כגון אדם לרפא נפשותם מן
הפרוה הזה ואומרים כשאדם מוכות להם על העומה מי כאדץ אשר
אין לו אוה ואם מישבחין עצמם כמדת הגאוה. ואומר ימצאו מה
שימצאם כי הענוי כשיזדמנו לו הכתלים המועילים שיכול להרפא
בהם כשמתעסק בהם אין מן הזכיזות שיתאחר מזה ויאמר ימצאו
מה שימצא חבריי הענוים כי זה לענג וסלות. וכבי זה עניין לך
נפשך והשתדל לה כבל כחך ואל תתן עצבך כמי שלמיוה ממך כמעשה
החכמה ועבדת השם כי אילו אמתלאות ממקצרי העברה אינו רק
עניך ולבך אל מי שלמיעלה ממך והשתדל להשיגן בחכמה ובעברת
השם וקנאת סופרים תרבה חכמה ואהבת שלום כשהיא עשה שמים
ואל תתעלם ממה שיעניליך כשלם הזה ובשלם הבא פן תמות מבלי
השגה ממייך מן המעלות החמודות אשר ביכלתך להשיגם כמו שאמר
החכם תאות עצל תמיתנו. ואמר על שרה איש עצל עבדתי ועל כרם
אדם חסר לב. ועל הענין. הלהים יגרנו ואותך ירך עבדתו כרמיו אמן

השער השביעי בדברי התשובה:

זמיר המחבר מפני שקדם מאמרנו בתשובה והיא שרש התשובה
והתחלתה ראיתי לסמוך לה כאשר נדריה ואמרתי השביעי
ואומר תחלה כתיב התשובה והצדק אלה שכבר נתברר לנו מדרך השכל
ומן הכתוב בתורה כי האדם מקצר מחשבות הבורא יתי ועליו כשובר התחלפות
עכשיו והכל שרשי הנבחתן ונוב תאותו מהנאות העולם. ועל זה אמר
הכתוב כי יצר לב האדם רע מנעוריו. והיה מחשבת הבורא יתי לתקן טע
טעותו בתשובה והעיר אותו עליה באמרתו ובחמלתו עליו ונתן לכפרה
והבטיח כה על ידי נביאיו. ובעבור זה קבעו רז"ל בפתיחת התפלות עניין
התשובה והסליחה בהרוצה בתשובה והמרבה לסלוח. ואומר בביאור
מהות התשובה שתעזוב התשובה הוא התקנת האדם לעברת הבורא
אחר יציאתו ממנה ותתאוה בה והשבת מה שאבד ממנה. והיצאה
מעברת הבורא יתי על שני פנים. בגזיבת מה שצוה הבורא לעשותו
והתגלגלותו ממנו או בעשות מה שהזהיר מעשותו וכוון כל המילות
בזאת. ואופן תשובתם שישתדל לעשות הפכו עם הלבבו בדברי התו
התשובה והגאיה. פרק אכל תלך התשובה הם שלשה. אחר מהם
השב מחמת שלא מיצא דרך לעברה וכשהוא מוצא בעבר יצרו
על שכלו ולא נמיגע ממנה וכאשר עשאה ראה בעות המעשה והתחרט
וזה שב בפיהו ולא בלבו ולשונו ולא במעשהו והוא נושע עליו. ובן
שאמר הנעבד נרצה ואוהב ואמר. והתלך השני השב בלבו ובאיבריו
עומד בשלמן נגד יצרו ומתעקש להכריח נפשו להלחם עם תאותו אלא
שנפשו רוצה להתותו תמיד אל הפך עבודת הבורא יתי והוא משתדל
לחסום אותה ופעם תנצחנו ופעם ינצחנה וזה אינו שלם בדרך התשו
עד שיסור מן העברות לגמרי שכן לבן בזאת. יכפר עון יעקב ואמר
והמלך השלישי אדם שהתעקש כבל נדרי התשובה והביביר שכלו על תאותו
והתמיד לתשוב עם נפשו וירא את בוראו ובוש מהנו והצביב עונותיו
נגד עיניו ומתחרט עליהם ומבקש המחילה כהם כל ימי חייו עד בוא
קצו וזה ראוי אצל הבורא יתי להשלם. פרק אומר כי לא התבון
התשובה על האדם עד שיידע הקדמותיה והם שבעה דברים.
הראשון שידע בעצמו עשיהו. ידיעה ברורה כי אם הוא מפתק לא התבון
ממנו התרעה. והשני שידע בחיוב ביעוד מעשיהו. והשלישי שידע ב/
חיוב הגמול על מעשהו. והרביעי שידע שהוא שמור עליו ובוחב כל
בספר עונותיו ולא יעבור עליו העלמה ולא שכחה ולא הנתק כמו שאמר

ביד כל אדם יתנם . והחמישי שידע באמת כי התשובה ומן רפ
רפואת מדותיו והדרך אל האמונה מרוע מעשיהו ועוות מפעלותיו ושבה
יתקן מעותיו וישיב אבדתו . והשבי שיחשוב עם נפשו בכל שקדם
לו מהמידות הגרועות ההוא עליהם ושישקול עוצם העברה עם ערבותה
וערבות גדול הצרקה עם יצועיה כמעלם הזה ובבא כמ שאמ רבותינו
הני מחשב הפסך מיצוה כנגד הפסדה ושכר עבירה כנגד הפסדה .
והשביעי חזק סבלן להמשך מן הרע אשר הרגיל והסכמתו לפרר
אמונתו כלבו ומשפטיו כפלו שאמ ונקדיע לבבנו ואל בגידים . פרק
אכל גדרי התשובה אחרונה . הראשון החרטה על מה שקדם
לו מן העוונות . והשני שיבושם ויסור מהם . והשלישי שיתודה עליהם
ויבקש כהם המחילה להים . הרביעי שיקבל על נפשו שלא ישוב עוד
לעשותם כלבו ומצפונו . וזולת אילו האדבעה גדרים לא תתכן התשובה .
והחרטה אות על גמר מעשהו בעבר . והעזיבה אות על ברירת
אמונתו בעתיד והבושת . ובקשת המחילה אות על כניעתו ושפלותו ל
פני הלהים . והתודיתו על עוון פנת המחילה לו . והקבלה שלא ישוב
אות על ידיעתו ברוע מעשהו וגדל תועתו כמ שאמ אם אין פתרתי
לא אופיע . ואתה רואה בין אדם לחבירו שאם יכיר האדם בחבירו
המחילה שימסר אחד מאוהבי הגברים יכנס עמו וישוחחו והדין נותן
וקל וחומר לבני מלך מלכי המלכים הקב . וכשיתקבצו אלה האדבעה
גדרים בתנאיהם אשר אנו עתידין לחתבם יכפר לו עוון הגדל ויעבור
על פשעו . ואם יהיה העון ממה שלא נתן נקמה כשבועת שוא ושאת
איש מקל הכורא יתעלם כעולם הזה ומטיב לו לעולם הבא ויהיה בכלל
הצדיקים כמ שאמ ובא לציון גואל ולשבי פשע ביעקב . ונאמ אכם
תשובו ושקט ונאם ה אל תשוב . ונאמ אם תשוב ואשיבך לפני תעמוד :
פרק אכל תנאי התשובה מהם חמשה תנאים . והראשון מן הגדרים
גדר מגדרי התשובה מהם חמשה תנאים . והראשון היראה מהידוע העונש
חרטה וחמשה תנאיה הם אילו . הכאשון היראה מהידוע העונש
מאת הבורא יתעלה . והשני שבירת לבו והכנעתו להים . והשלישי
עשות מלבושין ותבשיטין והראות סימני החרטה בגבורין ובמאכלין
ובכל תנועותיו . והרביעי בכי והצעקה והאבל מהתרטה על מה שקדם
לו מן החטא . והחמישי שיגביה נפשו וילבישה בשבעתן על מה שהיה

מקצרון מחנבות הבורא יתי . ותנאי העזיבה גם כן חמשה . האחד עזיבת
כל מה שהזהיר הבורא ממנו . והשני עזיבת המותר המביא לידי
אסור כגבולים המסופקים אם אסורים או מותרים כמ שאמרו על קצת
החפיצים שהין פורשים משבעים שער משער . המותר מיראתם שער
אחר משערי האסור . והשלישי שתהיה עזיבתו העברות מכשהיו מפי
בורא יתי ולא מיראת בני אדם ולא להקנותו להם ולא לבושתו מהם . והי
חמישי שיעזוב עשות הדבר עד עזיבת אופו שלא יתן אל לבו לשנות
אלו ענין . ותנאי המחילה גם כן חמשה . אחד מהם התודותו בעוונותיו
ושיכבו בעיניו ולבבו כמ שאמ כי רבו פשעינו נגדך . והשני שיזכור
אותם תמיד וישימם נגד פניו כמ שנ כי פשעי אני אדע וחטאתי נגדי
תמיד . והשלישי שיתענה בום ויתפלל כלילה שלבו פנוי ואינו טרוד
בשום עסק העולם שכ קומי רוני כלילה . והרביעי שיתחנן להים ויעתף אליו
תמיד לבבר עוונותיו ולמחול לו ולבקש תשובתו כמ שנ חטאתי אודיעך
ועוני לא כסיתי . וכמ שאמ על זאת יתפלל כל חסיד אליך לעת מצוא .
והחמישי שיטרח וישתדל להזהיר בני אדם מכמות עבירותיו ולראות
מעשים להקבים כתשובה כמ שאמ מי ינחנו שוב ונחם להים . ונאמ
אלמלה פושעים היכיך . ותנאי הקבלה גם כן חמשה . אחד מהם שישקול
ערבות מהרה וכלה ומערבבת בערבות מתאחרת קימת מתגדרת קמה
כלי קדושת וערבוב . ושישקול צער מכר וכלה איך לו קימה בצער מתאחר
מתמיד איך לו התפק . והשני שיתן אל לבו הימים אשר עזה בהם ממחרי
להין ולא השגיח על עבירתו עם התמדת טובתו עליו . והשלישי שירבן
אל לבו ימ המיתה ובוראו קטוף עליו על מה שקדם לו מקצר תובותיו
כמ שנ נמי מלבבל את ימ כואן . והרביעי שישיב הגזילות וימעיב לו ה
עבוכות ניכף מהזקק כל הכבואים כמ שאמ אם אין ביכך הרחיקו .
כי אז תשא פניך מימום . והחמישי שיתן אל לבו בחרת הכורא יתי שהמיתה
מותו ויצא מקשר עבורתו ומפורת תורתו ויבוא נפשו ויכלימנה על זה
כמ שאמ הלי הגמלון זמות . ואמ האותי לא תיראון נאם ה . פרק
אכל מנפן ההעבה יהיה לאחר מאבעה רבים . האחר מחזק
הבית האדם את להיו ובתיתו בהתרמת טובותיו עליו ומה שהוא חייב
לעשה מעבורתו . והשני בנות שיתבוננו תוכחת הבורא יתי והכלמתו על
דוע מעשיו על ידי נביא או מפי מנוה לעבורת הלהים כי אין דור מן הדורות

ק מהם כמ שאמ לכותו עה עד שלא כבתה שמשו שלעל זרחה
שמשו שלשמונל הרמתי . והשלישי כשהוא רוצה עם יתן הכוכא יתי ותזק
עשתו לפי שהולך בדיכון לצאת מעברתן וישוב אל מ מירושת העושע
ונקמתן התזקה אשר עשה בראשנים כמיהן . והרביעי כבא עשע הכוכא
יתי עלון במין ממיני הצרות וכתן שהקדוש כן עזר והקיץ משעבדן וישוב
אל הלהי מחטאן . והמשכיל המצית השב בכתם הראשונים ותחתין
בהצלחה מי שלא שב עד שכא תוכחת הכורא אלין על ידי נביאין ותחתהם
מי שלא שב עד שחלה הרעה אל סביבין . ותחתיהם כתשובה מי שלא
שב עד שכא אלין העונש ונתחרט כן והוא הרחוק שכשכים לקבל הלה
תשובתן ולמחול חטאן עד שישוב אל מ וירצה מן החרטה והעשיכה
ובקשת המחילה כלבן ולשונן ומגעתן מה שתיב למחול לן ולקבל
תשובתן ולעבור על פשעין " פרק ממפקידיה עד ההסכמה על
שקרם מן השעבר הזה . ואמ וממפקידיה עד ההסכמה על
העבירה וההתגרה על עשותה והאחור מהנית אותה . וכבר נאמ אין
קטנה כגבורות עם ההתגרה ולא גדולה בהם עם בקשת המחילה כי ה
התגרה מורה בזדון רכר האלהים ושהוא מיקל במיצותין ומזלזל עשיין
לעשות . וכן נאמ והנפש אשר תעשה ביר רמה . ועוד כי ההתגרה על
העבירה נאם היא קטנה הולכת וגדלה בהתגברה עליה . והגדולה
כשמבקש בעליה המחילה הולכת הלך ומסוך עד שתמחה מספר על
עונותין . ולמות העבירה הקטנה לתנו שלמה . איך הוא חזק כשיכול
כעונות . וכבר ירעת כי עקרן מהחלוש שברברים והוא ריך התלעת
וגראה התכל הגדול שלפניה כשמשתמשין כן זמין איך הולך הלך
ומסוך עד שיפסק וישוב מעט מעט ועל כן רמה הכתוב העון לתכל
כמו שכ הני מושכי העון כתכל השוא . וכבר נאמ אל תביט לקטנות
העבירה אך תביט לגדלת מי שמעשת לן . ואל תשימת כפכלות כני אדם
כגוד מיצוניך איך ראוי שתאכל לרישעת הכורא יתי כמה שאמרה עזפן
והשקפתן על נפתריך . וממפקידיה עור מי שיחל את נפשו לשוב
באחריתי . מין ונחשב להתרחק מן העבירות לאחר שיגיע אל כיצון וישלים
מאוחרתו מהם והוא כמו שאמרה את אלהין וכן אמ רכתי האומר
כיה לן ונעשה תשובה . סוכין מפרקין ומיתה מכפרת שכ ופקרכי
כשכו כשעים וכתגיעם עונם . וכפ אם יכופר העון הזה לכם עד תמותון
והיצריך שלא עבר אילן העבירות . שלן יתרון על השב מהן כלא ספק "

על קצתם כמו ששב כשבירות שכון אדם לפקום ולא שב כשבירות שכון
אדם לחכרן וכשנין זה אמרו רכותי זקל אדם שיש כיון עכרה ומתורה
ואיכן תוכר כן למה הוא רומה לפי שעוכל ושרץ כיון וכלל פרק
היושתוה השב עם היצריק . אומר כי יש מן השבים שיושתוה
אחר התשוכה עם היצריק אשר לא תטוא ומהם מי שיש לן יתרון על
היצריק ומהם מי שיש ליצריק יתרון עלין . וביאור החלק הראשון שיהי
החטא כמיצות עשה שאין כה כרת כלבד וכמוכה וכרומה לזה וכ
אשר ישוב המקיצר כלבן ולשונן וישתדל לעשותם ולא ישוכ כך
לקיצרן ממחול לן הכורא יתי וישתוה עם היצריק ובן אמ רכותי עכר
על מיצות עשה שאין כה כרת ועשה תשוכה אינן זך מעשם עד שמחלין
לן שכ שוכן אלי ואשוכה אליכם . והחלק השני שיש יתרון לשב על
היצריק כיאור זה שיהיה השב מטוא כחטא קטן כמיצות לא תעשה
שאין כה כרת ואמרנן שב מיטה תשוכה שלמה כבל תמות ומכקש
תגייר המחילה עלין ועכלם מכקשתן מה כורא יתי וישגב ויעלה לפני
הלהים תגייר ולא יתקוה כמאומה ממעשהן הטוב . והוא שיש לן
יתרון על היצריק שלא תטוא כי היצריק אין כוחין כן שלא יתקוה ויבוה
לבן וירום כמישהן וכבר נאמ יש חטא שהוא מגיעל לשב מכל צרקות
היצריק ויש צרקה שמזקת לצריק יותר מכל תעמות השב כשיכנר
לבן מן הכוכעה וירכק כגאוה וכבוכה ויאהב את השבח כמ שאמ מחך
מן החפירים לפלמירין אלן לא היה לכם שון היתי מפתח עליכם כרכר
שהוא ארגל מן השון . אומרו לן ומה הוא . אמ להם הגאות והמלוץ . ובשב
זה אמ רגל מקום שכובלי תשוכה עומדין יצריקים ובעלין אינן עומדין .
והחלק השלישי שיהיה השב עובר עבירות ארולות ממיצות לא תעשה
שיש כה מיתה כית מרם וכרת כולי שמים ותלל השם ושבועת שקר
והדומ להם ואתרכך שב מעשתן והשלים תנאי התשוכה וגרריה כי
המחילה לא תתכן לן עד שינפה כשלם הזה כמיה שיוכל לפלל ניקה מ
מעונותינו וכן אמ רכותי עובר על מיצות לא תעשה שיש כה כרת ומיתת
כית דין ועשה תשוכה ..סוכין מפרקין ומיתה מכפרת שכ ופקרכי
כשכו כשעים וכתגיעם עונם . וכפ אם יכופר העון הזה לכם עד תמותון .
והיצריק שלא עבר אילן העבירות . שלן יתרון על השב מהן כלא ספק "

פרק אם תתבן התשובה מכל חטא אם לא . אומר בתשובת השאלה
הזאת כי העונות שבין מים . אחד מהם עונות שבין אדם לחבירו
והמין השני עונות שבין אדם למקום . ומה שהוא מן העבירות שבין אדם
לחבירו תתבן לו התשובה מהם בעודנו בחיים כשיתפייס לקרוביו וישתדל
לשוב ממעשיו אשר בורחן . ומן הדין שתהיה התשובה מן העולה כמין
שחטא בו בחיות עשה לעשות או בחיות לא תעשה להטה שלא לעשות
בחיות האכזיים ובחיות הבהמות . ומה שיהיה מן העונות לארם יקשה
עליו התשובה מהם לבמה פעמים . מהם שאפי לא ימצא הנעשק או ימות
או ילך למדינה רחוקה או שיאבד המזון מן הנעשק או שאפי הנעשק
לא ירצה למחול לו במה שנעשק כחפו או במזונו . ומהם שלא יכיר הנעשק
את הנעשק או שלא ירצה פך המזון שנעשק . ומהם שירבה עבירה
המזון האסור מן המותר ולא יהיה קל להוציאו מתחתיו . רק בלתי הפסד
מרובה . ומהם שנתקבץ בו הארם עד ששכר לו מעשה הרע ובקש להרבות
המעשים הטובניים אשר לא יקל להעתיק כאלו שכל המזון שעשום לבר
שקר הענה עליו . ומהם מי שהרעיל על עשרון לבר כסף ולא פרי הגדול
בני ארם ולבר בהם עד ששכר אלו לעבוד ולא יכול להשמר מהמכ
בלתי קהילות גדולה והתשובה שלמה והוא בבר שכח המעשים אשר
לבר בהם והכל שמור עליו . ומהם שפיכות דמים והכיית הנפשים בין
בקביעה בין בעלילות רבלות כאלו שירעת מעליו לגמרי בעוד הסהים .
ומהם עוד מי שארם לאבר ממון חבירו בר כרעת אל מלך אין עולה לו
התשובה עד שירצה את מבעל אם בחיים וכגיעה אם במזון למחול
לו ולא לעולם חטאו . ומהם מי שבא על הערוה והלוך מהיה ממיקל כי
החרפה לא תמעט כאיש שכ כי היא קטה והוא עון פלילי כי אש היא
עד אבדון תאכל . ומהם עוד שתקשה עליו התשובה מי שהריח בני
ארם בנת שבראם להם או שהתיר להם לבר אסור והתעה אותם כאלו
שאפי לכל המתעיה את הרבים אין מספיקין בידו לעשות תשובה .
ומשיב באיזה הקה מי שאי אפשר לו לשוב ולהזהיר מן הדין לאנשים
טועים ועובדי בקה ... תנל ממונם או יראתם או בשתן מהנכית אותם
ולהגיד ולא הודה אותם הדרך הישרה כאי שאפי הוא בשוגג מגזרת
עדיין מידיך אבקש . פרק איך אופן התחבולה לאי שיתקשר
עליו התשובה . אומר כי אם יהיה שב בבל ארבי התשובה

ולהגאיה בבל כאן ויכלתן בלבו וכגיעבנין הקבה מיקל עליו התשובתו ו
ומדריך לו הדרך הישרה לתשובתו . ואם יהיה משעבר הערות אשר
קבלו באי שהולך בן מאיסגר יבריח הבוא קבלו . ואם הוא מצר האו
האונאה ואבל במזון יתן לו הבה ממון ויפרענו לחבלו וירצהו וימחול לו .
ואם הרגו לו בעצמו ובמזונו יכנס לו הבוא ויצון ואהבה בלבו עד שי
ימחול לו באי שאמ הכתוב ברצות ... ולכי איש עם עויבין שלום אתו .
ואם ירחק מהיות הנשוק המקום יקרבנו לו עד שיכנסלו וימחול לו ואם
לא ירצה פך המזון ולא ירצה המעשים אשר עשק יפיק אותו הבוא
להוציא ממונו בתעלת כוללת בבנין נשר ותפור באלות יהיו מהם בני
אדם שהיו עלתם כוללת מי שעשק ומי שלא עשק . ואם ימות הנשוק
שיב המזון ליורשיו . ואם הזיק לו בגופו וספר בגופתו יתרה עד קברו
במעגיר עשכה בני אדם וימחל לו כי שאמ ליקל . ואין התשובה נמ
נמנעת מן התנוצ אלא מצר מיצטער ותרמית לבו . אבל מי שכוצה ל
התקרב אל הלהי לא יפגר שער התשובה בפניו ולא ימנעהו מונע מנעת
אלו אך פותח לו שער הישרה ומורה אותו הדרך הטובה בחסדו וכטובו
כי שאמ טוב וישר ... על כן יורה חטאים בדרך . וסל ובקשתם משם
את ... אלהיך ומצאת כי תדרשנו בכל לבבך ובכל נפשך . וסל כי קרוב
אליך הדבר מאד . וכתי קרוב ... לבל קורעין . תשוב עם נפשך אחי ובוש
מבוראך שתתנהג עמו באורה שאינך מוצה לנפשך להתנהג בה עם ?
ברואים כאיך כי אתה יודע שאם תקיבך נפל מעלה קטנה מאשת . ה
מלך נפל נפשך שאינך מתגנבב מהטנגל להתתנ אלו למחול לך
ולהבטיחך מעשון עם חלשתו בזה . כל שכן אם יקנוף עליך השר ובל
שכן המלך שתתהר לבקש מחילתו ברצותו מיראתך מהירות עשתו .
ובבר ידעת תלשתן מעשות לבר בלתי בזכת הבוא כאן שכתי פלגי מים
לב מלך כיר ... עם כלות מלבותן נבו שם מהשלתן והתחלקות לבן ?
ועוררתן בקשת הרברים מקצתם ועבור השכחה וההעלם עליו ועם כל
זה אינך מתאחר לבקש ממנו למחול לך . ואינך לבו נבוש אונתנו מבוראנו
הפשקיף על הנסתר ומגלה מחשבותינו ומחשבותינו אשר לא העבור
עליו שכחה ולא העלמה ולא יבריחהו רבר מרבר ואין לבו מנום מירון
ואין קץ למלבותו ואינך נתאחר מהכנגב לו ומשוב אליו ואין אונתנו
ורעים עונותינו ומרת ימינו . ולו היה אדם מלהיל אנשי קניה מן

אשר לא ידעו ואשר לא ראו. כי עשכם הרגאות ואין. כל כי טובת
הבנתם. וכל אמר מהם מיצוה למשוב עם נפשו כמה שהוא מיב לו מאבד
הכנוא יתי כפי הסדרון כוונות הכוונא יתי עליו שכתב כי לא את בניכם
אשר לא ידעו ואשר לא ראו. כי עשכם הרגאות ואין. כל כי טובת

עדיין כלב שלם ברמזין אמין:

השער השמיני

והוא כחשבון האדם עם נפשו לאלהים. אמר המחבר החשבון עם
הנפש הוא השתבלות האדם בזמנים העולמין בינו ובין שכלו
כדי שידע בזה מה שיש לו מן החובות. וכבר הזהירנו על זה הנביא
ע"ה שכ נידעת היום והשבות אל לבבך. ואמ' דוד טעמו ונראו כי טוב
וא' ואמ' רבי את אלהי אחיך ועבדהו. ואמ' אל תהיו כאום כפרד מן הבין
פרק אם החשבון בכל אדם שוה אם לא. אומר כי השתבלות בני אדם
בעניני העולם יתחלף כפי התחלפות הכריתם ושלמם וזקנם
ונעוריהם ופשיטם ומורכבם ועליונם והתחתונם שפלם ורם ושומר
בריאים. והכוונה מהענין רבר יוצא מקשר עבודת הבורא יתי ושמוכה לבנין
העולם סרה מן האמיצעי ויצאו מי היים ועברו ובטלו וכפו פני העולם

הבורא יתי. ויפר חזקה ועראית אליכם מוכה שהוא על כוכם מפני שאתם
נאיתם אותנו ומפתי בניכם ואתם מיוחרים בעובת הבורא מכל מי
על כן אתם מיבים בעבודה יתירה עליהם. לכן כל אחר כפי התחלפות
עובת הבורא עליו ושלם ותפוחתו היתרה אליו הוא מיב להשוב עם נפשו
האיר. פרק אכל על כמה פנים יהיה חשבון האדם עם נפשו לאלהים.
אומר כי אופני החשבון רבים מספר אכל אבחר מהם שלשים
פנים. הראשון כשיסתכל אדם כעצמו בהתלת הויתו ויציאתו מלא
מציאה אל מציאה והשתקפו מאין אל יש לאיה יתרון שקדם לו אך חסר
עלים ושוכחו ויראה בשכלו כי הקכה גדלו ושאון בהרכבתו ובמיוחדתו על
כל בריאותיו נבזה יתחייב להורות לבוראו יתי. והשני כאדל עובת האלהי
עליו מחבור אפו והשלמת צורתו והכנת טרפו וימשוב אם היה חסר
מאחר מאיבריו וינעל לו אדם וישיבהו כמה הוא מיב להודותו ולשמח
כל נמוכי לפני המקום אשר השלימו בחבלת התקון והמבונה. והשלישי
חשבון אדם עם נפשו כאדל עובת האלהים עליו כמה שהעליון כשכלו
ובחכמתו הטובה על החיים שמיים מרבריים ויחשוב אל היה ערום מן ב/
ש כל כמה יהיה עשיו מוסכל ואם הועיל אדם ויכפלהו כמה היה ראוי
לשבחו כל ומומר לפני הבורא. והכוונה חשבון אדם עם נפשו כאדל
עובת האלהי עליו אשר העיר כתורה בעברת ונאמינה להסיר עוונו ול/
בעד סלוחו ולהאיר עיניו להקריבו אל ציון אלהיו ובו השלום יחיה כן
והשלמתו בשני הענינים כמו שב תורת יי תמימה וכל העניו. והחמישי
שיתשוב עם נפשו בהתאחדו מהבין ספר תורת אלהים ואיני עושה כן ב/
ספר שיעיעהו מן המלך אם היה מופקד בהבטחו מפני רמיות הבתיבה
או המלות או לעומק עניניו ורמיותיו והתגברם נצחות רבריו אבל היה
עיקר כל שכלו ולבו לעומק על עשותו והיה מיצטער צער גדול על שיבין
אותו כל ומומר בעומרו על ספר אלהיו שהוא חייו והשלמתו בשני עולמים
בעוה"ז כי הוא חייך ואורך ימיך. והששי שיתשוב עם נפשו כשהוא
מרגיש בחלקיו עשים עניות להמרות מ צוה הבורא יתי ולהפר בריתו
יתשוב עם נפשו ויעביר על לבו כל מיה שיתעיב בחושיו משרשי העולם
ועשבים ופשעים ומורכבו ועליונו ותחתונו שפלו עומר ברבר יי ושומר
בריתי. והכוונה מיגון רבר יוצא מקשר עבודת הבורא אל שמוכה לבנין
העולם סרה מן האמיצעי ויצאו מי היים ועברו ובטלו וכפו פני העולם

יהיה העולם כלה. וידוע בשלא מצינו במי׳ האומות לא יהיו עוברים ברית
וכותי איבריו העוברים על התנועה או יגיעו הנתים היה תחנון שפתיו
וה׳ אך לא יתביש האדם לעבור ברית אלהיו כן ובשוורים שלא עברו ברית
אלהים שלהם תרמוץ לעברתו ולעשות רצונו׳ והשביעי תשבון אדם עם
נפשו בתאוי העברות שיקבל על עצמו תוכחת האדמות לבוראו כי כשיביל
העבר מאדמתו סימני טוכחתיו העלמות בנפשו והשתחוה עליו תגעשיתו כל
ומשקיף עליו תגייר כל צבאיו כמה הוא חייב להשתמש כשל כמו כמה פ׳
מצאנו בנביאים ובשאר ספרות המוסר והאהבה בו וכמה שהוא רגיל
קל ותומר לבני הברית יה׳ שצריך אדם להכניע עצמו לפני כבל תגעשיתו
ואח יכנאוהו הטובות הגדולות מעמו׳ והשמיני תשבון אדם עם נפשו
כמה שהוא חייב לחזר לבון לאלהיו בהם ויתוך הלב על שוב פנים יחזר הל
לב כמו שכאמרנו׳ והשני יחזר הלב בתוך שיעשה מאומה מהנעשה העולם
הבא תובה או רשות לאלהיו לבון שלא יהיו כאשתו לא לשמו הגדול לא מ׳
אהבה באשתו בני אדם ולא מיראה ולא מתקוה להם ולא לתוספת בשלמו
וכאמרינן כמו שאמ׳ רבותינו אל תהיו כעבדים המשמשין את הרב על מנת
לקבל פרס׳ והשלישי תשבון אדם עם נפשו כמיני מעשה העברה והשתלון
בהם כהשתלון במעשה המלך כי אם יצוהו לעשות מעצה לא ינוח מהשת
מהשתלותו כיולתו מאומה׳ ואם יהיה במעשה העיון והמחשבה והעצה
יש׳ים כל לבו ושלטו והכמתו להשתדל בו ולהרגיש עליו ואם בא לשכחו לאל
ולהזדות לו על טוב שעשלו כתיוש או בתכוב כעבד או בשל פה לא יעבד
מלצה וצחות מפה שיתקן לפני עליו שלא ישמענו וירחהו וכבי זה ראוי
למשכיל שיהיה במעשה עברת אלהיו׳ והוא שכל מעשה שהוא לאלהיו איני
נעלו מעשרה תלקים אחד מהם תוכחת הלבות כלבר והם שכיונינו לאדם
בספר הזה׳ והשני תוכחת הלבות והאברים כמו התפלה והלמוד תורה וצדקה
כתוב והקריב מן הדבש׳ והשלישי תוכחת האברים שאין לב כהם שום הנאה
לא הכוונה לאלהים כתפלת המעשה כסוכה ולולב וציצית ותפילין ושמירת
השבתות והמועדים והצדקה׳ ואם תנשוך בתוכחת הלבות יפנה לבו מכל
מחשבה וייתר לבו לאלהים ונקה יקבל האלהים מעשהו וירצהו וכבמותם אמ׳
רבותינו כל מצות צריכות כוונה׳ ואמרו על אחד מן הפרושים שהיה אומר
כתפילתו אלהי נקני כנגודך כמו ממני היזקות ונראות ממך הרחיקה מנפש
הרמאות׳ ואם יתנשך במעשה מוכחת הלבות והאברים יהרו כתפלה ושמר
כאלהיו׳ פנה לבו מכל מעשה העולם ומכל המחשבות המטרידות אותו אחר

עיקה עשמון מכל עונקין ולבלבון וירחק מכל ריח רע ומחרכן יעלה
אל לבו מה מכוון כתפילתו ובמה מרכך כפני בוראו ממעלות התפלה
ונעניה ויכוין כלבו מה שיוציא בשפתיו הלא תראה מה שאמן אומ׳ כסוף
תפילתינו יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך ה׳ צורי וגואלי׳ וכשיהיה
אדם חושב כתפילתו כגוף דבר מדברי העולם כמותר או באסור ואחר
כן יחתום כתפילתו ויאמ׳ והגיון לבי לפניך הלא זה ואמי ארגל שיטענו ש׳
דבר עם אלהיו כלבו ומצפונו ולבו כל עמהן׳ ואמי שתרגיל כי יכין
כוונתינו כתפלה כי אם כלות הנפש אל האלהי׳ וכבושתה לפניו ורומעת
נשכחה והורמתה לשמו והשלבת כל יהכניה אליו והיה על הנפש לשכור
כל זה כלי תכור וסדר ולפי שהיתה מחשבת הלב מתהפכת הדבר
היה קשה עליה לפרוש עצמו התפלה מעצמה לפן תקנו רבותי התפלה
וסדרן העצמים הצריכים לפן הרגילה בהם הסדרונים אל האלהי׳ וכבושתה
כשבורים כמלים מתוקנים יסדרים האדם כלשונו מפני שמחשבת הל׳
נפש הולכת אחר המומר ונמשכת אל הדבור לפן היתה התפלה מפ
מסודרת כמלות ונעשנים והמלות צריכים אל העניין והעניין איננו צריך
אל הדבור כאיפשר לפרוש לב אשר הוא עקר כוונתו הלא הבאה מה
שאמרנו כגלגל כי מהדר לבו׳ והתירו לקצר התפלה כתפלה קצרה׳
על כן אחת תקון התפלה כלבך והשניהן עם הצבור וכוין בה כונה אחת
אחת לאלהים ופנה נופך מכל הנעשה׳ ומן התגיה שהתפלה אינה
ממונעת הבורא יה׳ ומקלנו כי מסר כורך עונה ונתנה כרשותך לא יש
שקיף עליך זולתו ואם תתפלל אותה כמו שצוה הבורא יה׳ צאת לי
תוכחת האמונה ויקבלה הבורא יה׳ ואם לא תהיה נאמן בה כפיך וב
לבבך תהיה כחזקת הקונבנים אותן באמונתו ועליו אמ׳ הכתוב כי דור
תהפוכות המה כנים לא אמין בם׳ ואמ׳ רגל לשלם יסוך אדם עצמו ל
אם יכול לכוין עצמו יתפלל ואם לאו אל יתפלל׳ ואם יעשה מחובת
האברים כסוכה ולולב חייב להקדים כונת הלב לאלהי׳ קודם שיעשנה כי
שיהא לבו במעשהו לשמוע מצות הבורא יה׳ לגדלו ולרוממו ולשבחו
על גדל טובותיו וחוב חפיץ עליו׳ והעשירי תשבון אדם עם נפשו
בהשקפת הבורא עליו כגדמה ונסתר ושפוא רואה וזוכר כל מעשיו וכל
מה שיעבר כלבו מן המחשבות הבעות והטובות ויהיה מפחד מלכו
ומשתדל לתקן נתיו ונסתרו לאלהים יה׳ והאחר עשר שיתעוב עם

נפשו כל מה שעבר מימיו אם התעסק בהם בטובות יצרו או בטובת
יצרו ויפשפש בזה כדי שלא ימלך עצה לו ממיון להרע או בפעם מאחר הרצאותיו
והזהירו שלא יצא ממנו מאומה בחלקם והוריענו כי יחשוב אותו עליו כ/
כלות שנתן ולא יממול לו מאומה ממנו אחר הזכירו שיחשוב עם נפש
כפעם כל חדש מחדשי השנה לראות מה שלקח מן המיון וכמה הוציא או
יהיה נזהר בשאר המיון ובשאר הזמן קודם שיפשפשו החשבון פתאום
והוא אינו יודע כמה שיש לו ומה שיש עליו ועל הדיון הזה אמי צריך ש/
התקוע עם נפשך אם תוכל בכל יום מימיך ותחשוב נמה על עבודת
האלהים שהם חובה עליך בו ואם התעלמת מזה כמה שעבר מימיך אין
פתוח משתחשב עם נפשך כמה שנשאר מהם ואל תרלק אחר העלמה
בהעלמה ותדרוך ההנחה בתחנה כי אין לפני לאהיך העלמה ולא הנחה
ולא שכחה . וכבר נאמר כי הימים מעלות כתבו בהם מה שתחפצו שיזכר
לכם . ונאמר אל תהיו כסוס כפרד אין הבין . ונאמר כמי שאדך יזכין התפ
התעלמותו עם שיכה זרקה בו והוא לא ירגיש . והשתים עשר תשבון האדם
עם נפשו בכל חדש חדשו לבו ותכיצותו על העולם בכל השתדלותו והבלות
תחבולותיו ופוף יכלתו וישקול עם זה בקולו בטוב מחדשו ועשותו ש/
עבודת אלהיו וידע כי לא יספיק לו מימיו קצתו מאומה כי כל אשר תוסיף
עצמם היא מוסיפה להכה כל לבו ובטחו מושכים אלינו נפש ולבה ולא
ימשך לאוהב לא מי שיפרחהו עליו ולא רע נאמן לא המשחהו אלין
ואפשר שתהיה יגיעתו לריק ולא יעלה בידו כי אם הצבר האדם והטרח
והנעגל ושמא לא יהיה לו ממנו כי אם שמירתו והנהגתו והצנעתו מן
הפגעים עד שיהיה לפי שעתו לרבן או בחיין או במותו והוציא החכם
על זה ואשר אותנו על השתדלותנו בעניני המיון והספק בכל באמרו
יודיעך כי תאכל אשריך ונוב לך . ומן שאל התפיל מלהיו לתת לו מן
המיון כי ספקו ולהרחיק מימיו העשר המביא אל המותרים והרב ש/
המביא אל אברת המוסר והתוכחה באמרו שתים שאלתי מעמך כשנ/
נעשר אל תתן לי נשאר העניני הלא תקניץ אמי ותראה תסרון מרה
שחרצת עלינו להעמיד אותך על עניניו אשר לא תתעניך לך תכריחו כי אם
קמין מוענט לא יפרד מעניו עצב ולא יחלו מפגע בעוד התחברותך עמו
אם ישכב יחלה ואם ירגיש יחלש ואם הלבישו יניר מיעבכו יקיץ ואם יחתן
עניים יעשיר ועל הנהגתו ותניו ומיתו אינה ברעתך ולא בישותך כי

אם לרעתו בוראך ואיה יתרון נפשך על אפך ומעלת עלמה על עולמו
ועלובה מיכירתו ורוחניותה מגשמיותו ועמידתה וקיומה מהפסדו ופש
ופשיטותה מהרכבתו ועקוש עצמה מעוניו והבטה מבהמותו וקבורת
המינות הטובות מקבלן המגונות ואם אתה נוהג בחיי עצות והשתדלה
הזאת בתקנת נפשך עם פחיתותו וגנותו ועם תועלתך מהעיקו והעניין
כמה אתה חייב שתתנהג בו מן החריצות והשתדלה בתקנת נפשך
החשובה העשירת לך אשר יעזרת להנהיג עניניה ולעניין בתקנותיה כקע
החכמה והבינה ואמ הכתוב אם תכקשנה כמו תכקש לך . כלומ שהקשנין נוחנין
הם שלך לא שישלם ממך זולתך כאשר יקרה בקשיונן הנפשיים . ואמ
אחי מה כון שנו העניים ומעלת האחד מן האחר כיתרון האור מן ה/
חשך . והבן מיעוקי ומקור עליהם בספר תורת האלהים ודברי חכמינו
ותראה בילדים מן הכתו והמושכל והמקובל בנשמת ה . והשלשה
עשר תשבון האדם עם נפשו על יתרון תכונתו על מעשיהו ותנפעל
הכרתו על השתדלותו בטובת המנא יתי ותגעת יכלתו על מה שהוא
משלם מחובת הבורא יתי על טובותיו עליו ומה שיש לו מן היכולת לפרוע
ממה שמתה חייב על טובת הבורא יתי עליך . ואל תאמלי לו תנדרי
למעלת כך וכך מן הממון והחכמה היית משלם מה שאתה חייב מן ה/
עבדה כי הם לבדי כחבים ויתנה מי שתעלה כהם ויפול מי ששוגע על
עליהם ואמת היא הגדולה שכתוענת בגלי המשכונות אשר זכרתי לך
בשער הכחתון . והתרבנה עשר תשבון אדם עם נפשו כעת מהמגן
וגעות נפשו ושפלות רוחו אל כל מי שעשר מיעו כאלו כן כמי שמת
כמים הפעם לבנים כן לב האדם לאדם כל שכן אם יהיה האיש ההוגן
נגיד או מלך וכל שכן כשיכיר כו שהשגחתו עליו נגלה ובפעתר ושהוא
מיטיב אלינו ועושה עמנו חסד קל וחומר לבורא יתי אשר הוריענו כי הוא
אוהב אותנו ועוזר אותנו והכטחתנו אליו כפל לור כמ שאמ ואף גם
אמת כהיותם בארץ אויביהם וגו . שאנחנו חייבים להיכך בשנאתו ול/
המשך לאהבתנו לפני אלהים שאיך שיהיו כאוהב טובתנו עבה וערפנו קשה
ומיונתנו מגעוטה וכאה אנו קשים להמשך אחר האמת לא מהכרב
אהבתינו ואהבת אבותינו נזכור ולא נשכחה הבורא והשפחתו עלינו
גמולו ולא כטובות הכטחתו והקירבתו נא נעשה ולא נגדל טובו אתנו
וכיוב חסדו עמנו שאינו ולא כטובל כראוי אותנו והנהנתנו הטובה בגוש. נח

הרצה אתי מן השינה הזאת ועל מעל לבך את מסך יצרך ושער נפשך
עליך עד שתברל טוב וכן אור שכלך כשבשיש אשר יאיר על מאור
הכוח וכאשר יתגיל יעבה ניסתם עד שימנע הגשת אור השמש מן
הכוח ובהתלת אריכתו הוא תלעש ורק מאר וכל אשר יתגיל יחזק
ויעבה וימנע אור השמש מעבור בו וכן מעשה הרצ ונכבר משלש
קדמונינו זכל מעשה הרצ במלם במשלים נתלקים מן הכתב באמרו
ניבא הלך לאיש העציר ואחרכן קראו אותה ואחרכן עשר ואחרכן שבר
אשרי האיש אשר לא הלך בעצת רשעים ואחרכן עמד ואחרכן ישב
תשוב עם נפשך על זה והרומה לו והחמשה עשר תשבון האדם
עם נפשו בהזדמנותו מזונותו קודם הצרך אליהם ואינו יודע אם
יחיה עד שיהנה מהם וכן כשהוא הולך לדרך רחוקה מקמין עבור
להיותו יצוה לדרכו קודם לבן וינין במה שהוא עובר למקום שהוא
הולך אליו מן המסחרים ואחרכן במה שירכב ובמה שיגיעהו מן החבר
במחנות אשר יחנה בדרכו ואינו יודע במה שיזקר לו הכורא ית מזיקה
ולא באריכות ימין ועל הדרך הזאת אתחיל בדברים למועד להזרמן לו
דרך רחוקה אל העולם האחר אשר אין דרך לברוח ממנו ולא מנוס
מפניו ואיך נתגולם והנסיעה מתמדת וההשתקה תדירה והדרך
ארוך והמרוץ רחוק ולא נדע ינם הנסיעה צלא כאשר יצא הכול יח
ואתחיל לא שמונן לבן לאחרי תן ועוברים את תאותינו ועלון את הכת
כי טוח מראות עיניהם מהשכיל לנותם והשטה עשר תשבון אדם
עם נפשו על אדך זמן עמדו בעולם ויעלה על לבו קרבת קצו וכוצי
המות אלין בפני שהוא רואה מיתת החיים סתאום ממרכב ונקלבו מכל
הקרובים יקיעה כרכר ולא רמץ ולא מועד ידוע ואינו מתעכב לבא אל
תרש מחרשי השנה ולא בנים מיתות החרש ולא בשעה משעות היום
ולא כעת הזקנה מלבדי היישישות והבחרות והעשרות והיקרות
והיופקות אך הוא כלל גמין וכלל עת והשמה אלין כפקדון אצלו לבן
תשוב עם נפשו קודם ימים החשבון ואמר מן החכמים מי שלך
שקדם את המות לבוא תקן את עצמו ואמר החכם לב חכמים בבית
אבל ואמר טוב ללכת אל בית אבל מלכת אל בית משתה באשר הוא
סוף כל האדם והחי יתן אל לבו כל מי לא שלבו מי מכין ומכיר
והשבונה עשר השתלותן בעת שתהא נפשו לחברת בני אדם

להשתגשע במלאכת הבריות והפרידה מכבי אדם כרוע חמרת כם ביה
מכל נוחק שיבאתן לבך ומרוע חברתם במותי הדברים באמור ונאמר
ולבבול אויך מין יצרך אלין ואמר החכם ברוב הכרים לא יחלו פשע ו
ולבר בבני אדם והזכיר ענותיהם ופחר בחנותם ורפר שקר ונשב ושבועת
שוא והשקר שלא כן כי לא ינקה ואמר אחר מן החסידים להלמידיו
התורה התורה לבן לבבל להשבון בשם הכורא באמת ואם מיעצבם
שלא תשבונו כן לא באמת ולא בשקר אמרו הין אין נאון והגאוה והלצון
ובזות הקצת הישנים והשחוק עמהם והערר ירחת אלהי מלבן בוכר
התגברו עמהם והחנף ואהבת קנות השם להתגאות ולהתקדל אצלם
בכלה שיגרע וכמה שאינו יגרע ובחברת בני אדם מובת הצלי בטוב
והזהיר מן הדבר בכל שאפשר הוכח תוכית את עמיתך ואתחן תיבים
להוכיחם כשלשה דברים אחר מהם כשנעשה היר כל שנעשה פנחם והשני
לאחות הדברים כאין שנעשה באמרו לשיח אחה רעך והשלשי טוב
כל שאפשר לא דוך שנאחז קהל מדעים וכאשר תתבודד כשלה מעלין
תוכית הצלי בטוב והזהיר מן הדבר מבלי ספק והוא דבר קשה לקיים מלא
איצותן להשלם חובתו כאין שאפשר רבות עזה העבירה אם יש ברור הזה מי
שיקבל הוכחת ואמר קצתם העבירה אם יש ברור הזה מי שראוי להוכיח
ומהם הפסד העצה וחסרון הכרת השכל בחברתם ורשעתם והתלמד רוע
מדותם כל שאפשר הכתן ועשה כפי שנים יותר ואמר לזל שיכת כעת
שלעני הארץ מנצחין את האדם מן העולם וכלן שלבר כוב העבירת
לא יאמרו לא כאשם כאין הזנות ורוע משא ומתן ושבועת שקר ושוא
על כן הבריות והפרידה מכבי אדם סבות המצלה מעונות רבים אך
אם תמיצא אנשי החכמה ואחם ירות תתגרב עמהם כי חברתם היא
הבריות הגמורה והיחידות השלמה ואמר החכם הולך את חכמים יחכם
ובחברת אנשי החשר והתוכה מעלת רבות יתרות ירוך ספנים ואמר
והשמנה עשר תשבונן עם נפשו בעת בבותה והתגלה ורוחק מאוויה
בעולם הזה והוא שיחשבון בגלוים ובהתגנב וייתבאר לך קטנותן בין
יצרות הכורא ויסתבל במה עתלק לן הכורא מן הדלה והשלטון כפל מיני
החיים והצמחים והדוממין תקי הדרתן והשמירן על כל מה שיש בן תקונתן
תקונן בעצמן העולמים ומפר אלין סודות חכמיתו והראות המופתים על
ידן עם מה שיורך ספנים מן הטובות הנפתרות והראות כמה הוא

קדושה מביאה לידי חסידות וחסידות מביאה לידי רוח הקודש רוח הקודש
מביאה לידי תחיית המתים תחיית המתים מביאה לידי עולם הבא עולם הבא
מביאה לידי ישיבה של מעלה ישיבה של מעלה מביאה לידי סנהדרי גדולה
סנהדרי גדולה מביאה לידי משיח משיח מביאה לידי אלהות אלהות מביאה
לידי עבודת כוכבים ומזלות עבודת כוכבים ומזלות מביאה לידי גיהנם
גיהנם מביאה לידי דינה של גיהנם דינה של גיהנם מביאה לידי עונות
חמורות עונות חמורות מביאה לידי עונות קלות עונות קלות מביאה לידי
יסורין יסורין מביאין לידי חלאים חלאים מביאין לידי סכנה סכנה מביאה
לידי מיתה מיתה מביאה לידי קטרוג קטרוג מביאה לידי כליון כליון
מביאה לידי אבדון אבדון מביאה לידי שכחה שכחה מביאה לידי דלות
דלות מביאה לידי בושה בושה מביאה לידי יראה יראה מביאה לידי
קדושה קדושה מביאה לידי חסידות חסידות מביאה לידי רוח הקודש רוח
הקודש מביאה לידי תחיית המתים תחיית המתים מביאה לידי עולם הבא
עולם הבא מביאה לידי ישיבה של מעלה ישיבה של מעלה מביאה לידי
סנהדרי גדולה סנהדרי גדולה מביאה לידי משיח משיח מביאה לידי אלהות
אלהות מביאה לידי עבודת כוכבים ומזלות עבודת כוכבים ומזלות מביאה
לידי גיהנם גיהנם מביאה לידי דינה של גיהנם דינה של גיהנם מביאה
לידי עונות חמורות עונות חמורות מביאה לידי עונות קלות עונות קלות
מביאה לידי יסורין יסורין מביאין לידי חלאים חלאים מביאין לידי
סכנה סכנה מביאה לידי מיתה מיתה מביאה לידי קטרוג קטרוג מביאה
לידי כליון כליון מביאה לידי אבדון אבדון מביאה לידי שכחה שכחה
מביאה לידי בושה בושה מביאה לידי יראה יראה מביאה לידי קדושה
קדושה מביאה לידי חסידות חסידות מביאה לידי רוח הקודש רוח הקודש
מביאה לידי תחיית המתים תחיית המתים מביאה לידי עולם הבא עולם
הבא מביאה לידי ישיבה של מעלה ישיבה של מעלה מביאה לידי סנהדרי
גדולה סנהדרי גדולה מביאה לידי משיח משיח מביאה לידי אלהות אלהות
מביאה לידי עבודת כוכבים ומזלות עבודת כוכבים ומזלות מביאה לידי
גיהנם גיהנם מביאה לידי דינה של גיהנם דינה של גיהנם מביאה לידי

אעפ"י שהכרתן חזקה וכל אשר תוסיף הכרת האדם יוסיף על בינור
הענינים לבן אל תגוז לעתך על מה שצויר כלבך בתחלת לימוך מן
הענינים המסופקים והסבורות העמוקות אכל ראוי לך להתחיל בגוזת חזק
שלך והכרתך לעיין בספר תורת האלהי וספרי נביאיו כפי שלמך לימוך
מהם ספר ותרגול עצמך לפרשם ולבארם ולהתבונן במלותם ושוניהם
ומה שיש מהם עם תר ומה שהם ברא נמצאת בן ומה שאין הסברא נמ
צאת בן וכן תעשה בתפלות ובתשבחות מה שתתפל במלותם ומצות
עשיתם כפי שתהיה בטוח שתרגיל כהם לפני אלהיך ידעת מה שהוציא
משונך ואל תגזל בכל זה כמנהג ימי הנערות שתאמר מן המלות בלי
משונך מה שיזדמן לך ועל אי זה דרך שיזדמן ואיבך יודע הענין וכן
תעשה בכלי החכמים שתתבונן בהם ותרגיל לחכות ומה שתתפלק
בבדוק חקור ענין מחכמי דורך שלא בדרך החקירה הראשונה אז יראה
לך מסור התורה וסודות החכמים מה שאי אפשר להשיגן מצד המלמדים
אותך בתחלת ענינך ואל תשיאך הגאוה לחשוב שהכרתך לא הוסיפה
על מה שהיית עליו מעוריך ושמיה שעבר בדעתך בטות הענינים לא
יתבן להשתנות אצלך ולהיות נבון אצל דעתך כי זה מפתני היצר
לך המרשל אותך מיעיין ומחקור על אמתת הענינים וידמה בנפשך
שאתה חכם גמור ולא תחסר מאומה מן הצדיק ועל זה נאמר ראית
איש חכם בעיניו תקוה לפסיל ממנו. ואמר החכם עיניו בראשו כל מסתכל
בתחלת ענינו ומה שהוא נהנה בו מענייני תורתו ומעלתו ופוקר אותם
ויוסיף להחזיק בטוב וישוב מן הרע. והכסיל מתפתה מכל זה כפי שהולך
באפלה ולא יבין אל מה שעבר ואם יחזיר פנין לא יתבאר לו איך ידעתו
על מה שיש לפנין ועליו נאמר והכסיל במשך הולך והחמשה ועשרים
שיחשוב עם נפשו על מה שקבע בה מאהבת העולם הזה ומלבו והתבזי
מאהבת העולם הבא עליה. וכבר אמר אחר מן החכמים כאשר לא יתכבד
בכבוד אחר האיש והאשה כן לא תתכבד בכבוד המאמין מאהבת העולם הזה
ומאהבת העולם הבא. ואמר אחר העולם הזה והבא כאשר צורות כאשר
תרצה אחת מהן תקציף השנית. ומן הזכיות שתתבונן את נפשך
בקימות על אפך הכלה ושתתפקדנה ותרגיש עליה ואל תקצר בענייני
היצר כי הם לעתים מאר ותבזיר עליו ותחלשהו ותהיה זה סבה לתוספת
שיעשה אכל מן לעתיך המזון אשר יעמידנו על ענינו וזה אמר החכם

אל תהי צדיק הרבה ואל תתחכם יתר למה תשומם. ואמר טוב אשר
תאחז בזה וגם מזה אל תנח ידיך. כל אל תבזיר בדיבי הצדיקי הפרושי
מן העולם ותעבור את נתיבתם בן תשומם. וכן אל תבזיר בדיבי הרשעי
המקבירים את העולם ותלבישי את תאותם. יתר מן השעור הראוי לעתיך
לשלמך בן תצטרך כלא עתך כל מות הנפש בעבור התאוה עליה בטבעה
בים התענוגים הגופיים אך אחוז הדרך השוה והחזיק באחריתך ואל
תנח עצלתך כי ממנו תקח צרה לעולם הקימה ומקום המנוחה בה שאמר
כל העולם הזה קומה לפרוזדור לפני העולם הבא התקן עצמך לפרוזדור
כדי שתבנם לטרקלין נאין. וזה הוא דרך החסידים הראשונים הידמים
את האלהים. ואמר שאמר ואל תתחכם יתר למה אמר ואל תהי פכל. ופכר
מכבי שיש לחכמה אצלנו בדבר לא יתבן לעבור אותו והנוא שכל מין מן
מיני החכמה שיתעסקו בעבודת האלהים ולשמור מצותיו ולהרחיב
חכמתו ויכלתו מותר לנו ותיבים אנחנו לחקור עליו כפי שאמר כי
יראת ה' היא חכמה. וכל מה שהוא מן החכמה על זולת הדרך משל
זכרנו אסור לעיין בה ולחקור עליה ועל זה אמר החכם ואל תתחכם יתר.
אך הסכלות וההוללות הזהיר ממעטן ועל כן אמר ואל תהי סכל ולא אמר
יתר מפני שמעטו ממנו מפתיר הרבה מעלות טובות כפי שאמר זכרני
מות. באיש יביני שמן רוקח. והעשה ועשרים חשבונן עם נפשו
כשהוא עומד בחצות המלך ויראה מעשהו אם יעבור על מצותיו ולא
יקנא לחצות אלהיו ולא יירא מעשות בעבדו על מצותיו איך לא יתבונן
בשכלו מה בין שתי החצות ויבזיר מה בין שני העונשים ובין חלשת המלך
לגיים וגבורתו והתאחרן מהפעל העושה כן ויחקור מהשקיף עליו ועדיהו
בפשוט ממנו ואמר החכם יראת את ה' כבי ומלך. ואמר עהם כבזיר אימת
מלך. ואיך לא יתבזיר המשכיל מלהיו שוגרתו קימת המשקיף עליו
תמיד ולא תעדיהו טרדה ולא מעוכבו מועד ועל זה אמר דור ישעבבה
אפו כל. והעשרה ועשרים חשבון אדם עם נפשו כשתבא עליו
רעה בגופו או בממונו או בבניו מעניניו שיקבל הכל מאלהיו בשמחה
ויסבול כל מיני עונה בדין האלהים ולא יסבל מהקצף על זולתו כפי שאמר
וחכיתי לו המסתיר פנין מבית יעקב. ואל יהי כפי שנאמר עליו והיה
כי ירעב והתקצף ואמר ולנו אמרי כי עשיר נפרעות שעתידה בן אברהם
אבינו לא שכחו אותו על נעמדו בהם לא על שקבל הכל בשמחה וכרצון

להם"ה

ובטוב לבב כי שמר ומצאת את לבבו נאמן לפניך וינצאי מ
מצרים לא התעכבו מן המשיכים ולהוכיחם במדבר לא על התקצפם וע
לא היה לבם שוה לאלהים ועם בריתו כי שמר ויפתחו בפיהם ושמחו
בקולו

לאחיך רצה או לקשור אחר מאיבריך בחברון או להתרחק או לצייר
צורה מיצורת מבביך הנסתרים והנראים או להתיר הקשורה לאחד מי
מיבריך הנתיים או להעמיד הנפולים או להחביאך לגמרי מהם קודם
שתך הנשר לך או לאחרך כהרף עין או להקל עליך שנין או להקשותן
לא היו יכולים לך עליון ובן אחר יבואתך אל העולם הזה לא היה אדם
יכול להניע מיזעך אליך מבלי שתרצה בל לא להנסיך בעפך ולא לחסר
ממונך ואלו היית מעלה על לבך כי העולם כלו לך לבדך ושאה מאין ישוב
לא היה זה מוסיף בטרפך המניע אותך אל אחריתך כשיעור תרדל
ובן לו היו עוסקים אנשי העולם כלם לא יחסר מערפך הנשר לך כי
שיעור תרדל לא פחות ולא יתר. ובן לא יכל אחר מן הבנואים להוציאך
ולא להזיקך ולא לאחד מהם יכולת להוסיף בימי חייך ולא לפחות מהם
אם כן מי זה יתם ביעך ובין הבנואים או באי זה קוקבה אתה קרוב אליהם
או הם קרובים אליך האתה בעולם הזה כי אם גר שלא יגלגל רוב אנשיו
ולא יזיקוך מעוטם אם כן מין אתה בן לא כיחיד הכורך אשר אין לו עצות
כי אם אדעת ולא תומל עליו כי אם בזרעו. ואלה שלשים פנים מאופני
חשבון האדם עם נפשו לאלהים כשתחשוב עם נפשך עליהם ותתן הדין
מעצביך יבקע לך אוכס ויקיף אותך ויהרס ויסיעו לך להטמיק ולחקור
ואם זכרתו אותם בדרך קשה כל שעון מהם נעשה כשיברר ויתבר
כפנים מלה שיזכרתו ושאל הנשר מאת האלהים כמו שאמר והמשכילים
יזהירו כזהר הרקיע. ואמר ולמוכיחים ינעם. פרק תועלת החשבון
הנקבר הוא התועלת שיעילת הנפש בעולם עד בזכור מלה
שקדם לנו השלשים הפנים הנזכרים תועלת מעלה ורמה הלוך ממנה
כל הפעולות הטובות ותקנה בה אל החמידות והיא עבות עצם הנפש מקדמת
הפעלות המסירה חשכת הספק אשר בלבך ויתחייב לך כח עליון נבדל
אשר לא ידעתו בשל אשר הגלות בו מיסתוריך כמו שאמר החכם תכונת
אדם תאיר פנין. ואז תביר עניניו ונולים ותרחה סודות עמוקים בזך
נפשך ובר לבך וחזק אמונתך ולא הבדל משפחה מתגרת בעולמיך
ובאחריתך לעתים מה שהשקפת עליו ס ונולל הסוד אשר נגלה לך עם
הנפרש מי שיכול ונכון. והפרישות הטובה המיוחדת שהודית עליה התעלה
והשכל להקנות נפשו ומיניו בעולם הבא. פרק מה הם נרכי הפרישות.
נחלקו חכמים בזה. מהם מי שאמר הפרישות עזיבת כל מה

שנו העובדים והגיעו אל שנים השלקים והם יותר קרובים אל הדרך השוה
והמיוחד המרכבות וההרים בברירות בבתיהם והידידות במשכנותיהם והשיח
ולא ינצו לעצמות מן הישוב להפיק לעצם מיזונותם כמו שהם חייבים בן
שם שיטרדם מהלהים וברמז מן הישוב אל המרכבות מקום שדין
כל מה שיטרדם מהלהים ובמו שם עוות אולם מה שהם מעצמים מעשה האדם ושל אילן ועבדים
הבליים והצעיר ויחסן כשלשים טרדם מורא הבורא מהברואים וש
ושעשועה אותם מאהבת הבורא מחשוב באהבת הברואים והבת הזאת
כחוקה מכל הבחנות מדרך הדרך השוה מחריה מפני שעוזבים עולמם
ואין בדין התורה לעזוב הישוב העולם לגמרי והבת אמר לא תהין בראה
לשבת יצרה. והבת השנה אנשים הלבן בדרך הדרך הכיעור ומאכזן
מחברי העולם לגמרי וסבלן לחמים תאותם מהם, והמחברים על שנו
פנים אחר מהם מחברים שהם תוך לארם ונפרדים מהגן טקנים הנפיים
זה מאכל והשתה והלבוש והמשכן, והשנים מחברים לבקים לארם אין
נפרדות מהגן סבותם כרכור והשחוק והמרגנה והמרגנה והעבר על יי
רעונים מה שאין יציך, ומסקה הבת הזאת מחיה כל קלוני המחברים

פרק לבאה בחות לתלקים הפרושים בפרישות, אומר בתשובה כי הפרישו
שאמר פרי צדיק עץ חיים, ועל כן אמרה לתורה ואהבכן כצאת השמש בג
ושאמר לפי המקום כשבורים, ואמר לעל מעשה בחיכן, ובעולם הבא כאן
אל הבלות תאותם והם מחטיבים באמונה ובפרישות כדי שיכנסו בב
שם בפרישות וישכחו אותם באמונה ובחסר להיות זה סבה חזקה להניע
אדם בהם ויפקירו אצלם מפנים ינתן להם מזונותם וינתן להזיקם ואמר
הבת היא הדעה שבבחות בני אדם ויותר רחוקה מן האמת ומקורבה
בחיבה מכולם ובמחשבה אל תן שתוע לשונם, והבת השנית אנשים
שמצאה ידם מעשו מהון העולם ובאשר ראו מהירות אברת המעונות
והתפרנות העשנים עם מיעוט בטחונם באלי הצרו על נפשותם בגיז
בגיזונותם ומסרו תאותם ונתנו כי הפרישות שמחתם על זה ונעם
העונג האמתי לא נשאם על זה לא רוב אהבתם בעולם ואהבתם כל
הדבות הן ואכלם על רע נפשותם ומיעוט הסתפקותם במה שהניע
אליהם ובמחותם אל החכם איש אשר יתן לו הלהי עשר ונכסים ובבוד,
והבת השלשית אנשים שקצרה ידם מקנות מהון ולא הניעו מהון
העולם אל מה שיזונם לא על היצר שכשנים ורואו שיתברך ויסתפק
במה שיזרקן להם מן המיזון ולא יעמדו על מעמד השאלה ועלות הבקש
מכל אדם ותסבו תאותם בהסתרת הרעב והספתר במעט מלבוש ותלן
כל זה בפרישות להשמיר מי פניהם ולא יתבזו בשאלה ואם תרעה לעמוד
על אמתת מה שיעשהן מן הפרישות אם הוא לתקנת הנפש או לתקנת
עולמם בתנם בתנאים אשר בהם תשלם הפרישות אשר אני עתיד לי
עכבם והעמיד על בכור אמיתה מיצבם מכובם בפרישותם בעולם הזה:

פרק אמר המחבר אחר תנאי הפרישות המיוחדת כאשר אמרנו קצרה

התוריה מן הראשונים שזכרנו. והבת השלשית אנשים שהלבן בדרך
הדרי השפל שבפרישות והוא שפרשו מן העולם מלבותם ומיצבונם וה
והשתתפו עם אנשי העולם בראה מהפיהם בישוב העולם בחרישה
וזרוע והתעסקו בהנהגתם בעברת הבורא יתי עמדו על יצורת נפשי ה
אדם בעולם הזה ומאסרו בן וברחו והזהרו מעולם הרעות אלו ובשותם
מנאפות בעולם ובהונן ובספות לעולם הבא מיצבים אל המות והם
נהריס ממון הבנין יצירתם לעת שיעשם והבת הזאת קרובה אל הדרך
השנה התוריה יותר ממה שזכרנו. אך הפרושים לישוב תועלת העולם
ופרישתם מאסרים אותם במיצבונם ולבבות הם שלש כתות. אחר מהם
אנשים תסמן תאות נפשותם מהשיב קצת התענוגים כדי שיצא להם
שם בפרישות וישכחו אותם באמונה ובחסר להיות זה סבה חזקה להניע
אל הבלות תאותם והם מתעבים באמונה ובפרישות כדי שיכנסו בב
אדם בהם ויפקירו אצלם מפנים ינתן להם מזונותם וינתן להזיקם ואמר
הבת היא הדעה שבבחות בני אדם ויותר רחוקה מן האמת ומקורבה
בחיבה מכולם ובמחשבה אל תן שתוע לשונם, והבת השנית אנשים
שמצאה ידם מעשו מהון העולם ובאשר ראו מהירות אברת המעונות
והתפרנות העשנים עם מיעוט בטחונם באלי הצרו על נפשותם בגיז
בגיזונותם ומסרו תאותם ונתנו כי הפרישות שמחתם על זה ונעם
העונג האמתי לא נשאם על זה לא רוב אהבתם בעולם ואהבתם כל
הדבות הן ואכלם על רע נפשותם ומיעוט הסתפקותם במה שהניע
אליהם ובמחותם אל החכם איש אשר יתן לו הלהי עשר ונכסים ובבוד,
והבת השלשית אנשים שקצרה ידם מקנות מהון ולא הניעו מהון
העולם אל מה שיזונם לא על היצר שכשנים ורואו שיתברך ויסתפק
במה שיזרקן להם מן המיזון ולא יעמדו על מעמד השאלה ועלות הבקש
מכל אדם ותסבו תאותם בהסתרת הרעב והספתר במעט מלבוש ותלן
כל זה בפרישות להשמיר מי פניהם ולא יתבזו בשאלה ואם תרעה לעמוד
על אמתת מה שיעשהן מן הפרישות אם הוא לתקנת הנפש או לתקנת
עולמם בתנם בתנאים אשר בהם תשלם הפרישות אשר אני עתיד לי
עכבם והעמיד על בכור אמיתה מיצבם מכובם בפרישותם בעולם הזה:

פרק אמר המחבר אחר תנאי הפרישות המיוחדת כאשר אמרנו קצרה

החסידים. הפרוש צא ולמד כאשר נאמר בלבן. לבן רחב ממאר ונפשון שפלה
עד מאד. אינגן נעטר ולא תומר ולא מספר בגנות ולא מרבר בארם. מ/
מוחאם בגדלה שונא השררה. מינשב זכרון מורה רב בשת מינגו נפק. אם
ישתה לא יכבה. אם יכנום לא יתקיצו. שחקן רינות שפתים. שאלתן למוד
תכמתן רבה ונעוותן גדולה. הסכמתן חזקה. לא ימהר ולא יסכל. מחלקתן
נאוה. ותשובתן נכבדת. צריק אם יכנום. תומל אם יבוקש. יכירותן זכה.
ואסרן חזק וכריתן נאמנה. מוצה בין הבורא. מושל ביצרו. לא יבער עתק
על פי. עיניקהן ולא יתנשק במה שלא יענלהן. לא יתנקם לאיר ולא יזכור
לארם רעה. מעשן קל ועשרתן רבה. הוראתן רבה בנות הרעה. סבלן ארוך ב/
נות הנשק. אם ישאלן ממון. אין נאם יחמסן אותן. ימחול. אם יעשו ממנו
יתגבר. נאם ירחיקן יקרב. כך מחמאה מתוק מלבש. מצוה על האמר ב
רנפר צרק ונעזב מאויין מעצה לזולתן. אומר ועושה. חכם צריק. נפשן יקרה
וברייתן נאוה. נדר באדין נאל מכל נאות. עגלה ערופה לעשוק. לא
יחשוף מסתור ולא יגלה סוד. צרותן רבות. ותלונתן מעוטה. כאידאה טוב
יזכרנו ואם ירחה רע יכסנו. רצוי נזק. חברתן שמחה והרתקתן מנחר ב/
זקקתהן החכמה ויפתהו העגה. מיקוב למישכל מלמך לפכל. כל מעשה
אינן אך מעשהן וכל נפש בעניני יותר בבה מנפשן. יגל בעוונן יזכר עונן.
אוהב הלהים מרף רצונן. לא ינקם לעצמן ולא יתגיר לקצנן. תכר לגיכרים
ינשב עם העניים. אוהב לאנשי הצרק נאמן לאנשי האמת. נעזר ברש
אב ליתום בעל לאלמנה. מכבר לרלים. ומתנאיה עור קלות כל חבורת
הלבבות אשר זכרנו כמה שקדם לנו בספר הזה ואינו צריך לשנותם שלא
יארכו הרברים ואתה רע לך. פרק מה שיאות לנו לפרישות לאנשי
תורתנו. אומר בהשנוה בזה. ראוי לך אחי שתתנהג בפרישות
מן ההנעלים המותרים בכל. כלומר עד שיהיו בגדיך כתכונת התגדים
האסורים עליך מן תגמול תורתך והגות חכמתך. וכבר עמדת על מה ש/
צוה הבורא ית' באמרו ולא ירבה לן נשים ולא יהיה לן כסף. ואמר
לכל הלא על אלה תטא שלמה מלך ישרל עם חזק שכלו ורוחב הבנתו
ורלתו. ונראני לך אחי שתשתרל לאסור מושיך ותגעת איבריך הנראים
כגון שאסר לך. והוא שתתחיל בראשונה לאסור לשונך ולבלום שפתיך
ותפרוש מן הדברים הכשלים עד שתהיה בגדיך הנגעת האבר הכבר
שכאיבריך יותר קלה מתגעת לשונך כי הלשון מהיר בתגעתו וחלאין

K. AKADÉMIA KÖNYV TÁRA

רבים מכולם בגבור קלותן ומהירות תגועתן ושהשלמת מעשיו נקלה
ויכלתן על הטוב והרע הלי מיגוע. עלכן השתרל לשמול לבן ואל
תגשר לן מן הרבר אלא מה שלא תוכל לגמור לבדיך לצורך התורה או
לצורך העולם וקצר מאתר. לשונך כבל. כלומר אולי תצטל מנזקן כי שמ/
החכם פותח נתיים ביד עשון. והקץ. מן על שאר החושים והאברים לקנושי ה/
רבר בן יותר משאר יתם כי שאר רוב עה מי האיש החפץ תיים. נצור
לשונך מרע. ובספרינו מן האזהרה על המגעות הרברים מרובן ופרטן.
ואמ אל תתן את פתך להחטיא את בשרך. והשתרל אחי לעצום עיניך
ואוזניך מהביט אל מה שאינן צריך לך או מה שיטריר לבך מ/
חשוב במה שיעניך ופרוש ממנו. כי ראות העין. כלומר. ואמ לא לבא
נעניה תבי סרסורי רחטאה. אבל השתמש בראותך והבחיתך להביט אל
יצירות הבורא יתי להבחין מהם ולהשיב בהם ולהבין יכולת הבורא ונובן
מהם כמ שאמ רוד כי אראה שמיך מעשה אצבעותיך. ואמ השמים
מספרים כבוד ל. ונאמר המזמור. והשתרל אחרון לאזנים אזנך ומש
ומשמיעך ממה שאינך צריך לן ופרוש ממוחבי משמיע בפי. כלומר
ואל תאזין לשמיע מה שלא יענלך שמען ממוחבי הרברים והכזב והרכלו
והלשון הרע ופרוש ממה שיביאך להמרות הלהים ולעזוב מצותיו ממינו
הזמר והנגון והשחוק והרנה הטוררים אותך מן המצות והמעשים כי/
טובים אבל הט אזנך ושמיע רברי חכמים היורעים את יי. ואמ תורת
כמ שאמ הט אזנך ושמיע רברי חכמים. ואמ אזן שומעת תוכחת חיים.
והשתרל אחי לאסור חוש הטעם שתקת לי מיזונך מן המאכל והמשתה
והכרוש ממה שהוא יותר מזה והתחבולה בענין הזה שתתמוניע במיני
המאכל ותסיים על לבתן אחר בעור שתוכל ויהיה לי לך במעט מהמ
כפי שתוכל והתבונן בו להניע הלחם אל פיך לא להשניעך. והכנע נפשך
בקצות העשים מבלי לבתן כדי להניע טבעך על שיקבל עליך בעת המעט.
ואם תוכל הגשוב הלבתן אשר יהיה בן יניעה נעורה ושמל ותסמיך עבל
מה שאינן בן יניעה כזאת והבחנה והתאנים והענבים והרומה להם. ועשים
מכולתך בינם קלה מאכולתך בלילה אם מנהגך לאכול פעמים בינם כדי
שתהיה הגעת איבריך קלה בינם ויקלו עליך עניני תורתך ועולך.
והת
והתבונן בהעניות אם יהיה נפך חזק אפי. ינס אחר בזבונו. ועשים כנפיך

כל מאכלך בפומה ונבר מלמעלן אכל משתך יהיה מים עלא אם תהיה
כעתך בשמות ין בתעלת אפך אן להשביר רעבה מלבך כמו שאמר הנו
שכב לאובר ין לחיי נפש · והזהר מהרבות מיין ומחברת בני אדם
עליו כי הוא המרוה הגדול לתועה ולעולם ונבר סופר בן מה שיש בן לי·
ואמר לץ היין ההמה שכר · ואמר אל תהי בסובאי יין בזוללי בשר לזון ·
ואחרון השתבל למנוע יריך מעבות כמה עצמינו שלך מבין העולם
ופרוש ממיני העבה והתועבה והגזל ומהרע לעולם והתעצב בתוגעת
יריך ותשוב באחריתה ושמור מנסיון ויצרעותיך בהתגשמיך מעשורת
רע בהם כמו שאמר ושוליך יהו מעשות כל רע · אכלא השתגיע בהם כמו שיעץ
הכנעא יה ופתחם בחיתן לעני ורש כמו שכתב פתח תפתח את יריך לאחיך
ולעניך · וכן אתה צריך להשתמש בהם במה שיעלא ספקך ומעטך מן ה׳
שאילה ומקחת המעון מסוב ומהלכנות זכויותיך לעולמך ומפריך לעמי ?
שהתחסר שמיך ולא תהיה למשא על כתפי אדם · כמו שאמר אחר מן החכמי
הלהים · יחם עבר שכבש מן העלם ולא היתה פרישותן למשא על
אוהביו ופלך מעליהם טרחן והתעסק באכרין כמיני המלאכות כמו שאמר
ענינ נפיך כי תאכל אשריך וטוב לך · וכבר נאמר ראש הפרישות תקון
הפרנסה · ונאמר עוד ראש הפרישות המחשבה על תקון הלחם כל שיגנ
להתעסק בספקן · אחרין התהנך ברעלך ומעשם מלבת עם הרשעים
מבקשי המותבים כמו שאמר אשרי האיש אשר לא הלך בעצת רשעים
ואל · אכל רוץ לבל המעשים העובים והמושכות התכמים כמו שאמר הולך
את תכמים יחכם · ואמר למען תלך בדרך טובים · ונבר קבץ הכת כל מה
שהקדמנו ממונפר החושים ואמר מי יתר לנו אש אוכלה ואל הלך צרקות
ונובר מישרים ואמר ואתרין קבצם החכם וחבר אליהם הלב כאמרו שש
הנה שנאי יה · עשתם רמות לשון שקר ואל · לב חורש מחשבות און ואמר
יפיח כחבים עד שקר ואל · וכן הגיעאם בגיומוי יה · מי יתר באהלך ·
ונראני לך אחי שתחזיק בחלם ולא תנית אחר מהם מפני שהם כברולת
האחובר בחוט אם תתיר ממנו נגיר אחר יתבזרו כולם ויפסד תבורם על
בן השתבל להזהר בחלם ואז יהיה לך כל אחר מהם נגיר על שאריהם
כמו שאמר רבותינו אל מצוה אחת ועברה גוררת עברה · ואמר

החכם בתבונת האדם אחת לאחת אשרי אדם שומעל לשקוד על
דלתותי יום יום · אמר בתחלה שומע אחרין לשקוד אחרין לשמור ·
פרק אמר ההפרש שבין קדמונינו ובינינו בפרישות הוא שאחנך ונת
ואברהם ניצחק ויעקב ואיוב ונעניו היה שכלם זך ניצרם הלא
ונפשותם נמשכו אחר שכלם והמשכו מן המצות הפיק להם בהשלמת
עבדת הלהי עם אמונתם בהם להים כמו שכ׳ באברהם ומצאת את לבבו נא
נאמן לפניך · ולא היו צריכים אל הפרישות היוצאת מהלך השוה התוריה
וכאשר ירלו בנבהם מיצרים וגרו בה בימי יוסף נשלה כשבעים שנה
ונתחזקה תאותם ונבר יצרם על שכלם נצטרכו אין הפרישות לזה שיהיה
הפך תאותם ונוסיף להם הבוכא יה מן המצות השמעניות כמו הפלרת
יכלתם ופתוח מימה · וכאשר כבשו איך כנען והתגברו בה ובקשו
הממון ומנתבי המאכל והמשתה והמשגל והבנין וכל אשר נספה ה׳
ארץ · שוב נוסף השכל תורבן כמו שכ׳ בן תאכל ושבעת ובתים טובים ת
תבנה וישבת · ובקרך וצאנך יבין · וכם לבבך ואל · נצטרכו אל פרישות
חזקה יעמדו בה כנגד תושיהם כרכך הנזיר ומיצרע מאכנת נאריכים מחרים ·
וראיתי אחי מלבי שיכירו בבנין הפרישות לאחר החסידים מצנה
בה בנן ישרה בגויני ושמחתיה תחילה לשער הזה כמו שמצאתיה תתרב
תוכחתי לך והורותי אותך הבן אותה והשתבל בה הגיעל אל הטוב והישר
בעשרת הלי וזאת היא · ואתה בני שיריך להים מאשר שמענו ניאזינו
ניאזינו ניתשבו ניתבונן ניבינו ניבעו ניבקשו נאל · שיריך מן האשים ה׳
עובנים בתועה השכוכים בין הספלות אשר העבורם היצר משל בכל
העולם ונבדו עליהם היתהות ושן בהם אל התעוגנם והם תום המאניים
והשיאתם החמרה והם באפלתם נחכוים ובמרוצת הענתם עכים שמעון
ולא יאזינו ניאמינו ולא יעשון בקשן המצוחות ונבלן באמנות השתרכון
להשיך העגומים והשיגן היסורים הקשים ונפשותם עיפות ואפותם ינגות
דעותם שלעלה ובנתם מעלפות יקבצו הזהב האובר והכסף החולף
וינרי שהנו האויבים והמדכות מן הנשים ומחזקים האכזריות ושוכבי
בקבנות ובנוסם אשר לא ינשבן ניקבצו מה שלא יצמון קובר כל איש
מהם אבון ובנו ונעשה מעשה הקיים לעצת ומה תאמר כתוך שאבדן
שתי קשתן ניחיר שעשבוהן מכותין · והשתבל בה בגי שהחמיב הבול

את לבן והמשיכו במחשבתו ופקח עיניו בטוב לו והלאה הדרך ה׳
ישרה ונקל אליה כשנים ממנו כגי מרם והוא כשנות מהם והשלים עמם
ונצל מהם עבדו כגי מרם יעקב ועבר הוא לה׳ השמים והארץ המתיר
המניח הכורא החנון אשר אין לזה מבלעדיו כמוה בעם ובין אשים בין
מצבוניהם ונקו תוביהם ובישהם נחות ולבותם בטוחות והם בזכר האלהים
משתעשעים בבדילותה ומורים על טוהרן בכל עניני קרבן אל העין המחשבי
והמינעי קרעו מפך הראות כדרכי המיצבונים אל מרגוע הממת
בנינה ויצאו מפגחה אל שעשועים לא טרדם מאניים ולא אחרים אדך
קצם ואם לעם המות נחפים ומאחריתן עשמיים קרוא׳ לחים ומשחרין
ומיחלין ועובדין דובי׳ אמת ולהגי צדק מכל מוגא שלמון ולא מושלת
שטן יקרים יותר מכל אדם ושמורים יותר מכל עם אין טורך אותם מזכר
האלהי׳ טורך ולא מעבדם מהודתן מעבד שוגותם רשלות בהלל והודות לב
לבותם שמחות כבד ובחוד המעבר להם העולם והכיהוהו ורוכן בו וספרוהו
לא שלם מעוניהם בקרן ולא נסתרה מהם תרמיתן לבש להם בגדי תמורתן
וימשבותן שולל והתרפה להם ניצאוהו מופרח שחק להם וינצרו בו
רצה להוותם ונגון מעלין השקיפן על רוגז מיללין והתואר להם בגות מעש
מעשיין ואין לו שלטון עליהם ולא במה יתקבב אליהם הם בחירי האלהים
הכבים ונאלת החסידים בגלי הרואות הפקוחות והמישמרת היקרות ה׳
יגעות הירצונית. אשרו אל האלה׳ ואושרו וסחרו עניו והרניתו כרכן
מיצבונם ובכרו ונכו לבותם ובטחו. היצוידו היראה בדרך הישר
ונצל. ורכבו מרכבות המינעים והגיעו. פלגו שוחה מתגרת ושישין
לא ישנה. נמלטו מיטמר התשבון ובטחו מהיסורין. ואתה בני מהר
השוב לנפשך טרם החרטה אשר לא תועיל. והדאגה אשר לא תבלה.
האלהים יורנו ואותך הדרך הישרה וישה אותנו אל נתיב ההיצלחה ברוך
ברחמיו וכרוב חסדיו אמין׃

השוער הנעשירי

באהבת האלהים השלמה והיא תבלית התכונות ופוף המדרגות המעלה
במדרגות אנשי העברה. ואומר ולהלים אנגיד. ראני לך אדני
שתבין ותדע כי כל מה שקדם לך זכרו בספר הזה מחוברת להבנות והמדות
ונדבת הנפשות הם מעלות ומדרגות אל העניין הזה אשר כיוונו

לבארן בשער הזה והיא תבלית כל המלות הטובות מאנשי החסד
והנבואים והפרושים וסופם אין מדרגה למעלה ממנו ולא אחרין ומפני
זה סמכו הנביא עה״ש לחוד השם באמרו שמע ישראל׃ אלהינו׃ אחד׃
ואהבת את׃׃ אלהיך וזירז עניו והשיב אותו בפשנה תורה פעמי רבות
כמו שאמר לאהבה את׃׃ אלהיך ולשמוע בקולו ולדבקה בו ושם הדביקה
האהבה הנאמנה והלב השלם בה כמו שכ׳ ניש אוהב רבק מאח והרבה פ׳
פעמים מקרים הספר יראת האלהים עם אהבתו כמו שכ׳ ועתה ישראל מה
׃׃ אלהיך שואל מעמך כי אם ליראה וגו׳ ואמ׳ את׃׃ אלהיך תירא ואחיב
הרין להקדים היראה על האהבה מפני שהיא תבלית הפרישות וסוף
והקרובה שבמדרגות אל מדרגת אהבת האלהים והוא השער הראשון
משעריה ואי אפשר שיגיע האדם אליה לא אחר שיתקדם יראתו ופחדו
מהאלהי׳ יתי על כן היראה קודמת לאהבה. ברק מה ענין האהבה
באלהים. הוא כלות הנפש ושוקתה בנעלמה אל הכורא כדי שתדמן
באותו הענין. והוא שהנפש עצם פשוט רוחני נוטה אל הדומה לה מ׳
האישים הרוחניים ומתרחקת כטבעה ממשל כנדה מן הפשות העבות
וכאשר קשרה הכורא יתי בגוף הזה העב אשר חשקו רב לעשותה בן פמ
בהתעלמה מאיזו צורה אותה לחוש עניו ולמשוך התענלות אליו בעבור השי
השתוף והחברה אשר נטבעה ביניהם מתחלת הגדול וכאשר תתנוש הנפש
בזה שיש בן התעלות לעופה ותקנה לגויתה תגיה בהחשבתה אליו והבטוף
לו כדי לבקש הפנחה ממדוה מפה ופניה כבטוף האדם ליפקא מני׃
וכשתתנוש הנפש כענין שיזכיף לה אור בעצמה וכח בנפשה תגיה ב׳
מזמתה אליו והדבק בו בהחשבתה והתבוננה ברעיונים ומהאוה אליו
וכמפרט לו ואמת תבלית האהבה הזכה להתבורר עמד לבבה לו ולאהבה׃
מאתו ולבטוח עליו ולא יהיה לה עסק כלל עסק עבורתו ולא השלח מאבר
מאברי גופה לא כמה שתמשך בו רצונו ולא תגיה לשונה כי אם בזכרו
ושבחו והודאתו והתלתו ואם יטיב לה תודה ואם יענה תסבול ולא תוסיף
עם זה כי אם אהבה בו ובטחון עליו כי שב על אחר מן המסיים שהיה
קם כנגדה ואמ׳ להי הרעבתני ושרוש עזבתני ובחשבי הלבה הושכתני
ועתה ואלך אם תשרפני לא אוסיף כי אם אהבה אותך ושמחה כך דומה
למה שאמ׳ איוב הן יקטלני לו איחל. לעניין הזה נמי החכם באמרו

פמ חשכן

צבור המור דודי לי בין שדי ילין. זה נמשה נמה שאמר הנביא ואמרו
כו נכתב על ככן דרש אמנם שאמר ומור לי דודי בין שדי ילין. זה
דומה נמה שאמר הנביא ואהבת את יי אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך וגו׳
פרק אחד על כמה מנים תהיה האהבה בלהים אומר בתשובה כי לי
מהבת העבר באדנו תהיה לאחר משלשה פנים. האחר מהמנן
לן נעבור הטבתו לן ותסרן עלינו. והשני מהבתן אותו מפני שעובר על
פשעינו וכב מחילתו לן וכפרתו לנוענחנו. והשלישי מהבתן אותו לי
גדלתו ולרוממותו ומורמו לנפשו כבודנו לא ת׳ לתוחלת ולא לפחד. ועבל
ההקשה הזאת תהיה האהבה מחנן בלהים. והמדרגה השלישית
היא היקבה והשלמה. וזיכך הנביא עליה כאהבת הכורא יי שתהיה
כלולה הנעם והנוף והחמון כמו שאמר לזכל בכל לבבך בשני. יצרך כיצר
טוב וכיצר רע. ובכל נפשך אפי׳ הוא נוטל את נפשך. ובכל מאדך
בכל מכיוך. ואמרו עשה רצונו כרצונך כמו שיעשה רצונך ברצונו. וש
עוד שיריצה באמרו בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך להסיר באהבת
הלהים והבאמונה הנלוי. עד שתתבדר מן המאמין אהבתו להיות בפחד
ובגלוי ובאיבון עשנו ניכאהו על הדרך השוה והנכון ועל שקל אחד ועל
ערך כמו שאמר חוד לבי ובשרי ירננו אל לי חי. ויש עוד שיריצה באמרו
בכל לבבך להיות כל אהבתך והשתדלותך לשמו ולא השתתף עם אהבתו
אהבת זולתו. פרק אחד איך הדרך אל אהבת הלהים אומר בתשובה
כי לא תתבן לשואל ולא אחר הקלמות ואשר תפקיעה יי
הקלמות תעלך מהם האהבה באלה׳ יתב׳. וההקלמות הם שנו יחוד
הלבבות. ושתי כבושות. ושני חשבונים. ושתי כחינות. אמנם שני יחוד
הלבבות לחד הלב ביחוד הא׳ ית׳. ולחד המועצה לשמו לעבדו לבחון לבבו
ושתי כבושות הכניעה לרצוני הלהים ובחיריו. ושני
חשבונים חשבונו עם נפשו על מה שמיב לו להשרות טובתו. ותש
ותשבונו עם נפשו כהסתירו עונותיו והאריכו לו ומחילתו. ושתי כחינות
הכחינה במה שיעבר לראשונים בעונתו על ספרי הנביאים ודברי הקלמונים
כמו שיב׳ ימים מקדם. והשלם כוללם במה שהוא רואה מפלאי הכורא
בבריאותיו. ואשר יחבר לזה הפרישות מתענוגי העולם ותאוותיו וכן אמרו
הכורא ועצמותו ורוממותיו וישכיל קטנות ערך נפשו ולזלזל וכיוצר אמרו

הכורא עליו תהיה האהבה מן המאמין כלב שלם. והחזק שברים ש
תגמור בהם על המדרגה הזאת השלישה הוא המורא הנדול מהלהים
והאימה ממנו ושלא. שקיף שאתה ירא עם יראתך ממנו אותו ולא לא
תפקידהו מרעיונך ולא יפור מנגד עינך ויהיה צורך בבדידות. וישוב
עמך במלכות. ויהיה מקום פלא בב׳ מים בעיניך כלא פלא והדק ממנו
כלא דק לא תשומם בהפקדם ולא תדמם בהערכם ותהיה הגייך שמק בלה׳
שש בבואך עלה בדעתו בספק לפניתו בעין שב. שמח עדיק כי׳ ותסכה
בו. ואמר הנביא ואתם כי׳ אשלנזה אנילה באלה׳ שעני. ואמר דוד יי אורי
וישעי ממי אירא׳ יי מעוז חי׳ ממי אפחד. ושאר המזמור. פרק אם
האהבה באלה׳ כיסלת האדם אם לא. אומר בתשובה כי הא הבר
על שלשה פנים. אהבה שתקבל בעבור אהבת מלוני בעבודה לא אחן ונתנו
ואהבה שתקבל בעבור אהבת חלק מאתן כמהוא מקוה שתשאר נפשו בחיים
בעבודה. ואהבה שתקבל בעבודה אהבת ממון ואוף ונתוש. וכבר מצאנו
אבותינו אבינו עליה הרחמה אהבתו באלהין בכל הפנים. התעבן בממונו בה
בהניאו אותו בעוברים ושבים כדי להוריעם את הכורא. ומלה שאמר
עליך סדנם אם מחונו נער שדוך נעול הרחמה על נדיבות נפשו ושהממון
נקל בעיניו. ובאמרו בבדיל מילה שלא היעובב לקיים אותה בנפשו ובממונו
בשמחה. אבל הפגדבן באבדן נפשו באהבת הלהים מה שהרחה בעיניו
יעתק בנקלה הוכה על אהבתו הזכה בלה׳ ולבבו הנאמן בעבודתו והיא
המדרגה העליונה ממדרגות האהבה באלה׳ לפי שהיא למעלה מן הי׳ הנלרך
הבשרית. מפני שהיעובב עבדה והפבה. וכאשר הנישא בחיים איננה כי
אם באמונת הכורא ובמחשבתו אותם מובור היצר עליהם ואין בילה בל בשר
לפלה מפני שהיצר והיעובב כנגדו. אבל השני פנים ראשונים הם בילה
רוב המלברים בהשתדלם בהקלמות אשר הקלמנו. ומה שמורה כי השני
פנים האלה נאיה על האהבה השלמה באלה׳ מה שאמר השטן החנם ירלה
איוב לה׳. הנא אתה שכבת נאולם שלח נא ידך ונו׳ כלומר כי הנה כפוחלי
עניך באהבתו וירואתו אותך לקחת מחיה כמו העולם והנוני. אך פמונך
מנהנו מה שתנעתו ואם יעמוד בנוסנו הוא נאמן באהבתו. ואמר לן הכורא
הנה כל אשר לן ביד ועשה מה שנרהב בממונו וכנוי ולא תשמה נא ב
עלהו ולא בנפשהו ועמד באהבתו האמונה באלה׳ באמרו ערום יצאתי
מבטן אמי ואמר הכורא לשטן השמת לבך אל עבדי איוב. ואמר

עול בנער עד וגו׳ נאולם שלח יד וגו׳ אמר הנחה בני אדם מתערבים
במלחמה ושופכים דמיהם זה לזה שמוטב לו אדם אחד מן האומות מהכותנו מאות
לא בהמיתנו כאשר אנו עושים אבל כאשר שיצערנו נאמר לו הנורא הזה ביום יקר
את נפשנו שמוטב ועשה מה שנערב מנפשינו בעולם ופטר ולא נעשה
באמונתנו ונטוב לבבנו עם האלה׳ באמרו לאשתו כרכר את הנבלות תדברי
ואמר בלעה שענה בן תברין הן יקטלני לא איחל. נשבח לו הנורא זה ולא
שבח רבני תברין בהוכחתם אותנו. ואתה רואה כי תכר לו הנורא שנ צל
צדיקים והבינם למשל באמרו נח רשל ואיוב. ואתרכן שב האלהים את
שבותנו כמ שנ׳ ושב את שבות איוב. ועל רעתנו ומנהג היו כל הימים
חפירים הנושנים המענים כרגיל ומחרין בחוב מריות. ובבטן האשה
ועשרה הזוב פלבות. ועל כמרנה הזאת הזהיר הנביא באמרו ואהבת
את ה׳ אלהיך ואמ׳ ומי שמתגייר על האהבה שהיא לתועלת או לראות
בעולם הבא או בעולם הזה אשר כיכלת רב המדברים לקיים מצותיה
ומשפטיה בה תגיר. אמרו הנורא ניעזרהן על האהבה הנאמנה אשר
תהיה לגרל ולרומם הנורא יתי אשר היא למעלה מן היכלת הנשרית כמ
שאמ׳ הכתי אני אוהבי ואהב ומשחרי ימצאוני. וחנוא׳ חולים נעשו.

פרק אבל מפני׳ האהבה נאלהים רבים אמר. מהם שיקצר האדם
בהקלמות אשר אתעלם מהם האהבה בנורא יתי. ומהם מפני׳
ההקלמות אשר הקדמנו לבאים בספר הזה ואינו צריך לשנותם.
ומהם השמה באוהבין והאהבה כשונאין כמו שאמ׳ מצדיקי רשעי.
ואמ׳ מיכריך רשע ומרשיע צדיק. ואמ׳ עוזבי תורה יהללו רשע. ואמ׳
אומר לרשע צדיק אתה וגו׳.

פרק אבל אהבת האהבה באלה׳ מן ה׳
אוהב. מהם עניבת כל מה שיטרחהן מעברת הנורא מעניני
המעותים. ומהם הראות אותה׳ ואימתן ומיראתן עלי פנ׳. והיראה על
שנ פנים האחד יראת נענשין ונפיונין והוא מקצר ממדרגת. יראי האלה
והוא מה שהזהירנו לקל אל תהיו כעברים המשמשין את הרב וכו׳. ואמ׳
אחר מן התסירים אנ מתביית מאלה׳ שאעבדנו בעבד הנמול והעושה
ואהיה כעבר הרב אם יראה ניקוה יעשה ואם לאו לא יעשה אבל אעבדנו
מאה יעשה כי אהבה יתי. ואמ׳ ומי שמתגייר על האהבה שהיא לתועלת או לראות
את ה׳ אלהיך ואמ׳ ומי שמתגייר על האהבה שהיא לתועלת או לראות
בעולם הבא או בעולם הזה אשר כיכלת רב המדברים לקיים מצותיה
ומשפטיה בה תגיר. אמרו הנורא ניעזרהן על האהבה הנאמנה אשר
תהיה לגרל ולרומם הנורא יתי אשר היא למעלה מן היכלת הנשרית כמ
שאמ׳ הכתי אני אוהבי ואהב ומשחרי ימצאוני. וחנוא׳ חולים נעשו.

אשר נשכרו בספרים. והיא המביאה אל האהבה הזכה והכוסף המעולה
ומי שהגיע אליה לא יאהב ולא ירצה לזולתו כמו שספר אחר מן החסידים
על אחר מן הירואים שמצאו ישן באחד המדברות ואמ׳ לו האיכך ירצה
מן האריה שאתה ישן במקום הזה אמ׳ לו אני בוש מאלה׳ שיראני ירצה
זולתו. ומהם שישתוקה בנבונו אם ישבחוהו בני אדם אם יגנוהו בדעתו ה׳
בורא יתי כשיעצם בעשות הטוב ולהתרחק מן הרע. ומהם שיתגבר בנפשו
ונפשו ומיצונן ובנוי בדעתן הנורא כמ שאמ׳ כי עליך הורגנו כל היום. ומהם
שישיב עם האלה׳ הגיל על עשות טוב ולהתרחק מן הרע. ומהם שיתגבר בנפשו
תהנה צדקך. ואמ׳ ימלא פי תהלתך. ולא יזכור עם הנורא עשות ולא
לשקר ולא בקללה. והשבועה לשוא היא מה שמוציא אדם על פיו לבטלה
שלא לצורך כלא מוכת דין. והשבועה לשקר היא שמתחייב אדם בה בדין
בשוא ומתן. והקללה הם הקללות והגדופין והתרפות שמזכירין בהם
שם שמים והוא ענאי גדול למאמינין. ובכבר התברר עמי הארץ לעצמם
זה על אשר הזכיר בן בתלות הגדות והם מכוונים בזה להפליג ולהפליג
בגדופיהן ולהגדיל ולהאריך מרפותם. והם רומים בזה למאמר החכם כשתוק
לכסיל עשות קמה. ומהם שיתנה כבל מה שיתנה לעשותן לאמרן
בדעתן הנורא בשבר שהוא יודע בן זולתן ואפי׳ אם יהיה לזמן קצוב ער
מאד נזה כנכבר שב רבים האחד מיראת מהידות המות אלון. והשב
מפני שמיגן ונדע אם קרם בתשרת תל לעשותן. ומהם שיאשר ויודה
בב מרם לעברת האלה׳ בן בדמה בן בקשה כפי הצדך לזמן ולמקום ולמתן
בב מרם ולמעלותם מהמלבים ועד אשי השוק כמו שאמ׳ החכם שמאב
חכם ויוסף לקח. ואמ׳ לתת לפתיים ערמה וגו׳. ואמ׳ לך אמי לרעת כי זכות
המאמין אמ׳ אם יהיה מגיע אל התכלית הרחוקה בתקון נפשו לאלה׳ יתי
ואלו היה קרוב למלאכים במדותיו הטובות והנהגותיו המשובחים והשתדלותו
בעברת הנורא ואהבתו הזכה בן אינם כזכותו מי שעובדה בב מרם אל ה׳
דרך הטובה ומישר הרשעים אל עברת הנורא שזכותו נפלגת בעברה
זכותם בכל הימים ובכל הזמנים. והמשל בזה בשב פותים הגיעו למדינה
הגיעו אחד מהם בפחדה אחת שהיתה בדרן עשרה בפלי הקדן והיה הכל
מאה קנץ. והגיעו השב בכל אחד בבר והיו לו סחורות רבות והגיע לדרן
עשרה. לפי קנץ. והיה ניעזר הסוחר הראשון עם כנב בכל הדרך תשעים
קנץ ועשרה תלקים מאחד עשר חלק בקנץ. והיה ניעזר הסוחר השב חמשת

ARABE
FRANÇAIS
14-18

מכל ארם למדרגות העליונים הקדושים והמסירים אשר יקראם
הכתוב אוהבי יי ואוהבי שמו. ובהם נאמר להעיל אוהבי יי. ואתה אתי
תתפוץ בחכמתם והכנם בכוונתם עזוב מנתני עליך והתעלם מהכל
והדבק עצמך שמור בלבך הכל טורח עסקי העולם מעליך ופנה
לבך מהעסיק מחשבותיך בהם וזיין בדברים הצריכים לך באותן לדע
בלבך ובדעתך כשהוא הכרחי אשר אותה בהיו לא בדעתן והוא
מונח שיהיה לגמרי ומקל על עצמו סבל מכירותה כדי לרחוק את
הנזק מעליו וכן צריך שיהיו עניני עולמיך בעיניך נבזין ידעת אתי יי
מחשבתך על עניני עולמיך לא תוסיף לך בדרכך מאומה כמו שמיעוט
השיעור לתי יצוחך בהם לא יגרע מחיקך רבי. ועוד לבך בהם
תמיעוט מתשוב במה שתעניק מחשבתך עליו מעניני תורתך ומצות
הבורא אשר נמסרו לך ותבטיח את זה ולא יעניק זה. ודעה לנפשך
מה שיש בין השלתך נשלם תורתך ועולמיך והקרים הזכרונות בעניני אח
אחרי תך בין עניניך. נעים השכל מלבך והשנה קציך והחכמה מהיותך
והבריאות. ירידך והתבהל לאט וכמתון בקנית המדות הטובות. כבני
שיים בהן עניניך והזהר מן הכעס והפלגה מכל הדרכה מן האמר כי רב
השמן בגר סבה לבעות אותן. והזהר מהתעלם ומהתגעל ומהתרפות
והדבק הזכרונות בזכרונות והדבק הספל בספל בהדרגה וסמוך לכל מדרגה
מן המדרות הטובות את הסמוך לה. ואל תתעלם מפקוד את לבך ומחשוב
עם נפשך תמיד ומהתעסק בעניין ספרי זה וקרוביהן וזכור תמיד
שרשיו ופקוד על הלמדתו תמיד הצנע בן אל המעלות התמודדות ותבלית
המדות המעולות הרצויות לפני האלהים. והיה בן מישר ואתן מישר
ואל תניח נפשך שתצנע אל זה נער שתחבה לבך מראות העולם ומדרגות
אפילו שתגמאסם כאשר לא. תבין לשכור להרפא מן היין עד שיתברכן
ממנו. ואמר אחר מן החסידים אלו היינו בנשים מן הבולי. תל לא היינו
זוכרים מאהבת האלהי ומאהבת שכליים מכוסים מן אהבת העולם. פקוד
אחי זה מנפשך תמיד והדמיק תאות העולם והמירם בעניני אחריתך
ואחוזת לבבך והשיבם בעניניך הצנע בהם אל אהבת הבורא. תבן ויאר
פנין אליך ויקבל מיך מעשיך הטובים וישלח שנוך ותמצא חן בעיני
כמי שב אוהב אוהבי אהב ואל. ואמר כי מכבדי אכבד ובוזי יקלו.

וראיתי מהשלמה התעלת והישוב לך אחי שאקבץ ראשי עניני ספרי
זה בעשרה בתים. שבעל כל אחד מהם שער אחד משערין על מחבריתם
וסדורם ולתתם בהם ספרי להיותם לך לזיכרון. כאשר תרגיע על פרי
תאיבם כלבך ובעשותיך לך נימיך בעת עזיבך ותגעשיך לא תתרך
לבקול עניני ספרי זה ולזכור שרשיו. שאם תהיה במעשה העבדה יזכירך
הבתים האלה ניחל לבבך בן לאלהים. ואם תהיה במעשה העולם יזכירך
בתשבון עם נפשך. ואם תהיה בעניין עצר ברבוי עולמיך יזכירך בבטחון
אל האלהים. ואם תהיה בעניין הנאוה והנוחה יזכירך בבושה. ואם
יהיה לבך פנוי יזכירך לבחון בחובות האלהים עליך. ואם תהיה בעניין ש
שמחת והתענוג יזכירך בפרישות מן העולם. ואם תהיה בעניין
שתגמיה בן את האלהים יזכירך בתשובה. ואם תהיה מתעלם מתורתך
ומאמונתך יזכירך להדבק בגבורת האלהי. ואם תהיה בעניין היתור לאלהי
יזכירך שיהיה יתורך כלב שלם. וכן בעניני הפלגתך והכהוכי לבך לחפוש
לשונך ולאסוף חושיך ולמשול בתאוותיך ולהחזיק באיבריך ולפקוד
בעיניך ולשקול מעשיך ונשאר מה שזכרתי בן מן המעלות העובים
והמופלגים העליונים. והאלהים ירצון ואותך את יתך עבדתן כראוי ן
ונרעתן אמן ואמן. הללו אמן.

ואלה הם עשרת הבתים

בני יתר יתירתך לעזרך ביתרך לאל אחד יצבך
מקור נרגוע והתבונן פלאיו ועיים שכל נרא ערך אזוך
ירא הל ועבדהו נתכוין שמור לבך לבל תמעד אשוך
יהי סמוך לבבך והמעך ובטוח בצור יהיה בעשיך
טוב טהור עשה חקין למעון ואל תשא פנ אדם ברוך
ראה כי פוקד עוד עבר לנעבר ושם כי מול ואש עבר מעוך
ריבך לשון שלך לשלך ושובה מיזדון לבך ניצך
נדכה ל בדין עזך ומישור תכם לתור במחשבתך נסעך
סחה לרעת נשחרות מלבבך ואל תתאון לאחמדי נעוך
פני ל תי אזי תבוא בחשוך ותתיחד יתירתך לעזרך

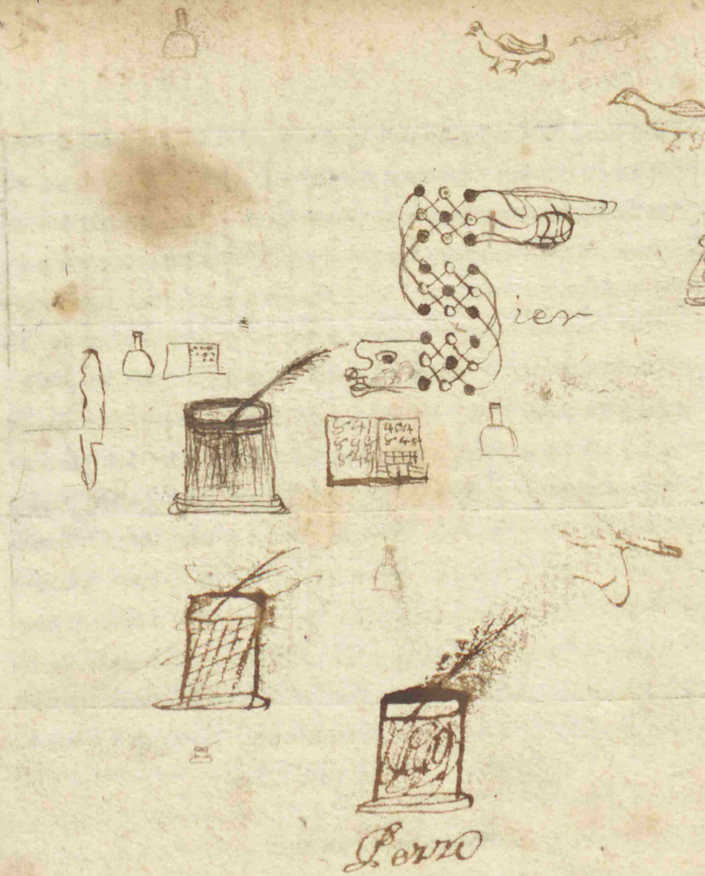

זֹאת הָיְתָה הַתּוֹרָה

ברכי נפשי את יי׳ / ואל קרבי את שם קדשו. נפשי עוז תרכי. ועוזך
ברכי. ומיין לשון ערבי. ושיחה בגדון שפכי. והתעוררי משתבי.
והתבוננ: מקנאכי. ואי מיזה באת ואנה תלכי. נפשי מתגמיכך ערב־
עוני. ולבני ינצרך שיר רבי. ולשוני זמרי. ונפלאותיו ספרי. ואזני ממין
באשר תעבי. נפשי אל תהי׳ כסוס כפרד אין הבין וכשכור נעדם ואינ־ב
נרהם. ממקור בינה קורצת. וממעין חכמה לקחת. וממקום קדוש הובאת.
ומעיר גבורים הוצאת. מאת י׳ / מן השמים. נפשי לבשי בגדי שכל והה
והתאזרי אזור בינה ומלאי את נפשך מהכלי פנכך אשר את בו מקנלל
ואל ישיאך בגנעם תמורתכן. ואל יסיתך בשכינת תאוותכן. אשר מאסן
כמו מים. התלבן למן. ואחרי כי לא לנצח ולא להועיל באשיתם. כי לבושת
ואם לחכמה אחריתם. נפשי שנאי ברחוקות תבונתך. וסוב בחדרי
חכמתך. ובומי עד תבונת בינן משכיתך. אשר בעבר יסורו הלא הנד
אף נגאם נפגר מנכם. קינן מעונן נרפם וממקור משחת. עשני
מעיפה פרוחה. שרופה באש כחומה. ואנם כרמות מגנה. והיה כיך זועף.
עשור כרחם מטונף סאר בבגן מלכך. ועך בציצים וחכלים. לראות עגל
והכלים. כל הימים התאוה תאוה. ופר ממוסר וממצנה. כהכל בא ובחשך
לך. ענב ואבטין והלך. לא רעות לך בלעדך. ואין תבונה בן מכלתך. מיין
עפר ובמותן אפר. בעורו תולעים יסבהו. ואחריתו רמה ונחש עפר יכסוהו.
לא ידע בין ימיך לשמאלו. טמין באדץ חכמי. לבן לבי את ומלבי עלין
כי לבבי חכמה מלכה תאות ועבר אויל לחכם לב. ואל לך בשרירות לבן
הרע. וינקש במוערותין ומאפי. בבצע מעשקותן. ואל תבוסתי בנעשק ובגזל
אל תחכלי כי העשק יהולל חכם ויאבר את לב מתנה. נפשי שיתי לבך
למסלה דרך הלבת. כי כל הנוה מן העבר אמנם שב אל העבר ואל נבלת
ונעבר יש קץ והבלית לשוב אל הארץ אשר ממנה נקח. והחיים והמות
אמים שכתם. יתר איש כאמיהו. יתלבדן ולא. יתברכן. אתנים כשכי קצות
אשר נשוע. ואל בא ברומי תבל. עומדים עלין. החיים מובאון והמות מוצאון.
החיים בנה והמות פותר. החיים מחבור והמות מפריד. החיים יורע וא

והמוות הקנצר · החיים נתתי לפניך החיים והמות מפרש
נרעי נא ונראי כי גם עליך תעבר כוס ותצאי ממלון הרעך כרגע · כי יקיר
עת נפגע · ותשובי אל בית עולמיך ותאספי אל עמך ביום ההוא תקחי מוסר
משכורתך ותשאי פעולתך חלף עבודתך אשר יגעת בו בזה העולם אם טוב
ואם רע · לכן שמעי נאי והטי אזנך ושכחי עמך ובית אביך וקומי רוצי
למלכך יפיך ולבך · שאי אליכי כפיים והשתחוי לו אפים אולי יתאוה המלך
יפיך נישא פניו אליך וישם לך שלום ויחון שליך כימי עניך בעולם הזה
ואחרי שובך למנוחתיכי כי מעורך גמל עליכי · נפשי הכיני צרה לרוב
ואל תעשיני בעור כחיים חייך ויש לאל יריכי כי רב ממך הדרך ואל תאמרי
מחר אקח צרה כי פנה היום כי לא תדעי מה ילד יום ודעי כי תגול לגוך לא
ישוב וכל אשר פעלת בו שקול נספנך והשוב ואל תאמרי מחר אעשה כי
יום המות מכל חי מכוסה מהרי כחל יום עשות חקן כי המות כחל יום ישלח
חצו וברקו ואל תתמהמהי מעשות דבר חק יום ביומו כי כצפור נדדת מ
מקנה כן איש נדד ממקומו · ואל תרמי בנפשך כי אחרי יצאתך ממסגר
פגרך תשוב לתוכחת ממשובה נצחת כי לא לך יתכן לך אז עשות טוב
ורע לא יעילך תשובה ממשובה ולא הנחם לך מרשע אשמה ופשע כי
העולם ההוא נתן לחשבון בן יסגר כל עצום וסתום אשר כל אדם בן חהום
וערוך נשלם בן שכר טוב ליראי · ולחושבי שמו ולהנקם בן נקם בריית
מיזוכחי · לא האומרים לא סור ממנו ודעת דרכיך לא חפצנו · נפשי אם
תי חכמות לך ואם לצת אתך תלין משוחתך שמעי מוסר וחכמי ואל ת
תעזבי · שיתי אל לבך תמיד דברי קהלת בן דוד סוף דבר הכל נשמע את
האלהים ירא ואת מיצותיו שמור כי זה כל האדם כי את כל מעשה האלהים
יביא במשפט על כל נעלם אם טוב ואם רע · ואל תשכחי כי ביד כל אדם
יחתום לדעת כל אשר מעשהו · ואין חשך ואין צלמות להסתר שם פועלי
און · בקשי את · קונך בכל כחך ואוהב בקשי צדק בקשי ענוה אולי ת
תסתרי ביום אף · וביום חרון אפו · ותשקטי כאוהב הרקיע ובצאת השמש
בבוקרתן ותזרח עליך שמש צדקה ומרפא בכנפיה · ועתה קומי לך והת
והתענגי לאורך ושאי שמיה לאלהיך כי טוב זמרה לאלהינו ··

וזאת הי"א הבקשה ·

שפתי תפתח ולשונך הצחישה ולבי הבין ונפשי תגיל והגיונך תש
תישיר ושינוני תבשיר ואמרי תאזין ושיחי תקשיב ותפלתי
תשמע וכעטי עליך תקרב ושועתי אליך תבא כעמדי לפניך לספר
תהלתך ולהגות צדקך ולחזות פלאיך לעיני בוראות עזך לעריך חסדיך
להגיד אמונתך להוריע אמיתך כגור שמיתי כי ורוח חיים באפי עד אשר
לא תחשך נשמתי ויכבה נר נשמתי וישוב פגרי אל האדץ אשר ממנה לקח
נויות · הלך אליך למשפט נתיב לא ירעו ולא שיפתן עין איה מקום לא
יעגל הון ולא יספון קנין כי אם עשות משפט ואהבת חסד והצנע לבת לפניך
כי לפנות ספר שמיך הכוחיי הנה ולחזות נולך נעצבת ערכה · כיעתי ·
להי באור הדעת אשר תנחנו כי אתה אתך לברך אחר מאין ערך ומיין
אחר מאין אתר כוראך אחר מאין שכ נערך אחר נלא כאמר ראש המעלן
אחר ולא כאתך המעניין אחר מאין חבור ואוסף אחר מאין פירוד ומ
ומחלקת אחר מאין קדמך אחר מאין אחר אחריך כי כל אשר הוא
אחר כלתך לא באמת אחר ולא באמונה מינחל כי הוא מיחובר מאחדים
ובנוי מיעברים גם נברי לאחדים ומחלק לנפרדים · גם יש לנו תחלה ותבלה
ונאוש ואחרית אחוב נקדם ערך ומיין גם יש שכ לנצחן וכמוהן עוד
כלנצחין · לכן אמית על צוריך ויצב על בריתיך לאחך כל לב ועל לפניך
נשמע ישראל ·ו/ אלהינו ·ו/ אחד · ואמת ·ו/ אלהים כי אתה הוא בראש
שורש כל דבר מאין ויצרת יצורת כל נוצר מאפס וחברתם ברוח פיך ויהיו
לאחדים וכרבבך אכן פנה יריית להיות נעולת וכאמרך חוץ שמים
כוננה להיות תמיד סובב · גם אור ורוח הכנת ומים ואש קנית ותנשרה
משרתי כמא כבוך מאש וצבאות מלאכ מרום מרוח · ותבלל בין מים
למים ותשים חוק וגבול למקוה מימי אדץ לבל יפרצו פרץ ותרשא אל
ארמה כל מיני ירקונים ועשבי נעמנים ותחצב מן האור מאורות וכוסכ
קבוצים בתוכן רום מנושלם בינם ובלילה פוצחים שירות ביום לעושם ו
ונתנבים זמירות בלילה להקים מגידים כי חכם בוראם ומעידים כי יצור
ויצרם המושכיל בהם ידעם כי לא יבוז על תבונת עבדותם ויתר לרעת
מיסודם ובנוי כי לא יבין חקר הלבותם וישרצו ממים רוחים ועוף כי
שמים ותבונם גדולים ורמש לאין מספר וחיות קטנות עם גדולות ותצא
האדץ גם בהמות שדי ותיתן ארץ · ואחרי כל זאת יצרת אדם לצורך
ובראת אנוש קנית בשמך ונפחת באפיו נשמה יקרה ובריה יקבה וחפה

מחוכמת מושלמת קונטרס מוסר חכמה ולמדת דעת ומזמה מגדרת
כי אתה יצרתה ומעולה כי אתה בראתה בה ישכל כל חכם לב וניכיר ומ
ומכונה יתבונן איש תבונה וימצאך שמחת אוהב ומופת לאנשי לבב בחיקם
ונתת לנגד ממהר למכיני מרגע בנפשותם כי אם יכזיב בך מכזיבי וניכחיש
בך מכחישי בימין מקיר תעשק שמיתן ובתים מעגן הגענה ויחן לבן ב/
לבותם ישפלך כל מבקשיך ובמחשבותם מציאוך כל רוכשיך ואליהם קרוב
אתה בתרבי ויתם למאר כי נפשותינו לך עלינו בנגדים נאמנים ואוזניתינ
יענו בנו ערות אמות וניר יענו כי אתתן החומר ואתה יצרתנו וכי אתה
הבונה ומעשה יך כולנו אמת ה/ אלהים כי אתה הוא עושה פלא ואין
מי יעשה כמעשיך וגבורותיך כי כל עושה עולתך יש מיש עשה ואתה
תעשה יש מאפס ותהו וכל חרש חכם יצרת אין בן בת לחרש שוחש דבר לא
חרשתן ולא למציא עקר חרש לא יצרתנו אכל אתה יצר ובורא מחדש
ומחבר מאחר ומפריד קונה ומאביר לבן נאה לך להלל עושה גדולות עד
אין חקר ונפלאות עד אין מספר ואמת ה/ אלהים כי כל יצר מציאו לא
להודיע כראוין ולא להכל יצרתן כי בן שלם תבונת העולם מגיד על חכמתך
ותבונתך וגבורתך וכל אשר עשית תם מאין חפרנו ושלם מאין יחרון
כענין שכ יודעתי כי כל אשר האלהים הוא יהיה לעולם עולם אין להוסיף ח
וממנו אין לגרוע לבן יאות לך להלל מי לא יראך מלך הגוים כי לך יאתה
כי בכל תכמי הגוים ובכל מלכותם מאין כמוך מאין כמוך ה/ גדול אתה
וגדול שמך בגבורה ואמת ה/ אלהים ברוב ויחמיך על ארצך ידיך וחפרך
על עבדך עבדיך מיצריים ואלהינו בכספות גדולות ומכות עבדים פרעה
באותות ונראות נים סוף נקעת לבזינו ומימי הובשת להעבירנו ותכס
שמים האלהינו ולא נלה במרתנו ושמך העוסק התלהבנו ובערות קרשך ה/
להבות אש השמעתנו ותגמת חסך תנחנו ואצבת אפות הדרשתנו ומשפטי
ישרים למדתנו ותקים צדיקים הורתנו להטותנו במעגל ישר להאיר בם
עיניך לצרכך שלמתנו מפיך תשקנו ונרויתנו לנפשינו מתענות תאות
העולם הזה להתילנו אור ירוע לצדיקים עולם הבא לבן חשבתנו לדבר
נחקרתו ארחי ושקלתו מפעלותי ונכבדתו אחריתי כל תמונותי והנה הכל
הכל ויתרות ירות וסופן תוהו ואחריתן תעתועים ואתתונה להשיב רגלי אל
עדותיך להסתפח תחת כנפי כרובך ולהסתפח בהלתך כי אמנם יערני
אשר יהיה טוב לרוחיך ולא יכזבו קוויך ולא יכלמו מבקשיך ובל תוסיף

כך בכיקום נאמן ישמן ונרעש לבבך ימן תבת לבבי ובינתי כי אתה יצרתי
כל עצב בראשיתו וסופך כל חרש בקלמותו ובל אשר יחובר ישך ובל בנו
עשתך ובאשר לא היה יהיה הכל יאבר ואתה ה/ הגמור הכל הלה ואתה
תהיה הכל יסוף ואתה תקום מלבר נבשות תסידיך הבוטחים בחסדיך
אשר הגמלת לנפש ובל תמיתו נפש כמו שכתב הבוטחים בי/ כהר ציון לא
ימוט לעולם ישב ואתה הוא כאשר הייתה עד לא ראשון ולא שניה ובאשר
היית כן תהיה אתה אתה כל אחרון לא תשתנה עד עולמי עד הימים לא
יתאון לך תהלה והדורות לא ישיגו לך הבונת עולם תבלה כי אתה קונית
הדורות מראש ולך יום אף לך לילה אתה הכינות מאור ושמש אשר המה
יסוד השמים ושקר תשבון השנים לך נאוה לעמד לפנים האיץ יפרת וי/
ומעשה ידיך שמים המה אבדון ואתה תעמוד לם כבגד יבלו תחלפם
וניחלפו ואתה הוא ושנותיך לא יתמו בני עבדיך ישכנו וזרעם לנצח יכון
גם היום יעמדו והתבוננתי כי אתה מקום העולם בישן כי ברכך נצב וברות
כיך שמיר ואין העולם מקומך כי השמים ושמי השמים לא יסבלוך ועניית
אל תפלה עבדך ואל תחנתו ה/ לפי לשמוע אל הרנה ואל התפלה אשר עבדך
מתפלל לפניך היום ובאמונה נרחב אשר אין לו מקר ולא יכלהו מקום ולא
יסבלוהו משון כי כל מקום נקצב וכל משון נתקר ולא יכון לסבל נחקר לא
נתקר ולא יתכן להכיל נקצב לא נקצב ואין יכולך מקום ואתה יצרתנו אן
יסבלוך משון ואתה כראשונה ואתה הוא עד לא מקום מזומן בגורם עד
נזמן גם נזמת יהברל לאנשי לבב בהעלותם על לב כי אין ערך נזמיין בכל
הון הנמצאים וכי כל הנמצא עולך מקום יכלהו ונזמן יתארהו ויאמין אז
בשקולה רעתם מזעיצו וכר כי אין לך מקום נרע ולא זמן נתקר ויבינו
וישתעו כי את השמים ואת הארץ כראך מלא וכי אתה קיום אליהם ה/
נאמנת רוח אפיהם ומזעיצות לשונותיהם קרבת רעתך ומזמה לא נסתרת
איש מל אחיהו לבן ידעו לך המעלות שרפים משלשים לך קדושה מלא כל
הארץ כבודך ויאמרו לך תינת ואופנים בנוך כבוד ה/ מקומך ותק כל
יצוריך להלל ולשון לבוך גדול ה/ ואהלל מאד ולגדלתך אין חקר כי אתה
רם והכל נשא נגדך אתה נשא והכל נשח למולך אתה מרומם והכל לך ירומם
אתה מהולל והכל לך יהלל אתה מעולם והכל לך ישבח אתה צדיק והכל
צדקך יספר אתה מפואר והכל שמך יפאר אתה מלך והכל שמך מלך
אתה נעם והכל שמך יעול אתה גדול והכל גדלך יכיע אתה נבור והכל

מט אלף מל נפלאותיך ומחשבות ברוחיך ונראות עתך כי אדם ביקי
דעת כי אין לי לשונו לספר כל אשר בלבבי נאין כח בלבבי להשוב אחה
ומרומותיך כי מי יוכל כל גבורותיך וישמיע כל תהלותיך ואתה ::

צבאות. ולמעלן כי אתה טוב לכל ברוא הכל מאין כל ואתה מל
מתיה הכל ומאתך נפעלך הכל תהלה לך רומיה ויאמר לך עניש והודוך
לך אות. ורגיל לך מה טוב ואעפ שידענו כי לך כל. ונעזל הלל ולא יפסון זמר
ממונה עליהן בתק מוסר הדעת אשר מנעתנו לשלם מדת טובותיך ונפלאותי
אלינו בהלל ושבחה והודה כפי כחינו נאם נשלח על כל התהלות וגבהת על כל
ההשבחות ונשאת על כל הברכות ואין כח בכל בריותיך עליונים ותחתונים
לספר אחת מאלפי רבבות ערואות עתך אף כי בני אדם עמך כי תושבת ואל
אי תרפה אדם ובזוי עם בחינת צבאה לך נפשי מתוך מאסרה לחזות
בעונגך ובספה וגם כלתה מכבד נחשקה להודות את שמך ותתגעגע
על רוחי מכובד סגלה להזכיר ברוממ זכרך וכמה לבי ובשרי ירנן ל
לבניך ואתאוה לשמעך ולהלך ולזמר לשמך עליון ולאהבך תאות נפשי
ואתענוג על רלתו לחמיך ואתיצב על פתחי מסריך ואכן מעחת ארשת
שפתי לתלות את פניך ואקח נגני רכרים לחוות מיקרת פלאיך למענך ל
מאהבך בחיי ובשמך אשא כפי כמו חלב ודשן תשבע נפשי. כי שפתי רננות
יהלל פי רבקה נפשי אחריך כי תגדה. ימינך אולי בנצחך תגחה בעוד.
ואתה כבוד הקמת במותי כמשפט לאוהבי שמך ואם נקלות מחלות פני
כם ונשוא ולוות מחוות פלאי ארלן כל חקר ביען כי עפר ואפר אנכי
רמה ותולעה כלוב ולא מלמות כל נאום פלא בושת וכלימות ידענו ::
כי עצמי עמי כל תבזה וכל תפניב את פניך מהם וכשוע אליך הנותר לי
מה אענה ומה שיחתן ומה תהלתן והכל כאין נגדך והנהן הכל נחשב לעיל
כאפס כבודך לך אשר רממתן בגבורתיך ופארתן בגדולתיך וזלזלתן ורוממתן
ביחוד שמך ועטרתן שבחך מפלה ורנה לבני כבודך ולפי שירעתני כי לישי
נאוה תהלה ותפירים יאות לך זמר ולצדיקים יאתה לך רנה ואיני כדאי ל
זאת באתי בחדרי ואפשתי סתרי ואסגרתי לתי נגולי ופשעת: בגד
ולבשתי פות עגוה וסדרתי כפי שלי נקנצר רעתי לפני כבודך אמרים
מענגים פתחי תהלתיך וזכרון ברכותיך ומענג קץ מעלוחיך ומרוממ
כל היום היגיע על מעגלה ירין לפני מי יתתן יגיע חומר וישפוך שיריו
לא יתום היגיע על מעגלה ירין לפני מי יתתן יגיע חומר וישפוך שיריו
ומה נאמר לפניך ומה נספר ומה נצטדק אלהינו מצא את עון עבדיך
הנה אנחנו עבדים לך גם אנחנו כבני שפחה אליך ובתוכ

ולא יבין בשכל כבהמות נדמו. ובשבילי לפניך ::/ להי זכרתי ואהלתי
נאחז בשרי פלצות כי הקיפוני פגעי ופחדיך ערכוני אתה בציונות
זדונ ושבתני במעמקי שגיונ ושטפתני שגיונת תשאת ואשיב אל לב
ואומר איכה פתחתי פה והנדות שפה לפני יתי יגיע הכל ומכף רגל
ועד ראש אין בי מתם פגיע ותשאה ומרמה ועלה ואם התרחצתי במי
שלג והזכות בבור כפי במחשבותי איני בגשת תשאי לברתי ובשאיתים
בהשאי והגבונ שלמותי ויחדר לבי ויתר כחלי ונצמות רחפו ני
כל ובמים שפכתי וכעל כשותן נהלבתי וכאבבה נגוללתי ובשתי מאל
ואם נחמתי להרים להי פני אליך ושאת את ראשי לפניך ואזכור משפטי
מעולם ::/ ואתנחם כי לא מלך גבול אתה וכי כל מוזה ועזב תרחם ואומר
אוזה על פגעני ::/ אולי יגיע עון תשאתי סלה ואמצא את לבי שפך
שיחי לפניך ולבקש מחילה ולדרוש סלחה ולשאול כפרה ממירת רחמיך
ואכזן נפשי ובשרי לאמר לפניך ::/ להינן ולהי אכזתינן הבוא לפניך
תפלתינן ואל תתעלם מתחינתינן שאין אנן עזי פנים וקשי עורף לומר
הזה שנאמר לפניך ::/ להינן ולהי אכזתינן צדיקים אנחנו ולא חטאנו
אכל אנחנו חטאנו אשמנו בגדנו ומפשע בכינו מק למעול מעל ובמצו
משפט ונצדק לרכזן במשכות תרק. הפרנו בריתך ותק והרבינו פשעינו
תק. זעתנו טוב הוריתה תרשינו הגשאות. ועפלנו שקר ומרמה. נעצנו
און ואשמה. כלינו מיינו בהבל עולם לא זכרנו כי תבינו במשפט על
כל עולם. מאסנו מוסר הדעת ונאלנו מחכמה ומרגעה. סרנו ממשפטי
צדק נשבנו מדחות תוקיך. פנינו אל תורתך עלנו במצות תאותינו.
קפצנו פי מכמים מהוכיח רחב פי עולה יצרינו. שובבנו משובה נצחת
תשובנו כל איש תוכחת. יהי רצון מלפניך ::/ להינן שיהמתול על כל עון
ועונותינו והגלתה עוונותינו והכפר על כל פשעינו ותסלח לחטאתינו
כי אתה אחי מכפר מכפרתי על שלי אחי עלך השלכתי מרחם אחי. ל
להי אתה נאם לא תתנני ותצא פשעי מני ואשא עון ואין לי אב ואמך
כי אבי ואחי עזבוני ואתה אספתני ובטובך מעולי אספתני ואם לא
ירחם אדון על עבדו ויחמול על אשמתו מי יצחק מלפניו אדונינו ואם
לא יחום היוצר על מעשה ירין לפני מי יתתן יגיע חומר וישפוך שיריו
ובמה יתרצה אל מעשהו צלא אל רחמי יוצרו ויחל ולבו תפר מעשהו
ישקוד ואת הנה בניו עוברים אל ארונהם בניני שפחה אליך ובחזה

כן עינינו נשואות אליך כי אין לנו מכיר בלתך ולא ידעת נגעו לבבי יהוה
חנני יהוה כחסדך רב כמשפטיך מחה פשעי הרב כבסני מעוני ומחטאתי
טהרני כי אתה קנית כליותי תסוכני בבטן אמי הלא כחלב התערני וכגבינה
הקפאתני עור ובשר הלבשתני ובגידים וגדים סוככתני חיים וחסד עשית
עמדי ופקודתך שמרה רוחי ואם תצפנני ומצותיך לא תנקוט אנה
אלך מרוחך ואנה מפניך אברח אם אסק שמים שם אתה ואציעה שאול
הנך אשא כנפי שחר אשכנה באחרית ים גם שם ידך תנחני ותאחזני ימינך
ואומר אך חשך ישופני ולילה אור בעדני גם חשך לא יחשיך ממך ולילה
כיום יאיר כחשכה כאורה ואם תקוק עלי ברכיך ופרוע מעלי גמי אודך
בעדה לפניך בעדי ולקוש עלי רחמים מלבבך אם לחיים אשר המה חיים
ערוה כלו סך ימרין נאלמן אין עושה טוב ואם אל שוכני עפר אשוע
לפניך בעדי אלוך הלחיים תעשה פלא אם רפאים יקומון ירוך סלה ואם
אל מלאכי מרום איצוך ואל קדושים אפנה שאות רבה ותבלה בעדי לפני
כסא כבודך הצמקתם שמיע לי ואל שועתם האזין כי אם אתה תגביל
פשעי והכבד זקוני לבן ממך אליך אסורה ומיקדך ערוך אכרת ואפיעה
ואפשפטיך אל מסליך אנוצה ומגזרת ריעך אל מרת רחמיך אנוסה כי
רבים רחמיך יהוה ועצמים מסליך רחום וחנון ערעת אריך אפים ורב
חסד נקראת זכור רחמיך יהוה ומסריך כי מעולם המה חשאות עשוי ופשעי
אל תזכור כי יצר לב האדם רע מנעוריו ועיך פרא אדם יולך ואיך יאמר
לבר אשה ויזכה קדוש מתומר אשר בעון חולל ובחטא אמו יהתו ואיך
יטהר אנוש ומלי טומאה יסולן נמי יהן טהור מטמא נאם עונות תשקר
יה יהוה מי יעמוד פלת נא עוונו ולתועאתי אל תפקוד כי עליך הפלחי
לעינן הנכא כי בגיא אקלמך יהוה לך לחי ובגיא אחך לך לחי מרום ובגיא יקי
יתבבר שוב ויעבור פשעו אטהר מחטאתו ואפה משוגתו אם כתשובה
ואנוה התרצה הנני שב ויתורה לבניך כחל לב ואומר אנני חטאתי לי
לחי ישראל והדר כוניך עשיתי לעינן הצדק ברבך תזכה משפטך
ואם בשבר רוח הבבר הנה שבר לב נקרבי ותפו עצמותי וראבה נפשי
לרוב יגונותי ועצבת תנחתי נער לא נותר מהום בבשרי ליפני יעניך ובלין
שלום כוצמי מפני מחאתי לעל תמיך אשר הקיפוני ותסרך אשר אפ
אל מלאכי מרום איצוך ואל קדושים אפנה שאות רבה ותבלה בעדי לפני
כסא כבודך הצמקתם שמיע לי ואל שועתם האזין כי אם אתה תגביל
פשעי והכבד זקוני לבן ממך אליך אסורה ומיקדך ערוך אכרת ואפיעה
ואפשפטיך אל מסליך אנוצה ומגזרת ריעך אל מרת רחמיך אנוסה כי
רבים רחמיך יהוה ועצמים מסליך רחום וחנון ערעת אריך אפים ורב
חסד נקראת זכור רחמיך יהוה ומסריך כי מעולם המה חשאות עשוי ופשעי
אל תזכור כי יצר לב האדם רע מנעוריו ועיך פרא אדם יולך ואיך יאמר
לבר אשה ויזכה קדוש מתומר אשר בעון חולל ובחטא אמו יהתו ואיך
יטהר אנוש ומלי טומאה יסולן נמי יהן טהור מטמא נאם עונות תשקר
יה יהוה מי יעמוד פלת נא עוונו ולתועאתי אל תפקוד כי עליך הפלחי
לעינן הנכא כי בגיא אקלמך יהוה לך לחי ובגיא אחך לך לחי מרום ובגיא יקי
יתבבר שוב ויעבור פשעו אטהר מחטאתו ואפה משוגתו אם כתשובה
ואנוה התרצה הנני שב ויתורה לבניך כחל לב ואומר אנני חטאתי לי
לחי ישראל והדר כוניך עשיתי לעינן הצדק ברבך תזכה משפטך
ואם בשבר רוח הבבר הנה שבר לב נקרבי ותפו עצמותי וראבה נפשי
לרוב יגונותי ועצבת תנחתי נער לא נותר מהום בבשרי ליפני יעניך ובלין
שלום כוצמי מפני מחאתי לעל תמיך אשר הקיפוני ותסרך אשר אפ

כן עינינו נשואות אליך כי אין לנו מכיר בלתך ולא ידעת נגעו לבבי יהוה
חנני יהוה כחסדך רב כמשפטיך מחה פשעי הרב כבסני מעוני ומחטאתי
טהרני כי אתה קנית כליותי תסוכני בבטן אמי הלא כחלב התערני וכגבינה
הקפאתני עור ובשר הלבשתני ובגידים וגדים סוככתני חיים וחסד עשית
עמדי ופקודתך שמרה רוחי ואם תצפנני ומצותיך לא תנקוט אנה
אלך מרוחך ואנה מפניך אברח אם אסק שמים שם אתה ואציעה שאול
הנך אשא כנפי שחר אשכנה באחרית ים גם שם ידך תנחני ותאחזני ימינך
ואומר אך חשך ישופני ולילה אור בעדני גם חשך לא יחשיך ממך ולילה
כיום יאיר כחשכה כאורה ואם תקוק עלי ברכיך ופרוע מעלי גמי אודך
בעדה לפניך בעדי ולקוש עלי רחמים מלבבך אם לחיים אשר המה חיים
ערוה כלו סך ימרין נאלמן אין עושה טוב ואם אל שוכני עפר אשוע
לפניך בעדי אלוך הלחיים תעשה פלא אם רפאים יקומון ירוך סלה ואם
אל מלאכי מרום איצוך ואל קדושים אפנה שאות רבה ותבלה בעדי לפני
כסא כבודך הצמקתם שמיע לי ואל שועתם האזין כי אם אתה תגביל
פשעי והכבד זקוני לבן ממך אליך אסורה ומיקדך ערוך אכרת ואפיעה
ואפשפטיך אל מסליך אנוצה ומגזרת ריעך אל מרת רחמיך אנוסה כי
רבים רחמיך יהוה ועצמים מסליך רחום וחנון ערעת אריך אפים ורב
חסד נקראת זכור רחמיך יהוה ומסריך כי מעולם המה חשאות עשוי ופשעי
אל תזכור כי יצר לב האדם רע מנעוריו ועיך פרא אדם יולך ואיך יאמר
לבר אשה ויזכה קדוש מתומר אשר בעון חולל ובחטא אמו יהתו ואיך
יטהר אנוש ומלי טומאה יסולן נמי יהן טהור מטמא נאם עונות תשקר
יה יהוה מי יעמוד פלת נא עוונו ולתועאתי אל תפקוד כי עליך הפלחי
לעינן הנכא כי בגיא אקלמך יהוה לך לחי ובגיא אחך לך לחי מרום ובגיא יקי
יתבבר שוב ויעבור פשעו אטהר מחטאתו ואפה משוגתו אם כתשובה
ואנוה התרצה הנני שב ויתורה לבניך כחל לב ואומר אנני חטאתי לי
לחי ישראל והדר כוניך עשיתי לעינן הצדק ברבך תזכה משפטך
ואם בשבר רוח הבבר הנה שבר לב נקרבי ותפו עצמותי וראבה נפשי
לרוב יגונותי ועצבת תנחתי נער לא נותר מהום בבשרי ליפני יעניך ובלין
שלום כוצמי מפני מחאתי לעל תמיך אשר הקיפוני ותסרך אשר אפ

ואל תשפטני כחטאי ואל תבוא במשפט את עבדך כי מחילה והסליחה
תהלתך ועבור על פשע תמוראתך הורני ה׳ דרכך ואחז כארח מישור
והסר מחשבותי וטהר רעיוני מהבלי העולם הזה להראה שמך והציבני
מכל עצבות ורעות העולם הזה והעולם הבא הנצלות על והנפלאות ממני
המבדילות בינו לביניך והמדיחות אותי מאהבה את שמך והעבירני
לתם תקי והניחני מעמל אוכל ומלבוש והרויחני מעצב לתם ושלמה כי
הנני לך עמך ואוהב לתת לך תם ושלמה ערעת והרחב לבי וכך מצותיך
ותעני חכמה ובינה עצה וגבורה להוסיף דעת בך ולהשכיל את דרכיך
הטובות ואוצרותיך הידידות והט לבי אל עדותיך המקריבים אליך ה׳
מוריס עליך והמעידים להותך והשוקדים אל תורתך עד אשוך נגדי
וכל תמונו מעבת עיני והסר עול מלבות אדם מישמני והעבר פכל כל
בני איש מעל צואתי ויחד לבבי לאהבתם על מצותיך ונקהו לפנות מעון
קרבתך כי כם תיי רוחי ואשוב לבבך בתשובה שלמה כפל לבי ואומר
אם על פשעתי לא אוסיף לחטוא באיזוב ואטהר תבפסני משלג אלבין
תשמיעני ששון ושמחה הגלה עצמות רכות הסתר פניך מחטאי וכל
עוונותי מחה לב טהור ברא לי אלהים ורוח נכון חדש בקרבי אל תשליכני
מלפניך ורוח קדשך אל תקח ממני השיבה לי ששון ישעך ורוח נדיבה
תסמכני אלמדה פושעים דרכיך וחטאים אליך ישובו ישובו לי יריאיך
וידעי עדותיך יהי לבי תמים בחוקיך למען לא אבוש זכור רחמיך לעבדך
אשר יתלת לעברי רצונך כי כל מגדה ועזיב תרחם וקראת בפי נביאך
נביאיך יעשוב רשע דרכו ואיש און מחשבותיו וישוב אל ה׳ וירחמהו ואל
אלהינו כי ירבה לסלוח עלי אלהים ערכיך אשלם תורות לך כי השלח נפשי
ממנות את עיני מדמעה את רגלי מדחי להתהלך לפני אלהים באור החיים
זכרני ה׳ ברצון עמך פקדני בישועתך לראות בטובת בחיריך לשמוח
בשמחת גויך להתהלל עם נחלתך פנה אלי וחנני תנה עזך לעבדך והוש
בן אמתך למדני חקיך ואל תבוא במשפט את עבדך כי מחילה והסליחה

כתר מלכות

בהבלבי יסכן ובר — כי בה ילמד ישרר וזכרה
ספרתי בה פלאי לי תי — בקשה אך לא באריכות
שמהיה על ראש מהללי — וקראתיה כתר מלכות

נפלאים מעשיך ונפשי ידעה מאד לך ה׳ הגדולה והגבורה והת
הפארה והנצח וההוד לך ה׳ הממלכה והמתנשא לכל
לראש והעוז והעושר והכבוד לך בראתי מעלה ומטה ישוד כי הלה
יאכרו ואהבה תגמר לך הגדולה אשר בפורה נלאו רעיונים לשמר כי
עצמה מימין מאד לך הכוון והעוז והיסוד לך השם העולם ממכי תחלה
והכת הסובל העולם על כלימה והיכולת להוציא לאור כל העלומה לך
התסר אשר גבר על בריאיך והעוב הצפון לריאיך לך הסוגה אשר לא
יכלם שכל ודעיון והמיים אשר לא ישלוט עליהם כלעון והכסא השלה
על כל עליון והעה השוחר ברוש תבונן לך המציאות אשר מצל מאוד
היה כל הויה אשר אמרית בצלו נתיה לך שבו העולמים אשר נהה בהנהם
נבול הראשון למעשיהם והשני לגמול לך הגאולה אשר נחזה לצדיקים
והעלמהן והרא מוכן כי טוב הוא והצפונן מהה אחד ראש כל מיכין
וסוד כל עכון וניסוד כל בנין מהה אחד ובסוד אתרוהך תכלי לב יהלהן
כי לא ירעו ולא יהה מהה אחד ואתרוהך לא יגרע ולא יוסיף לא יחסר
ולא יעריף מהה אחד ולא כאחד הקני והמיני כי לא ישיך ריבוי ני
ושיעני לא האחד ולא כיוצי מהה אחד ולשום לך תק ונבול לאחי
הנוע על כן אמרה רבכי מתעוא בלשון מהה אחד ובהה ועלית
משפל ונעבול ואיזה האחד שיפול מהה נמצא ולא ישיך שמע אזן
ולא ראיה עין ולא ישלוט בך איך ולמה נאין מהה נמצא אבל לבך
לעצמך ולא לאחר עמך מהה נמצא ובטרם היות כל זמן היית ונבל
מקום תשב מהה נמצא נסורך שלם ומי ושיעך עמוק עמוק מי ימצאנו
יאמר מהה מי ולא מזמן קבוע ולא מעבר יודע מהה מי ולא נעבע

ספרי והיה למרכבה ראשים . מי יתן ברוכך בהקיסך על גליל האש וקיל
האלה מרכבתם לחם ספנו אחר . ומאחר יצאתם ומהתרשיש . ומשם
גליל הנחת . סובב ועל מכובניו יאחז . והקפה על הרוח גליל האש . והיסודות
משוכתך כרוב הארץ נחלק לשתים . תבין ישבה ותצון מים . והקפה על המים
קושרת . וכתמה מלאכת עד שפה הירושה הקיצונה באתברת . מי יתלך בשמיך
ונפלא . מהה בחוך בלך הגבורה הגאונה . אשר אין לה ג שיני והגיונה . מהה
בחוך בלך הגבורה הגאונה . אשר אין לה ג שיני והגיונה . מהה

כל הבהמה והחיה. ומשרטט מלתאוה ומיבה ומריבה. ורחז לחזק כישרון כל
הדעת והאהבה. ומעורר יראה. ה' נישר ורשובה. וכל מדה טובה. ומרבה
ושבעים פנים בתורה. וסובב הגלגל בשנים עשרה שנה. והוא טובב
שמי גלגל ומסבב עשרה רקיעים. צדק. לון בה. ועמד בדרך תוך הארץ תחשה
ויחפרו לשפוך רפ. מי יכיר ערמומיותיך בהקיפך על גלגל מאירים גלגל
מקורות ומרנקיים ושלשים תרכ בתרפ. כי רקיעים לרע. ירגיז ניסן
ואכזר. מכסה האמת. יקדח אוהב. ומזיהב השכל שמיני רפיריון.
לאפיריון. מכסף האמת. יקדח אוהב. ומזיהב השכל שמיני רפיריון. ועל שמיני
ועל כל עליון. אשר לא שיערו העינין. לשם התבונן. אשר הוא לבדוק
השלשה על כל עליון. השמיני. יהיה קדש לה'. והוא גלגל
ההיקיף על גלגל השכל והוא ההיכל לבוד

טהורה · מצוי הצור נקודה · ומחוקבת בור נקרה · ואצלה עליה רוח תכמה ·

פי׳ מי · כמו עצמותיך כבוראך מלוי כחיך כיפוי תשבה אותו נקודות

ועמלה ואוכל · הלב הפנימי בעצמו · אם לשמח אם לעצבו · אם לתסר

בדר נקרא וכיוצ׳ ושלח אם תוס ונעזב פלוני נכפוי ונעזב ונעזבל וע׳

אעשם · ענוים פי׳ · פרל שם · ואוצרות סופרות וקבאן נ׳קראים ואוצרות

אש שלו ואפרסיה · ומגדני בריות · ואוצרות שונות שאוקות לא יכבה

אוצרות תיים · לקבים ונקיים · ולהם אוצרות ישנ · לשבי פשוע · ואוצרות

כתשבוך כאחים תרים ואוצרים · בהם ערוגות סגורות · ובבר אחרות · ולהם

ניסוכיה · ולם זכבי חלב ודבש היא ולה פריה ·

פי׳ מי · ולה צמחיך ב

השכל והוא יהן מעדנ מלך · ואחר המעשה והתלה · אשר אין בלבות שופט

שכאחר בה׳ כל מלך · ומעדנות על שלחן המלך · ומתענגים כאחת פרי הש

לבנים · אין לא יכיר לאהבך · ואשר לא יכיר לאהבך · אין הבוא בלבת

אהבתך · ניכון רעיונן שבדוקך · על כן מצא עבדך את לבו לפניך

להבין לשפוט · משם מיצוב מראשי הלבבין · אולי כם מיעוטן ישה · ולהיה

יהי בושתי ופחי נבהלתי · אל אדני הלא בראשי · יגיעה זה אל אדנין בראשי ·

ולא יכלתי לשאת · ולא יכלתי לראות · ולא יכלתי לעמוד · ולא יכלתי לדבר ·

ולא יכלתי לשמוע · ולא יכלתי לעשות · ולא יכלתי לחשוב · ולא יכלתי לדעת ·

ולא יכלתי לבקש · ולא יכלתי לבקר · ולא יכלתי לבקש · ולא יכלתי לבקר

KÖNYV-
TÁRA

IT8.7/2-1993
2013:08

Image Access IT-8 Target

Printed on Kodak Professional Paper
Charge: R130810

528

בקהלך והגיד
צרי הגון
שקל הקדש
חוהל הקצ
נכתבו
בשנת קי"ח